

Jane Austen
PRIDE & PREJUDICE

JANE AUSTEN

MÂNDRIE ȘI PREJUDECATĂ

Capitolul I

Este un adevăr universal recunoscut că un burlac, posesor al unei averi frumoase, are nevoie de o nevastă.

Oricât de puțin cunoscute ar fi simțămintele sau vederile unui asemenea bărbat atunci când apare pentru prima oară într-un loc, acest adevăr este atât de înrădăcinat în mințile celor din jur, încât burlacul este socotit că proprietate de drept a uneia sau alteia dintre fiicele familiilor din vecinătate.

— Dragă domnule Bennet, îi spuse doamna sa într-o zi, ai aflat că Netherfield Park a fost în sfârșit închiriat?

Domnul Bennet răspunse că nu a aflat.

— Dar a fost, îi replică ea; căci doamna Long a trecut tocmai pe aci și mi-a povestit totul de-a fir-a-păr.

Domnul Bennet nu dădu nici un răspuns.

— Nu vrei să știi cine l-a închiriat? Strigă nerăbdătoare soția sa.

— *Dumneata* vrei neapărat să mi-o spui și eu n-am nimic împotrivă s-o aud. Această invitație a fost de ajuns.

— Ei bine, dragul meu, trebuie să știi că doamna Long zice că Netherfield a fost luat de un tânăr putred de bogat, din nordul Angliei; că a sosit luni într-un cupeu cu patru cai ca să vadă locul și a fost atât de încântat, încât a și căzut la învoială cu domnul Morris; că trebuie să se instaleze înainte de sfântul Mihail și ca vreo câțiva dintre servitorii săi vor veni acolo, până la sfârșitul săptămânii viitoare.

— Cum se numește?

— Bingley.

— E însurat sau burlac?

— Oh! Burlac, dragul meu, sigur! Burlac și putred de bogat; patru sau cinci mii pe an. Ce lucru minunat pentru fețele noastre!

— Cum așa? Ce legătură are asta cu ele?

— Dragul meu Bennet, îi răspunse soția, cum poți fi atât de sâcâitor? Știi, desigur, că mă gândesc c-o să se însoare cu una dintre ele.

— Cu scopul asta se stabilește oare aici?

— Scopul? Ce absurditate! Cum poți vorbi astfel? Dar este foarte *posibil* să se îndrăgostească de una dintre ele și de aceea trebuie să-i faci o vizită, îndată ce va sosi.

— Nu cred că e cazul. *Dumneata* și fetele puteți merge, sau le poți trimite singure, ceea ce ar fi încă și mai bine, deoarece, dat fiind că ești tot atât de frumoasă ca oricare dintre ele, s-ar putea ca domnul Bingley să te placă cel mai mult.

— Dragul meu, mă măgulești. Desigur *am avut* și eu epoca mea de frumusețe, dar nu pretind ca așa mai fi cine știe ce acum. Când o femeie are

cinci fete mari, trebuie să renunțe să se mai gândească la propria-i frumusețe.

— Adeseori, în asemenea cazuri, o femeie nu prea mai are cine știe ce frumusețe la care să se gândească.

— Dar, dragul meu, trebuie să-i faci neapărat o vizită domnului Bingley când va deveni vecinul nostru.

— Este mai mult decât îți pot promite, crede-mă.

— Dar gândește-te la fiicele dumitale. Gândește-te numai ce situație ar fi pentru una dintre ele. Sir William și Lady Lucas sunt hotărâți să se ducă numai cu scopul acesta, căci în general, știi bine, nu fac vizite noilor veniți. Trebuie, trebuie să te duci pentru ca, dacă dumneata nu te vei duce, *nouă* ne va fi imposibil să-i facem o vizită.

— Ești exagerat de scrupuloasă, crede-mă. Domnul Bingley va fi, desigur, foarte fericit să va cunoască; îi voi trimite prin dumneata câteva rânduri și-l voi asigura de consimțământul meu total la căsătoria lui cu una dintre fetele mele care îi va plăcea; totuși, trebuie să pun o vorbă bună pentru mica mea Lizzy.

— Nu vreau să faci una ca asta. Lizzy nu e cu nimic mai bună decât celelalte și sunt convinsă ca nu-i nici pe jumătate frumoasă ca Jane, nici pe jumătate veselă ca Lydia.

Dumneata însă o preferi totdeauna pe *ea*.

— Nici una dintre ele nu prea are cu ce să se laude, răspunse domnul Bennet. Sunt toate prostuțe și ignorante ca și alte fete! Lizzy e însă mai isteată decât surorile ei.

— Domnule Bennet, cum poți vorbi așa de urât de copiii dumitale? Îți face plăcere să mă jignești. N-ai nici un pic de milă de bieții mei nervi.

— Te înșeli, scumpa mea. Am un mare respect pentru nervii dumitale. Sunt vechile mele cunoștințe. Te aud pomenindu-i, cu mare considerație, de cel puțin douăzeci de ani.

— Ah, nu știi cât sufăr!

— Sper însă că-ți va trece și ca vei trăi să vezi mulți tineri domni cu un venit de patru mii pe an instalându-se prin vecinătate.

— Nu ne va fi de nici un folos, de-ar veni și douăzeci dinăștia, dacă nu vrei să le faci o vizită.

— Contează pe mine, scumpa mea, atunci când vor fi douăzeci, îi voi vizita pe toți, deodată.

Domnul Bennet era un amestec atât de ciudat de agerime, sarcasm, rezervă și capriciu, încât douăzeci și trei de ani de viața conjugală au fost prea puțini pentru soția sa ca să-i înțeleagă firea. Firea *ei* nu era atât de greu de descifrat. Era o femeie cu o inteligență redusă, prea puține cunoștințe și o dispoziție instabilă. Când era nemulțumită, își închipuia ca este nervoasă. Scopul vieții sale era să-și mărite fetele; plăcerea vieții sale — vizitele și noutățile.

Capitolul II

Domnul Bennet a fost printre primii care s-au dus la domnul Bingley. Avusese tot timpul intenția să-i facă această vizită deși, până în ultima clipă, o asigurase pe soția sa ca nu se va duce; și, până în seara zilei în care făcuse

vizită, ea nu știuse nimic. Atunci i se dezvălui totul în felul următor: văzându-și cea de a doua fiica ocupată eu dichisitul unei pălării, domnul Bennet i se adresa deodată astfel:

— Sper că-i va plăcea domnului Bingley, Lizzy.

— Nu suntem în situația de a ști ce îi place domnului Bingley, răspunse mama înciudată, deoarece nu-i putem face o vizită.

— Dar uiți, mamă, spuse Elizabeth, că-l vom întâlni la reuniuni și ca doamna Long a promis să ni-l prezinte.

— Nu cred ca doamna Long va face așa ceva. Are ea însăși două nepoate. E o femeie egoistă, falsă, nu dau doi bani pe ea.

— Nici eu, spuse domnul Bennet, și mă bucur ca nu vei avea nevoie de serviciile ei. Doamna Bennet nu binevoi să dea vreun răspuns; dar, incapabilă să se stăpânească, începu să dojenească pe una dintre fete.

— Nu mai tot tuși, Kitty, pentru numele Domnului! Ai puțină milă de nervii mei. Îmi calci pe nervi.

— Kitty nu-i deloc discretă cu tusea ei, spuse tatăl. Tușește când nu trebuie.

— Nu tușesc de plăcere, spuse Kitty necăjită. Când are loc balul tău viitor, Lizzy?

— De mâine în două săptămâni.

— Da, așa e, întări mama. Și doamna Long nu se va întoarce decât în ajun, așa că-i va fi imposibil să ni-l prezinte pentru ca nu-l va cunoaște nici ea.

— Atunci, draga mea, s-ar putea să ai superioritate față de prietena dumitale și să i-l prezinți dumneata ei.

— Imposibil, domnule Bennet, imposibil, când eu însămi nu-l cunosc. Cum poți fi atât de sâcâitor?

— Apreciez prudenta dumitale. O cunoștință de două săptămâni este, cert, foarte puțin. Nu poți cunoaște adevărata fire a unui om după numai două săptămâni. Dar, dacă *noi* nu îndrăznim, altcineva o va face; și, la urma urmelor, doamna Long și nepoatele sale trebuie să-și încerce și ele norocul, și de aceea, cum domnia sa va considera faptul ca renunți să-ți faci acest oficiu drept un act de gentilețe, voi prelua eu această sarcină.

Fetele își priviră tatăl încremenite. Doamna Bennet spuse numai: „Prostii, prostii”!

— Care poate fi sensul acestei exclamații emfactice? Se repezi el. Consideri formalitatea prezentării și importantă care i se dă drept o prostie? Nu prea pot fi de acord cu dumneata în chestiunea *aceasta*. Ce spui, Mary? Căci tu ești o domnișoară cu idei profunde, știu, citești cărți serioase și scoți citate din ele.

Mary ar fi dorit să spună ceva foarte inteligent, dar nu știu ce.

— În timp ce Mary își pune ideile la punct, continuă el, să ne întoarcem la domnul Bingley.

— M-am săturat de domnul Bingley, replică soția sa.

— Îmi pare rău să aud *asa ceva*; dar de ce nu mi-ai spus-o mai înainte? Dacă știam acest lucru azi-dimineață, desigur, nu i-aș fi făcut vizita. Ce ghinion! Dar cum i-am făcut într-adevăr această vizită, nu mai putem să-l evităm.

Uimirea doamnelor fu tocmai ceea ce dorise el, uimirea doamnei Bennet depășind, poate, pe a tuturor, deși, după ce primul val de bucurie trecu, ea le

declară ca tot timpul se așteptase la asta.

— Ce bun ai fost, dragul meu Bennet! Știam eu ca te voi convinge până la urmă. Eram sigură că-ți iubești fetele prea mult ca să nu iei în considerație o asemenea cunoștință. Vai, ce încântată sunt! Și ce farsă grozavă, să te fi dus azi-dimineață și să nu ne spui un singur cuvânt până acum.

— Acum, Kitty, poți tuși cât vrei, spune domnul Bennet și, rostind aceste vorbe, părăsi camera, sătul de exaltarea soției sale.

— Ce tată minunat aveți, fetelor! Spuse ea, după ce se închise ușa. Nu știu cum i-ați putea mulțumi îndeajuns pentru bunătatea lui; ca și mie, de altfel. La vârsta noastră nu este prea plăcut — pot să v-o spun — să faci mereu cunoștințe noi; de dragul vostru însă nu știu ce n-am face! Lydia, pușorul meu, deși ești cea mai mica, sunt sigură ca domnul Bingley va dansa cu tine la balul următor.

— Oh! Făcu Lydia energică, n-am nici o grijă, căci deși sunt cea mai mica, eu sunt cea mai înaltă dintre toate.

Restul serii l-au petrecut întrebându-se cât de repede va întoarce domnul Bingley vizita domnului Bennet și plănuiind când să-l invite la masă.

Capitolul III

Toate întrebările pe care doamna Bennet, cu ajutorul celor cinci fiice ale sale, le-a putut pune cu privire la domnul Bingley, n-au fost totuși de ajuns pentru a-i smulge soțului sau o descriere mulțumitoare a acestuia. L-au atacat în fel și chip — cu întrebări directe, cu insinuări istețe și aluzii ocolite — dar el le-a dejucat cu dibăcie toată iscusința și, până la urmă, au fost silite să accepte informațiile de mână a doua de la vecina lor, Lady Lucas. Raportul acesteia era mai mult decât favorabil. Sir William rămăsese încântat. Domnul Bingley era tânăr, foarte chipeș, extrem de simpatic și — pentru a încununa totul — avea intenția să vină la viitoarea reuniunea cu un grup mare de prieteni. Nimic nu putea fi mai încântător! A iubi dansul însemna un prim pas către a te îndrăgosti; și inima domnului Bingley stârnea foarte vii speranțe.

— Dacă mi-aș putea vedea una dintre fete fericit căsătorită la Netherfield, spuse doamna Bennet soțului sau, și pe toate celelalte tot atât de bine măritate, n-aș mai avea ce dori.

După câteva zile, domnul Bingley întoarse vizită și petrecu cu domnul Bennet, în bibliotecă, vreo zece minute. Nutrise speranța de a fi admis în prezența tinerelor domnișoare, de a căror frumusețe auzise atâtea; dar îl văzu numai pe tatăl lor. Doamnele au fost ceva mai avantajate pentru ca ele avură norocul să constate — de la o fereastră de sus — ca tânărul purta o haină albastră și călărea pe un cal negru.

Curând după aceasta i se trimise o invitație la masă, iar doamna Bennet alcătuiuse deja un meniu care să facă cinste artei sale de gospodină, când sosi un răspuns ce amina totul. Domnul Bingley era obligat să fie în oraș în ziua următoare și, ca atare, îi era imposibil să accepte onoarea ce i se făcuse etc... Doamna Bennet fu foarte dezamăgită. Nu-și putea închipui ce treburi avea la oraș, atât de curând după sosirea lui în Hertfortshire; și începu să se teamă ca s-ar putea ca domnul Bingley să zboare mereu dintr-un loc în altul și să nu se

stabilească niciodată la Netherfield, cum ar fi trebuit să facă. Lady Lucas i-a liniștit puțin temerile sugerându-i ca dânsul plecase la Londra numai ca să-și aducă prietenii la bal; și în curând se zvonii ca domnul Bingley urma să vină cu douăsprezece doamne și șapte domni. Fetele s-au întristat auzind de numărul atât de mare de doamne; dar s-au consolat în ajunul balului, când au aflat ca, în loc de douăsprezece, a venit de la Londra numai cu șase persoane — cele cinci surori ale sale și un văr. Când însă grupul și-a făcut apariția în salon, se compunea numai din cinci, cu totul — domnul Bingley, cele două surori ale sale, soțul surorii celei mari și încă un bărbat tânăr.

Domnul Bingley era chipeș și avea maniere de domn; o ținută frumoasă și o purtare simplă, neafectată. Surorile sale erau femei subțiri, cu un aer foarte la modă. Cumnatul lui, domnul Hurst, părea să fie un domn; dar prietenul sau, domnul Darcy, atrase atenția întregului salon prin distincția persoanei sale — înălțimea, trăsăturile frumoase, expresia nobilă — și prin zvonul care, cinci minute după ce intrase, era pe buzele tuturor, ca ar avea zece mii pe an. Domnii au declarat ca era un bărbat de toată frumusețea; doamnele, ca era mult mai frumos decât domnul Bingley; și a fost privit cu mare admirație cam jumătate din seara aceea, până când comportarea lui a produs o indignare care a răsturnat valul popularității câștigate: pentru ca descoperiseră ca era mândru, ca se credea superior celorlalți, ca era imposibil de mulțumit; și nici toată marea lui moșie din Derbyshire nu l-a mai putut atunci salva de a fi socotit un om cu o purtare dezagreabilă, respingătoare; era de necomparat cu prietenul sau.

Domnul Bingley făcuse imediat cunoștință cu toate persoanele mai importante din salon, fusese plin de viață, expansiv; dansase, fiecare dans, îi păruse rău ca balul se sfârșise atât de devreme și spusese ca va da el însuși un bal la Netherfield. Asemenea însușiri grăiau de la sine.

Ce contrast între el și prietenul sau! Domnul Darcy a dansat numai o dată cu doamna Hurst și o dată cu domnișoara Bingley, a refuzat să fie prezentat vreunei alte doamne și și-a petrecut restul serii învărtindu-se prin salon și aruncând o vorbă, când și când, câte unuia din grupul sau. Se lămuriseră asupra caracterului sau. Era omul cel mai înfumurat, cel mai antipatic din lume și toți sperau ca nu va mai veni pe acolo niciodată. Printre cei mai porniți împotriva lui era doamna Bennet, a cărei indignare față de purtarea domnului Darcy, în general, se ascuțise până la o ranchiună personală, din cauza afrontului adus uneia dintre fiicele sale.

Elizabeth Bennet fusese obligată să piardă două dansuri, din cauză ca erau prea puțini domni; și, în acel timp, domnul Darcy se aflase destul de

aproape pentru ca ea să audă, întâmplător, o conversație dintre el și domnul Bingley care venise de la dans, pentru o clipă, spre a insista pe lângă prietenul sau să danseze și el.

— Haide, Darcy, îi spuse, te rog, vino. Nu pot să sufăr să te văd stând deoparte, singur, în felul acesta stupid. Ai face mult mai bine să dansezi.

— Nici nu mă gândesc. Știi cât detest acest lucru, afară doar de cazul când îmi cunosc foarte bine parteneră. Într-o adunare ca aceasta mi-ar fi insuportabil. Surorile tale sunt angajate și în tot salonul nu există o altă femeie cu care să pot dansa, fără să însemne o pedeapsă pentru mine.

— N-aș putea fi atât de mofturos ca tine, exclamă Bingley, pentru nimic în lume! Pe cuvântul meu, n-am întâlnit în viața mea atâtea fete drăguțe ca în seara asta; și câteva dintre ele, vezi, sunt neobișnuit de frumoase.

— Tu dansezi cu singura fată frumoasă din această încăpere, spuse domnul Darcy, privind-o pe cea mai mare dintre domnișoarele Bennet.

— Oh! Este făptura cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată! Este însă colo, chiar în spatele tău, una dintre surorile ei care-i foarte drăguță și, cred, foarte plăcută. Te rog dă-mi voie să-i cer parteneriei mele să i te prezinte.

— Despre care vorbești? Și, întorcându-se, o privi o clipă pe Elizabeth, până ce, întâlnindu-i privirea, își plecă ochii și răspunse cu răceală; e acceptabilă, dar nu destul de frumoasă ca să mă tenteze *pe mine* și, în momentul de față, nu am poftă să dau atenție tinerelor domnișoare neglijate de alți bărbați. Ai face mai bine să te întorci la partenera ta, să te bucuri de zâmbetele ei, deoarece cu mine îți pierzi timpul.

Domnul Bingley îi urmă sfatul. Domnul Darcy se îndepărta, iar Elizabeth rămăsese cu sentimente nu prea cordiale pentru el. Povești totuși cu mult haz această întâmplare prietenelor sale, căci avea o fire vioaie, glumeață, care se amuză de orice lucru ridicol.

În general, seara trecu în mod plăcut pentru toată familia. Doamna Bennet își văzuse fiica cea mare mult admirată de oaspeții de la Netherfield. Domnul Bingley dansase cu ea de două ori și surorile lui o remarcaseră. Jane era tot atât de încântată de toate acestea, ca și mama ei, dar într-un fel mai rezervat. Elizabeth se bucura de bucuria Janei. Mary auzise cum fusese prezentată domnișoarei Bingley, ca cea mai cultivată fata din împrejurimi; Catherine și Lydia fuseseră destul de norocoase și nu duseseră lipsa de parteneri, singurul lucru — după cum li se spusese — de care trebuiau să se preocupe la un bal. S-au întors deci toate bine dispuse la Longbourn, satul în care trăiau și unde treceau drept locuitorii cei mai de vază. L-au găsit pe domnul Bennet încă treaz. Cu o carte în mână, el uita de timp; și, în cazul de față, era și foarte curios să afle ce se întâmplase într-o seară ca aceea, care iscase speranțe atât de frumoase. Ar fi preferat, mai degrabă, ca soția lui să fie dezamăgită de noul venit, dar își dădu seama imediat ca va avea de ascultat cu totul altă poveste.

— Oh! Dragul meu Bennet, strigă ea de cum deschise ușa, am avut o seară încântătoare, un bal nemaipomenit. Cât aș fi vrut să fii acolo! Jane a fost atât de admirată; ce putea fi mai bine! Toți au spus ca arată foarte bine și domnul Bingley a găsit-o tare frumoasă și a dansat cu ea de două ori. Gândește-te numai la *asta* dragul meu! Într-adevăr au dansat de două ori; ea a fost singura din tot salonul pe care a invitat-o și a doua oară. În primul rând a poftit-o pe domnișoara Lucas. M-am simțit atât de jignită când l-am văzut

pornind cu ea; totuși, nu a plăcut-o deloc — într-adevăr, nimeni nu poate s-o placă, știi, și a părut înnebunit de Jane când a văzut-o dansând. Așa ca a întrebat cine e și a rugat să-i fie prezentat și i-a cerut următoarele două dansuri. În al treilea rând, două le-a dansat cu domnișoara King; și în al patrulea rând, două cu Mary Lucas; și în al cincilea, două cu Jane, din nou; și în al șaselea, două cu Lizzy; și *Boulanger*-ul...

— Dacă ar fi avut nițică milă de *mine*, exclamă soțul enervat, n-ar fi dansat nici pe jumătate cât zici c-a dansat. Pentru numele Domnului, nu-mi mai pomeni de partenerile sale! Doamne, de ce nu și-a scrântit glezna de la primul dans!

— Vai, dragul meu! Continuă doamna Bennet, sunt încântată de el! Este atât de frumos! Și surorile lui sunt fermecătoare! N-am văzut în viața mea ceva mai elegant decât rochiile lor. Cred ca dantela de pe toaletă doamnei Hurst...

Aci fu din nou întreruptă. Domnul Bennet protesta împotriva oricărei descrieri a vreunei găтели, iar ea fu astfel obligată să caute un alt aspect al subiectului și povești, plină de amărăciune și cu oarecare exagerare, groaznică bătădărie a domnului Darcy.

— Dar te pot asigura, adăugă ea, ca Lizzy n-are prea mult de pierdut dacă nu corespunde gustului *sau*; pentru ca este un om grozav de antipatic, oribil, și care nu merită să te ostenești să-i plăci. Atât de distant, atât de trufaș, de nesuferit! Se foia ici, se foia colo, închipuindu-și că-i cine știe ce! Nu destul de frumoasă pentru a dansa cu el! Tare aș mai fi vrut să fi fost dumneata acolo, dragul meu, să-i fi spus una cum știi dumneata. Eu îl detest.

Capitolul IV

Când Jane și Elizabeth rămaseră singure, Jane, care fusese mai înainte foarte rezervată

în elogiarea domnului Bingley, îi mărturisi sorei sale cât îl admira.

— Este tocmai cum trebuie să fie un bărbat; cu bun-simț, spiritual, plin de viața. Și n-am mai văzut asemenea maniere perfecte! Atâta simplitate și atâta bună creștere!

— Este și frumos, adăugă Elizabeth, cum ar trebui de altfel să fie orice tânăr, dacă poate! Prin aceasta, caracterul lui devine desăvârșit.

— Am fost tare măgulită când m-a poftit a doua oară la dans. Nu m-am așteptat la un asemenea compliment.

— Nu te-ai așteptat? Eu da, pentru tine. Dar asta este marea deosebire dintre noi: pe *tine*, complimentele pe care le primești te iau totdeauna prin surprindere; pe *mine*, niciodată. Ce putea fi mai firesc decât să te poftească încă o dată? Și orb să fi fost și tot ar fi trebuit să vadă ca erai de o mie de ori mai frumoasă decât oricare dintre femeile din salon. Deci fără recunoștința pentru galanteria lui, în cazul asta. Așa... domnul Bingley este, categoric, foarte drăguț, și îți dau voie să-l plăci. Ți-au plăcut mulți alții mai nerozi.

— Lizzy dragă!

— Oh, știi, tu prea ești dispusă să iubești oamenii în general. Nu vezi nici un defect la nimeni. Toți oamenii sunt buni și drăguți în ochii tăi. Niciodată în viața mea, nu te-am auzit vorbind de rău pe cineva.

— Doresc din toată inima să nu mă grăbesc când judec pe cineva; dar totdeauna cred ceea ce spun.

— Știu ca așa este; și tocmai *asta* e minunea. Cu bunul *tău* simț, să fii atât de sincer oarbă la neroziile și prostia celorlalți! A vrea să pari sincer este un lucru destul de obișnuit, îl întâlnești la tot pasul. Dar să fii sincer fără ostentație, fără vreun anumit scop, să iei partea bună din firea fiecăruia, să o faci și mai bună și să nu pomeniți nimic de părțile proaste — numai tu poți s-o faci. Eh, și-ți plac și surorile acestui tânăr, nu? Manierele lor nu sunt la înălțimea alor lui.

— Desigur nu, la prima vedere; sunt însă femei foarte drăguțe când stai de vorbă cu ele. Domnișoara Bingley va locui la fratele ei și-i va duce gospodăria; și, dacă nu mă înșel, vom avea în ea o vecină încântătoare.

Elizabeth o ascultă în tăcere, dar nu fu convinsă; prin felul cum se purtasera la petrecere, nu urmăriseră, în general să se facă agreabile. Cu un spirit de observație mai viu, cu o fire mai puțin îngăduitoare decât a sorei sale și, de asemeni, cu un discernământ nealterat de vreun interes personal, Elizabeth era foarte puțin dispusă să le aprobe. Erau, într-adevăr, femei foarte fine, nu le lipsea buna dispoziție când erau mulțumite, nici darul de a se face plăcute când o doreau; dar erau mândre și încrezute. Erau destul de frumoase; fuseseră educate într-unul dintre cele mai bune pensioane din oraș; aveau o avere de douăzeci de mii de lire; obișnuiau să cheltuiască mai mult decât ar fi trebuit și să frecventeze oameni din înalta societate; erau deci îndreptățite, în toate privințele, să gândească bine despre ele și rău despre alții. Făceau parte dintr-o familie respectabilă din nordul Angliei — fapt întipărit în mințile lor mai adânc decât împrejurarea ca averea fratelui lor și a lor proprie fusese dobândită prin negoț.

Domnul Bingley moștenise de la tatăl sau o avere care se ridică la aproape o sută de mii de lire; acesta avusese intenția să cumpere o moșie, dar nu a trăit s-o facă. Domnul Bingley avea și el aceeași intenție, și uneori alegea chiar și regiunea; dar deoarece dispunea acum de o casă bună și de toate libertățile vieții de conac, mulți dintre cei care îi cunoșteau foarte bine firea comodă se întrebau dacă nu-și va petrece restul zilelor la Netherfield, lăsând generației următoare sarcina de a cumpăra moșia.

Surorile lui erau foarte dornice ca domnul Bingley să-și aibă propria sa moșie. Cu toate ca el se stabilise acum numai în calitate de chiriaș, domnișoara Bingley nu era câtuși de puțin refractară să se așeze în capul mesei lui; și nici doamna Hurst, care se căsătorise cu un bărbat mai mult elegant decât bogat, nu era mai puțin dispusă să considere casa fratelui sau drept a ei proprie, când îi convenea.

Abia trecuseră doi ani de când domnul Bingley devenise major ca a și fost ispitit de o recomandatie întâmplătoare să arunce o privire la Netherfield House. Și într-adevăr, a aruncat o privire la casă, și în casă, timp de o jumătate de oră; i-au plăcut poziția și camerele principale, a fost mulțumit de cele spuse de proprietar despre avantajele locuinței, și a luat-o pe loc.

Între el și Darcy există o prietenie trainică, în pofida unor mari deosebiri de caracter. Bingley îi era drag lui Darcy pentru firea sa blândă, maleabilă, deschisă, deși nu s-ar fi putut găsi fire care să prezinte un contrast mai izbitor cu a sa proprie și deși niciodată nu părea nemulțumit de ceea ce era el însuși. Bingley avea cea mai mare încredere în tăria afecțiunii lui Darcy, iar despre

judecată acestuia, părerea cea mai înaltă. Inteligența lui Darcy era superioară. Lui Bingley nu-i lipsea în nici o privință nimic, dar Darcy era deștept. Era în același timp semeț, rezervat și pretențios; și felul sau de a fi — deși era binecrescut — nu era atrăgător. În această privință prietenul sau îi era mult superior. Oriunde ar fi apărut, Bingley cucerea; Darcy jigne mereu.

Felul în care au discutat despre petrecerea de la Meryton este destul de grăitor. Bingley nu mai întâlnise niciodată în viața sa oameni mai drăguți sau fete mai frumoase; toți fuseseră nespuse de amabili și atenți cu el; nu existase nici formalism, nici rigiditate; se simțise imediat ca între vechi cunoștințe, iar în ceea ce privește pe domnișoara Bennet, nu-și putea închipui un înger mai frumos decât ea. Darcy, dimpotrivă, nu văzuse decât o colecție de oameni la care nu găsisese nimic agreabil și nimic distins; nu simțise pentru nici unul dintre ei nici cel mai mic interes; nici unul nu-i dăduse atenție și compania nici unuia dintre ei nu-i făcuse vreo plăcere. A recunoscut ca domnișoara Bennet era drăguță, dar a găsit ca zâmbea prea mult.

Doamna Hurst și sora sa au fost de acord cu toate acestea; totuși, au plăcut-o și au admirat-o; și au declarat ca e o fată drăguță, una pe care n-aveau obiecțiuni s-o cunoască mai îndeaproape. Domnișoara Bennet a fost deci consacrată ca o fată drăguță, iar fratele lor s-a simțit autorizat, datorită acestei laude, să se gândească la ea cât dorea.

Capitolul V

Cale de o mica plimbare de la Longbourn, locuia o familie cu care familia Bennet era deosebit de strâns legată. Sir William Lucas se ocupase în trecut cu negoțul la Meryton, unde făcuse o avere frumoasă și se ridicase la rangul de cavaler printr-o suplica adresată regelui, pe vremea când era primar. Rangul i se urcase, poate, la cap. Îi provocase silă pentru ocupația și reședința sa într-un târgușor și, părăsindu-le pe amândouă, se strămutase cu familia într-o casă, cam la o milă de Meryton, numită de atunci *Lucas Lodge*, unde putea cugeta cu plăcere la propria se importantă și descătușat de treburi, se putea ocupa exclusiv cu politețea față de toată lumea. Cu toate ca se simțea îmbătat de rangul sau, lucrul acesta nu-l făcea trufaș; din contră, era numai amabilitate față de fiecare. Inofensiv, prietenos și îndatoritor din fire, prezentarea sa la Palatul St. James îl făcuse și curtenitor.

Lady Lucas era o femeie foarte cumsecade, nu prea deșteaptă, și deci o vecină prețioasă pentru doamna Bennet. Aveau mai mulți copii. Cel mai mare, o tânără fată cam de douăzeci și șapte de ani, inteligentă și cu mult bun simț, era, prietena intimă a Elizabethiei.

Fiind absolut necesar ca domnișoarele Bennet și domnișoarele Lucas să se întâlnească pentru a comenta un bal, dimineata următoare petrecerii le aduse pe cele dintii la Longbourn ca să audă și să se facă auzite.

— Dumneata ai început seara bine, Charlotte, îi spuse doamna Bennet, cu o politicoasă

stăpânire de sine, domnișoarei Lucas. *Dumneata* ai fost prima aleasă a domnului Bingley.

— Da, dar se pare ca i-a plăcut cea de-a doua mai mult.

— Ah, vrei să spui Jane, probabil pentru ca a dansat de două ori cu ea. Cu siguranță, asta *părea* a fi admirație. Cred ca, de fapt, a admirat-o. Am auzit ceva despre asta, dar nu prea știu bine ce — ceva în legătură cu domnul Robinson.

— Poate va gândiți la conversația auzită de mine din întâmplare, între domnul Bingley și domnul Robinson; nu v-am pomenit nimic despre asta? Domnul Robinson l-a întrebat cum îi plăceau petrecerile noastre la Meryton și dacă nu era de părere ca la serată se aflau o mulțime de femei drăguțe, și pe care o socotea cea mai drăguță, iar el i-a răspuns prompt la ultima întrebare: „Oh, cea mai mare dintre domnișoarele Bennet, fără îndoială; nu pot exista două păreri în chestiunea asta”.

— Pe cuvântul meu! Dar a fost un răspuns foarte hotărât; asta, într-adevăr, pare să însemne ca... totuși, poate să nu ducă la nimic, știți.

— Cele auzite *de mine* au fost mai cu tâlc decât cele auzite de *tine*, Eliza, spuse Charlotte. Domnul Darcy merită mai puțin să fie auzit decât prietenul sau, așa e? Biata Eliza! Auzi, să fii doar *acceptabilă*!

— Va rog să nu-i vârâți lui Lizzy în cap ca trebuie să fie vexată de bătăria lui; este un om atât de antipatic, încât ar fi o adevărată nenorocire să fii prețuită de el. Doamna Long mi-a spus seara trecută ca a stat o jumătate de oră, chiar lângă ea, fără să deschidă gura măcar o singură dată.

— Ești absolut sigură, doamnă? Nu e o mica greșeală la mijloc? Întrebă Jane. Sunt sigură ca l-am văzut pe domnul Darcy vorbindu-i.

— Da... pentru ca ea l-a întrebat, în cele din urmă cum îi place la Netherfield, și el n-a avut încotro și a trebuit să răspundă, dar ea zicea ca a părut furios ca i se adresase cuvântul.

— Domnișoara Bingley mi-a spus, interveni Jane, ca niciodată nu vorbește mult, afară doar când e cu vechile sale cunoștințe. Cu *acestea* este deosebit de drăguț.

— Nu cred o iotă, draga mea, dacă ar fi fost atât de drăguț, ar fi vorbit cu doamna Long. Dar pot să-mi închipui ce s-a întâmplat. Toți spun că-i mândru de nu-i ajungi eu prăjină la nas. Cred ca o fi auzit, cumva, ca doamna Long nu are trăsura și ca a venit la bal într-un cupeu închiriat.

— Nu-mi pasă ca n-a vorbit cu doamna Long, spuse domnișoara Lucas, dar aș fi vrut să fi dansat cu Eliza.

— Altădată, Lizzy, spuse mama sa, aș refuza să dansez cu el, dacă aș fi în locul tău.

— Cred, doamnă, că-ți pot promite liniștită ca nu voi dansa cu el *niciodată*.

— Mândria lui, interveni domnișoara Lucas, pe *mine* nu mă supără, așa cum supara adeseori mândria, pentru ca are o scuză. Nu te poți mira când un tânăr atât de fin, de familie, cu avere, cu tot ce-și poate dori cineva, se crede atât de mult. Dacă mă pot exprima astfel, el are *dreptul* să fie mândru.

— Este foarte adevărat, replică Elizabeth, și aș putea foarte ușor să iert mândria *lui*, dacă n-ar fi călcat-o în picioare pe a *mea*.

— Mândria, remarcă Mary, care se fălea cu seriozitatea reflecțiilor ei, este un simțământ foarte obișnuit, cred. Din tot ce am citit până acum, sunt convinsă ca este foarte obișnuit, într-adevăr; ca natura omenească este deosebit de înclinată către acest simțământ și ca foarte puțini suntem aceia care nu nutrim un sentiment de automulțumire pentru vreo însușire sau alta, reală sau

imaginară. Orgoliul și mândria sunt lucruri diferite, deși adesea cuvintele sunt folosite ca sinonime. Cineva poate fi mândru fără a fi orgolios. Mândria e legată mai mult de părerea noastră despre noi înșine; orgoliul, de ceea ce ne-ar plăcea să gândească alții despre noi.

— Dacă aș fi bogat ca domnul Darcy, exclamă unul dintre tinerii Lucas; care venise cu surorile sale, nu mi-ar păsa cât sunt de mândru. Aș ține o haită de ogari și aș bea o sticlă de vin în fiecare zi.

— Atunci, ai bea cu mult mai mult decât ar trebui, spuse doamna Bennet. Și, dacă te-aș vedea făcând-o, ți-aș lua pe loc sticlă din față.

Băiatul o asigură ca n-ar face-o; ea continua să susțină ca ar face-o și discuția nu se termină decât o dată cu vizita.

Capitolul VI

Doamnele din Longbourn s-au prezentat curând la cele din Netherfield. Vizită a fost întoarsă după toate regulile. Bunele maniere ale domnișoarei Bennet înfloreau, încurajate de bunăvoință doamnei Hurst și a domnișoarei Bingley; și, deși pe mama au găsit-o de netolerat și pe fetele mai mici nevrednice să le adreseze o vorbă, și-au exprimat totuși dorință, față de cele două mai mari, de a le cunoaște mai bine. Jane a primit această atenție cu cea mai mare plăcere; dar Elizabeth vedea totuși cât de arogant se poartă cu ele, făcând cu greu excepție pentru sora ei — și nu le putea simpatiza; totuși, amabilitatea lor față de Jane, atât cât era, avea valoare datorându-se, după toate probabilitățile, admirației fratelui lor pentru Jane. Era foarte limpede — ori de câte ori se întâlneau — ca domnul Bingley o plăcea cu *adevărat*; dar Elizabeth îi era tot atât de limpede ca Jane ceda pornirii pe care o simțise pentru el din prima clipă și ca era pe cale să se îndrăgostească de-a binelea; își spunea de asemenea cu plăcere ca era imposibil ca lumea să afle ceva, deoarece Jane unea o mare putere de simțire cu stăpânirea de sine și cu o fire ponderată, care o puteau pune la adăpost de bănuielile inoportunilor. Ea îi împărtăși toate astea prietenei sale, domnișoara Lucas.

— Este, poate, agreabil, replică Charlotte, să fii în stare, în asemenea caz, să te poți stăpâni în fața lumii; dar este uneori o greșeală să fii atât de reținută. Dacă o femeie își ascunde sentimentele cu aceeași iscusință și față de obiectul afecțiunii sale, poate pierde prilejul de a-l captiva; și atunci, n-ar fi decât o slabă consolare să crezi ca lumea nu știe nimic. Aproape în fiecare atașament există atât de multă gratitudine sau vanitate, ca nu e bine să le lași în voia lor. Suntem toți în stare să *facem începutul* singuri — o ușoară preferință este destul de firească; dar prea puțini dintre noi sunt în stare să se îndrăgostească cu adevărat, fără încurajare. În nouă cazuri din zece e mai bine ca o femeie să arate *mai multă* afecțiune decât simte. Neîndoielnic, Bingley o place pe sora ta; dar s-ar putea ca niciodată să nu facă mai mult decât s-o placă dacă ea nu-l ajută puțin.

— Dar ea *îl ajută*, atât cât îi permite firea. Dacă eu îmi pot da seama de interesul ei pentru el, Bingley ar trebui să fie un nerod să nu-l observe.

— Nu uita, Eliza, ca el nu cunoaște firea Janei așa cum o cunoști tu.

— Dar dacă o femeie are o înclinație pentru un bărbat și nu încearcă să

i-o ascundă, el trebuie să-și dea seama de acest lucru.

— Poate ca trebuie, dacă o vede îndeajuns... deși Bingley și Jane se întâlnesc destul de des, nu sunt niciodată mult timp împreună; — și cum se văd întotdeauna într-o societate numeroasă, este imposibil să folosească fiecare clipă pentru a sta împreună de vorbă. De aceea ar trebui ca Jane să profite cât mai mult de fiecare moment în care-i poate capta atenția. Când va fi sigură de el, va avea timp destul să se îndrăgostească și ea cât o vrea.

— Planul tău e bun, îi răspunse Elizabeth, câtă vreme nu ai în vedere altceva decât dorința de a te mărita bine; și dacă m-aș hotărî să-mi găsesc un bărbat bogat sau, pur și simplu un bărbat, oricare, cred ca aș adopta planul tău. Dar nu acestea sunt simțămintele Janei; ea nu are un scop anume. Deocamdată nu poate fi încă sigură de seriozitatea pornirii ei, sau dacă aceasta este un lucru înțelept. Îl cunoaște doar de două săptămâni. A dansat cu el la Meryton patru dansuri; l-a văzut într-o dimineață — acasă la el — și de atunci a cinat în compania lui de patru ori. Nu este deloc suficient pentru a-i cunoaște firea.

— Nu, așa cum prezinți tu lucrurile. Din faptul ca *au cinat* împreună, ar fi putut afla numai dacă el are pofta de mâncare sau nu; dar trebuie să-ți amintești ca au petrecut, de asemenea, patru seri împreună — și patru seri pot însemna foarte mult.

— Da, aceste patru seri le-au dat posibilitatea să constate ca amândurora le place *Douăzeci și unu* mai mult decât *Comert*, însă în privința vreunei alte însușiri caracteristice, nu-mi închipui să-și fi putut dezvălui mare lucru.

— Ei bine, spuse Charlotte, îi doresc Janei, din toată inima, noroc. Dacă ar fi să se mărite cu el mâine, cred ca ar avea tot atâtea șanse de fericire câte ar avea dacă i-ar studia firea timp de douăsprezece luni. Fericirea în căsnicie este numai o chestiune de noroc. Faptul ca în momentul căsătoriei partenerii își cunosc foarte bine firea, sau faptul ca au firi foarte asemănătoare nu le mărește câtuși de puțin șansele de fericire. După căsătorie, deosebirile dintre ei se vor accentua de ajuns pentru ca să-și aibă partea lor de suferință; și e mai bine să cunoști cât mai puțin posibil defectele omului cu care-ți vei petrece viața.

— Mă faci să râd, Charlotte; dar asta nu e o judecată sănătoasă. Știi bine ca nu e un lucru sănătos și ca tu însăși nu ai proceda astfel.

Fiind foarte prinsă să observe atențiile domnului Bingley față de sora sa, Elizabeth era departe de a bănuî ca și ea devenise un obiect demn de un oarecare interes în ochii prietenului acestuia. La început, domnul Darcy admisesese, cu greutate, ca era drăguță; la bal o privise cu indiferență; și când se întâlniseră din nou, o privise numai pentru a-i aduce critici. Dar nici nu apucase bine să se lămurească și să-și lămurească prietenii ca Elizabeth n-avea o singură trăsătură ca lumea pe chipul ei, ca a și început să găsească același chip neobișnuit de inteligent, datorită expresiei frumoase din ochii ei întunecați. Acestei descoperiri i-au urmat altele tot atât de vexante pentru el. Deși, cu un ochi critic, descoperise în înfățișarea ei mai mult decât o singură abatere de la perfectă simetrie, a fost obligat să constate ca avea o siluetă zveltă și plăcută; și, deși afirma ca manierele ei nu erau cele obișnuite în lumea bună, fusese captivat de încântătoarea lor naturalitate.

Elizabeth era total inconștientă de acest lucru; pentru ea, Darcy era omul care nu se făcea plăcut nicăieri și care n-o socotise destul de frumoasă

pentru a o invita la dans. Darcy începu să dorească s-o cunoască mai bine și înainte de a sta el însuși de vorbă cu ea, ca un prim pas, începu să asculte discuțiile ei cu alții. Faptul acesta atrase atenția Elizabeth. Asta s-a petrecut la reședința lui Sir William Lucas, unde se organizase o mare reuniune.

— Ce-o fi vrând domnul Darcy, o întrebă Elizabeth pe Charlotte, ca stă și ascultă

conversația mea cu colonelul Forster?

— Aceasta este o întrebare la care nu-ți poate răspunde decât domnul Darcy.

— Dacă va mai continua astfel, îl voi face desigur să priceapă ca știu ce urmărește. Are o privire foarte ironică și, dacă nu încep prin a fi eu însămi impertinenta, în curând mă voi teme de el.

Puțin mai târziu, în timp ce dânsul se apropia de ele, fără să aibă însă aerul ca dorește să participe la conversație, domnișoara Lucas spuse prietenei sale:

— Te desfid să deschizi un asemenea subiect față de domnul Darcy.

Aceasta fu o provocare pentru Elizabeth, care se întoarse către el și-i spuse:

— Nu credeți, domnule Darcy ca m-am exprimat remarcabil de bine adineauri, când l-am tot sâcâit pe colonelul Forster să ne dea un bal la Meryton?

— Cu o mare hotărâre! Dar acesta este un subiect care întotdeauna face pe o doamnă să fie hotărâtă!

— Sunteți pornit împotriva noastră.

— În curând va fi rândul ei să fie sâcâită, interveni domnișoara Lucas. Mă duc să deschid pianul, Eliza; știi ce urmează.

— Ca prietenă, ești o făptură tare ciudată, dorind mereu să mă produc în fața oricui și a tuturor. Dacă vanitatea mea ar avea veleități muzicale, ai fi de neprețuit; dar, așa cum stau lucrurile, aș dori să nu mă produc în fata acelor care sunt obișnuiți să se delecteze cu cei mai buni artiști. Totuși, la insistențele domnișoarei Lucas, adăuga; foarte bine, dacă trebuie să fie așa, așa să fie; și cu o căutătură gravă spre domnul Darcy: e un vechi și minunat proverb pe care-l cunosc, desigur, toți cei de față:

„Ține-ți răsuflarea ca să ai cu ce-ți răci fiertura”. Eu o țin pe a mea ca să-mi înalț cântecul.

Interpretarea ei fu plăcută, dar prin nimic excepțională. După vreo două cântece și înainte de a fi putut răspunde rugămintelor unora de a mai cânta fu înlocuită la pian cu nerăbdare de sora ei Mary care, fiind singura urâțică dintre fetele Bennet, se străduia din greu să-și desăvârșească educația și cunoștințele și era mereu dornică să și le etaleze.

Mary nu avea nici talent, nici gust; și deși ambiția o făcuse silitoare, îi dăduse în același timp un aer pedant și încrezut, care ar fi dăunat chiar și cuiva ajuns la un grad de perfecțiune mai mare decât cel atins de ea. Elizabeth, simplă și naturală, fusese ascultată cu mult mai multă plăcere, deși nu cântase nici pe jumătate atât de bine; pe când Mary, la sfârșitul unui nou concert, fu bucuroasă să vâneze prețuire și mulțumiri, cântând melodii scoțiene și irlandeze, la cererea surorilor sale mai mici care, împreună cu tinerii Lucas și doi, trei ofițeri, se porniseră nerăbdătoare să danseze într-un capăt al salonului.

Domnul Darcy ședea în preajma lor. Într-o tăcută indignare față de

modul acesta de a petrece seara, fără nici un fel de conversație; era prea cufundat în propriile sale gânduri și nici nu băga de seamă ca alături de el se afla Sir William Lucas, până ce acesta nu-i vorbi.

— Ce petrecere încântătoare pentru tineret, domnule Darcy! Până la urmă, nimic nu se compară cu dansul. Îl socotesc ca pe una dintre primele manifestări de rafinament ale societăților omenești civilizate.

— Aveți dreptate, Sir, și mai prezintă în plus avantajul de a fi foarte „la modă” în societățile mai puțin civilizate ale lumii — fiecare sălbatic știe să danseze!

Sir William zâmbi doar.

— Prietenul dumneavoastră dansează splendid, continuă el după o pauză, când îl văzu pe Bingley intrând în dans, și nu mă îndoiesc ca sunteți și dumneavoastră, domnule Darcy, un adept al acestei arte.

— Cred ca m-ați văzut dansând la Meryton, Sir.

— Da, într-adevăr, și nu mica mi-a fost plăcerea privindu-vă. Dansați adesea la St. James?

— Niciodată, Sir.

— Nu credeți ca ar fi un omagiu ce se cuvine acelei case?

— Este un omagiu pe care nu-l aduc niciodată vreunei case când pot evita s-o fac.

— Aveți o reședință la Londra, înțeleg. Domnul Darcy se înclină.

— Am avut cândva de gând să mă instalez și eu acolo, pentru ca îmi place o societate aleasă, dar nu am fost destul de sigur ca aerul Londrei îi va prii Lady-ei Lucas.

Se opri așteptând un răspuns, dar interlocutorul lui nu era dispus să i-l dea și, cum în clipa aceea Elizabeth se îndrepta către ei, îi trecu prin minte să facă un mare act de galanterie și îi strigă:

— Scumpa domnișoara Eliza, de ce nu dansați? Domnule Darcy, va rog să-mi îngăduiți să va prezint, în persoană acestei tinere domnișoare, o încântătoare parteneră. Nu puteți refuza să dansați, sunt sigur, când aveți în fata atâta frumusețe! Și, luând mâna fetei, ar fi pus-o într-a lui Darcy care, deși surprins peste măsură, ar fi dorit să i-o ia, când Elizabeth și-o retrase brusc și-i spuse lui Sir William cu oarecare nervozitate:

— Credeți-mă, Sir, nu am nici cea mai mica intenție să dansez. Va implor să nu presupuneți ca am venit spre dumneavoastră ca să solicit un partener.

Cu multă cuviință, domnul Darcy ceru favoarea unui dans, dar a fost zadarnic. Elizabeth era hotărâtă; și zadarnice au fost și toate încercările lui Sir William de a o îndupleca.

— Sunteți desăvârșită la dans, domnișoara Eliza, și este o cruzime să mă lipsiți de fericirea de a va admira și, deși domnului Darcy îi displace, în general, acest amuzament, sunt convins ca nu are nimic împotrivă să ne îndatoreze timp de o jumătate de oră.

— Domnul Darcy este numai amabilitate, spuse Elizabeth surâzând.

— Este, într-adevăr; și dacă ținem seama de obiectul tentației, dragă domnișoară Eliza, nu ne putem mira de complezență sa, căci cine ar putea obiecta ceva unei asemenea parteneri?

Elizabeth se îndepărta cu o privire ștregărească. Refuzul ei nu-l supăra pe domnul Darcy, care se gândea tocmai la ea cu oarecare bunăvoință, când fu

acostat de domnișoara Bingley.

— Pot să vă spun de ce ați căzut pe gânduri.

— Cred că nu puteți.

— Va gândiți cât de insuportabil ar fi să petreceți multe seri în acest fel, într-o astfel de societate; și, într-adevăr, sunt cu totul de părerea dumneavoastră. Nu m-am plictisit niciodată atât! Și toți acești oameni insipizi și totuși zgomotoși, mărunți și totuși plini de ei! Ce n-aș da să aud sarcasmele dumneavoastră la adresa lor.

— Presupunerea dumneavoastră este total greșită, vă asigur. Gândul meu luneca pe un făgaș mult mai plăcut. Meditam la marea plăcere pe care ți-o pot da doi ochi frumoși pe chipul unei femei drăguțe.

Domnișoara Bingley își aținti îndată privirile pe fața lui și îi ceru să-i spună ce doamna reușise să-i inspire asemenea reflecții. Domnul Darcy îi răspunse cu multă îndrăzneală:

— Domnișoara Elizabeth Bennet.

— Domnișoara Elizabeth Bennet, repetă domnișoara Bingley. Sunt uluită! De când se bucura de această favoare? Și, mă rog, când să vă prezint urările mele de fericire?

— Chiar această este întrebarea pe care mă așteptam să-o puneți. Imaginația unei doamne este foarte aprinsă; sare de la admirație la dragoste și de la dragoste la căsătorie, într-o clipă. Știam că veți fi gata să-mi prezentați urările dumneavoastră.

— Oh! Nu! Dacă luați lucrurile atât de serios, voi considera chestiunea perfect rezolvată. Veți avea, într-adevăr, o soacră fermecătoare și va fi desigur mereu prezentă la Pemberley împreună cu dumneavoastră.

Darcy o ascultase cu o totală indiferență în timp ce dânsa se amuză în acest fel pe tema ce-și alesese; și deoarece calmul lui o convinsese că nu era nici un pericol, spiritele domnișoarei Bingley se revărsară în continuare.

Capitolul VII

Averea domnului Bennet se compunea, aproape în întregime, dintr-o moșie cu un venit de două mii de lire anual care, însă, din nenorocire pentru fiicele lui, fusese lăsată prin testament — în lipsa de moștenitori direcți de parte bărbătească — unei rude îndepărtate; iar averea doamnei Bennet, avere frumoasă pentru situația ei, putea cu greu compensa veniturile insuficiente ale soțului. Tatăl ei fusese avocat la Meryton și îi lăsase moștenire patru mii de lire.

Doamna Bennet avea o soră măritată cu un oarecare domn Philips, care fusese secretarul tatălui ei și îi succedase în afaceri, și un frate stabilit la Londra; într-o ramură comercială respectabilă.

Satul Longbourn era situat la numai o milă de Meryton; distanța foarte potrivită pentru tinerele domnișoare care erau atrase într-acolo de trei, patru ori pe săptămână, pentru a-și îndeplini îndatoririle față de mătușa lor și, față de o modistă — chiar peste drum. Cele două fete mai mici, Catherine și Lydia, erau deosebit de asidue în aceste atenții; aveau și mai puțină minte decât surorile lor și, când nu găseau nimic mai bun de făcut, o plimbare până la Meryton era lucrul cel mai potrivit ca să le umple orele de dimineață și să le dea material de

conversații pentru seara; și oricât de sărac în știri era, în general, ținutul, ele tot izbuteau să stoarcă ceva de la mătușa lor. În prezent, erau într-adevăr doldora și de vești și de bucurii, căci tocmai venise în apropiere un regiment de miliție care urma să rămână acolo toată iarnă, iar cartierul general era în Meryton.

Acum, vizitele la doamna Philips furnizau fetelor știri grozav de interesante. În fiecare zi cunoștințele lor cu privire la numele și relațiile ofițerilor sporeau. Adresele lor n-au rămas mult timp un secret pentru ele și, în curând, au început să-i cunoască personal. Domnul Philips era în vizită cu ei, ceea ce deschidea, pentru nepoatele sale, o sursă de fericire necunoscută mai înainte. Nu mai vorbeau decât despre ofițeri; averea domnului Bingley, care dădea fiori doamnei Bennet, nu avea nici un preț în ochii lor, în comparație cu uniforma unui stegar.

După ce le ascultă o dimineată întreaga efuziunile pe această temă, domnul Bennet remarcă cu răceală:

— După cât pot să-mi dau seama din felul vostru de a vorbi, cred ca sunteți două dintre cele mai neroade fete de pe aici. O cam bănuiam eu, dar acum m-am convins.

Catherine se tulbură și nu mai spuse nimic, dar Lydia, cu o perfectă indiferență, continua să-și exprime admirația pentru căpitanul Carter și speranță de a-l întâlni în cursul zilei, deoarece în dimineata următoare acesta pleca la Londra.

— Tare mă mir, dragul meu, zise doamna Bennet, ca ești atât de repede dispus să-ți crezi copiii nerozi. Dacă aș vrea să gândesc rău de copiii cuiva, n-aș alege totuși pentru asta propriii mei copii.

— Dacă ai mei sunt niște nerozi, sper să rămân mereu conștient de asta.

— Da, dar se întâmplă ca ai noștri sunt toți foarte deștepți.

— Acesta este singurul punct — îndrăznesc s-o cred — în care nu suntem de aceeași părere. Am sperat întotdeauna ca părerile noastre vor coincide până în cele mai mici amănunte, dar în chestiunea asta sunt silit să fiu în dezacord cu dumneata, căci le socotesc pe cele două mezine ale noastre cum nu se poate mai zăbate.

— Dragă domnule Bennet, nu trebuie să te aștepți să aibă mintea tatălui sau mamei lor. Când vor atinge vârsta noastră, sunt sigură ca nu se vor mai gândi la ofițeri, cum nici noi nu ne gândim. Mi-amintesc de vremurile când și mie îmi plăcea grozav o tunică stacojie — și, într-adevăr, în fundul inimii îmi place și acum; și dacă un tânăr colonel isteț, cu cinci, șase mii pe an, mi-ar cere pe una dintre fete, n-am să-i spun ba! Iar deunăzi, la Sir William, colonelul Forster mi s-a părut tare chipeș în uniformă lui.

— Mamă, strigă Lydia, mătușa mi-a spus ca domnul colonel Forster și domnul căpitan Carter nu se mai duc la domnișoara Watson atât de des ca la început, când au venit aici; îi vede acum mereu la bazar la Clarke.

Doamna Bennet nu-i mai putu răspunde fiindcă tocmai atunci intrase valetul cu un bilet pentru domnișoara Bennet; fusese trimis de la Netherfield și aducătorul aștepta răspuns. Cu ochii scânteind de plăcere, doamna Bennet rezeși întrebare după întrebare, în timp ce Jane citea:

— Vai, Jane, de la cine e? Despre ce e vorba? Ce zice el? Vai, Jane, grăbește-te și spune-ne, grăbește-te, inimioara mea.

— Este de la domnișoara Bingley, răspunse Jane; apoi îl citi cu glas tare.

„Draga mea prietenă,

Dacă nu ai atâta milă încât să vii astăzi să iei masa cu mine și cu Luiza, riscăm să ne dușmănim pe tot restul vieților noastre, căci un *tête-à-tête* de o zi întreagă, între două femei, nu poate să se sfârșească fără o ceartă. Vino cât poți mai repede după primirea biletului. Fratele meu și ceilalți domni vor lua masa în oraș cu domnii ofițeri.

Cu toată dragostea, Caroline Bingley”

— Cu ofițerii! Exclamă Lydia; cum de nu mi-a spus mătușa nimic despre una ca asta?

— Ia masa în oraș, interveni doamna Bennet. Mare ghinion!

— Pot să iau trăsura? Întrebă Jane.

— Nu, draga mea, e mai bine să te duci călare, pentru ca vremea e a ploaie și atunci o să trebuiască să rămâi acolo toată noaptea.

— Bun plan! Exclamă Elizabeth, dacă ai fi sigură ca nu se vor oferi s-o trimită înapoi cu trăsura lor.

— Oh! Domnii vor lua cupeul domnului Bingley ca să se ducă la Meryton și familia Hurst nu are cai pentru ai lor.

— Mi-ar place mult mai mult să merg cu trăsura.

— Dar, draga mea, tata nu se poate lipsi de cai, sunt sigură. E nevoie de ei la câmp; nu este așa, domnule Bennet?

— E nevoie de ei la câmp mult mai des decât îi pot avea.

— Dar dacă îi ai pentru astăzi, interveni Elizabeth, scopul mamei este atins.

Până la urmă, îl făcu pe tatăl ei să recunoască într-adevăr ca nu se putea lipsi de cai; Jane fu astfel silită să plece călare, iar mama să o conduse până la ușă cu multe și vesele preziceri de vreme proastă. Speranțele sale se împliniră; nici nu plecase Jane bine, ca se și porni ploaia.

Surorile se temeau pentru ea, dar mama lor era încântată. Ploaia continuă fără încetare toată seara. Fără îndoială, Jane nu se putea întoarce.

— Ce idee grozavă am avut! Se lauda mereu doamna Bennet, ca și când meritul de a fi dezlănțuit ploaia era cu totul al ei.

Până a doua zi de dimineață, ea n-a fost totuși conștientă de întreaga valoare a mașinațiilor sale.

Nici nu terminaseră bine micul dejun, când un servitor de la Netherfield se prezentă cu un bilețel pentru Elizabeth.

„Scumpa mea Lizzy,

M-am simțit foarte rău astăzi de dimineață, ceea ce trebuie pus, cred, pe seama ploii de ieri care m-a udat până la piele. Dragele mele prietene nici nu vor să audă să mă întorc acasă până nu mă voi simți bine. Ele insistă, de asemenea, să mă vadă domnul Jones, așa ca nu va alarmați dacă veți auzi ca a fost chemat aici. În afară de durerea de cap și o durere în gât, nu mai am nimic.”

— Ei bine, scumpa mea, spuse domnul Bennet, când Elizabeth sfârși de citit biletul,

dacă fiica dumitale se va îmbolnăvi grav, dacă se va întâmpla să moară, vom avea mângâierea de a ști ca totul a fost din ordinul dumitale, în goană după domnul Bingley.

— Oh! Nu mă tem deloc c-o să moară. Oamenii nu mor din cauza unui fleac de răceală. Va fi foarte bine îngrijită. Atâta vreme cât rămâne acolo, toate sunt cum nu se poate mai bine. M-aș duce s-o văd, dacă aș putea avea trăsura.

Elizabeth, fiind într-adevăr îngrijorată, se hotărî să plece la Jane, deși trăsura nu era disponibilă; și, cum nu călărea, singura soluție era să se ducă pe jos. Ea le împărtăși hotărârea luată.

— Cum poți fi atât de nesăbuită încât să-ți treacă măcar prin minte așa ceva, pe noroiul asta! Strigă doamna Bennet. E nepotrivit să te arăți astfel acolo.

— E foarte potrivit să văd cum arată Jane — și asta e tot ce doresc.

— Lizzy, îmi dai a înțelege, o întreba tatăl ei, c-ar trebui să trimit după cai?

— Nu, deloc. Pot foarte bine să merg pe jos. Distanța nu înseamnă nimic când ai un motiv serios; nu sunt decât trei mile. Voi fi înapoi pentru masă.

— Îți admir bunăvoința, se amestecă Mary, dar orice impuls ar trebui să fie controlat de rațiune; și, după părerea mea, strădania ar trebui să fie întotdeauna în proporție cu ceea ce dorești să obții.

— Te vom conduce până la Meryton, spuseră Catherine și Lydia. Elizabeth acceptă propunerea și cele trei domnișoare porniră împreună.

— Dacă ne grăbim, adăugă Lydia pe drum, poate îl zărim pe căpitanul Carter, înainte să plece.

La Meryton se despărțiră; surorile mai mici se îndreptară înspre locuința soției unuia dintre ofițeri, iar Elizabeth își continuă drumul singură, străbătând câmp după câmp, sărind cu nerăbdare peste pârleazuri și smârcuri; în cele din urmă, ajunse în fața casei, cu gleznele obosite, ciorapii murdari și un chip strălucind de înfierbântarea mersului.

A fost condusă în sufrageria mica, unde erau toți ai casei, în afară de Jane, și unde apariția Elizabeth ei stârni mare uimire. Pentru doamna Hurst și domnișoara Bingley era de neconceput ca ea să fi făcut, la ora aceea, singură și pe o vreme imposibilă, trei mile pe jos; Elizabeth era convinsă ca o disprețuiau din această cauză. Au primit-o totuși cu multă politețe, iar în purtarea fratelui lor era ceva mai mult decât simplă politețe — era bunăvoință și amabilitate. Domnul Darcy n-a spus mai nimic, iar domnul Hurst, absolut nimic. Cel dintâi se simțea împărțit între un simțământ de admirație pentru strălucirea pe care efortul o dăduse chipului ei și unul de îndoială, întrebându-se dacă împrejurarea merita ca ea să vină de atât de departe, singură. Cel de-al doilea

domn se gândea numai la micul sau dejun.

Elizabeth întrebă despre sănătatea surorii ei, dar nu primi un răspuns prea mulțumitor.

Domnișoara Bennet dormise prost; și, cu toate ca se sculase, avea febră mare și nu se simțea destul de bine pentru a putea părăsi camera. Elizabeth fu bucuroasă să fie condusă imediat la ea. Jane, pe care numai frică de a nu provoca temeri sau îngrijorări o împiedicase să scrie ce dor îi era de sora ei, fu încântată s-o vadă. Nu a fost însă în stare să stea mult de vorbă; și când domnișoara Bingley ieși, lăsându-le singure, ea nu putu spune cine știe ce; își exprimă numai recunoștința pentru deosebită gentilețe cu care fusese tratată. Elizabeth se ocupă în tăcere de bolnavă.

După micul dejun, veniră la ele surorile; Elizabeth începu și ea să le îndrăgească, văzând cita afecțiune și sollicitudine îi arătau Janei. Sosi apoi și spițerul care după ce examina bolnavă, spuse — ceea ce era de la sine înțeles — ca aceasta răcise foarte tare și ca trebuiau să încerce să învingă răul; o sfătui să se întoarcă din nou în pat și promise să-i trimită doctorii. Jane urma imediat sfatul, căci i se ridicase temperatura și o durea capul îngrozitor. Elizabeth nu o mai părăsi nici măcar o singură clipă, și nici celelalte doamne nu lipsiră mult de lângă ea; domniile ieșiseră și ele nu aveau de fapt nimic altceva de făcut.

Când ceasul bătu ora trei, Elizabeth simți ca era timpul să plece și pomeni — fără să fie prea încântată — de lucrul acesta. Domnișoara Bingley îi oferă trăsura și Elizabeth aștepta ca aceasta să mai stăruie puțin înainte de a primi, când Jane manifestă o asemenea îngrijorare la gândul de a se despărți de sora ei, încât domnișoara Bingley se văzu obligată să schimbe propunerea de a-i oferă trăsura în invitația de a rămâne, pentru moment, la Netherfield. Elizabeth accepta plină de recunoștință și un servitor fu apoi trimis la Longbourn pentru a înștiința familia ca va rămâne acolo și pentru a le aduce veșminte de schimb.

Capitolul VIII

La orele cinci, cele două doamne se retraseră ca să se schimbe pentru masa de seară și la șase și jumătate Elizabeth fu poftita la cină. Ea nu putu da un răspuns îmbucurător potopului de întrebări politicoase, printre care le remarcă, încântată, pe cele pline de o caldă sollicitudine ale domnului Bingley, Jane nu se simțea deloc mai bine. La auzul acestei vești, surorile repetară de trei, patru ori ca erau grozav de mâhnite, ca era grozav de neplăcut să fii grav răcit și ca le displăcea teribil când erau ele însele bolnave — pe urmă nu se mai gândiră nici un moment la acest lucru; indiferența lor față de Jane, când aceasta nu era de față, o făcea pe Elizabeth să resimtă vechea ei antipatie pentru ele.

Fratele lor era, într-adevăr, singurul din familie pe care-l putea privi cu plăcere. Îngrijorarea lui pentru Jane era vădită, iar atențiile față de ea însăși, încântătoare; acestea o împiedicară să se simtă atât de nepoftită pe cât credea ca este în ochii celorlalți. Nimeni, în afară de el, nu o luă în seamă. Domnișoara Bingley era preocupată de domnul Darcy; sora ei, nu mai puțin; în ceea ce-l privea pe domnul Hurst, lângă care ședea Elizabeth, acesta era un bărbat indolent, care nu trăia decât pentru mâncare, băutura și jocul de cărți și care,

aflând ca dânsa prefera o mâncare simplă în locul unui *ragout* nu mai găsi ce să-i spună.

Când se sfârși cină, Elizabeth se reîntoarse lângă Jane și, cum se închise ușa în urma ei, domnișoara Bingley se porni s-o vorbească de rău. Purtarea Elizabethei fu calificată ca foarte rea, într-adevăr — un amestec de mândrie și impertinentă; nu avea nici conversație, nici stil, nici gust și nu era nici frumoasă.

La fel gândea și doamna Hurst care adăugă:

— Pe scurt, n-are nici o calitate, în afară de aceea ca este un as al mersului pe jos. N-am să uit în viața mea apariția ei aici, astăzi de dimineată. Într-adevăr arata ca o sălbatică.

— Chiar așa, Luiza. Cu greu mi-am putut păstra seriozitatea. O neghiobie, să vină aici. De ce, mă rog, a trebuit să gonească peste câmpuri, pentru o răceală a surorii ei? Cu părul în așa neorânduială, atât de răvășit!

— Da, și juponul; sper ca i-ai văzut juponul. Tăvălit prin noroi, de un laț de palma — sunt absolut sigură; și fusta lăsată în jos ca să-l ascundă, fără să izbutească.

— Portretul făcut de tine, Luiza, s-ar putea să fie foarte exact, spuse Bingley, dar eu nu am băgat nimic de seamă. Mi s-a părut ca domnișoara Eliza Bennet arata nespus de bine, azi-dimineată când a intrat aici. Nici n-am observat juponul murdar.

— *Dumneata* l-ai remarcat, de bună seamă, domnule Darcy, spuse domnișoara Bingley, și înclin să cred ca nu ți-ar plăcea s-o vezi pe sora *dumitale* prezentându-se astfel.

— Desigur, nu.

— Auzi, să meargă trei mile sau patru, sau cinci, sau câte or fi, cu noroiul trecându-i peste glezne, și singură, singură de tot! Ce-a vrut să arate cu asta? Mi se pare ca asta dovedește un gen oribil de independență plină de înfumurare și o indiferență, cu totul provincială, față de etichetă.

— Dovedește dragoste pentru sora ei, ceea ce este încântător, interveni Bingley.

— Mă tem, domnule Darcy, remarcă aproape în șoaptă domnișoara Bingley, ca această întâmplare a alterat, întrucâtva, admirația *dumitale* pentru ochii ei frumoși.

— Deloc, replică el, efortul le dăduse și mai multă strălucire. Urmă o mica tăcere, apoi doamna Hurst reluă firul.

— O prețuiesc foarte mult pe Jane Bennet — este într-adevăr o fată tare drăguță — și doresc din toată inima să se căpătuiască bine, dar, cu asemenea părinți și cu rude atât de modeste, mă tem ca nu prea are șanse.

— Te-am auzit — cred — spunând ca au un unchi, avocat la Meryton.

— Da, și mai au unul care locuiește pe undeva prin apropiere de Cheapside.

— Asta este culmea! Adăugă sora ei și izbucniră în hohote de râs.

— Dacă ar avea atâția unchi cât să umple întregul Cheapside, exclamă Bingley, asta tot nu le-ar face, nici cu o iotă, mai puțin fermecătoare.

— Le-ar micșora însă simțitor șansele de a se mărita cu bărbați cu o oarecare greutate în lume, replică Darcy.

Bingley nu răspunse nimic; surorile lui însă îl aprobă cu entuziasm și continuă să facă haz pe seama vulgarității rudelor dragei lor prietene.

Totuși, când ieșiră din sufragerie, s-au dus — iarăși pline de tandrețe — în camera bolnavei, unde au rămas până ce au fost poftite la cafea. Jane se simțea încă foarte rău și Elizabeth n-o mai lăsa singură, nici o clipă, până seara târziu, când avu mângâierea de a-și vedea sora dormind, și atunci i se păru mai curând potrivit, decât plăcut, să coboare în salon. Când intră, îi găsi pe toți jucând „100” și fu imediat poftita să ia parte la joc; dar, bănuind ca jucau tare, se scuză pretextând starea surorii sale și spunând că-și va petrece puținul timp cât va rămâne jos, cu o carte. Domnul Hurst o privi mirat.

— Preferăți cititul, jocului de cărți? Foarte ciudat! Se miră el.

— Domnișoara Eliza Bennet, interveni domnișoara Bingley, disprețuiește jocul de cărți. E o mare cititoare și nu găsește plăcere în nimic altceva.

— Nu merit nici asemenea prețuire, nici asemenea critică. *Nu* sunt o mare cititoare și găsesc plăcere în multe alte lucruri.

— În a va îngriji sora, sunt sigur, spuse Bingley. Sper ca plăcerea dumneavoastră va fi curând și mai mare, văzând-o iar sănătoasă.

Elizabeth îi mulțumi din toată inima, apoi se îndreptă spre o masă pe care se aflau câteva cărți. El se oferă să-i mai aducă altele — tot ceea ce se găsea în biblioteca să.

— Ce mult aș dori să am o colecție mai mare, spre bucuria dumneavoastră și cinstea mea; sunt însă cam leneș și, deși nu am multe cărți, am mai multe decât am răsfoit vreodată.

Elizabeth îl asigură ca se putea perfect mulțumi cu cele care se găseau acolo.

— Sunt uimită, spuse domnișoara Bingley, ca tatăl meu a lăsat o colecție atât de mica de

cărți. Ce biblioteca minunată aveți la Pemberley, domnule Darcy!

— Ar trebui să fie bună, răspunse el, căci reprezintă strădania multor generații.

— Și apoi, dumneata însuși ai îmbogățit-o atât! Mereu cumperi cărți.

— Nu pot concepe să-ți neglijezi biblioteca personală, în zilele noastre.

— S-o neglijezi! Sunt sigură ca nu neglijați nimic din ce ar putea adăuga ceva la frumusețile acelei nobile reședințe. Charles, când îți vei construi casa *ta*, aș dori să, fie măcar pe jumătate atât de încântătoare pe cât e Pemberley.

— Și eu la fel.

— Te-aș sfătui să cumperi un loc în vecinătate și să iei Pemberley ca model; în Anglia nu există ținut mai minunat ca Derbyshire.

— Cu dragă inimă. Voi cumpăra chiar reședința Pemberley, dacă Darcy mi-o vinde.

— Vorbesc de ceea ce e posibil, Charles.

— Pe cinstea mea, Caroline, cred ca e mult mai posibil să capeti Pemberley-ul cumpărându-l, decât copiindu-l.

Elizabeth era atât de prinsă de ceea ce se petrecea, încât nu se prea putea concentra asupra cărții; așa ca o lasă curând deoparte, se apropie de masă de joc și se așază între domnul Bingley și sora lui mai mare, ca să privească jocul.

— Domnișoara Darcy a crescut mult de astă-primăvară? Continuă domnișoara Bingley; este oare cât mine de înaltă?

— Cred ca da. E cam de înălțimea domnișoarei Elizabeth Bennet; chiar mai înaltă.

— Ce dor îmi e s-o văd din nou! N-am întâlnit niciodată pe cineva care să mă fi încântat mai mult. Ce înfățișare, ce maniere, și atât de desăvârșită pentru vârsta ei! Cântă dumnezeiește la pian.

— Sunt uluit, spuse Bingley, cum de reușesc toate tinerele domnișoare să fie atât de desăvârșite.

— Desăvârșite! Toate tinerele domnișoare! Dragul meu Charles, ce vrei să spui?

— Da, toate, cred. Toate pictează măsuțe, și îmbracă paravane, și împletesc punguțe. Nu cunosc una care să nu știe să facă toate astea și, pe cuvânt, nu mi s-a întâmplat să mi se vorbească pentru prima oară de vreo domnișoară, fără să mi se spună cât e de desăvârșită.

— Lista dumitale cuprinzând enumerarea însușirilor comune atâtor domnișoare, spuse Darcy, este mult prea adevărată. Cuvântul este însă folosit pentru o mulțime de femei care nu-l merită decât pentru ca îmbraca paravane și împletesc punguțe; dar eu personal sunt departe de a fi de acord cu acest fel de a aprecia doamnele în general. Nu mă pot lăuda ca aș avea, printre toate cunoștințele mele, mai mult de o jumătate de duzină care să fie cu adevărat desăvârșite.

— Nici eu, sunt convinsă, conchise domnișoara Bingley.

— Atunci, remarcă Elizabeth, desigur ca ideea dumneavoastră despre o femeie desăvârșită este foarte cuprinzătoare.

— Da! Foarte cuprinzătoare! Repetă Darcy.

— Oh! Desigur, strigă sustinatoarea-i devotată, nimeni nu poate fi considerat desăvârșit, dacă nu depășește ceea ce poți întâlni în mod obișnuit. O femeie trebuie să cunoască bine muzică, pictura, cântul, dansul și limbile moderne, pentru a merita acest calificativ; și, în afară de acestea toate, trebuie să aibă încă un nu știu ce în înfățișarea ei, în felul ei de a merge, în tonul glasului, în ținută și felul sau de a se exprima; altfel nu merită calificativul acesta decât pe jumătate.

— Trebuie să posede într-adevăr toate aceste însușiri, confirma Darcy; și la acestea toate, mai trebuie totuși să adauge încă ceva și mai esențial — îmbogățirea minții sale printr-o lectură neîntreruptă.

— Nu mă miră faptul ca nu cunoașteți decât șase femei desăvârșite. În aceste condiții, m-ar mira să cunoașteți măcar una.

— Sunteți atât de pornită împotriva propriului dumneavoastră sex, încât va îndoiiți de această posibilitate?

— *Eu* nu am văzut niciodată o astfel de femeie. Eu nu am văzut niciodată îmbinate laolaltă atâta har, și gust, și hărnicie, și distincție...

Doamna Hurst și domnișoara Bingley se revoltară de injustețea îndoielii exprimate de Elizabeth și continuau amândouă să protesteze, spunând ca ele cunoșteau o mulțime de femei care corespundeau acestei descrieri, când domnul Hurst le cheamă la ordine, cu reproșuri amare pentru lipsa lor de atenție la joc. Intervenția lui puse capăt oricărei conversații și, după câteva clipe, Elizabeth ieși din salon.

— Eliza Bennet, spuse domnișoara Bingley, când ușa se închise în urma ei, este una dintre acele domnișoare care doresc să se pună în valoare în fata sexului opus prin subaprecierea propriului lor sex, și sistemul reușește, cred, cu mulți bărbați; dar, după părerea mea, acesta este un mijloc vrednic de dispreț, un procedeu josnic.

— Fără îndoială, răspunse Darcy, căruia îi fusese mai ales adresată această remarcă, josnicie există în toate mijloacele pe care doamnele își îngăduie uneori să le folosească pentru a captivă. Tot ce are afinitate cu viclenia e vrednic de dispreț.

Domnișoara Bingley n-a fost destul de mulțumită de răspunsul lui, pentru a mai continua discuția pe această temă.

Elizabeth reveni numai pentru a-i informa ca sora ei se simțea mai rău și ca nu putea pleca de lângă ea. Bingley porunci să fie chemat imediat domnul Jones; surorile lui însă, convinse ca avizul unui spițer de țară nu putea fi de nici un folos, au fost de părere să fie trimis un curier la oraș, după unul dintre doctorii cei mai renumiți. Elizabeth nici nu a vrut să audă de așa ceva, dar nu se împotriva propunerii fratelui lor și hotărâră ca, a doua zi dis-de-dimineată, să fie chemat domnul Jones, în cazul ca sora ei nu se va simți incontestabil mai bine. Bingley era foarte abătut; surorile sale au declarat ca erau nenorocite. Cu toate acestea, după cină, și-au alinat durerea cântând duete; el însă nu a putut găsi o mai bună ușurare a durerii sale decât dând instrucțiuni menajerei să aibă toată grijă de bolnavă și de sora ei.

Capitolul IX

Elizabeth petrecu mai toată noaptea în camera surorii sale și dimineată avu bucuria de a putea da un răspuns mulțumitor despre sănătatea Janei, domnului Bingley care s-a interesat foarte devreme printr-o jupâneasă și, nițel mai târziu, celor două elegante cameriste ale surorilor lui. Totuși, în ciuda acestei îmbunătățiri, ea ceru să se trimită un bilețel la Longbourn, dorind ca mama ei să vină s-o vadă pe Jane și să judece chiar dânsa ce trebuie făcut. Biletul a fost imediat expedit și tot atât de urgent s-au îndeplinit și cele cuprinse în el. Doamna Bennet, însoțită de mezinele sale, a ajuns la Netherfield îndată după micul dejun.

Dacă ar fi găsit-o pe Jane cu adevărat în pericol, ar fi fost tare nenorocită; dar văzând-o, își dădu seama ca boala fiicei sale nu era îngrijorătoare și nu prea dorea ca Jane să se facă bine atât de repede, deoarece însănătoșirea însemna plecarea ei de la Netherfield. Nici nu vru să audă — prin urmare — de rugămintea fiicei sale de a fi luată acasă; și nici spițerul, care sosise cam în același timp cu doamna Bennet, nu a fost de acord. După ce stătu puțin cu Jane, la invitația personală a domnișoarei Bingley, mama și cele trei fiice o însoțiră în sufrageria mica. Bingley le întâmpină exprimându-și speranța ca doamna Bennet nu o găsisse pe fiica ei mai rău decât se așteptase.

— Ba da, domnule, sună răspunsul. E mult prea bolnavă pentru a putea fi luată acasă. Domnul Jones zice ca nici nu trebuie să ne gândim să o luăm de aici. Trebuie să abuzăm încă puțin de gentilețea dumneavoastră,

— S-o luați de aici! Strigă Bingley. Nici nu poate fi vorba de așa ceva. Sora mea, sunt sigur, nici nu vrea să audă de acest lucru.

— Puteți conta, doamnă, spuse domnișoara Bingley cu o rece politețe, ca domnișoara

Bennet se va bucura de toată atenția posibilă câtă vreme se va afla la noi.

Doamna Bennet nu mai contenea cu mulțumirile.

— Sunt incredințată, adăugă ea, ca dacă n-ar fi avut prieteni atât de buni nu știu ce s-ar fi ales de ea; deoarece este într-adevăr foarte bolnavă și suferă teribil de mult, dar cu cea mai mare răbdare posibilă, ca așa e felul ei, pentru ca are în toate împrejurările firea cea mai dulce pe care am văzut-o vreodată. Adesea le spun celorlalte fiice ale mele ca nu sunt nici la degetul ei mic. Aveți o cameră tare dulce, domnule Bingley, și o priveliște încântătoare înspre cărarea aceasta cu pietriș. Nu știu, în tot ținutul, un loc care să se compare cu Netherfield. Sper ca nici nu va trece prin minte să plecați curând de aici, deși aveți un contract pe termen scurt.

— Tot ceea ce fac, fac în grabă, răspunse Bingley. Deci, dacă ar fi să mă hotărâsc să plec din Netherfield, aș zbura, probabil, în cinci minute. Deocamdată mă consider totuși stabilit aici.

— Chiar așa mi-am închipuit ca sunteți, exclamă Elizabeth.

— Începeți să mă cunoașteți, nu? Spuse Bingley întorcându-se către ea.

— Oh! Da! Cred ca va cunosc perfect.

— Aș dori să pot lua afirmația dumneavoastră drept un compliment; dar să fii atât de transparent — mă tem ca e jalnic.

— Asta e după cum se-ntâmplă. Nu înseamnă ca o fire ascunsă, complicată, merită o mai înaltă sau o mai mica prețuire decât o fire ca a dumneavoastră.

— Lizzy, strigă mama sa, adu-ți aminte unde te afli și nu-ți lua nasul la purtare, așa cum îți îngăduim să faci acasă.

— N-am știut, continua Bingley imediat, ca va ocupați cu studiul firii oamenilor. Trebuie să fie un studiu amuzant.

— Da, iar firile complicate sunt *cele mai* amuzante. Ele prezintă, cel puțin, acest avantaj.

— Viața la țară, interveni Darcy, îți poate oferi în general prea puține subiecte pentru un asemenea studiu. La țară te miști într-o societate foarte restrânsă și lipsită de variație.

— Dar oamenii se schimbă atât de mult, încât mereu, mereu poți observa ceva nou la ei.

— Da, cu adevărat, se amestecă doamna Bennet, jignită de felul lui de a vorbi despre viața la țară. Va asigur ca se întâmplă *din astea* tot atât de mult și la țară ca și la oraș.

Toată lumea rămase surprinsă, iar Darcy, după ce o privi un moment, se întoarse tăcut într-alta parte. Doamna Bennet, care-și închipuia ca repurtase o totală victorie asupra lui, continua triumfătoare:

— În ceea ce mă privește, nu găsesc ca Londra ar prezenta cine știe ce avantaje, în afară de magazine și localuri publice. Viața la țară este infinit mai plăcută, nu-i așa, domnule Bingley?

— Când sunt la țară, răspunse el, nici nu mi-ar trece prin minte să plec de acolo, iar când sunt la oraș, simt cam același lucru. Au fiecare avantajele lor și pot fi tot atât de fericit și într-o parte și-n cealaltă.

— Da, pentru ca sunteți așa cum trebuie să fie un om, dar domnul de colo — și-și aruncă

ochii înspre Darcy — pare să creadă ca viața la țară nu înseamnă absolut nimic.

— Vai, mamă, te înșeli! Spuse Elizabeth, roșind pentru mama sa. L-ai

înțeles total greșit pe domnul Darcy. Dânsul a vrut să spună ca la țară nu găsești o gamă atât de variată de oameni ca la oraș, ceea ce trebuie să recunoști ca este adevărat.

— Sigur, draga mea, n-a zis nimeni ca găsești; dar în ceea ce privește ocazia de a întâlni multă lume aici, cred ca sunt puține localități mai mari. Eu una știu ca suntem în vizită cu douăzeci și patru de familii.

Numai respectul pentru Elizabeth îl făcu pe Bingley să se stăpânească. Sora lui fu mai puțin delicată și-și îndreptă ochii către domnul Darcy, cu un surâs foarte expresiv. Elizabeth, pentru a spune ceva care să schimbe gândurile mamei sale, o întrebă dacă Charlotte Lucas mai trecuse pe la Longbourn de când plecase ea de acasă.

— Da, a venit ieri cu tatăl ei. Ce om încântător e Sir William; nu este așa, domnule Bingley? Un bărbat atât de elegant! Atât de amabil și de degajat! Găsește întotdeauna un cuvânt de spus, tuturor. *Asta* este ideea mea despre buna-creștere; iar persoanele acelea care se cred foarte importante și nu-și dezlipesc niciodată buzele se insala amarnic.

— Charlotte a luat masa la noi?

— Nu, a ținut morțiș să plece acasă. Îmi închipui ca aveau nevoie de ea pentru pateuri. În ceea ce mă privește, domnule Bingley, eu țin slugi care se pricep să facă treaba. Fetele *mele* sunt crescute altfel. Dar fiecare face cum îl taie capul și domnișoarele Lucas sunt un soi foarte bun de fete, va asigur. Ce păcat ca nu sunt arătoase! Nu ca *eu* aș socoti-o pe Charlotte *atât de urâtă!* Și, pe urmă, ea este prietena noastră intimă.

— Pare a fi o fată agreabilă, interveni Bingley.

— Vai, da! Dar trebuie să recunoașteți ca e foarte urâtă. Lady Lucas a spus și ea adeseori lucrul asta și mă invidiază pentru frumusețea Janei. Nu-mi place să mă fălesc cu propriii mei copii, dar, la drept vorbind, ca Jane — nu se vede des fata mai frumoasă. Așa spune toată lumea. Nu mă iau după ce simt eu. Când avea numai cincisprezece ani, un domn care stătea la fratele meu Gardiner, în oraș, se îndrăgostise atât de tare de Jane, încât cumnată-mea era sigură c-o s-o ceară înainte să plece de la ei. Totuși n-a cerut-o. Poate a găsit ca era prea tânără. A scris totuși niște versuri despre ea; și tare drăguțe mai erau.

— Și cu asta s-a sfârșit și dragostea lui, interveni Elizabeth nerăbdătoare. Mulți s-au vindecat în acest fel, îmi închipui. Mă întreb cine o fi descoperit eficacitatea versurilor în alungarea dragostei.

— Am fost obișnuit să consider versurile ca o *hrană* pentru dragoste, spuse Darcy.

— Poate, pentru o dragoste frumoasă, puternică, sănătoasă. Totul hrănește ceea ce este deja viguros. Dar, dacă e vorba numai de o înclinație ușoară, superficială, sunt convinsă ca un singur sonet e de ajuns s-o distrugă.

Darcy zâmbi doar, și liniștea generală ce urmă o făcu pe Elizabeth să tremure de teamă ca mama ei se va compromite din nou. Ar fi vrut să spună ceva, dar nu găsi nimic de spus. După o scurtă tăcere, doamna Bennet reîncepu să-i mulțumească domnului Bingley pentru amabilitatea ce-i arata Janei, scuzându-se că-l deranja și cu prezența Elizei. Domnul Bingley îi răspunse cu o firească politețe și o sili pe sora lui mai mica să fie de asemeni politicoasă și să spună ceea ce se cuvenea. Ea își făcu datoria fără prea multă bunăvoință; dar doamna Bennet se simți mulțumită și, curând după aceasta, ceru să-i vină trăsura. La acest semnal, cea mai mica dintre fiicele sale se

ridică. Tot timpul vizitei, cele două fete șușotiseră între ele și hotărâseră ca mezina să-i amintească domnului Bingley promisiunea făcută la venirea lui în localitate, de a da un bal la Netherfield.

Lydia era o fată de cincisprezece ani, voinică, înaltă, cu un ten frumos și o fire veselă; era preferata mamei sale care, din slăbiciune, o scosese prea devreme în lume. Era zburdalnică și avea un fel de siguranță de sine firească; aceasta se transformase în îndrăzneală, datorită atențiilor ofițerilor încurajați de propria ei frivolitate și de mesele copioase oferite de unchiul ei. Era deci foarte indicată să-i vorbească domnului Bingley despre bal și îi aminti, cu bruschete, de promisiunea făcută, adăugând ca ar fi un lucru tare rușinos dacă nu și-ar respectat-o. Răspunsul lui la acest atac neașteptat fu o încântare pentru urechile doamnei Bennet.

— Sunt cu totul gata, va asigur, să-mi țin promisiunea; și, când sora dumneavoastră se va însănătoși, va trebui — dacă va face plăcere — să fixați precis ziua balului. Dar nu cred c-ați dori să dansați, atâta vreme cât dânsa este suferindă.

Lydia se declară mulțumită.

— Oh, da, ar fi mult mai bine să așteptăm ca Jane să se însănătoșească și, foarte probabil, până atunci domnul căpitan Carter va fi înapoi la Meryton. Și după ce veți da *dumneavoastră* balul, adăugă ea, am să insist să dea și ei unul. Am să-i spun domnului colonel Forster ca ar fi rușinos dacă n-ar face-o.

Apoi, doamna Bennet și fiicele sale plecară, iar Elizabeth se întoarse numaidecât la Jane, lăsând pe cele două doamne și pe domnul Darcy să comenteze purtarea ei și a familiei sale; totuși nu-l putură determina să înceapă s-o ponegrească pe ea, în pofida tuturor sarcasmelor domnișoarei Bingley asupra *ochilor frumoși*.

Capitolul X

Ziua trecu cam tot cum trecuse și cea dintâi. Doamna Hurst și domnișoara Bingley petrecură, în cursul dimineții, câteva ore cu bolnavă care continuă, deși încet, să se refacă; iar seara, Elizabeth se alătura grupului din salon. Totuși masa de „100” nu mai apărură. Domnul Darcy scria o scrisoare, iar domnișoara Bingley, stând lângă el, îl privea cum scrie și-i sustrăgea mereu atenția cu mesaje pentru sora lui. Domnul Hurts și domnul Bingley jucau pichet, iar doamna Hurst le urmărea jocul.

Elizabeth se apucă să brodeze ceva și se amuză destul de bine, observând cele ce se petreceau între domnul Darcy și domnișoara Bingley. Neîntreruptele ei laude, când pentru caligrafia lui, când pentru rândurile lui drepte, când pentru lungimea scrisorii, și perfectă indiferență cu care erau primite aceste complimente făceau un dialog ciudat; și toate se potriveau, întocmai, cu părerea pe care o avea Elizabeth despre ei amândoi.

— Ce încântată va fi domnișoara Darcy să primească o astfel de scrisoare! Darcy nu răspunse.

— Scrieți neobișnuit de repede.

— Va înșelați; scriu destul de încet.

— Ce multe scrisori aveți prilejul să scrieți în cursul unui an — scrisori de afaceri, de asemeni! Ce odioase cred ca sunt!

- Mare noroc deci ca ele cad în sarcina mea și nu a dumneavoastră.
- Va rog, spuneți-i surorii dumneavoastră ca mi-e dor de dânsa.
- La rugămintea dumneavoastră, i-am spus-o deja o dată.
- Mă tem ca nu sunteți mulțumit de până dumneavoastră. Dați-mi voie să v-o pregătesc eu știu să pregătesc splendid până de scris.
- Mulțumesc, dar întotdeauna mi-o pregătesc singur.
- Cum de reușiți să scrieți atât de uniform? El tăcu.
- Spuneți-i surorii dumneavoastră ca sunt încântată de progresul pe care-l face la harpă și, va rog, aduceți-i la cunoștință ca am rămas extaziată de micul și frumosul ei model pentru măsura și că-l găsesc infinit superior celui făcut de domnișoara Grantley.
- Îmi îngăduiți oare să amân extazul dumneavoastră pentru scrisoarea viitoare? Acum nu mai am loc să-i fac cinstea cuvenită.
- Oh! Nu are nici o importanță. O voi vedea pe domnișoara Darcy în luna ianuarie. Îi scrieți totdeauna scrisori atât de fermecătoare și de lungi, domnule Darcy?
- Da, ele sunt în general lungi; dacă sunt sau nu fermecătoare întotdeauna, nu sunt eu acela care s-o poată spune.
- Pentru mine e lege ca cineva care e în stare să scrie cu ușurință o scrisoare lungă nu poate să scrie prost.
- Complimentul acesta nu merge pentru Darcy, Caroline, interveni fratele ei, căci el *nu* scrie ușor. Își alege cu prea mare grijă cuvintele; nu este așa, Darcy?
- Felul meu de a scrie se deosebește mult de al tău.
- Oh! Exclamă domnișoara Bingley, Charles scrie în modul cel mai neglijent cu putință. Jumătate din cuvinte nu le scrie deloc, iar restul le mângălește.
- Ideile îmi curg atât de repede, încât nu am timpul să le exprim; și, din cauza asta, adeseori, scrisorile mele nu transmit nici o idee celor cărora le scriu.
- Modestia dumneavoastră, domnule Bingley, spuse Elizabeth, dezarmează — firește — reprobarea.
- Nimic nu este mai înșelător, spuse Darcy, decât falsă modestie. Ea înseamnă adesea neglijența în opinii și, uneori, lauda indirectă.
- Și în care dintre aceste două intra ultima *mea* neînsemnată proba de modestie?
- Lauda indirectă, căci te mândrești cu defectele tale la scris, deoarece ești convins ca ele provin dintr-o rapiditate de gândire și neglijența în transpunere care, dacă nu e de admirat, este — crezi tu — deosebit de interesantă. Capacitatea de-a face ceva cu rapiditate este întotdeauna prețuită de cel care o are și care adesea nu dă nici o atenție imperfecțiunii execuției. Când i-ai spus doamnei Bennet azi-dimineață ca, dacă te-ai hotărî vreodată să pleci din Netherfield, ai face-o în cinci minute, ai vrut să sune totul ca un panegiric, ca un elogiu pe care ți-l aduceai singur; totuși, ce găsești atât de lăudabil într-o grabă care poate lăsa nefăcute treburi foarte importante și care nu poate fi de real folos nici ție, nici nimănui?
- Ei! Strigă Bingley, asta e chiar prea de tot, să-ți amintești seara de toate năzbâtiile spuse dimineața! Și totuși, pe cuvântul meu de cinste, am crezut ca e adevărat ceea ce am spus despre mine și așa cred și acum. Prin urmare, cel puțin nu mi-am atribuit calitatea de om inutil grăbit numai și

numai pentru a mă lăuda în fata doamnelor.

— Presupun ca așa ai crezut, dar nu sunt deloc convins ca ai pleca atât de grabnic. Purtarea ta ar depinde de împrejurări, exact ca a oricărui dintre oamenii pe care-i cunosc, și dacă, în clipa când ai încăleca, un prieten ți-ar spune: „Bingley, ar fi mai bine să rămâi până săptămâna viitoare”, probabil ca ai face-o, probabil ca nu ai pleca; și dacă ți-ar mai spune o vorbă, s-ar putea să mai rămâi o lună.

— N-ați dovedit cu asta, interveni Elizabeth, decât ca domnul Bingley nu s-a prețuit îndeajuns. Dumneavoastră l-ați lăudat acum mai mult decât a făcut-o el însuși.

— Va sunt foarte recunoscător, spuse Bingley, pentru ca ați transformat cele spuse de prietenul meu într-o prețuire adusă firii mele blajine. Mă tem însă ca dați lucrurilor o întorsătură la care acest domn nici nu s-a gândit; părerea lui despre mine ar fi mai bună dacă, în împrejurarea pomenită, aș refuza net și aș da pintenii calului, gonind cât mai repede.

— Ar considera atunci domnul Darcy ca bruschetea primei dumneavoastră hotărâri e compensata de încăpățânarea cu care va țineți de ea?!

— Pe cuvântul meu, nu va pot explica acest lucru. Darcy trebuie să spună singur ce are de spus.

— Va așteptați acum să justific păreri pe care va place să le numiți ale mele, dar pe care nu le-am recunoscut niciodată ca atare. Luând totuși cazul ca fiind așa cum îl prezentați dumneavoastră, nu trebuie să uitați, domnișoara Bennet, ca am presupus ca prietenul care dorește întoarcerea celui alt din drum și amânarea hotărârii lui de a pleca n-a făcut decât să-și exprime dorința, i-a cerut aceasta fără un singur argument justificator.

— A ceda fără ezitare — simplu — la *insistența* unui prieten nu are nici un merit în ochii dumneavoastră.

— A ceda fără a fi convins nu este un compliment pentru înțelegerea nici unuia dintre ei.

— Îmi pare, domnule Darcy, ca nu puneți preț pe înrâurirea pe care o au prietenia și dragostea. Prețuirea pe care o ai pentru solicitant te poate adesea face să-i îndeplinești cererea fără să mai aștepti argumente care să te convingă. Nu vorbesc despre un caz anume, ca acela pe care l-ați imaginat dumneavoastră referitor la domnul Bingley. Poate ca ar fi mai bine să așteptăm să se ivească împrejurarea, înainte de a discuta libertatea lui de acțiune. Dar în general și-n cazuri obișnuite, între prieteni, când unul dintre ei dorește ca celălalt să schimbe o hotărâre fără prea mare importanță, ați avea o proastă părere despre aceia care e de acord cu dorința prietenului sau, fără să aștepte să fie convins cu argumente?

— Nu ar fi cazul ca, înainte de a discuta această temă, să determinăm, cu ceva mai multă precizie, gradul de importanță al cererii respective, precum și gradul de apropiere dintre prieteni?

— Oh, desigur, spuse Bingley, să auzim tot, toate amănuntele; să nu lăsăm deoparte înălțimea și grosimea lor comparativa, pentru ca acestea, domnișoara Bennet, au în discuție mai multă greutate decât va dați dumneavoastră seama. Va asigura ca, dacă Darcy n-ar fi un om atât de mare și de falnic în comparație cu mine, nu aș avea pentru el nici jumătate din deferenta pe care o am. Va declar ca nu cunosc ceva mai oribil decât Darcy, în

anumite împrejurări și în anumite locuri — acasă la el în special — într-o seară de duminică în care nu are nimic de făcut.

Domnul Darcy zâmbi; Elizabeth avu impresia ca se simțea jignit și de aceea își stăpâni râsul. Domnișoara Bingley fu foarte afectată de afrontul pe care îl primise domnul Darcy și își muștra fratele pentru absurditățile spuse.

— Văd ceea ce urmărești, Bingley, îi spuse prietenul sau. Nu-ți plac discuțiile și dorești s-o înăbuși pe cea de acum.

— Poate ca nu-mi plac. Discuțiile seamănă prea mult cu disputele. Dacă tu și domnișoara Bennet ați amâna-o pe cea de față până ce voi ieși din cameră, v-aș rămâne foarte îndatorat; după aceea puteți spune despre mine tot ce vreți.

— Ceea ce doriți, spuse Elizabeth, nu reprezintă nici un sacrificiu din partea mea; iar domnul Darcy ar face mult mai bine să-și sfârșească scrisoarea.

Domnul Darcy îi urmă sfatul și se apucă îndată de scris.

Când sfârși, ceru domnișoarei Bingley și Elizabethei favoarea de a asculta puțină muzică. Domnișoara Bingley se îndreptă cu vioiciune spre pian și, după o politicoasă invitație, adresată Elizabethei de a cânta prima, ceea ce aceasta refuza cu tot atâta politețe, dar mai hotărât, se așeză ea însăși.

Doamna Hurst cânta împreună cu sora ei, și în timp ce ele erau ocupate în acest fel, Elizabeth, care răsfoia niște caiete de note de pe pian, nu putu să nu remarce ce des se fixau ochii domnului Darcy asupra ei.

Îi venea greu să presupună ca ea putea constitui obiectul admirației unui bărbat atât de important, dar era încă și mai ciudat ca el s-o privească pentru ca nu o plăcea. În cele din urmă, nu putu totuși să-și închipuie decât ca îi atrăsese atenția deoarece, conform ideilor lui, era în ea ceva mai nepotrivit și mai de reprobât decât în oricare altul dintre cei prezenți. Presupunerea aceasta nu o îndurera. Domnul Darcy îi plăcea prea puțin ca să-i pese de aprobarea lui.

După câteva cântece indiene, domnișoara Bingley aduse o variație cu un vioi cântec scoțian și atunci domnul Darcy, apropiindu-se de Elizabeth, îi spuse:

— Domnișoara Bennet, nu va tentează foarte tare să profitați de acest prilej pentru a dansa o *Scoțiană*?

Ea surâse, dar nu răspunse nimic. Oarecum surprins de tăcerea ei, Darcy repetă întrebarea.

— Oh, v-am auzit, dar n-am putut hotărî imediat ce răspuns să va dau. Știu ca doreați să va spun „da” ca să aveți satisfacția de a-mi disprețui gustul; dar mie îmi face întotdeauna plăcere să joc astfel de planuri și să lipsesc oamenii de satisfacția unui dispreț premeditat. M-am hotărât deci să va spun ca nu doresc câtuși de puțin să dansez o *Scoțiană* și, acum, disprețuiți-mă, dacă îndrăzniți.

— Cu adevărat, nu îndrăznesc.

Elizabeth, care se așteptase să-l fi jignit, rămase uluită de gentilețea lui; era însă în felul ei de a fi un amestec de drăgălășenie și malițiozitate care o făceau incapabilă de a jigni pe cineva; iar Darcy nu fusese în viața lui vrăjit de o femeie, cum era acum de ea. Era cu adevărat convins ca, dacă nu ar fi fost la mijloc inferioritatea rudelor ei, dansul s-ar fi aflat oarecum în pericol.

Domnișoara Bingley văzuse sau bănuia îndeajuns pentru a fi geloasă, și marea ei îngrijorare pentru însănătoșirea dragei sale prietene Jane era alimentată, întrucâtva, de dorința de a se vedea scăpată de sora acesteia.

Încerca adesea să-l facă pe Darcy să se dezguste de Elizabeth, vorbind

despre presupusa lor căsătorie și despre fericirea ce-l aștepta într-o asemenea alianță.

— Sper, îi spuse a doua zi, pe când se plimbau împreună printre boschete, ca atunci când fericitul eveniment va avea loc, îi veți da soacrei dumneavoastră a înțelege ce folositor este să-și țină gura; și, dacă puteți reuși, lecuiți-le pe fetele mai mici de a se ține după ofițeri. Și, dacă-mi pot îngădui să atac un subiect atât de delicat, încercați să stăviliți acel ceva minuscul, la limita dintre orgoliu și impertinenta, din firea doamnei dumneavoastră.

— Mai aveți și altceva să-mi propuneți pentru fericirea mea conjugală?

— Oh! Da! Dați ordin să se atârne în galeria de la Pemberley portretele unchiului și mătușii Philips. Puneți-le lângă cel al unchiului dumneavoastră, fratele bunicului, judecătorul. Sunt în aceeași profesiune — știți — numai pe poziții diferite. Cât privește portretul dragei dumneavoastră Elizabeth, nu încercați să comandați vreunul; ce pictor ar putea oare izbuti să redea frumusețea ochilor ei?

— Nu ar fi deloc ușor să le prinzi expresia; dar forma și culoarea și genele atât de minunate ar putea fi zugrăvite.

În clipa aceea se întâlniră cu doamna Hurst și cu Elizabeth, care apăruseră de pe o altă alee.

— N-am știut ca aveți intenția să faceți o plimbare, spuse domnișoara Bingley, destul de încurcată, de teamă să nu fi fost auziți.

— Ce urât ați procedat, răspunse doamna Hurst, dispărând fără să ne spuneți ca ieșiți să va plimbați!

Apoi, luând brațul liber al domnului Darcy, o lăsă pe Elizabeth să meargă singură.

Cărarea era numai pentru trei persoane. Domnul Darcy simți moșcia lor și spuse îndată:

— Cărarea nu-i destul de mare pentru noi toți. Am face mai bine să trecem pe alee. Elizabeth, însă, pe care n-o trăgea deloc inima să rămână cu ei, le spuse râzând:

— Nu, nu! Rămâneți unde sunteți. Formați un grup încântător și apăreți neobișnuit de avantajați. Pitorescul ar fi stricat prin intervenția unui al patrulea. La revedere.

Fugi veselă de lângă ei și, străbătând parcul, se bucură la gândul ca într-o zi-două va fi din nou acasă. Jane se simțea destul de în putere și avea de gând să iasă vreo două ore din cameră, spre seară.

Capitolul XI

După masă, când doamnele ieșiră din sufragerie, Elizabeth fugi la sora ei și, după ce o înfodoli bine, o conduse în salon, unde fu întâmpinată de cele două prietene ale sale cu multe manifestări de bucurie; Elizabeth nu le mai văzuse niciodată atât de drăguțe ca în ceasul petrecut împreună, înainte de apariția domnilor.

Aveau o imensă capacitate de a conversa și erau în stare să descrie cu precizie o petrecere, să povestească cu mult umor o anecdotă și să facă haz de cunoscuți.

Când însă apărură domnii, Jane dispăru din centrul atenției lor; în aceeași clipă, ochii domnișoarei Bingley se întoarseră către Darcy și, înainte ca acesta să fi făcut câțiva pași, ea și avu ceva să-i spună. Acesta se adresă direct domnișoarei Bennet, felicitând-o cu politețe; domnul Hurst se înclină și el ușor, spunând ca era „foarte bucuros”; salutul lui Bingley fu însă plin de căldură și entuziasm.

A fost vesel și foarte atent cu ea. Prima jumătate de oră o petrecu ațâțând focul pentru ca Jane să nu sufere din cauza schimbării camerei; și, la dorința lui, ea trecu de cealaltă parte a căminului, ca să fie mai departe de ușă. Apoi, se așeză lângă ea și aproape ca nu mai vorbi cu nimeni altul. Elizabeth, brodind în colțul opus, urmărea totul încântată.

După ceai, domnul Hurst îi reaminti cumnatei sale de masă de joc; zadarnic însă. Ea știa, din observații personale, ca domnul Darcy nu voia să joace, și domnul Hurst își văzu refuzată chiar și dorința direct exprimată. Domnișoara Bingley îl asigură ca nu avea nimeni intenția să joace și tăcerea întregului grup părea să-i confirme spusele. Domnul Hurst, prin urmare, nu avu altceva de făcut decât să se lungească pe una dintre canapele și să adoarmă. Darcy lua o carte în mână. Domnișoara Bingley, la fel; iar doamna Hurst, tot jucându-se cu brățările și inelele sale, se amestecă din când în când în conversația dintre fratele ei și domnișoara Bennet.

Domnișoara Bingley era aproape tot atât de preocupată de progresul făcut de domnul Darcy în lectura cărții lui, cât și de propria ei carte; îi puneă tot timpul întrebări și se uită la pagina la care ajunsese el. Totuși, nu-l putu atrage într-o conversație; el îi răspundea doar la întrebări și continuă să citească. În cele din urmă, epuizată de încercarea de a se amuza cu cartea ce o alesese numai pentru ca era volumul al doilea al cărții pe care o citea el, casca lung și spuse:

— Ce plăcut este să petreci o seară în acest fel! Va mărturisesc ca, în cele din urmă, nu există bucurie mai mare decât cititul! Te sature de orice, mult mai repede decât de o carte. Când voi avea casa mea, voi fi nenorocita dacă nu voi avea o bibliotecă excepțională.

Nimeni nu răspunse nimic. Ea casca din nou, zvârli cartea deoparte și își roti ochii prin cameră, căutând o altă distracție; când îl auzi pe fratele sau pomenindu-i domnișoarei Bennet de un bal, se întoarse brusc către el și-i spuse:

— Apropo, Charles, te gândești serios să dai o serată la Netherfield? Te-aș sfătui, înainte de a lua o hotărâre, să-i consulți și pe ceilalți de aici. Sunt sigură ca se află printre noi unii pentru care un bal ar însemna mai curând o pedeapsă, decât o plăcere.

— Dacă te gândești la Darcy, exclamă fratele ei, poate să se ducă la culcare înainte să înceapă balul, în caz ca prefera asta; cât despre bal, e lucru aproape hotărât și, de îndată ce Nicholls va fi preparat destulă crema de legume, voi trimite invitațiile.

— Mi-ar plăcea balurile infinit mai mult, replică ea, dacă ar fi altfel organizate; modul lor obișnuit de desfășurare este însă insuportabil de plicticos. Ar fi, desigur, mult mai rațional dacă, în locul dansului, conversația ar fi pe ordinea de zi.

— Mult mai rațional, draga mea Caroline; nu zic nu: dar nu ar mai semăna a bal. Domnișoara Bingley nu răspunse nimic; se ridică apoi curând și

începu să se plimbe prin salon. Avea o siluetă eleganta și se mișca frumos; însă Darcy, pentru care făcea toate astea, continua cu încăpățănare să citească. Exasperată, domnișoara Bingley se hotărî să mai facă o efortare și, întorcându-se către Elizabeth, îi spuse:

— Domnișoara Eliza Bennet, dă-mi voie să stărui să-mi urmezi exemplul și să te miști puțin prin salon. Te asigur ca este foarte înviorător, după ce ai stat atât pe loc.

Elizabeth fu surprinsă, dar acceptă imediat. Domnișoara Bingley avu succes și în ceea ce privește scopul real al acestei gentileți: domnul Darcy își ridică privirea.

Era și el tot atât de surprins ca și Elizabeth de neașteptată atenție venind din partea domnișoarei Bingley și, fără să-și dea seama, închise cartea. Fu imediat poftit să se alăture grupului lor, dar refuza, remarcând ca nu-și putea închipui decât două motive pentru care se plimbau prin salon, iar dacă el ar veni cu ele ar dăuna și unuia și celuilalt. Domnișoara Bingley murea să știe ce voia să spună și o întrebă pe Elizabeth dacă ea înțelegea ceva.

— Nu, nimic, răspunse Elizabeth; e clar însă ca vrea să fie sever cu noi și modul cel mai sigur de a-l necăji este să nu-l întrebăm nimic.

Domnișoara Bingley însă nu era în stare să-l necăjească pe domnul Darcy în nici un fel, și insistă să i se explice cele două motive.

— N-am nimic împotrivă să vi le explic, spuse el, îndată ce domnișoară Bingley îi îngădui să vorbească. Ați ales acest fel de a va petrece seara, fie pentru ca sunteți una confidenta celeilalte și aveți secrete de discutat, fie pentru ca știți ca siluetele dumneavoastră sunt puse în valoare când va mișcați: dacă-i vorba de primul motiv, v-aș stânjeni; dacă-i vorba de al doilea, va pot admira mai bine de la locul meu, de lângă foc.

— Oh! E scandalos! Exclamă domnișoara Bingley. N-am mai auzit ceva atât de îngrozitor.

Cum să-l pedepsim pentru asemenea cuvinte?

— Nimic mai simplu; numai s-o doriți, răspunse Elizabeth. Putem toți să ne chinuim, să ne pedepsim unii pe alții. Săcâțiți-l, râdeți de el. Sunteți atât de intimi, încât trebuie să știți cum s-o faceți.

— Dar pe cuvântul meu ca *nu știu*. Va asigur ca intimitatea noastră nu m-a învățat încă *acest* lucru. Să sâcâi calmul însuși și prezența de spirit! Nu, nu! Simt ca la punctul acesta vom fi bătute. Cât privește râsul, nu ne putem face ridicele — dacă nu va este cu supărare — încercând să râdem de el fără nici un motiv. Domnul Darcy se poate felicita.

— Nu se poate râde de domnul Darcy! Se miră Elizabeth. Aceasta este o prerogativă foarte neobișnuită și neobișnuită sper să rămână, căci pentru *mine* ar fi o mare pierdere dac-aș avea multe cunoștințe de felul acesta. Ador râsul.

— Domnișoara Bingley, interveni domnul Darcy, îmi acorda prea mult credit. Cei mai înțelepți și mai buni dintre oameni — ba nu! — cele mai înțelepte și mai bune dintre faptele lor pot fi ridiculizate de cineva al cărui prim scop în viața este hazul.

— Desigur, replică Elizabeth, există asemenea oameni, dar sper ca nu fac parte dintre *ei*. Sper ca nu ridiculizez niciodată ceea ce este înțelept sau bun. Nerozia și prostia, capriciul și inconsecvența mă amuză *copios*. O recunosc; râd de ele ori de câte ori pot. Dar astea, presupun, sunt exact defectele pe care dumneavoastră nu le aveți.

— Poate ca nu-i cu putință ca un om să nu le aibă. Dar a fost totdeauna scopul vieții mele să evit acele slăbiciuni care expun o minte sănătoasă ridicolului.

— Defecte ca orgoliul și mândria.

— Da, orgoliul este într-adevăr un defect. Mândria, însă, acolo unde există o minte cu adevărat superioară, mândria va fi întotdeauna ținută în frâu.

Elizabeth se întoarse pentru a-și ascunde un surâs.

— Ați terminat, cred, analizarea caracterului domnului Darcy, spuse domnișoara

Bingley, și care este, mă rog, rezultatul?

— M-am convins pe deplin ca domnul Darcy nu are nici un defect. O recunoaște el însuși, fără înconjur.

— Nu, răspunse Darcy, nu am avut asemenea pretenție. Am destule defecte, dar nu sunt, sper, ale rațiunii. Pentru firea mea, nu pun mâna în foc. Este, cred, prea puțin îngăduitoare; sigur, prea puțin, pentru a conveni celorlalți. Nu pot uita prostiile și păcatele oamenilor atât de repede pe cât ar trebui, și nici ofensele pe care mi le aduc. Nu mă las impresionat de orice încercare ce s-ar face de a mă emoționa. Caracterul meu ar putea fi numit ranchiunos. Buna mea părere o dată pierdută, este pierdută pentru vecie.

— *Acesta* este într-adevăr un păcat, strigă Elizabeth. Ranchiună implacabilă este o pată pe firea cuiva. Dar v-ați ales bine păcatul cu adevărat, nu pot *râde* de el. În ceea ce mă privește, sunteți în siguranță.

— Există, cred, în fiecare dintre noi, o înclinație pentru un păcat anume, un defect firesc pe care nici educația cea mai perfectă nu-l poate înăbuși.

— Și al *dumneavoastră* este tendința de a-i disprețui pe toți.

— Și al *dumneavoastră*, replică Darcy cu un surâs, este de a-i înțelege pe toți greșit, cu bună știință.

— Să facem puțină muzică, interveni domnișoara Bingley, sătulă de o conversație la care nu-și dăduse contribuția. Louiza, n-ai să te superi dacă-l voi trezi pe domnul Hurst?

Sora să nu făcu nici cea mai mica obiecție; pianul fu deschis și Darcy, după ce se reculese timp de câteva clipe, nu regreta deloc acest lucru. Începea să simtă ca era periculos să se ocupe prea mult de Elizabeth.

Capitolul XII

Ca urmare a înțelegerii dintre cele două surori, a doua zi de dimineață Elizabeth scrise mamei lor, rugând-o să trimită trăsura să le ia acasă, în cursul zilei. Însă doamna Bennet, care socotise ca fetele vor rămâne la Netherfield până marțea următoare, ceea ce ar fi făcut o săptămână întreagă pentru Jane, nu se putea hotărî să le primească mai devreme, cu plăcere. Răspunsul sau, deci, nu a fost satisfăcător, în tot cazul nu pentru Elizabeth — care era nerăbdătoare să se întoarcă acasă. Doamna Bennet le trimise vorba ca nu putea să dispună de trăsura înainte de marți și adăugă într-un post-scriptum ca, dacă domnul Bingley și sora lui insistau să le mai rețină, ea se putea foarte bine lipsi de ele. Elizabeth, însă, era absolut hotărâtă să nu mai rămână acolo și nici nu se prea aștepta la asemenea insistente; din contră, temându-se ca șederea lor putea fi

socotită inutil de lungă, stărui pe lângă Jane ca să-l roage ea pe domnul Bingley să le dea imediat trăsura; hotărâră deci să vorbească în cursul dimineții despre intenția lor de a pleca de la Netherfield și să ceară și trăsura.

Hotărârea lor provocă din partea surorilor domnului Bingley multe demonstrații de regret și insistară destul pentru a o convinge pe Jane să rămână până a doua zi; plecarea fu deci amânată pentru ziua următoare. Domnișoarei Bingley îi părea rău ca propusese aceasta amânare, căci gelozia și antipatia ei pentru una dintre surori depășeau cu mult afecțiunea pentru cealaltă.

Stăpânul casei afla, cu sinceră mâhnire, ca plecau atât de curând și încercă, în repetate rânduri, s-o convingă pe domnișoara Bennet ca nu era un lucru cuminte din partea ei, ca nu se refăcuse destul, dar Jane era neclintită atunci când simțea ca are dreptate.

Pentru domnul Darcy, vestea fu binevenită; Elizabeth stătuse destul la Netherfield. Îl atrăgea mai mult decât dorea, iar domnișoara Bingley era nepoliticoasă cu ea și mai săcâitoare decât de obicei cu el. Darcy lua hotărârea înțeleaptă de a fi deosebit de atent ca, mai ales acum, să nu-i scape vreun gest de admirație, nimic care ar putea trezi în Elizabeth speranța de a însemna ceva pentru fericirea lui, conștient ca, dacă în mintea ei și-a putut face loc un asemenea gând, purtarea lui din ultima zi trebuia să aibă toată forța de a-l confirma sau zdrobi. Neclintit în hotărârea lui, abia dacă îi spuse zece cuvinte în tot cursul zilei de sâmbătă și, deși la un moment dat rămaseră singuri o jumătate de oră, el își văzu conștiincios de lectura și nu-i aruncă nici măcar o privire.

Duminică, după slujba religioasă, avu loc despărțirea atât de plăcută aproape pentru toți. Amabilitatea domnișoarei Bingley față de Elizabeth, ca și afecțiunea ei pentru Jane crescuseră, spre sfârșit, foarte simțitor și, când s-au despărțit, după ce o asigură pe această din urmă de plăcerea ce-i va face întotdeauna să se vadă, fie la Longbourn, fie la Netherfield, și după ce o îmbrățișă cu toată căldura, dădu chiar mâna cu cea dintâi. Elizabeth își luă rămas bun de la toți, în cea mai perfectă stare de spirit.

Acasă, nu fură întâmpinate cu prea multă căldură de mama lor. Doamna Bennet fu surprinsă ca s-au întors, spuse ca au făcut rău să pună oamenii pe foc și ca era sigură ca Jane răcise iarăși. Tatăl lor însă, deși foarte laconic în exprimarea bucuriei sale, era foarte vesel să le vadă acasă; le simțise mult lipsă. Conversațiile de seară, când se strângeau cu toții, pierduseră mult din vioiciune, și aproape ca nu-și mai aveau rostul dacă lipseau Jane și Elizabeth.

Au găsit-o pe Mary, ca de obicei, adâncită în studiul armoniei și contrapunctului și al naturii omenești, și-au trebuit să admire noi extrase și să asculte noi remarci de etică răsuflată. Catherine și Lydia aveau de dat vești de altă natură. Multe se mai întâmplaseră și multe se mai spusese în regiment, de miercurea trecută; câțiva dintre ofițeri cinaseră, în ultimele zile, la unchiul lor; un soldat fusese bătut cu biciul; și se zvonise ca domnul colonel Forster era pe cale să se însoare.

Capitolul XIII

— Sper, scumpa mea, spuse domnul Bennet soției sale, a doua zi de dimineață, la micul dejun, ca ai comandat o masă bună pentru astăzi, deoarece am motive să aștept un adaos la grupul nostru familial.

— La cine te gândești, dragul meu? Sunt sigură ca nu știu să vină cineva, afară doar dacă nu s-o întâmpla să treacă pe aici Charlotte Lucas și sper ca mesele *mele* sunt destul de bune pentru dânsa. Nu cred să aibă multe prânzuri de astea acasă la ea.

— Persoană despre care vorbesc este un domn și un străin. Ochii doamnei Bennet scânteiară.

— Un domn și un străin! E domnul Bingley, sunt sigură. Vai, Jane, n-ai lăsat să-ți scape o vorbă despre asta, șireată ce ești! Ei bine, sunt, desigur, foarte fericită să-l primesc pe domnul Bingley. Dar, Doamne Dumnezeule! Ce nenorocire! Nu s-a găsit o bucățică de pește, astăzi. Lydia, sufletelul meu, sună te rog. Trebuie să vorbesc imediat cu Hill.

— Nu este domnul Bingley, o întrerupse soțul sau, este cineva pe care nu l-am văzut în viața mea.

Lucrul acesta stârni o uimire generală, iar el avu plăcerea să fie chestionat cu zel de soția și cele cinci fiice ale sale, deodată.

După ce se amuză un timp de curiozitatea lor, le dădu următoarea explicație:

— Acum aproape o lună, am primit această scrisoare și, acum aproape două săptămâni, ara răspuns la ea, fiindcă am socotit ca este o chestiune oarecum delicată, care necesită multă atenție. Este o scrisoare de la vărul meu, domnul Collins, care după moartea mea va poate da afară din această casă, când i-o plăcea.

— Vai, dragul meu, strigă soția, nu pot s-aud pomenindu-se de asta. Mă rog dumitale, nu-mi vorbi de omul asta odios. Socot ca este lucrul cel mai groaznic din lume ca moșia dumitale să fie lăsată moștenire altuia, și nu propriilor noștri copii, și te asigur ca, în locul dumitale, aș fi încercat de mult să fac ceva în chestia asta.

Jane și Elizabeth încercară să-i explice natura unui astfel de legat. Încercaseră adesea și mai înainte, dar era un subiect ce o depășea pe doamna Bennet, care continua să blesteme cruzimea testării unei moșii în defavoarea unei familii cu cinci fete și în favoarea unuia de care nu-i pasă nimănui.

— Este, desigur, un act de mare nedreptate, spuse domnul Bennet, iar pe domnul Collins nimic nu-l poate spăla de vină de a moșteni proprietatea Longbourn. Dar, dacă vrei să-i ascuți scrisoarea, s-ar putea ca felul lui de a spune lucrurile să te liniștească puțin.

— Nu! Sunt sigură ca n-am să mă liniștesc și cred ca este o mare obrăznicie și o mare ipocrizie din parte lui ca ți-a scris. Detest asemenea prieteni falși. Ce-l împiedica oare să continue să se războiască mai departe cu noi, așa cum a făcut și tatăl sau, înaintea lui?

— Ei bine, în chestiunea asta pare să aibă, cu adevărat, unele scrupule filiale, așa cum vei auzi chiar acum.

Lângă Westerham
Kent
Octombrie, 15

Scumpe domn,

Neplăcerile existente între dumneavoastră și al meu defunct prea stimat tata m-au nemulțumit foarte tare și, de când am avut nefericirea de a-l pierde, am fost adesea însuflețit de dorința unei reconcilieri; m-au reținut, un timp, însă, propriile mele îndoieli, teamă fiindu-mi ca a fi în termeni buni cu cineva cu care dânsul a binevoit a fi în discordie, ar putea părea o lipsă de respect față de memoria domniei sale!

— *Ei, ce spui, doamna Bennet?*

Acum însă m-am hotărât în privința aceasta deoarece, fiind hirotonisit de Paște, am avut marele noroc de a fi distins cu protecția înălțimii sale Lady Catherine de Bourgh, văduva lui Sir Lewis de Bourgh, datorită mărinimiei și bunătății căreia am fost recomandat pentru rangul de rector 1 al acestei parohii, unde mă voi strădui, în mod neprecupețit, să mă comport cu un respect plin de recunoștință față de senioria sa, fiind totdeauna gata să îndeplinesc ritualul și ceremoniile instituite de Biserica Anglicana. Ca un om al bisericii simt ca este de datoria mea să promovez și să instaurez binecuvântarea păcii în sânul tuturor familiilor din sfera mea de influență și, pe aceste temeiuri, mă mândresc ca prezența mea ofertă de bună înțelegere este demnă de toată laudă și ca împrejurarea ca sunt moștenitorul testamentar al proprietății Longbourn va

fi trecută cu vederea de către domnia voastră și ca nu veți fi ispitit să refuzați ramură de măslin ce vi se întinde. Nu pot fi decât afectat de faptul ca sunt instrumentul unor neajunsuri pentru amabilele dumneavoastră fiice și va solicit îngăduința de a-mi cere iertare pentru aceasta și de a va asigura de dorința mea de a le aduce orice reparare posibilă a prejudiciilor create; dar despre aceasta, mai târziu. Dacă nu aveți nici o opunere în a mă primi în casa domniei-voastre, mi-am propus marea bucurie de a va prezenta respectele mele, domniei-voastre și familiei domniei-voastre, luni, noiembrie optsprezece, la orele patru, și de a abuza de ospitalitatea domniei-voastre, până sâmbătă ce urmează, ceea ce pot face fără nici o împiedicare, deoarece Lady Catherine este departe de a se împotrivi unei absențe ocazionale în ziua de duminică, numai ca un alt preot să fie angajat pentru slujba din acea zi.

Cu respectuoase omagii pentru doamnă și fiicele domniei-voastre, rămân, scumpe domn, al domniei-voastre voitor-de-bine și prieten.

William Collins

— La orele patru, deci, putem aștepta pe acest domn făcător de pace, spuse domnul Bennet în timp ce împăturea la loc scrisoarea. Pe cuvântul meu, pare să fie un tânăr foarte scrupulos și amabil și nu mă îndoiesc ca se va dovedi a fi o cunoștință prețioasă, în special dacă Lady Catherine va fi atât de îngăduitoare și-l va lăsa să mai vină pe la noi.

— E totuși oarecare bun simț în cele ce spune în privința fetelor și, dacă este dispus să

repare cumva prejudiciile create, n-am să fiu eu aceea care să-l împiedic.

— Deși, spuse Jane, este greu să ghicești în ce mod are de gând să facă îndreptările care crede ca ni se cuvin, dorința asta îi face cinste.

Elizabeth fu profund uimită de marele lui respect pentru Lady Catherine și de intentia-i binevoitoare de a-și boteza, cununa și îngropa enoriașii ori de câte ori va fi nevoie.

— Trebuie să fie un fenomen, cred, spuse ea. Nu mi-l pot închipui. Este ceva atât de pompos în stilul lui! Și ce-o fi vrând să spună cu scuzele pentru faptul ca e moștenitor testamentar? Nu-mi închipui c-ar face ceva, dacă i-ar fi posibil. S-ar putea să fie un om cu bun simț, Sir?

— Nu, draga mea, nu cred. Mă aștept să-l găsesc tocmai contrariul. În scrisoarea lui este urî amestec de servilism și lauda de sine, care promite multe. Sunt nerăbdător să-l cunosc.

— Din punctul de vedere al compunerii, interveni Mary, scrisoarea lui nu pare să aibă cusururi. Ideea cu ramură de măslin nu este poate nouă de tot, cred totuși ca este bine exprimată.

Pentru Catherine și Lydia, nici scrisoarea, nici autorul ei nu prezentau vreun interes.

Era mai mult ca imposibil ca varul lor să apară într-o tunică stacojie și, de săptămâni întregi, nu se mai puteau bucura de societatea unui bărbat dacă purta altă culoare. Cât despre mama lor, scrisoarea domnului Collins estompase mult din reaua ei voință și se pregătea să-l primească cu o liniște care a uimit pe soțul și pe fiicele sale.

Domnul Collins sosi punctual până la secundă și fu primit de întreaga familie, cu multă amabilitate. Domnul Bennet vorbi într-adevăr foarte puțin; doamnele, însă, erau destul de dispuse la vorba, iar domnul Collins nu părea nici să aibă nevoie de încurajare și nici să fie înclinat spre tăcere. Era un tânăr înalt, greoi, în vârstă de douăzeci și cinci de ani. Avea un aer grav, impozant și un fel de a fi ceremonios. De-abia se așezase și îi și făcu doamnei Bennet complimente pentru fiicele sale atât de frumoase; îi spuse ca a auzit mult despre

frumusețea lor, dar ca, în cazul de față, faima nu era la înălțimea adevărului și, adăugă el, nu se îndoia ca, la timpul potrivit, mama le va vedea pe toate bine rostuite la casa lor. Galanteria aceasta n-a prea fost pe placul unora dintre auditoare, dar doamna Bennet, care nu făcea nazuri la nici un compliment, răspunse pe loc:

— Sunteți foarte amabil, domnule, nu mă îndoiesc, și doresc din toată inima să fie așa

căci, altfel, vor rămâne tare nevoiașе. Lucrurile sunt atât de ciudat așezate.

— Faceți aluzie, probabil, la moștenirea acestei proprietăți.

— Oh, domnule, așa e, într-adevăr. Este un lucru tare întristător pentru bietele mele copile, trebuie s-o recunoașteți. Nu ca vreau să *va* fac vinovat pe *dumneavoastră* pentru ca, știu, asemenea lucruri țin de întâmplare în viața. Nu se poate ști ce se întâmplă cu moșiile, în lipsa de moștenitori legali, direcți.

— Sunt foarte conștient, doamnă, de necazurile frumoaselor mele

verișoare și-aș putea spune multe în chestiunea asta, dacă nu m-aș teme să nu par îndrăzneț și pripit. Pot să le admir. Acum, nu am să spun mai mult, dar când ne vom cunoaște mai bine, poate.

Domnul Collins fu întrerupt — erau poftiți la masă. Și fetele își zâmbiră una alteia; ele nu erau singurele ținte ale admirației domnului Collins. Salonul, sufrageria și toată mobila fură examinate și admirate; iar laudele lui pentru fiecare lucru ar fi încălzit inima doamnei Bennet dacă nu ar fi fost presupunerea chinuitoare ca le cerceta pe toate ca pe niște viitoare posesiuni. Cina, la rândul ei, fu de asemenea mult lăudată și musafirul ruga să i se spună căreia dintre frumoasele sale verișoare se datora gustul excelent al bucatelor. Aici însă fu pus la punct de doamna Bennet care-l asigura, oarecum scorțoasă, ca erau foarte bine în stare să țină o bucătăreasă bună și ca fiicele ei nu aveau ce cauta în bucătărie. Domnul Collins își ceru iertare pentru ca o indispusese. Doamna Bennet declară, pe un ton mai moale, ca nu se simțea deloc jignită; dar el continuă să se scuze aproximativ un sfert de ceas.

Capitolul XIV

În timpul masei, domnul Bennet aproape ca nu deschise gura; dar când servitorii s-au retras, crezu ca era timpul să facă puțină conversație cu oaspetele sau și ataca, în acest scop, un subiect în care se aștepta ca domnul Collins să strălucească, spunându-i ca părea să fi avut mare noroc cu protectoarea lui. Grijă și considerația Lady-ei Catherine de Bourgh

pentru dorințele și confortul lui păreau excepționale. Domnul Bennet nu ar fi putut alege mai bine. Domnul Collins o lăudă cu elocventă. Subiectul acesta îl făcu să se comporte și mai solemn decât îi era felul și, cu un aer foarte important, declară ca în viața lui nu mai văzuse o asemenea purtare la o persoană de rang — atâta afabilitate și condescendență — cita îi

arătase lui Lady Catherine. Dânsa binevoise, în mod grațios, să aprobe ambele predici pe care el avusese onoarea să le țină în prezența domniei sale. Îl poftise, de asemenea, de două ori să ia masa la Rosings și chiar sâmbăta trecută, seara, trimisese după el să fie al patrulea la o partidă de cadril. Mulți o socoteau pe Lady Catherine trufașă, știa el, dar *dânsul, personal*,

nu găsisese niciodată la dânsa decât afabilitate. Vorbise întotdeauna cu el așa cum ar fi făcut-o cu oricare gentilom; nu arătase nici cea mai mica împotrivire ca el să frecventeze societatea din vecinătate sau să plece ocazional din parohie pentru o saptamină-două, să-și vadă rudele. Domnia sa binevoise chiar să-l sfătuiască să se însoare cât mai repede cu putință, cu condiția să facă o alegere chibzuită; și o dată venise în vizită în umila lui casă parohială, unde aprobase în întregime toate modificările făcute de el și binevoise să sugereze ea însăși unele schimbări — niște rafturi în dulapuri, la etaj.

— Sunt convinsă ca purtarea ei este tocmai cum trebuie și civilizată, spuse doamna Bennet; cred ca este o femeie foarte plăcută. E păcat ca doamnele din lumea mare nu seamănă, în general, mai mult cu dânsa. Locuiește în apropierea dumneavoastră, domnule?

— Grădină în care este situată ultima mea locuință e despărțită de Rosings Park, reședința domniei-sale, doar printr-o potecă.

— Parcă ați spus ca e văduvă, domnule, nu? Are familie?

— Are o singură fiica, moștenitoarea domeniului Rosings și a unei averi foarte mari.

— Ah! Exclamă doamna Bennet, dând din cap; înseamnă ca este bine situată, nu ca alte fete. Și cum arată? E frumoasă?

— Este într-adevăr o tânără cum nu se poate mai încântătoare. Lady Catherine însăși zice ca, după canoanele adevăratei frumuseți, domnișoara de Bourgh întrece cu mult pe cele mai frumoase reprezentate ale sexului sau, căci în făptura ei se găsește acel ceva caracteristic unei tinere femei de viță nobilă. Are însă din nenorocire o constituție bolnăvicioasă, care a împiedicat-o să facă, pentru desăvârșirea sa, progresele pe care, altfel, nu s-ar fi putut să nu le facă, după cum am fost informat de doamna care s-a ocupat de educația ei și care locuiește și acum cu domniile lor. Dar este deosebit de amabilă și adeseori are condescendenta de a trece în faetonul ei tras de ponei prin fata umilei mele locuințe.

— A fost prezentată la palat? Nu-mi amintesc de numele ei printre doamnele de la curte.

— Starea precară a sănătății o împiedica, din nenorocire, să stea la Londra și, în acest fel, așa cum însumi i-am spus într-o zi Lady-ei Catherine, lipsește Curtea Britanică de podoabă ei cea mai strălucitoare. Domnia-sa a părut încântată de această idee și va puteți imagina ca sunt fericit ori de câte ori se ivește prilejul să fac astfel de mici și delicate complimente, atât de plăcute totdeauna. Nu o singură dată am remarcat față de Lady Catherine ca fermecătoarea sa fiică pare născută pentru a fi ducesa și ca rangul cel mai înalt, în loc să dea strălucire fiicei sale, ar fi el împodobit prin persoana să. Acest gen de mici atenții este cel care îi face senioriei sale plăcere și este felul de atenții pe care mă simt deosebit de obligat să-l folosesc.

— Judecați așa cum trebuie, spuse domnul Bennet, și e o fericire ca aveți harul de a măguli cu gingășie. Va pot întreba dacă aceste plăcuțe atenții va vin pe moment, datorită împrejurării, sau sunt rezultatul unui studiu anterior?

— Ele îmi vin, mai cu deosebire, datorită lucrurilor care se întâmplă în clipa aceea și, deși uneori mă amuz cu alcătuirea și aranjarea unor astfel de mici complimente elegante, care să poată fi adaptate unor prilejuri obișnuite, sunt plin de dorința de a le da întotdeauna un aer cât mai spontan cu putință.

Speranțele domnului Bennet se adeveriseră întocmai. Vărul sau nu era mai puțin absurd decât se așteptase. Îl ascultă, delectându-se din plin, păstrând însă în același timp cea mai mare seriozitate, fără să simtă nevoia de a împărți cu cineva această plăcere altfel decât schimbând câte-o privire din când în când cu Elizabeth.

Până la ora ceaiului însă, doza îi fusese de ajuns, așa ca domnul Bennet fu fericit să-și reconducă musafirul în salon și, după ceai, să-l poftască să citească cu glas tare doamnelor. Domnul Collins consimți cu voie bună și i se aduse o carte; dar văzând-o (după toate semnele provenea dintr-o bibliotecă de împrumut) o dădu înapoi și rugă să-i fie cu iertare, însă el nu citea niciodată romane. Kitty căscă ochii mari la el, iar Lydia scoase o exclamație de uimire. I se prezentară alte cărți și, după oarecare cumpănire, alese *Predicile* lui Fordyce. De la primele rânduri, Lydia casca și, înainte ca dânsul să fi apucat să citească, cu o solemnă monotonie, trei pagini, ea îl întrerupse în acest fel:

— Știi, mamă, ca unchiul Philips se gândește să-l dea afară pe Richard? Și dacă o face, îl va angaja domnul colonel Forster. Chiar mătușa mi-a spus așa, sâmbătă. Măine am să mă duc la Meryton să mai aflu câte ceva despre chestiunea asta și să-ntreb când se întoarce domnul Denny de la oraș.

Lydia fu poftita de cele două surori mai mari să-și țină gura; dar domnul Collins, foarte ofensat, lasă cartea deoparte și spuse:

— Am remarcat deseori ce puțin interes manifesta tinerele domnișoare pentru cărțile de factură serioasă, deși sunt scrise exclusiv pentru binele lor. Sunt uluit, v-o mărturisesc, deoarece nimic nu le poate folosi atât cât învățătură. Dar nu vreau s-o mai plictisesc pe tânăra mea verișoară.

Întorcându-se apoi către domnul Bennet i se oferă drept partener la o partidă de table. Domnul Bennet accepta oferta, remarcând ca făcea un lucru înțelept lăsând fetele să-și vadă de micile lor distracții. Doamna Bennet și fiicele sale se scuza în modul cel mai politicos pentru întreruperea Lydiei și îi promisese că nu se va mai repeta, dacă el va voi să reia lectura; dar domnul Collins, după ce le dădu asigurări că nu purta nici un resentiment tinerei sale verișoare și că nu ar putea niciodată lua purtarea ei drept un afront, se așeză cu domnul Bennet la o altă masă pentru a juca table.

Capitolul XV

Domnul Collins nu era un om cu bun-simț și deficiențele sale naturale fuseseră prea puțin ajutate de educație sau societate, căci cea mai mare parte a vieții și-o petrecuse sub îndrumarea unui tată incult și avar; și deși urmasă o facultate, trecuse numai prin ea, fără să-și fi făcut acolo un fel de relații folositoare. Supunerea în care îl crescuse tatăl sau pusese, de la început, pecetea unui mare servilism în felul lui de a fi; dar acum acesta era simțitor contrabalansat de o îngâmfare de om prost, de viața retrasă pe care o ducea și de ceea ce resimțea ca urmare a unei timpurii și neașteptate prosperități. O întâmplare fericită îl scoase în calea Lady-ei Catherine de Bourgh, tocmai când parohia Hunsford devenise vacanță; respectul pe care-l avea pentru rangul ei, venerația față de ea ca protectoare, amestecate cu o părere foarte bună despre propria lui persoană, despre autoritatea lui de om al bisericii, și situația de paroh făcură din el un perfect amestec de trufie, supunere, îngâmfare și umilință.

Acum, ca avea o casă bună și un venit foarte frumos, își propusese să se însoare; urmărind o reconciliere cu familia din Longbourn, avea în vedere o nevastă și se gândea să aleagă pe una dintre fete, dacă ar fi găsit că erau atât de frumoase și binecrescute cum le mergea vestea. Acesta era planul lui de îndreptare — de reparare — a faptului că moștenea proprietatea tatălui lor; și-l socotea un plan admirabil, foarte potrivit și foarte avantajos, foarte nobil și dezinteresat din partea lui.

Planul rămase neschimbat după ce văzu fetele. Chipul încântător al domnișoarei Jane Bennet îi confirmă punctul de vedere și îi întări convingerile foarte stricte cu privire la drepturile ei de întâietate; pentru prima seară, ea fu deci aleasa lui; ziua următoare însă aduse o modificare; într-un *tête-à-tête* de un sfert de oră cu doamna Bennet, înaintea micului dejun, în timpul unei

conversații care începu cu casa parohială și, firește, alunecă spre mărturisirea nădejdlor lui ca s-ar putea găsi la Longbourn o stăpână pentru Hunsford, doamna Bennet avu, printre zâmbete foarte binevoitoare și încurajări totale, o rezervă, tocmai în privința Janei, asupra căreia se fixase el. Cât despre fiicele mai mici, nu putea lua asupra ei să răspundă... nu putea da un răspuns precis... dar nu *avea* cunoștința de vreo propunere; fiica sa *cea mare*... trebuia să menționeze acest lucru... simțea ca e dator să-i dea a înțelege ca... urma probabil, să se logodească foarte curând.

Domnul Collins nu trebui decât să-și mute gândul de la Jane la Elizabeth, ceea ce și făcu imediat, în timp ce doamna Bennet atâta focul în cămin; prima după Jane ca vârsta și frumusețe urmă, desigur, la rând.

Doamna Bennet, încântată de aluzia lui, spera să poată avea curând două fete măritate; iar omul de care ieri nu putea auzi vorbindu-se se afla acum foarte sus în stimă și gratiile sale.

Intenția Lydiei de a face o plimbare la Meryton nu fusese uitată; toate surorile, în afară de Mary, consimțiră să meargă cu ea; iar domnul Collins urma să le însoțească, aceasta la cererea domnului Bennet care abia aștepta să scape de el și să-și aibă biblioteca numai pentru sine. Căci acolo îl urmase domnul Collins, după micul dejun, și acolo, răsfoind de forma unul dintre cele mai voluminoase *in-folio*-uri din colecție, continua în realitate să-i vorbească aproape fără încetare de casă și grădină de la Hunsford. Asemenea procedee îl scoteau pe domnul Bennet din sărite. În biblioteca lui, fusese totdeauna sigur de răgaz și liniște; și deși se aștepta — așa cum îi spunea Elizabeth — să dea de nerozie și înfumurare în oricare dintre celelalte încăperi ale casei, în biblioteca se obișnuise să fie la adăpost de ele. Politețea lui deci fusese extrem de promptă când îl invitase pe domnul Collins să-i însoțească fiicele la plimbare; iar domnul Collins, căruia de fapt plimbarea îi convenea cu mult mai bine decât lectură, fu extrem de bucuros să închidă tomul acela gros și să plece.

Cu nimicuri bombastice din partea lui și cu aprobări politicoase din partea verișoarelor sale, le trecu timpul până ce intrară în Meryton. Ajunși acolo însă, *el* nu mai fu în stare să rețină atenția celor mai tinere dintre fete. Ochii acestora fugiră îndată în lungul străzii, în căutarea ofițerilor și, în afară de vreo bonetă deosebit de elegantă sau de vreo muselină — absolut o noutate — în vreo vitrină, nimic nu le putea interesa.

Dar atenția tuturor fetelor fu în curând atrasă de un tânăr pe care nu-l mai văzuseră până atunci; avea o înfățișare foarte distinsă și se plimba împreună cu un ofițer de partea cealaltă a drumului. Ofițerul era chiar acel domn Denny despre a cărui întoarcere venise Lydia să se intereseze și care se înclină când îi văzu trecând. Toți fură izbiți de înfățișarea străinului și se întrebară cine putea fi; și Kitty și Lydia, hotărâte să afle acest lucru, traversară strada, urmate de ceilalți, sub pretextul ca ar dori ceva din prăvălia de peste drum și, din fericire, ajunseră pe trotuarul opus tocmai când cei doi domni care se reîntorceau ajunseseră și ei în același punct. Domnul Denny li se adresă imediat, cerându-le permisiunea de a-l prezenta pe prietenul sau, domnul Wickham, care venise cu el în ziua precedentă de la Londra și despre care era bucuros să le spună ca acceptase o însărcinare în unitatea lor. Asta era tocmai ce trebuia pentru ca tânărului nu-i lipsea decât uniformă pentru a fi cu adevărat fermecător. Înfățișarea îl favoriza foarte mult: frumusețea lui era fără cusur — avea un chip încântător, o siluetă perfectă și un fel plăcut de a se

prezenta. După ce făcură cunoștință, el dovedi o fericită ușurință în conversație — o ușurință în același timp foarte corectă și total lipsită de pretenții; întregul grup se întreținea încă în mod foarte agreabil când le atrase atenția un tropot de cai. Darcy și Bingley veneau călare. Remarcând doamnele din grup, cei doi domni se îndreptară imediat către ele și urmară politețile de rigoare. Bingley fu principalul interlocutor, iar domnișoara Jane Bennet subiectul principal. Era, spuse dânsul, în drum către Longbourn, anume pentru a se interesa de sănătatea ei. Domnul Darcy confirma cu o plecăciune și luă tocmai hotărârea de a nu-și fixa ochii asupra Elizabeth, când privirile îi fură atrase de străin, iar Elizabeth, care, din întâmplare văzuse expresia de pe chipul amândurora, în timp ce se uitau unul la altul, rămase surprinsă de efectul acestei întâlniri. Ambii se schimbaseră la față: unul pălise, celălalt roșise. Domnul Wickham, după o ezitare, își ridică puțin pălăria — salut la care domnul Darcy abia consimți să-i răspundă. Ce putea să însemne asta? Era imposibil să-ți închipui; era imposibil să nu vrei să afli.

O clipă mai târziu, fără să aibă aerul ca remarcase ceva, domnul Bingley își luă rămas bun și împreună cu prietenul sau călări mai departe.

Domnul Denny și domnul Wickham conduseră tinerele domnișoare până la ușa casei domnului Philips, apoi se înclinară de plecare, în pofida stăruințelor domnișoarei Lydia de a-i pofti înăuntru și chiar în pofida doamnei Philips care, dând de perete fereastra salonului, susținea zgomotos invitația nepoatei sale.

Doamna Philips era întotdeauna bucuroasă să-și vadă nepoatele, iar cele două mai mari erau — după recenta lor absenta — deosebit de binevenite; își exprimă tocmai, cu zel, surpriză pentru neașteptata lor întoarcere acasă — despre care n-ar fi aflat nimic, deoarece trăsura lor nu fusese trimisă să le aducă, dacă nu s-ar fi întâmplat să-l întâlnească pe stradă pe băiatul de prăvălie de la domnul Jones, care-i spusese ca nu mai era nevoie să trimită doctorii la Netherfield, pentru ca domnișoarele Bennet plecaseră — când fu obligată să-și îndrepte amabilitățile către domnul Collins, pe care Jane tocmai i-l prezentă. Îl primi cu toată politețea de care era capabilă, politețe pe care el i-o întoarse cu vârf și îndesat, scuzându-se pentru faptul de a fi venit pe nepoftite, fără a-i fi fost prezentat în prealabil, împrerurare de care se simțea măgulit totuși, ea fiind justificată de înrudirea lui cu tinerele domnișoare care-l prezentaseră atenției domniei-sale. Doamna Philips se sperie de atâta exces de buna-crestere, dar admirația ei față de acest necunoscut fu curmată de exclamațiile și întrebările despre celălalt, în privința căruia totuși nu putu spune nepoatelor decât ceea ce ele știau deja — anume ca domnul Denny venise cu el de la Londra și urma să primească decretul de locotenent în regimentul... Spunea ca de mai bine de o oră îl urmărea cu privirea în timp ce el se plimbă în sus și-n jos pe stradă; și dacă ar fi apărut domnul Wickham, Kitty și Lydia și-ar fi continuat cu siguranță ocupația; dar, din fericire, nu mai trecea nimeni pe la ferestre, afară doar de câțiva ofițeri care în comparație cu noul venit, deveniseră niște tineri dezagreabili și stupizi. Unii dintre aceștia erau așteptați a doua zi la masă la familia Philips și mătușa promise fetelor să-l hotărască pe soțul ei să-i facă domnului Wickham o vizită și să-l invite și pe el, dacă ar veni și rudele de la Longbourn în cursul serii.

Toți fură de acord; iar doamna Philips le declară ca vor organiza o veselă și zgomotoasă partidă de „loterie”, cum le plăcea lor, după care vor lua o ușoară

cina caldă. Perspectiva unor asemenea desfătări era foarte îmbucurătoare și se despărțiră într-o dispoziție excelentă. Înainte de a ieși din cameră, domnul Collins își repetă scuzele și fu asigurat, cu o neobosită politețe, ca scuzele lui erau lipsite de temeii.

În drum spre casă, Elizabeth îi povesti Janei ceea ce observase petrecându-se între cei doi domni; și cu toate ca Jane era dispusă să-i apere pe oricare dintre ei sau pe ambii, dacă ar fi fost să aibă vreo vină, nu putu găsi, cum nu găsisese nici sora ei, vreo explicație pentru purtarea lor.

Acasă, domnul Collins o făcu fericită pe doamna Bennet exprimându-și admirația pentru comportamentul și politețea doamnei Philips. El declară ca, în afară de Lady Catherine și de fiica ei, nu mai văzuse o femeie cu atâta stil, deoarece dânsa nu numai că-l primise cu cea mai perfectă afabilitate, dar îl inclusese în mod special în invitația pentru seara următoare, deși până atunci nici nu-l cunoscuse. Într-o oarecare măsură — presupunea el — invitația se datora rudeniei sale cu familia Bennet; totuși nu mai văzuse atâta amabilitate, în tot cursul vieții sale.

Capitolul XVI

Cum nu se făcuse nici o obiecție în legătură cu vizita proiectată de cei tineri la mătușa lor și cum se opusese o rezistență dârza tuturor scrupulelor domnului Collins de a-i lăsa pe domnul și doamna Bennet singuri fie chiar și o singură seară în timpul vizitei sale, la ora potrivită cupeul îi transporta pe domnul Collins și pe cele cinci verișoare la Meryton; la intrarea în salon, avură plăcerea să afle ca domnul Wickham acceptase invitația unchiului și se afla acolo.

După ce auziră vestea și luară toți loc, domnul Collins avu răgazul să privească în jur și să admire; și fu atât de surprins de mărimea apartamentului și de mobilier, încât declară ca aproape ar fi putut să se creadă la Rosings, în sufrageria mica de vară, comparație care, la început, nu produse mare satisfacție. Dar când doamna Philips înțelese ce însemna Rosings și cine îi era stăpân și după ce auzi descrierea unuia doar dintre saloanele Lady-ei Catherine și află ca numai căminul costase opt sute de lire, ea simți întreaga greutate a complimentului și n-ar mai fi avut nimic de zis împotriva unei comparații, fie și cu odaia menajerei.

Până ce domnii se alăturară grupului lor, domnul Collins își petrecu timpul în mod plăcut descriindu-i întreaga grandoare a Lady-ei Catherine și a reședinței sale, făcând digresiuni ocazionale pentru lauda propriei și umilei lui locuințe și a îmbunătățirilor pe care i le aducea, și găsi în doamna Philips o auditoare foarte atentă a cărei părere în privința importanței lui se contura văzând cu ochii și care, ascultându-l, lua hotărârea de a raporta vecinilor totul și cât mai repede cu putință. Fetelor însă, care se săturaseră să-l tot audă vorbind pe vărul lor și n-aveau nimic altceva de făcut decât să dorească un pian și să examineze banalele imitații de porțelan de pe cămin, așteptarea li se păru tare lungă. Dar, în cele din urmă, se termină. Domnii se apropiau; și când domnul Wickham intra în salon, Elisabeth simți ca nu-l privise și nu se gândise niciodată la dânsul cu o admirație pe care să n-o fi meritat în întregime; ofițerii

din regimentul... formau în general un grup de domni foarte onorabili și cei mai străluciți dintre ei erau prezenți la petrecere, în seara aceea; domnul Wickham însă era atât de departe de ei toți ca persoană, ținută, înfățișare și umblet, pe cât erau ei de superiori unchiului Philips — cu obrazul lui lat — care, îmbuibat și mirosind a vin de Porto, îi urmă în cameră.

Domnul Wickham fu fericitul bărbat către care se întoarseră toate privirile femeilor, iar Elizabeth fericită femeie lângă care el lua, în sfârșit, loc; și felul plăcut cum începu imediat conversația, deși numai despre faptul ca noaptea era umedă și ca probabil vor avea o toamnă ploioasă, o făcu să constate ca subiectul cel mai obișnuit, mai plicticos și mai banal putea deveni interesant în gura unui vorbitor priceput.

Cu rivali ca domnul Wickham și domnii ofițeri, domnul Collins părea să se fi scufundat în neființă. El nu însemna desigur nimic în ochii tinerelor domnișoare; totuși, din când în când, mai găsea la doamna Philips o ureche binevoitoare și datorită atenției acesteia fu servit din belșug cu prăjiturele și cafea.

Când s-au alcătuit mesele pentru cărți avu, la rândul lui, prilejul s-o îndatoreze, așezându-se la o partidă de whist.

— Cunosc prea puțin acest joc, îi spuse, dar sunt fericit, să mă perfecționez, deoarece în situația mea... Doamna Philips îi era foarte recunoscătoare pentru consimțământul lui de a juca, dar nu avu răbdare să-i asculte motivele.

Domnul Wickham nu juca whist și se așeză între Elizabeth și Lydia, care-l primiră cu mare bucurie la masa lor. La început a existat pericolul ca Lydia, căreia îi plăcea enorm să stea de vorbă, să-l monopolizeze; cum însă era și o mare amatoare de *loterie* fu, în curând, prea prinsă de joc, pariind și exclamând prea pătimaș când se strigau premiile, pentru a mai putea da vreo atenție cuiva. Domnul Wickham însă, acordând jocului numai atenția obișnuită, avu răgazul să stea de vorbă cu Elizabeth. Foarte bucuroasă să-l asculte, deși nu spera să i se spună ceea ce dorea îndeosebi — povestea raporturilor lui cu domnul Darcy. Ea nici măcar nu îndrăzni să aducă vorba despre acel domn. Totuși curiozitatea îi fu pe neașteptate potolită. Domnul Wickham ataca, chiar el, acest subiect. Se interesă la ce distanță de Meryton se afla Netherfield și, după ce primi răspunsul, întrebă, șovăind, de câtă vreme se afla domnul Darcy acolo.

— Cam de o lună, răspunse Elizabeth. Și, cum nu dorea să lase să-i scape acest subiect, adăugă: După câte înțeleg, are un foarte mare domeniu în Derbyshire.

— Da, răspunse Wickham, moșia lui de acolo este o proprietate seniorială, zece mii net *per annum*. N-ați fi găsit pe nimeni mai indicat decât mine pentru a va da informații în chestiunea asta căci, din prima mea copilărie, am fost legat de familia sa într-un fel foarte special.

Elizabeth nu-și putu stăpâni uimirea.

— Aveți tot dreptul să păreți uimită de afirmația mea, domnișoara Bennet, dacă ați remarcat — cum poate ați și făcut — marea răceală a întâlnirii noastre de ieri. Îl cunoașteți bine pe domnul Darcy?

— Atât cât să-mi ajungă, exclamă Elizabeth cu patimă. Am petrecut patru zile în aceeași casă cu el și-l consider un om foarte dezagreabil.

— Dacă este agreabil sau nu, zise Wickham, eu nu am dreptul să-mi

spun părerea. Nu am această calitate. Îl cunosc prea mult și prea bine pentru a fi un judecător drept. *Mie* mi-e imposibil să rămân nepărtinitor. Cred însă ca părerea dumneavoastră despre el ar produce, în general, uimire și poate ca nu v-ați exprima atât de tare nicăieri în alt loc. Aici sunteți în mijlocul familiei dumneavoastră.

— Pe cuvântul meu, nu spun *aici* mai mult decât aş spune în oricare altă casă din vecinătate, exceptând Netherfield. În Herdfordshire nimeni nu-l simpatizează. Toți sunt dezgustați de mândria lui. Nu veți găsi pe nimeni care să vorbească mai bine despre el.

— Nu pot pretinde că-mi pare rău, spuse Wickham după o scurtă pauză, dacă Darcy sau oricine altcineva nu este prețuit mai mult decât merită; dar cu el, cred, asta nu se întâmplă des. Lumea este orbita de averea, de greutatea lui, sau speriată de acrele lui superioare, impunătoare, și-l vede doar așa cum îi place lui să fie văzut.

— Eu l-aș lua drept un om cu o fire urâcioasă, chiar și din puținul pe care-l știu despre el.

Wickham clătină numai din cap.

— Mă întreb, spuse el când avu iar prilejul să vorbească, dacă are de gând să rămână mai mult timp aici.

— Nu știu deloc, dar cât am stat la Netherfield *nu am auzit* vorbindu-se nimic despre plecarea sa. Sper ca planurile dumneavoastră în legătură cu regimentul nu vor suferi modificări din cauza prezenței lui în regiune.

— Oh, nu. Nu *eu* trebuie să-l evit pe Darcy. Dacă *el* dorește să nu dea ochi cu *mine*, el e cel care trebuie să plece. Nu suntem în relații de prietenie și-mi este totdeauna neplăcut să-l întâlnesc; dar nu am nici un motiv să-l evit, afară doar de motivul pe care l-aș putea spune în fața lumii întregi — am sentimentul unei mari nedreptăți și durerosul regret ca Darcy este ceea ce este. Tatăl lui, domnișoara Bennet, defunctul domn Darcy, a fost unul dintre oamenii cei mai buni care au existat vreodată și prietenul cel mai adevărat pe care l-am avut; și nu mă pot afla în prezența acestui domn Darcy fără să mă simt îndurerat în adâncul sufletului de o mie de duioase amintiri. Purtarea lui față de mine a fost revoltătoare; cred, într-adevăr însă, ca i-aș putea ierta tot și toate mai curând decât faptul ca a înșelat speranțele și a terfelit memoria tatălui sau.

Elizabeth găsea subiectul tot mai interesant și era numai urechi, dar delicatețea temei o împiedica să pună vreo întrebare.

Domnul Wickham începu să vorbească despre lucruri cu caracter mai general — Meryton, împrejurimile, societatea locală — părând foarte mulțumit de cale văzute până atunci și insistând mai ales asupra ultimei teme cu o amabilă și firească galanterie.

— Perspectiva de a fi mereu în societate, într-o bună societate, adăugă el, a fost pentru mine cel mai bun îndemn de a intra în regimentul... Știam ca este o unitate cât se poate de onorabilă și plăcută, iar prietenul meu Denny m-a ispitit și mai mult relatându-mi despre cartierul lor general actual și despre cunoștințele alese și marea solitudine de care au avut prilejul să se bucure la Meryton. Societatea, recunosc, îmi este necesară. Sunt un om dezamăgit și nu suport singurătatea. *Trebuie* să fiu ocupat și să am în jur oameni. Nu am fost sortit unei vieți de militar, dar nu am avut încotro din cauza împrejurărilor. Biserica *trebuia* să fie rostul meu; am fost crescut pentru a o sluji și până acum ar fi trebuit să fiu în posesia unei parohii foarte importante, dacă domnul de

care tocmai vorbeam ar fi binevoit.

— Într-adevăr?!

— Da! Defunctul sau tată mi-a lăsat prin testament recomandarea pentru cea mai bună parohie care va deveni vacanță. El era nașul meu și ținea nespus de mult la mine. Nu găsesc cuvinte destul de potrivite pentru bunătatea să. Voia să mă asigure cu larghețe și era încredințat ca o și făcuse, dar, când parohia a devenit vacanță, a fost dată altcuiva.

— Doamne, Dumnezeu! Exclamă Elizabeth. Cum de s-a putut *așa ceva*? Cum de s-a putut trece peste testamentul sau? De ce nu ați cerut despăgubiri legale?

— Testamentul avea un asemenea viciu de forma încât nu-mi lăsa nici o speranță din partea legii. Un om de onoare nu s-ar fi putut îndoi de intenția testatorului, dar domnul

Darcy a preferat s-o pună la îndoială sau s-o trateze numai ca pe o recomandare condiționată și să susțină ca am pierdut orice drept legal de a beneficia de ea, fiind risipitor, necugetat; pe scurt, de toate și nimic. Sigur este ca parohia a devenit vacanță acum doi ani, exact când ajunsesem la vârsta la care o puteam primi, și ca a fost încredințată altuia, și nu mai puțin sigur este și faptul ca nu mă pot învinui să fi făcut într-adevăr ceva ca să merit s-o pierd. Am o fire nestăpânită și poate mi-am spus uneori prea deschis părerea despre el sau *către* el. Altceva mai rău nu-mi pot aminti. Adevărul este însă ca suntem foarte diferiți și ca el mă urăște.

— E revoltător! Merită să fie făcut de răs în mod public.

— Odată și odată tot *va fi*, dar nu *eu* o voi face. Atâta timp cât îmi voi aminti de tatăl sau, nu-l voi putea niciodată nici sfida, nici face de răs.

Elizabeth îl prețui pentru asemenea sentimente și, în timp ce tânărul le exprimă, i se păru a fi mai frumos decât oricând.

— Dar ce motiv a avut? Întrebă ea după un timp. Ce l-a putut face să se poarte atât de crud?

— O totală și neclintită antipatie, o antipatie pe care nu o pot pune, în oarecare măsură, decât în seamă geloziei. Dacă defunctul domn Darcy ar fi ținut la mine mai puțin, poate ca fiul sau m-ar fi văzut cu ochi mai buni; dar neobișnuită afecțiune pe care tatăl sau o avea pentru mine îl irita cred, încă de pe când eram copii. Nu avea o fire să suporte competiția în care ne aflăm, preferința ce-mi era adesea acordată.

— Nu l-am crezut pe domnul Darcy atât de rău, deși niciodată nu mi-a plăcut, nu l-am crezut atât de josnic; mi-am închipuit ca, în general, îi disprețuiește pe semenii săi, dar n-aș fi putut bănui ca se coboară până la o răzbunare atât de crudă, până la atâta nedreptate, atâta lipsa de omenie. După câteva minute de gândire, continuă: Mi-amintesc *într-adevăr* cum se fălea într-o zi la Netherfield ca e implacabil în resentimentele sale, ca are o fire neiertătoare. Trebuie să aibă un caracter înspăimântător.

— Nu pot avea încredere în judecata mea pe tema asta, replică Wickham. *Mie* mi-ar fi greu să fiu drept cu el.

Elizabeth căzu din nou pe gânduri și după un timp exclamă:

— Să se poarte astfel cu fânul, prietenul, cu favoritul tatălui sau! Și ar fi putut foarte bine adăugă: Și pe deasupra, un tânăr ca *dumneata*, al cărui chip însuși e o garanție de omenie. Dar se mulțumi cu: Un tânăr care a fost, din copilărie, tovarășul lui de joacă, legați — după cum cred ca ați spus — în modul

cel mai strâns.

— Ne-am născut în aceeași parohie, în mijlocul aceluiași parc; am petrecut laolaltă cea mai mare parte a tinereții noastre — trăind în aceeași casă, amuzându-ne cu aceleași jocuri, ocrotiți de aceeași părintească grijă. Tatăl meu și-a început cariera în profesiunea căreia unchiul dumneavoastră, domnul Philips, pare să-i facă atâta cinste; dar a renunțat la tot pentru a-i fi util defunctului domn Darcy și și-a dedicat tot timpul îngrijind de domeniul Pemberley. A fost prețuit, cum nu se poate mai mult, de domnul Darcy, fiind un prieten de toată încrederea și demn de toată cinstea. Domnul Darcy recunoștea adesea cât îi era de obligat tatălui meu pentru neprecupețită lui muncă de dirijare și administrare și când, cu puțin înainte de moartea tatălui meu, i-a promis, din proprie inițiativă, ca mă va asigura, sunt convins ca simțea ca face un gest de recunoștință față de el, ca și de afecțiune față de mine.

— Ce ciudat, exclamă Elizabeth, ce odios! Mă mir ca tocmai mândria lui nu l-a silit pe acest domn Darcy să fie drept cu dumneavoastră. Dacă nu dintr-un motiv mai bun, din acela ca n-a fost destul de mândru ca să nu fie necinstit — căci eu necinste trebuie să numesc fapta lui.

— Este de mirare, răspunse Wickham, deoarece mai toate faptele sale pot fi puse în seamă mândriei, și mândria i-a fost adesea prietenul cel mai bun. Ea l-a adus mai aproape de virtute decât de oricare altă simțire. Dar nu suntem, nici unul, statornici și, în comportarea lui față de mine, a fost mânat de impulsuri și mai puternice decât mândria.

— Se poate oare ca o mândrie atât de odioasă să fi fost vreodată spre binele lui?

— Da. Ea l-a făcut adesea să fie darnic, generos; să cheltuiască fără reținere, să ofere ospitalitate, să-și ajute arendașii, să-i aline pe săracii lui. Da, mândria a făcut asta, mândria de familie și mândria filială, căci este foarte mândru de ceea ce era tatăl lui. A nu apărea drept acela care-și dezonoarează familia, acela care face să degenereze calitățile ce aduc popularitatea, sau să se piardă influența casei Pemberley, este un puternic imbold. Mai are și o mândrie de frate și aceasta împreună cu o *oarecare* dragoste frățească fac din el un protector blând și plin de grijă al sorei sale; și veți auzi ca e prezentat, în general, drept fratele cel mai bun și mai atent din lume.

— Ce fel de față este domnișoara Darcy? Wickham clătină din cap.

— Aș fi vrut s-o pot numi prietenoasă. Mă doare să vorbesc de rău pe un Darcy, dar seamănă prea mult cu fratele ei — e foarte, foarte mândră. Când era mica, era afectuoasă și drăguță și ținea foarte mult la mine; iar eu i-am consacrat ore și ore pentru a o distra. Acum însă ea nu mai există pentru mine. Este o fată frumoasă, de cincisprezece, șaisprezece ani, și am auzit — cu o educație desăvârșită. De la moartea tatălui ei, locuiește la Londra împreună cu o doamnă care-i supraveghează instruirea. După multe tăceri și multe încercări de a aborda alte subiecte, Elizabeth nu rezistă și reveni încă o dată la cel dintâi, spunând:

— Mă miră prietenia lui cu domnul Bingley. Cum poate oare domnul Bingley, care pare a fi întruchiparea bunei dispoziții și este, sunt convinsă, cu adevărat drăguț, să se simtă atât de strâns legat de un asemenea om? Cum e posibil să se potrivească? Îl cunoașteți pe domnul Bingley?

— Nu, deloc,

— Este un om blajin, prietenos, fermecător. El nu poate ști cum este

domnul Darcy în realitate.

— Probabil ca nu, dar domnul Darcy poate să placă cui vrea el. Însușirile nu-i lipsesc. Poate fi un bun partener de conversație, dacă crede ca e cazul. Cu cei din lumea lui este un om total diferit de ceea ce este față de cei mai puțin favorizați de soartă. Mândria nu-l părăsește niciodată; cu cei bogați, însă, are vederi largi, este drept, sincer, rezonabil, vrednic de toată cinstea și probabil simpatic — având oarecum în vedere averea și înfățișarea.

Curând după aceasta, partidă de whist se sparse, jucătorii se strânsură în jurul celeilalte mese, iar domnul Collins luă loc între verișoara să Elizabeth și doamna Philips, care îi puse întrebările obișnuită în privința succesului avut la joc. Nu fusese prea mare — pierduse tot timpul; dar când doamna Philips începu să-și exprime regretele, el o asigură, plin de gravitate, ca nu avea nici cea *mai mica* importantă; ca el considera banii ca o bagatelă și o rugă să nu se neliniștească din cauza asta.

— Știu prea bine, doamnă, remarcă el, ca atunci când oamenii se așază la o masă de joc trebuie să-și asume riscurile unui astfel de lucru, iar eu, din fericire, nu sunt în situația de a face caz de cinci șilingi. Sunt, fără îndoială, mulți care nu ar putea spune la fel, dar, mulțumită Lady-ei Catherine de Bourgh, mă aflu mult deasupra nevoii de a ține seama de asemenea nimicuri.

Domnul Wickham deveni atent; după ce-l observă pe domnul Collins câteva clipe o întrebă pe Elizabeth, cu glas scăzut, dacă rudele ei erau în relații foarte strânse cu familia de Bourgh.

— Lady Catherine de Bourgh i-a dat curând domnului Collins o parohie. Aproape ca nu știu în ce împrejurări i-a fost prezentat, dar este cert ca nu o cunoaște de mult.

— Știți, desigur, ca Lady Catherine de Bourgh și Lady Anne Darcy au fost surori și ca, prin urmare, ea este mătușa tânărului domn Darcy.

— Nu, într-adevăr, nu știam. Nu știu nimic despre familia Lady-ei Catherine. Până alaltăieri, nu auzisem încă de existența ei.

— Fiica sa, domnișoara de Bourgh, va avea o mare avere și se crede ca ea și vărul sau vor uni cele două proprietăți.

Această informație o făcu pe Elizabeth să zâmbească; se gândea la biata domnișoară Bingley. Zadarnice erau toate drăgălășeniile, ei, zadarnice și inutile și afecțiunea pentru sora lui și laudele pentru el, dacă Darcy se consideră sortit alteia.

— Domnul Collins, adăugă Elizabeth, vorbește în termenii cei mai elogioși de Lady Catherine și de fiica sa; dar, din anumite amănunte pe care le-a povestit despre senioria sa, bănuiesc ca recunoștința îl face să se înșele și ca — în ciuda faptului ca e protectoarea lui — este o femeie arogantă și încrezută.

— Cred ca, într-o mare măsură, este și una și alta, replică Wickham. Nu am văzut-o de ani de zile, dar îmi amintesc perfect ca nu mi-a plăcut niciodată și ca avea un fel de a fi dictatorial și insolent. Are reputația de a fi deosebit de rațională și deșteaptă; dar eu cred mai curând ca însușirile sale se trag, în parte, din rang și din avere, în parte, din atitudinea ei autoritară și restul din mândria nepotului sau, căruia îi place să creadă ca oricare dintre rudele lui posedă o inteligență cu totul superioară.

Elizabeth recunoscă ca el făcuse o expunere foarte judicioasă și continuară cu plăcere să stea de vorbă până când cina puse capăt jocului de cărți și dădu celorlalte doamne partea ce li se cuvenea din atențiile domnului

Wickham.

Nu se putea duce o conversație în zgomotul din timpul cinei de la doamna Philips; dar manierele tânărului îi cuceriră pe toți. Tot ceea ce spunea era spus cum trebuia și tot ceea ce făcea era făcut cu eleganță. Elizabeth pleca de acolo cu mintea plină de el. Tot drumul până acasă, nu se mai putu gândi la nimeni în afară de domnul Wickham și la cele ce-i spusese; dar nu-i putu pomeni nici măcar numele, căci nici Lydia, nici domnul Collins nu tăcură o singură clipă. Lydia vorbea într-una despre loterie, despre fișele pe care le pierduse, despre fișele pe care le câștigase: iar domnul Collins, apreciind politețea doamnei și domnului Philips, asigurându-i ca pagubă sa la whist n-avea nici o importanță, enumerând felurile servite la cină și tot temându-se ca dăduse buzna peste verișoarele sale, avea de spus mai multe decât putu spune până ce trăsura opri în fața locuinței lor, din Longbourn.

Capitolul XVII

A doua zi, Elizabeth îi povesti Janei ce se petrecuse între domnul Wickham și ea. Jane o ascultă cu interes și uimire pentru ca era de necrezut ca domnul Darcy să poată fi atât de nedemn de stimă domnului Bingley; nu era însă în firea ei să se îndoiască de cinstea unui om cu o înfățișare atât de amabilă ca a domnului Wickham. Posibilitatea ca acesta să fi îndurat atâta adversitate fu de ajuns pentru a-i provoca sentimentele cele mai duioase; nu mai rămânea deci nimic de făcut în afară doar de a avea o părere bună despre amândoi, de a justifica purtarea fiecăruia dintre ei și de a pune pe seama întâmplării sau a greșelii tot ceea ce nu putea fi explicat în alt fel.

— Ambii, spuse ea, au fost, cred, decepționați într-un fel sau într-altul, de care noi nu ne putem da seama. Poate ca oameni interesați i-au prezentat fals unul altuia. Pe scurt, nouă ne este imposibil să bănuim cauzele sau împrejurările care i-au înstrăinat, dacă nu exista vină nici de o parte, nici de alta.

— Foarte adevărat! Chiar așa! Și acum, scumpa mea Jane, ce ai de spus în favoarea oamenilor interesați implicați în treaba aceasta? Hai, scoate-i basma curată și *pe ei*, căci altfel am fi silite totuși să avem o părere proastă despre cineva.

— Râzi cât vrei, dar nu vei putea râde atât cât să mă scoți dintr-ale mele. Scumpa mea Lizzy, gândește-te numai în ce lumina urâtă s-ar plasa domnul Darcy purtându-se astfel cu protejatul tatălui sau. Cineva căruia tatăl sau i-a promis să-i asigure viitorul. Este cu neputință. Nici un om de omenie, nici un om care se stimează n-ar fi în stare de așa ceva. Se poate oare ca prietenii cei mai apropiați să se înșele într-atât asupra lui? Oh! Nu!

— Pot să-mi închipui mai curând ca domnul Bingley a fost indus în eroare decât ca domnul Wickham a inventat o poveste ca aceea pe care mi-a relatat-o seara trecută: nume, fapte, toate spuse pe nepregătite. Dacă nu este așa, s-o dovedească domnul Darcy. În afară de asta, era atâta adevăr în ochii lui!

— Este foarte greu, recunosc; este dureros. Nu mai știi ce să crezi.

— Să-mi fie cu iertare. Știi precis ce să crezi.

Dar Jane nu putea crede cu precizie decât un singur lucru, și anume ca, dacă domnul Bingley fusese indus în eroare, va suferi mult când vor ieși toate la lumină.

Cele două domnișoare trebuiră să iasă din boschetul unde avusese loc conversația pomenită, fiindcă tocmai sosiseră unele persoane despre care fusese vorba. Domnul Bingley și surorile lui veniseră să le prezinte personal invitația pentru mult așteptatul bal de la Netherfield, fixat pentru marțea următoare. Cele două doamne au fost încântate să-și regăsească scumpa prietenă; au spus ca erau secole de când n-o mai văzuseră și au întrebat-o, de repetate ori, ce mai făcuse de când se despărțiseră. În ceea ce privește restul familiei, i-au dat prea puțină atenție — ocolindu-l pe domnul Bennet, pe cât posibil, spunându-i nimica toată Elizabeth și nimic celorlalți. Au plecat repede, ridicându-se de pe scaune cu o ostentație care-l luă pe fratele lor prin surprindere, grăbindu-se, nerăbdătoare parcă, să scape de amabilitățile doamnei Bennet.

Perspectiva balului de la Netherfield era nespus de plăcută pentru fiecare dintre doamnele din familie. Doamnei Bennet îi plăcea să-l ia drept un omagiu adus fiicei sale mai mari și se simțea foarte măgulită, deoarece fusese invitată de domnul Bingley personal în loc de a primi o ceremonioasă invitație scrisă. Jane visa o seară încântătoare, în compania celor două prietene ale sale, și atențiile fratelui lor, iar Elizabeth se gândea cu plăcere ca va dansa mult, mult, cu domnul Wickham și ca privirea și comportarea domnului Darcy îi vor confirma tot ceea ce știa. Fericirea sperată de Catherine și Lydia depindea mai puțin de un anumit lucru sau de o anume persoană, deoarece, deși fiecare dintre ele se gândea, ca și Elizabeth, ca va dansa jumătate din noaptea aceea cu domnul Wickham, el nu era, în nici un caz, singurul partener care putea să le placă, și un bal era, în orice caz, un bal. Chiar și Mary fu în stare să-și asigure familia ca nu avea nimic de zis împotriva balului.

— Atâta timp cât pot să-mi păstrez diminețile pentru mine, declară ea, asta îmi ajunge. Nu cred ca este un sacrificiu să iau, ocazional, parte la un program, seara. Societatea are drepturi asupra noastră, a tuturor, și socotesc ca fac parte dintre aceia care consideră clipele de recreație și distracție un lucru de dorit pentru toată lumea.

Cu acest prilej, Elizabeth era într-o dispoziție atât de bună încât, deși nu vorbea des cu domnul Collins dacă nu era nevoie, nu se putu stăpâni să nu-l întrebe dacă avea sau nu intenția să accepte invitația domnului Bingley și, în caz afirmativ, dacă credea ca e potrivit să participe la distracțiile din seara aceea; fu destul de surprinsă să afle ca el nu-și făcea nici un fel de scrupule în această privință și ca era departe de a se teme de o muștrare, fie din partea arhiepiscopului, fie a Lady-ei Catherine de Bourgh pentru îndrăzneala de a fi dansat.

— Nu sunt deloc de părere, v-asigur, spuse el, ca un bal de felul acesta, dat pentru persoane respectabile, de către un tânăr onorabil, ar putea avea vreo tendință imorală; și sunt eu însumi atât de departe de a avea ceva împotriva dansului, încât sper să am cinstea de a fi onorat de toate frumoasele mele verișoare în cursul serii; și profit, scumpa domnișoara Elizabeth, de acest prilej pentru a va ruga să-mi acordați primele două dansuri — preferința pe care sunt încredințat ca verișoara mea Jane o va atribui cauzei adevărate și nu unei lipsa de respect față de persoană să.

Elizabeth avu sentimentul ca e prinsă în cursă. Își propusese neapărat să danseze tocmai dansurile acelea cu domnul Wickham; și în locul lui să-l ai pe domnul Collins! Sagalnicia ei nu căzuse nicicând mai prost. Nu era nimic de făcut, totuși. Fericirea domnului Wickham, ca și a ei, fu, prin forța lucrurilor, puțin amânată, și invitația domnului Collins primită cu politețea de care se mai simți în stare. Nu era prea încântată de galanteria lui, căci aceasta îi trezea bănuiala ca el avea și altă intenție. Pentru prima dată o fulgeră gândul ca dintre surori *ea* era acum aleasa demnă de a deveni stăpâna parohiei Hunsford și al patrulea la masa de cadrul de la Rosings, în absența unor musafiri mai simandicoși. Gândul acesta se transformă în convingere în timp ce-i urmărea amabilitățile mereu mai stăruitoare față de ea și îi ascultă încercările de a o măguli pentru spiritul și vioiciunea ei; cu toate ca se simțea mai degrabă uluită decât încântată de acest efect al farmecelor ei, nu trecu mult și doamna Bennet îi dădu a înțelege ca probabilitatea acestei căsătorii îi era extrem de agreabilă.

Elizabeth însă se făcu a nu înțelege aluzia, fiind perfect conștientă ca dacă ar fi replicat ceva ar fi ajuns, să se certe. S-ar fi putut ca domnul Collins să nu facă niciodată cererea, așa ca până n-o va face, n-avea nici un rost să se certe din cauza lui.

Dacă nu ar fi fost balul de la Netherfield, pentru care să se pregătească și de care să vorbească, cele două domnișoare Bennet mai mici s-ar fi aflat tot timpul într-o stare vrednică de milă căci, din ziua în care primiseră invitația și până în ziua balului, plouase fără încetare și n-au putut să se plimbe măcar o singură dată la Meryton. Nu tu mătușa, nu tu ofițeri, nu tu știri; până și rozetele pentru pantofii de bal fuseseră procurate tot printr-un curier. Chiar și Elizabeth ar fi fost îndreptățită să creadă ca răbdarea îi fusese pusă, întrucâtva, la încercare de vremea care o împiedicase să-l cunoască mai îndeaproape pe domnul Wickham, iar pentru Kitty și Lydia, ceva mai puțin important decât balul de marți n-ar fi putut face suportabile o vineri, o sâmbătă, o duminică și o luni ca acelea.

Capitolul XVIII

Până în clipa în care păși în salonul de la Netherfield, căutându-l zadarnic în grămada de tunici roșii strânse acolo, Elizabeth nu se îndoii nici o clipă ca domnul Wickham va fi la bal. Certitudinea de a-l întâlni acolo nu-i fusese zdruncinată de nici una dintre recente amintiri care, nu fără temei, ar fi putut s-o neliniștească. Se îmbrăcase cu mai multă grijă decât de obicei și se pregătise, într-o stare de bună dispoziție, să cucerească ceea ce rămăsese încă necucerit din inima lui, incredințată ca nu era mai mult decât se putea câștiga în cursul unei seri.

Într-o clipă o fulgeră gândul ca, pentru a-i face plăcere domnului Darcy, Bingley îl omisese intenționat din lista de invitați trimisă ofițerilor; și, deși nu era chiar așa, faptul de necontestat ca lipsa i-a fost confirmat de prietenul acestuia, domnul Denny, căruia Lydia i se adresase nerăbdătoare, și care le spusese ca Wickham fusese obligat să plece în ajun pentru treburi la Londra și ca nu se întorsese încă, și adăugă cu un surâs semnificativ: „Nu pot să cred ca treburile l-ar fi reclamat chiar acum acolo, dacă n-ar fi dorit să evite un anumit domn prezent aici”.

Lydia nu auzi această reflecție, Elizabeth însă o prinse. Și fiind astfel incredințată ca Darcy nu era mai puțin vinovat de absența lui Wickham decât dacă ar fi fost exactă prima ei presupunere, toată antipatia ei față de el se ascuți atât de mult, din cauza acestei noi dezamăgiri, încât cu greu putu răspunde destul de politicos întrebărilor amabile pe care dânsul venise să i le pună în clipa următoare. Gentilețea, îngăduința, răbdarea față de Darcy erau nedreptăți față de Wickham. Era hotărât potrivnica oricărei conversații cu el și se îndepărta brusc, cu o proastă dispoziție ce nu și-o putu stăpâni complet, nici măcar stând de vorbă cu Bingley, a cărui oarbă părtinire față de Darcy o irita.

Elizabeth însă nu era făcută pentru proastă dispoziția și, deși toate planurile pentru seara aceea i se năruiseră, tristețea nu putea stăruii prea mult în inima ei; și după ce îi povesti Charlottei Lucas, pe care nu o văzuse de o săptămână, toate necazurile, nu-i trebui mult ca să-și mute voit gândul la ciudățeniile vărului sau și să-i atragă și Charlottei atenția în mod special asupra lui. Primele două dansuri însă-i redeșteptară mâhnirea; ele fură un adevărat chin. Domnul Collins, împiedicat și solemn, scuzându-se în loc de a corespunde, mișcându-se adesea alandala, fără să-și dea seama, aruncă asupra ei toată rușinea și chinul cu care te poate copleși un partener de dans nepriceput. Clipa în care se elibera de el fu o clipă de extaz.

Dansa apoi cu un ofițer și avu bucuria să vorbească despre Wickham și să afle ca era iubit de toți. După ce se sfârșiră dansurile, se reîntoarse lângă Charlotte Lucas și stătea de vorbă cu ea când, deodată, îl auzi pe domnul Darcy solicitându-i favoarea de a dansa împreună: fusese luată atât de tare prin surprindere, încât, fără să-și dea seama de ceea ce face, Elizabeth accepta. Darcy se îndepărta imediat din nou, iar ea rămase să se frământa pentru lipsa ei de prezență de spirit. Charlotte încerca s-o consoleze.

— Cred ca îl vei găsi foarte agreabil.

— Ferească Dumnezeu! Asta ar fi cea mai mare nenorocire, să găsești agreabil pe cineva pe care ești hotărât să-l urăști. Nu-mi dori atâta rău.

Totuși, când dansul reîncepu și Darcy se apropie pentru a-i lua mâna, Charlotte o sfătui, în șoaptă, să nu fie proastă și, din cauza înclinației sale pentru Wickham, să apară într-o lumină neplăcută în ochii unui bărbat de zece ori mai important. Elizabeth nu-i răspunse și-și luă locul în șirul de dansatori, uimită de onoarea ce i se făcea, ingaduindu-i-se să stea fata în față cu domnul Darcy și citind în ochii vecinilor de dans o uimire egală cu a ei. Trecu un timp fără să-și spună o vorbă; Elizabeth începu să creadă ca muțenia lor va dura tot timpul celor două dansuri și, în primul moment, era hotărâtă să nu rupă această tăcere; dar îi trecu prin minte gândul ca pentru partenerul ei ar fi cea mai mare pedeapsă dacă l-ar obliga să vorbească, și atunci făcu o remarcă banală asupra dansului. El răspunse și tăcu din nou. După o pauză de câteva minute, ea i se adresa pentru a doua oară cu cuvintele:

— Acum este rândul *dumneavoastră* să spuneți ceva, domnule Darcy. Eu am vorbit despre dans și *dumneavoastră* ar trebui să faceți o remarcă despre mărimea salonului sau numărul de perechi.

El zâmbi și o asigură ca tot ceea ce ea dorea ca el să spună va fi spus.

— Perfect! Răspunsul acesta e suficient deocamdată. Poate ca în curând eu voi face observația ca balurile particulare sunt cu mult mai plăcute decât cele publice; dar *acum* putem tăcea.

— Obișnuiți să vorbiți în timp ce dansați?

— Uneori. Înțelegeți, puțin trebuie să vorbești. Ar părea ciudat să taci cu desăvârșire timp de o jumătate de oră în compania cuiva; dar pentru a fi pe placul *unora*, conversația ar trebui condusă astfel încât ei să se deranjeze să vorbească cât mai puțin posibil.

— Țineți seama, în cazul de față, de propriile dumneavoastră simțăminte, sau va imaginați ca le satisfaceți pe ale mele?

— De ambele, răspunse Elizabeth malițioasă, deoarece am băgat de seamă ca există o mare asemănare în felul nostru de a gândi. Avem și unul și celălalt o natură neprietenoasă, taciturna, și nu dorim să spunem ceva, afară doar dacă ne așteptăm să fie un lucru care ar răsturna întreg salonul și ar putea fi trecut posterității cu toată strălucirea unui proverb.

— Descrierea aceasta nu prezintă o asemănare izbitoare cu propriul dumneavoastră caracter, sunt sigur, spuse el. Cât de aproape poate fi de al *meu*, nu pot pretinde ca știu. Dumneavoastră considerați ca este un portret fidel, fără îndoială.

— Nu pot să-mi spun cuvântul asupra propriei mele opere.

Domnul Darcy nu răspunse nimic și tăcură din nou până la sfârșitul dansului, când el o întrebă dacă nu se plimba adesea, împreună cu surorile sale, la Meryton. Ea îi răspunse afirmativ și, incapabilă să reziste ispitei, adăugă:

— Când ne-ați întâlnit mai deunăzi, tocmai făcusem o nouă cunoștință.

Efectul fu instantaneu: chipul lui lua o expresie și mai distantă, dar nu spuse nici un cuvânt; iar Elizabeth, deși se învinovăța de lipsa ei de curaj, nu mai fu în stare să continue. În sfârșit, Darcy vorbi și spuse silnic:

— Manierele fermecătoare cu care este fericit înzestrat domnul Wickham îi îngăduie să-și facă ușor prieteni; e mai puțin sigur însă ca este la fel de capabil să îi și păstreze.

— A avut nefericirea de a pierde prietenia *dumneavoastră*, replică Elizabeth cu emfază, și încă într-un fel de care foarte probabil va suferi întreaga viața.

Darcy nu răspunse nimic, și păru dornic să schimbe subiectul. În clipa aceea apăru lângă ei Sir William Lucas care avea de gând să treacă printre rânduri în cealaltă parte a salonului; dar, zărindu-l pe domnul Darcy, se opri cu o plecăciune de o înaltă curtenie ca să-l complimenteze pentru felul cum dansa și pentru partenera lui.

— Am fost într-adevăr mai mult decât încântat privindu-vă, Sir; nu ai deseori prilejul să vezi un mod atât de frumos de a dansa. Este evident că aparțineți cercurilor celor mai distinse. Dar permiteți-mi să vă spun că frumoasa dumneavoastră parteneră nu vă dezavantajează și că — vreau să sper — această plăcere se va repeta des, scumpa domnișoară Eliza, când un anumit eveniment dorit (aruncându-și ochii către sora ei și Bingley) va avea loc. Ce potop de felicitări vor curge atunci! Îl iau martor pe domnul Darcy. Dar să nu vă întrerup, Sir. Sigur că nu mi-ați mulțumi dacă v-aș reține de lângă fermecătoarea dumneavoastră parteneră, ai cărei ochi scânteietori m-au vrăjit și pe mine.

Partea din urmă a acestei convorbiri n-a prea fost auzită de Darcy; aluzia lui Sir William, în legătură cu prietenul său, păruse că-l izbește foarte tare și, cu o privire foarte serioasă, își îndreptă ochii către Bingley și Jane care dansau împreună. Stăpânindu-și repede surpriza, se întoarse către partenera lui și-i spuse:

— Intervenția lui Sir William m-a făcut să uit despre ce vorbeam.

— Nu cred că vorbeam ceva. Sir William n-ar fi putut întrerupe nici o altă pereche din acest salon, care să aibă mai puțin să-și spună. Am încercat deja, fără nici un succes, două, trei subiecte și nu-mi pot imagina despre ce vom mai vorbi.

— Ce credeți despre cărți? Întrebă el, zâmbind.

— Cărți! Oh, nu! Sunt sigură că nu citim deloc aceleași cărți, sau nu cu aceleași sentimente.

— Îmi pare rău că gândiți astfel, dar, chiar dacă acesta ar fi cazul, cel puțin n-am duce lipsă de subiecte. Am putea să ne comparăm părerile diferite.

— Nu, nu pot vorbi despre cărți la un bal; mi-e capul mereu plin de altceva.

— Va preocupa întotdeauna *prezentul* în asemenea împrejurări, nu este așa? Întrebă el cu îndoială în priviri.

— Da, întotdeauna, replică Elizabeth fără să-și dea seama de ceea ce spune, căci gândul i se îndepărtase de subiect, așa cum se văzu curând, când exclamă pe neașteptate: Îmi amintesc, domnule Darcy, că v-am auzit spunând că aproape niciodată nu iertați — că resentimentul dumneavoastră, odată apărut, este de nepotolit. Sunteți foarte precaut, presupun, când e vorba să apară acest resentiment.

— Sunt, spuse el pe un ton hotărât.

— Și nu va îngăduiți niciodată să vă lăsați orbit de vreo prejudecată?

— Sper că nu.

— Este absolut obligatoriu pentru cei care nu-și schimbă niciodată părerile să fie mai întâi siguri că judecă drept.

— Aș putea întreba ce urmăriți cu acest chestionar?

— Numai interpretarea caracterului *dumneavoastră*, răspunse Elizabeth, încercând să se scuture de gravitatea ei. Încerc să mi-l clarific.

— Și cu ce rezultat? Ea clătină din cap.

— Nu înaintez deloc. Aud lucruri atât de diferite despre dumneavoastră, încât sunt pusă în mare încurcătură.

— Sunt gata să cred, răspunse Darcy grav, că despre mine se pot spune lucruri foarte diferite și mi-aș îngădui, domnișoară Bennet, să vă rog a nu-mi schița caracterul în momentul de față, pentru că există motive să mă tem că

aceasta n-ar arunca o lumină bună asupra niciunuia dintre noi.

— Dar dacă nu o fac acum, s-ar putea să nu mai am alt prilej.

— N-aș vrea cu nici un preț să va curm vreodată o plăcere, răspunse el rece. Elizabeth nu mai spuse nimic; sfârșiră dansul al doilea și se despărțiră în tăcere, nemulțumiți și unul și celălalt, dar nu în egală măsură; căci în inima lui Darcy se născuse un sentiment destul de puternic pentru ea, sentiment care îl făcu s-o scuze și să-și îndrepte întreaga mânie împotriva altcuiva.

De abia se despărțiseră când domnișoara Bingley veni înspre ea și, cu o expresie de dispreț politicos, i se adresă astfel:

— Și-așa, domnișoara Eliza, aud ca sunteți încântată de George Wickham. Sora dumneavoastră mi-a vorbit de el și mi-a pus o mie de întrebări; am aflat astfel ca tânărul a uitat să va comunice, între altele, ca este fiul bătrânului Wickham, intendentul defunctului domn Darcy. Permiteți-mi totuși să va recomand prietenește să nu dați crezare, fără rezerve, tuturor afirmațiunilor lui, căci în ce privește faptul ca domnul Darcy s-a purtat rău cu el, acest lucru este total fals; dânsul a fost, din contră, deosebit de bun cu el, deși George Wickham l-a tratat întotdeauna în modul cel mai infam. Nu cunosc detaliile, dar știu foarte bine ca domnul Darcy nu este câtuși de puțin de condamnat; ca nu poate nici măcar să audă de numele lui George Wickham; și ca, deși fratele meu a considerat ca nu putea evita să-l includă în invitația adresată ofițerilor, a fost prea fericit ca Wickham s-a dat singur la o parte. Chiar și venirea lui în localitate este într-adevăr o mare obrăznicie și mă mir cum de a îndrăznit s-o facă. Va plâng, domnișoara Eliza, pentru această descoperire a vinovăției favoritului dumneavoastră; dar, într-adevăr, dacă ții seama de originea lui, nu te poți aștepta la mai mult.

— Vinovăția și originea lui păr, după spusele dumneavoastră, să se confunde, zise Elizabeth mânioasă, căci n-am auzit să-l acuzați de ceva mai rău decât ca este fiul intendentului domnului Darcy; și despre *aceasta* va pot asigura ca m-a informat chiar el.

— Va cer iertare, replică domnișoara Bingley, depărtându-se cu un zâmbet sarcastic. Scuzați-mi intervenția; a fost făcută cu gânduri bune.

„Insolenta făptură! Își spuse Elizabeth. Te înșeli amarnic dacă speri să mă influențezi printr-un atac atât de meschin. Nu vād în el decât propria și voită dumitale ignoranță și răutatea domnului Darcy”. Elizabeth o caută apoi pe sora ei mai mare care pornise să facă cercetări pe aceeași temă, pe lângă domnul Bingley. Jane o întâmpină cu un surâs plin de o atât de dulce bucurie, cu o expresie radiind de atâta fericire, încât dovedeau cu prisosință cât era de mulțumită de întâmplările acelei seri. Elizabeth îi ghici îndată sentimentele; și, în clipa aceea, interesul ei pentru Wickham, resentimentele față de dușmanii lui și toate celelalte pieriră în fata speranței ca Jane se afla pe drumul cel mai bun către fericire.

— Vreau să știu, întrebă ea, cu un chip tot atât de surâzător ca și al sorei sale, ce ai aflat despre domnul Wickham. Dar poate ca ai fost prea plăcut ocupată ca să te mai gândești la o a treia persoană, în care caz poți fi sigură de iertarea mea.

— Nu, îi răspunse Jane, nu l-am uitat, dar nu am nimic mulțumitor, de spus. Domnul Bingley nu-i cunoaște povestea în întregime și ignora împrejurările care, în mod special, l-au nemulțumit pe domnul Darcy; dar garantează de comportarea, probitatea și cinstea prietenului sau și este convins

ca domnul Wickham a meritat din partea domnului Darcy mai puțină atenție decât i s-a dat; și-mi pare rău ca trebuie s-o mărturisesc, dar, după spusele lui și ale surorii sale, domnul Wickham nu este deloc un om cinstit. Mă tem ca a fost foarte nesăbuit și ca a pierdut stima domnului Darcy.

— Domnul Bingley nu-l cunoaște personal pe domnul Wickham?

— Nu, nu l-a văzut niciodată până acum câteva zile, la Meryton.

— Acest raport deci este ceea ce a aflat de la domnul Darcy. Sunt perfect edificata. Dar de parohie ce-a spus?

— Nu-și amintește cu precizie împrejurările, deși l-a auzit — și nu numai o dată — pe domnul Darcy vorbind despre ele; dar crede ca i-a fost testată numai *condițional*.

— Nu am nici o îndoială în privința sincerității domnului Bingley, spuse Elizabeth cu căldură. Trebuie să mă ierți însă dacă numai asigurările nu mă pot convinge. Cred ca felul în care domnul Bingley și-a apărat prietenul a fost foarte indeterminate, dar cum el nu cunoaște unele aspecte ale problemei, iar pe celelalte le-a aflat numai de la prietenul sau, îndrăznesc să cred despre ambii domni ceea ce am crezut și mai înainte.

Schimbă apoi subiectul cu unul mai îmbucurător pentru amândouă și asupra căruia nu puteau exista divergente de păreri. Elizabeth ascultă încântată destăinuirea fericitelor și totuși modestelor speranțe pe care Jane le nutrea în legătură cu intențiile lui Bingley și îi spuse tot ceea ce putea să-i întărească nădejile. În clipa în care domnul Bingley se apropie de ele, Elizabeth se retrase lângă domnișoara Lucas, căreia de abia apucase să-i răspundă la întrebările despre amabilitatea ultimului ei partener, când domnul Collins veni la ele și le povesti, exultând de bucurie, ca avusese fericirea de a face o descoperire grozav de importantă.

— Am descoperit, le spuse el, printr-o ciudată întâmplare, ca aici în salon se afla o rudă apropiată a protectoarei mele. S-a întâmplat să-l aud chiar pe acest domn menționând față de tânără domnișoară care face onorurile casei numele verișoarei lui — domnișoara de Bourgh — și a mamei acesteia, Lady Catherine. Ce minunate lucruri se întâmplă! Cine s-ar fi gândit ca voi întâlni aici, în această adunare, pe — probabil — un nepot de-al Lady-ei Catherine de Bourgh. Sunt cum nu se poate mai mulțumit ca am descoperit acest lucru la timp pentru a-i prezenta respectele mele, ceea ce voi face chiar acum, și sper ca mă va ierta ca nu i le-am prezentat mai înainte. Faptul ca n-am știut ca sunt rude va pleda în favoarea scuzelor mele.

— Nu cumva ai de gând să te prezinți singur domnului Darcy?

— Ba da. Mă voi ruga să mă ierte ca nu am făcut-o mai din vreme. Cred ca este *nepotul* Lady-ei Catherine. Îmi stă în putință să-l asigur ca senioria sa era perfect sănătoasă ieri o săptămână.

Elizabeth încerca din răspuțuri să-l abată de la planul lui, asigurându-l ca domnul Darcy ar considera faptul de a i se adresa fără o prealabilă prezentare drept o îndrăzneală impertinentă, mai curând decât un omagiu adus mătușii sale; ca nu era deloc necesar să se ia în seamă unul pe altul; și ca, dacă ar fi fost cumva nevoie, îi revenea domnului Darcy dreptul, celui superior prin urmare, să facă începutul. Domnul Collins o ascultă hotărât să-și urmeze, propria lui dorință și, când ea încetă cu explicațiile, îi răspunse:

— Scumpa domnișoara Elizabeth, am cea mai înaltă părere despre excelenta dumneavoastră judecată în toate chestiunile care sunt de competența

dumneavoastră, dar fie-mi îngăduit a va spune ca neîndoielnic există o mare diferență între formele de etichetă stabilite pentru laici și acelea ce privesc clerul; permiteți-mi, deci, să va aduc la cunoștință ca eu consider funcția de cleric egală, din punct de vedere al demnității, cu rangul cel mai înalt din regat, cu condiția să fie menținută în același timp o comportare plină de cuvenită smerenie. Trebuie, prin urmare, să-mi îngăduiți să urmez, în cazul de față, poruncile conștiinței mele care mă îndeamnă să îndeplinesc ceea ce cred ca este de datoria mea. Iertați-mă ca mi-e imposibil să profit de sfatul dumneavoastră care-mi va fi călăuza nelipsită în orice altă chestiune, deși, în cazul de față, mă consider, datorită educației și studiilor mele profesionale, mult mai îndreptățit să hotărâsc ce se cuvine, decât o tânără domnișoară ca dumneavoastră. Și, cu o adâncă plecăciune, o părăsi pentru a-l ataca pe domnul Darcy, ale căruia reacții la avansurile lui fură atent urmărite de Elizabeth, și a cărui uimire era foarte evidentă văzându-se astfel interpelat.

Vărul își începu cuvântarea cu o solemnă plecăciune și, deși Elizabeth n-a putut auzi, o singură vorbă, i se păru ca o aude în întregime și descifră pe buzele lui cuvintele „scuză”, „Hunsford” și „Lady Catherine de Bourgh’.. Se simțea vexată văzându-l ca se dădea în spectacol în fața unui asemenea om. Domnul Darcy îl privea cu fâțișă uimire; și când, în cele din urmă, domnul Collins îl lasă și pe el să spună, ceva, acesta îi răspunse cu un aer de politețe distanță. Domnul Collins totuși nu se descuraja și începu să vorbească; disprețul domnului Darcy părea să crească văzând cu ochii, în proporție cu lungimea celei de a doua cuvântări, la sfârșitul căreia făcu numai o ușoară plecăciune și se îndepărta. Domnul Collins se reîntoarce la Elizabeth.

— N-am nici un motiv, va încredințez, spuse el, să fiu nemulțumit de felul cum am fost primit. Domnul Darcy a părut încântat de atenția mea. Mi-a răspuns cu politețea cea mai desăvârșită și mi-a făcut chiar cinstea de a-mi spune ca era atât de convins de discernământul Lady-ei Catherine, încât era sigur ca dânsa n-ar fi putut niciodată acorda cuiva o favoare nemeritată. Acesta a fost într-adevăr un gând foarte frumos. În general sunt foarte mulțumit de dânsul.

Cum Elizabeth nu mai avea nimic de dorit pentru sine, își îndreptă atenția, aproape exclusiv, înspre sora ei și domnul Bingley; întreg șirul de plăcute gânduri care se născură din observațiile ei o făcu poate tot atât de fericită cât era și Jane. În mintea ei o văzu stabilită chiar în casa aceasta, în deplinătatea fericirii pe care o poate dăruia o căsătorie din dragoste; și se simți în stare, față de această situație, să încerce chiar să le îndrăgească pe cele două surori ale lui Bingley. Gândurile doamnei Bennet — vedea limpede — erau pornite în aceeași direcție și se hotărî să nu se aventureze înspre mama ei, de teamă să nu audă prea multe. Când se așezară la cină considera prin urmare ca numai o întâmplare nenorocită le putuse plasa pe una alături de cealaltă și a fost adânc contrariată să constate ca mama ei nu găsise pe altcineva, ci tocmai pe Lady Lucas, cu care să vorbească, fără nici o reținere, deschis, și despre nimic altceva, decât despre speranța ei ca Jane se va mărita curând cu domnul Bingley. Subiectul era captivant și doamna Bennet părea incapabilă să obosească tot enumerând avantajele acestei căsătorii. Faptul ca domnul Bingley era un tânăr atât de fermecător, atât de bogat și ca locuia la numai trei mii de ele au fost primele puncte pentru care se felicita; și apoi era așa de plăcut să te gândești ce mult o iubeau surorile lui pe Jane și să fii sigură ca și ele doreau

această înrudire tot atât cât și ea. Pe deasupra, ce perspectivă

pentru celelalte fiice ale sale, căci Jane, măritându-se atât de strălucit, o să le scoată și pe ele în calea unor tineri cu avere; și, în cele din urmă, ce fericire la vârsta ei, să-și poată lăsa

fiicele încă necăsătorite în grijă sorei lor, așa ca ea personal să nu mai fie obligată să iasă mai mult decât i-ar fi făcut plăcere. Se cuvenea să pretindă ca lucrul acesta nu era o plăcere căci, în asemenea ocazii, așa cerea eticheta; dar nimeni, desigur, n-ar fi găsit o mai mica bucurie în a sta acasă decât doamna Bennet și la oricare epoca a vieții sale. Încheie urându-i de nenumărate ori Lady-ei Lucas să aibă și dânsa parte de un asemenea noroc, deși,— evident, și cu un sentiment de triumf — era convinsă ca nu există o asemenea șansă.

Zadarnice fură încercările Elizabethei de a frâna potopul de vorbe al mamei sale, de a o convinge să-și descrie fericirea în șoapte mai puțin sonore căci, spre marea ei mâhnire, își putea da seama ca domnul Darcy, care ședea în fața lor, auzea aproape totul. Mama să o certă, spunându-i ca e absurdă.

— Și ce mi-e mie, rogu-te, domnul Darcy, ca să-mi fie teamă de el? Sunt încredințată ca nu-i datorăm o politețe atât de excesivă încât să ne fie teamă să spunem ceva ce nu i-ar plăcea dumnealui s-audă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, doamnă, vorbește mai încet. Ce profit poți avea dacă-l jignești pe domnul Darcy? N-ai să-l câștigi niciodată pe prietenul lui, procedând astfel.

Dar nimic din ceea ce spuse nu avu vreun efect. Mama ei îi dădea înainte pe același ton. Elizabeth rosea și tot rosea de rușine și supărare. Nu se putea stăpâni să nu-și întoarcă mereu ochii către Darcy, deși fiecare privire o convingea de ceea ce se temuse; cu toate ca el nu era tot timpul cu ochii asupra doamnei Bennet, era convinsă ca atenția lui se fixase într-acolo. Expresia de pe chip i se schimbă încet, încet, de la un dispreț plin de indignare la o calmă și neclintită gravitate.

Până în cele din urmă, totuși, doamna Bennet nu mai avu nimic de spus; iar Lady Lucas, care casca de mult, tot ascultând descrierea repetată a unor fericiri de care nu vedea cum o să aibă și ea parte, a fost lăsată să se consoleze eu șuncă și pui rece. Elizabeth începu să-și revină. Dar intervalul de liniște nu fu lung deoarece, de cum lua sfârșit cină, auzi vorbindu-se de muzică și avu de îndurat chinul de a o vedea pe Mary ridicându-se, la foarte slabele lor rugăminți, gata să îndatoreze oaspeții. Elizabeth încerca cu multe priviri semnificative și multe rugăminți să împiedice ceea ce era numai o dovadă de politețe; zadarnic însă. Mary nu voia să înțeleagă. Prilejul ce i se oferea de a se produce îi era plăcut și-și începu cântecul. Ochii Elizabethei, plini de cea mai mare dezolare, erau ațintiți asupra ei urmărind-o în timp ce parcurgea cele câteva strofe, cu o nerăbdare prost răsplătită la sfârșit, căci Mary, auzind printre mulțumirile comesenilor și aluzia la speranța lor ca se va lăsa înduplecata să le mai facă iar favoarea de a cânta, după o pauză de o jumătate de minut începu alt cântec. Posibilitățile ei nu erau în nici un fel pe măsură unei asemenea manifestări; avea o voce mica și o manieră afectată. Elizabethei îi venea să intre în pământ.

Se uită înspre Jane să vadă cum reacționează ea, dar Jane stătea de vorbă senină cu domnul Bingley. Se uită la cele două surori ale acestuia și le văzu schimbând între ele semne de batjocură; apoi la Darcy care rămânea totuși grav, de nepătruns. Se uită la tatăl ei pentru a-l implora să intervină,

fiindu-i teamă ca Mary ar putea cânta toată noaptea. El îi prinse sugestia și, când Mary termina și al doilea cântec, îi spuse cu glas tare:

— A fost prea destul, fetițo. Ne-ai bucurat îndeajuns. Lasă și celorlalte domnișoare rândul să se producă.

Mary, deși se făcu a nu-l auzi, se simți totuși descumpănită; și Elizabethei îi păru rău pentru sora ei, îi păru rău pentru cuvintele tatălui ei, plină de teamă ca îngrijorarea ei nu dusesse la nimic bun. Se făcu apel la alte doamne dintre invitate.

— Dacă eu, spuse domnul Collins, aş avea norocul să știu să cânt, m-aş bucura foarte, sunt convins, să îndatorez societatea cu o melodie, deoarece consider muzica drept o petrecere foarte nevinovată și total compatibilă cu profesiunea de cleric. Nu vreau să spun totuși ca am putea avea o justificare dacă am consacra prea mare parte din timpul nostru muzicii, deoarece mai sunt desigur și alte treburi de făcut. Vicarul unei parohii are multe de îndeplinit. În primul rând trebuie să stabilească convenția cu zeciuiala în așa fel, încât lui să-i aducă profit, iar protectorului sau să nu-i facă supărare. Trebuie să-și scrie predicile, iar timpul ce-i mai rămâne nu-i va prisosi pentru toate îndatoririle parohiale și pentru întreținerea și îmbunătățirea locuinței pe care nu-i va fi iertat dacă n-o face cât mai confortabilă cu putință. Și nu cred ca este de mica importantă ca el să aibă o purtare împăciuitoare și atentă cu fiecare în parte și, în special, cu cei cărora le datorează situația lui. De această îndatorire eu nu-l pot absolvi și nici n-aş putea avea o părere bună despre acela care ar lăsa să-i scape vreun prilej pentru a-și arăta respectul față de oricine ar fi din familia protectorului sau. Și își sfârși cuvântarea, care fusese rostită atât de tare, încât să fie auzită de jumătate din salon, cu o plecăciune către domnul Darcy. Mulți făcură ochii mari, mulți zâmbiră, dar nimeni nu avu un chip mai amuzat decât domnul Bennet însuși, în timp ce soția lui îl lauda cu patos pe domnul Collins pentru vorbirea lui atât de cu judecată și remarcă, nu prea în șoaptă, către Lady Lucas, ca domnul Collins era un tânăr de soi bun și cum nu se poate mai deștept.

Elizabethei i se păru ca dacă membrii familiei sale s-ar fi vorbit să se dea în spectacol în seara aceea cât vor putea mai bine, le-ar fi fost imposibil să-și joace rolurile cu mai mult haz sau succes; și ce fericire, se gândea ea, pentru Bingley și sora ei, ca lui îi scăpase o parte din reprezentatie și ca sentimentele lui nu erau dintre acelea care să fie influențate de nerozia la care ar fi putut fi martor. Era totuși destul de rău ca cele două surori ale lui și domnul Darcy avuseseră un asemenea prilej de a-și bate joc de rudele ei; și nu-și putea da seama ce fusese mai greu de îndurat, disprețul tăcut al domnului sau surâsurile insolente ale doamnelor.

Restul serii nu-i mai oferi mare lucru. Domnul Collins o sâcăi mereu și se ținu scai de ea; și cum nu o mai putu convinge să danseze din nou cu el, o puse în situația de a nu mai dansa cu nimeni. Zadarnic îl rugă să danseze cu altcineva și îi oferi să-l prezinte vreunei alte domnișoare. El o asigură ca dansul nu-i spunea mai nimic și ca scopul lui principal era ca prin atenții delicate să i se facă agreabil și ca de aceea își va face un punct de onoare din a rămâne lângă dânsa toată seara. Nu mai era nimic de spus față de asemenea proiect. Elizabeth datora clipe de mare ușurare prietenei sale, domnișoara Lucas, care veni adesea lângă ea și, din dragălășenie, îl atrase pe domnul Collins într-o conversație cu ea.

Elizabeth fu cel puțin scutită de ofensă de a mai fi luată în seamă de domnul Darcy care, deși se aflase adesea foarte aproape de ea și singur, nu se mai apropiase niciodată atât cât să-i poată vorbi. Ea își spuse ca era poate urmărirea aluziei ce o făcuse cu privire la domnul Wickham și se bucură.

Cei de la Longbourn rămaseră ultimii și, printr-o manevră a doamnei Bennet, trebuiră să aștepte trăsura încă un sfert de oră după plecarea tuturor celorlalți, ceea ce le dădu timp să constate cât de călduros doreau o parte din gazde să-i vadă plecați. Doamna Hurst și sora ei abia dacă mai deschiseră gura și atunci numai ca să se plângă de oboseală, fiind foarte nerăbdătoare să rămână singure. Respinseră toate încercările de conversație ale doamnei Bennet, creând astfel o atmosferă de amorteală prea puțin înviorată de cuvântările lungi ale domnului Collins, care îl omagia pe domnul Bingley și pe surorile sale pentru eleganta petrecerii și pentru ospitalitatea și politețea comportării lor față de musafiri. Darcy nu spunea nimic. Domnul Bennet, la fel de tăcut, se delecta de această scenă. Domnul Bingley și Jane își vorbeau, stând împreună, puțin mai departe de toți ceilalți. Elizabeth păstra o tăcere tot atât de neclintită ca a doamnei Hurst sau a domnișoarei Bingley; chiar și Lydia era prea obosită ca să mai rostească vreo vorbă, afară doar de câte o exclamație întâmplătoare ca: „Doamne, ce obosită sunt!” însoțită de un căscat până la urechi.

Când în sfârșit se ridicară pentru a-și lua rămas bun, doamna Bennet fu deosebit de stăruitoare în politețea cu care își exprimă speranța de a-i primi în curând pe toți la Longbourn, adresându-se mai ales domnului Bingley pentru a-l asigura ca i-ar face foarte fericiți dacă ar lua un dejun intim la ei, oricând, fără ceremonia unei invitații formale.

Bingley radia de bucurie și promise, plin de recunoștință, ca se va folosi de primul prilej pentru a-i prezenta omagiile sale, după ce se va întoarce de la Londra, unde trebuia să plece chiar a doua zi, pentru scurt timp. Doamna Bennet era pe deplin mulțumită și plecă de acolo cu încântătoare convingere ca, lăsând o margine pentru pregătirile necesare formalităților, trăsurilor noi și rochiilor de nuntă, era neîndoielnic ca, la capătul a trei sau patru luni, fiica ei va fi instalată la Netherfield. La eventualitatea de a-și mai vedea încă una dintre fiice măritată cu domnul Collins se gândea cu tot atâta certitudine și cu o mare, dar nu egală, plăcere. Elizabeth îi era cea mai puțin dragă dintre fete, și, deși bărbatul și partida erau destul de bune pentru ea, valoarea și a uneia și a celeilalte erau eclipsate de domnul Bingley și de Netherfield.

Capitolul XIX

Dimineața următoare aduse ceva nou la Longbourn, Domnul Collins își prezenta, oficial, cererea. Cum se hotărâse s-o facă fără să mai piardă timp, deoarece concediul sau luă sfârșit sâmbătă, și neavând nici un sentiment de sfială care să-l descumpănească, chiar dac-o făcea pe nepregătite, se așternu la lucru metodic, ținând seama de toate regulile pe care le socotea parte integrantă din această treabă. Imediat după micul dejun, găsindu-le împreună pe doamna Bennet, pe Elizabeth și pe una dintre mezine, se adresă mamei în acest fel:

— Pot spera, doamnă, un cuvânt din partea dumneavoastră, pe lângă frumoasa dumneavoastră fiică, Elizabeth, dat fiind că-i solicit favoarea unei audiențe particulare în cursul acestei dimineți?

Înainte ca Elizabeth să mai aibă timp pentru altceva decât pentru a roși de uimire, doamna Bennet răspunse:

— Vai de mine! Da, desigur! Sunt sigură ca Lizzy se va simți foarte fericită; sunt sigură ca nu poate avea nici o obiecție. Hai, Kitty! Am nevoie de tine sus. Și, strângându-și lucrul, zori să iasă din camera în timp ce Elizabeth strigă:

— Scumpa doamnă, nu pleca. Te rog, nu pleca. Domnul Collins trebuie să mă ierte. Nu poate avea nimic să-mi spună care să nu poată fi auzit de oricine. Altfel plec și eu.

— Nu! Nu! Asta-i o prostie, Lizzy. Doresc să rămâi pe loc. Și văzând ca Elizabeth, stânjenită și contrariată, părea ca este gata să iasă, adăugă: Lizzy, *insist* să rămâi și să dai ascultare domnului Collins.

Elizabeth nu se putea opune unei asemenea porunci; și o clipă de gândire făcând-o să vadă ca era mai cuminte să termine cât mai repede și mai în liniște cu puțință, se așază și, străduindu-se din răzputeri, încerca să-și ascundă simțămintele care erau împărțite între dispreț și haz. Doamna Bennet și Kitty se îndepărtară; îndată ce rămaseră singuri, domnul Collins începu:

— Credeți-mă, dragă domnișoară Elizabeth, ca modestia dumneavoastră, departe de a va dăuna, se adăugă mai curând la celelalte calități pe care le aveți. Ați fi fost mai puțin plăcută în ochii mei, dacă *nu* ați fi arătat această mica opunere; permiteți-mi să va asigur însă ca am aprobarea onoratei dumneavoastră mame pentru această cerere. Cu greu v-ați putea îndoi de scopul intervenției mele, oricât de mult pudoarea dumneavoastră firească v-ar îndemna să vi-l ascundeți; atențiile mele au fost prea marcate pentru a va fi putut înșela. Aproape din clipa când am deschis ușa acestei case v-am ales ca tovarășa a vieții mele în viitor. Dar mai înainte de a mă lăsa furat de sentimentele mele pe această temă, ar fi mai cuminte să va arăt motivele pentru care mă însor și, mai mult decât atât, motivele pentru care am venit în Hertfordshire cu scopul de a-mi alege o soție, așa cum desigur am și făcut.

Imaginea domnului Collins, cu tot calmul lui solemn, furat de sentimentele lui, era gata s-o facă pe Elizabeth să pufnească în râs, așa ca nu putu folosi scurtă pauză pe care el și-o îngădui, încercând să-l oprească, iar el continuă:

— Motivele pentru care mă însor sunt: primul, fiindcă socotesc ca este bine ca fiecare preot înstărit (cum sunt eu) să dea exemplul căsătoriei în parohia lui; al doilea, pentru ca sunt convins ca aceasta va adăugă foarte mult la fericirea mea; al treilea, pe care poate ar fi trebuit să-l menționez mai la început, pentru ca acesta este sfatul și recomandarea specială a însăși nobilei doamne pe care am cinstea s-o numesc protectoarea mea. De două ori a binevoit domnia sa să-mi spună părerea ei (și încă neîntrebata) în această privință; și chiar în sâmbătă de dinaintea plecării mele din Hunsford, în timpul partidelor noastre de cadril, pe când doamna Jenkinson aranja taburetul domnișoarei de Bourgh, mi-a spus: „Domnule Collins, trebuie să te însori. Un preot ca dumneata trebuie să se însoare. Fă o alegere bună, găsește o femeie de calitate, de dragul *meu* și al *dumitale*; să fie dintre cele active, utile, nu crescută cu pretenții; să fie în stare să facă mult dintr-un venit mic. Acesta e sfatul meu.

Găsește o femeie de acest fel, cât poți de repede, adu-o la Hunsford și am să vin să va vizitez”. Îngăduiți-mi — fiindcă veni vorba — să va mărturisesc, frumoasă verișoara, ca nu consider sfaturile și amabilitățile Lady-ei Catherine de Bourgh ca cele mai mici dintre darurile pe care am puțința să vi le ofer. Veți găsi ca are maniere pe care nu am cuvinte să le descriu; iar agerimea și vioiciunea dumneavoastră cred ca îi vor conveni, în special când vor fi temperate de tăcerea și respectul pe care rangul domniei sale nu se poate să nu le impună. Atâta, privitor la intenția mea, în general, în favoarea căsătoriei; mai rămâne acum de spus ceea ce m-a îndreptat înspre Longbourn în loc să mă mâne înspre împrejurimile parohiei mele, unde, va rog să mă credeți, există multe tinere femei amabile. De fapt însă, fiind, cum sunt, moștenitorul acestei moșii la moartea stimatului dumneavoastră tată (care totuși poate să mai trăiască încă mulți ani), nu m-am putut împăca deloc cu gândul să nu-mi aleg o soție dintre fiicele sale, pentru ca pierderea să fie pentru ele cât mai mica posibil, atunci când va avea loc tristul eveniment, care totuși, așa cum am mai spus-o, s-ar putea să nu se producă încă vreo câțiva ani. Acesta mi-a fost, scumpa verișoara, motivul; și-mi place să cred ca el nu mă va coborî în stima domniei-voastre. Și acum, nu-mi mai rămâne nimic altceva decât să va încredințez, cu vorbe dintre cele mai arzătoare, de violență sentimentelor mele. Sunt total indiferent la avere și nu voi adresa tatălui domniei-voastre nici o cerere de acest fel, deoarece știu prea bine ca n-ar putea fi satisfăcută și ca mia aceea de lire cu patru la sută, care nu va va reveni decât după decesul mamei dumneavoastră, este singurul lucru la care veți avea vreodată dreptul. Asupra acestui capitol, prin urmare, voi păstra neîntrerupt tăcere și puteți fi încredințată ca de pe buzele mele nu veți auzi vreodată vreun reproș meschin, atunci când vom fi soț și soție.

Era absolut necesar să-l întrerupă, acum.

— Sunteți prea grăbit, domnule, strigă Elizabeth. Uitați ca nu v-am dat nici un răspuns. Dați-mi voie s-o fac, fără să mai pierdem timpul. Primiți mulțumirile mele pentru omagiul pe care mi l-ați adus. Sunt foarte impresionată de cinstea cererii ce mi-ați făcut, dar îmi este imposibil să fac altfel decât s-o resping.

— Nu aflu acum pentru prima oară, replică domnul Collins, cu o fluturare a mâinii, ca printre tinerele domnișoare se obișnuiește a respinge propunerile bărbatului pe care, în secret, au de gând să-l accepte, când acesta le solicită mâna pentru întâia oară, și ca uneori refuzul este repetat a doua și chiar a treia oară. Nu sunt deci deloc descumpănit de ceea ce mi-ați spus și sper să nu treacă mult și să va conduc în fața altarului.

— Pe cuvântul meu, domnule, strigă Elizabeth, speranța dumneavoastră este extraordinară, după cele ce v-am spus. Va asigura ca nu fac parte dintre acele tinere domnișoare (dacă există cumva astfel de tinere domnișoare) care sunt atât de curajoase, încât să-și pună fericirea în joc, luându-și riscul unei a doua cereri. Refuzul meu este foarte hotărât. Dumneavoastră nu m-ați putea face fericită și sunt convinsă ca eu sunt ultima femeie din lume care v-ar putea face fericit. Ba mai mult, dacă prietena dumneavoastră, Lady Catherine, m-ar cunoaște, am convingerea ca m-ar găsi din toate punctele de vedere neindicată pentru această situație.

— Dacă ar fi sigur ca Lady Catherine ar crede astfel... spuse domnul Collins foarte grav; dar nu pot să-mi închipui ca senioria să va avea ceva de zis

împotriva dumneavoastră. Și puteți fi sigură ca, atunci când voi avea cinstea de a o revedea, îi voi vorbi în modul cel mai strălucitor despre modestia, spiritul dumneavoastră gospodăresc și alte frumoase însușiri pe care le aveți.

— Orice laudă, domnule Collins, va fi într-adevăr inutilă. Trebuie să-mi îngăduiți să judec singură și să-mi faceți cinstea de a crede ceea ce spun. Doresc să fiți foarte fericit și foarte bogat și, refuzându-vă mina, fac tot ce-mi stă în putere ca să va împiedic de a fi altfel. Cerându-mă în căsătorie, ați dat probabil satisfacție delicatetei sentimentelor dumneavoastră față de familia mea și puteți intra în posesia moșiei Longbourn când va fi cazul, fără să va faceți nici un reproș. Chestiunea poate fi deci socotită complet închisă.

La aceste vorbe se ridică și ar fi părăsit cameră dacă domnul Collins nu i s-ar fi adresat astfel:

— Când voi avea din nou onoarea să vorbesc despre acest subiect, sper să primesc un răspuns mai favorabil decât mi-ați dat acum; sunt, cu toate acestea, departe de a va acuza în prezent de cruzime, deoarece știu ca așa se obișnuiește printre persoanele de sexul dumneavoastră — să respingă bărbatul la prima lui cerere; și poate ca mi-ați spus deja atât cât trebuie, în conformitate cu adevăratul simț de pudoare al firii femeiești, pentru a mă încuraja în cererea mea.

— Într-adevăr, domnule Collins, strigă Elizabeth oarecum enervată, mă uimiți la culme. Dacă ceea ce v-am spus până acum va poate părea o încurajare, nu știu cum să-mi exprim refuzul într-un mod care să va poată convinge ca este un refuz.

— Trebuie să-mi dați voie, scumpa verișoara, să cred ca cererea mea este refuzată numai de formă. Motivele pentru care cred astfel sunt, pe scurt, următoarele: nu mi se pare ca persoana mea ar fi nedemnă să fie acceptată de dumneavoastră, sau ca situația pe care v-o pot oferi ar fi altfel decât foarte dezirabilă. Situația mea, legăturile mele cu familia de Bourgh și rudenia mea cu familia dumneavoastră sunt tot atâtea împrejurări foarte favorabile mie; și ar trebui să mai țineți seama ca, în ciuda numeroaselor dumneavoastră farmece, nu este deloc sigur ca vi se va mai face vreodată o altă cerere în căsătorie. Zestrea dumneavoastră este, din nefericire, atât de mica, încât, foarte probabil, ea va anihila efectul drăgălășeniei dumneavoastră și al bunelor dumneavoastră însușiri. Deoarece trebuie să conchid ca refuzul dumneavoastră nu este serios, îmi place să-l atribui dorinței dumneavoastră de a-mi stârni și mai mult dragostea, ținându-mă în nesiguranță, în acord cu practică obișnuită printre femeile distinse.

— Va asigur, domnule, ca n-am nici cea mai mica pretenție ca aș fi dotată cu acest fel de distincție care constă în a chinui un om onorabil. Aș prefera să mi se aducă omagiul de a nu mi se contestă sinceritatea. Va mulțumesc iară și iară pentru cinstea ce mi-ați făcut-o, dar îmi este imposibil să accept cererea dumneavoastră în căsătorie. Din toate punctele de vedere sentimentele mele mi-o interzic. Pot să va vorbesc deschis? Nu mă considerați acum ca pe o femeie distinsă care are de gând să va chinuie, ci ca pe o făptură rațională care va spune adevărul adevărat.

— Sunteți mereu fermecătoare! Strigă Collins, cu un aer de neîndemânatică galanterie, și sunt convins ca atunci când cererea mea va fi consfințită de autoritatea expresă a ambilor dumneavoastră excelenți părinți, ea nu va putea fi socotită decât acceptabilă.

Elizabeth nu mai avu ce răspunde la asemenea încăpățănare într-o voită amăgire de sine și se retrase imediat în tăcere, hotărâtă ca, în caz ca domnul Collins va persista să considere repetatele ei refuzuri drept măgulitoare încurajări, să se adreseze tatălui ei al cărui „nu” ar putea fi rostit în așa fel, încât să fie decisiv, și a cărui purtare, cel puțin, nu va putea fi luată drept mofturi și cochetărie de femeie distinsă.

Capitolul XX

Domnul Collins n-a fost lăsat mult timp să contemple în tăcere reușita sa în dragoste, căci doamna Bennet, care-și făcuse de lucru în hol așteptând sfârșitul convorbirii, nici n-o văzu bine pe Elizabeth deschizând ușa și trecând cu pași zoriți pe lângă ea înspre scară, ca și intră în sufragerie ca să se felicite și să-l felicite, în cuvinte calde, pentru fericită perspectivă a unei legături mai strânse între ei. Domnul Collins primi și-i întoarse felicitările cu o egala plăcere, pornindu-se apoi să-i relateze amănuntele convorbirii, de rezultatul căreia era încredințat ca avea toate motivele să fie mulțumit, deoarece refuzul ferm al verișoarei sale izvora, în mod natural, din firea-i rușinoasă și din autentică pudoare a caracterului ei.

Pe doamna Bennet, această știre o sperie totuși; ar fi fost bucuroasă să creadă, ca el, ca fiica sa avusese de gând să-l încurajeze refuzându-i cererea în căsătorie, dar nu îndrăzneă, și nu se putu stăpâni să nu i-o spună.

— Contați, domnule Collins, adăugă ea, ca o s-o facem să-și bage mințile în cap. Am să-i vorbesc despre aceasta chiar eu, imediat. Este foarte încăpățănată și nesăbuită și nu-și cunoaște propriul interes; dar am s-o *fac* eu să și-l cunoască.

— Iertați-mă ca va întrerup, doamnă; strigă domnul Collins, dar dacă este într-adevăr încăpățănată și nesăbuită, nu știu dacă ar fi o soție cu adevărat potrivită pentru un bărbat în situația mea care, firește, căuta fericirea în instituția căsătoriei. Dacă deci persista într-adevăr să-mi respingă cererea, ar fi poate mai bine să n-o siliți să mă accepte ca soț căci, dacă are o tendință spre asemenea defecte, n-ar putea face mare lucru pentru fericirea mea,

— Domnule, m-ați înțeles foarte greșit, spuse doamna Bennet alarmată. Lizzy este încăpățănată numai în chestiuni de acest fel; în toate celelalte, nu s-a mai pomenit o fată cu o fire mai bună. Mă duc imediat la domnul Bennet și vom

aranja asta cu ea, sunt sigură.

Nu-i lăsa timp să mai zică ceva și porni în grabă la soțul ei; deschizând ușa bibliotecii, exclamă:

— Oh, dragă domnule Bennet, este urgent nevoie de dumneata; suntem cu toții înnebuniți. Trebuie să vii s-o convingi pe Lizzy să se mărite cu domnul Collins, pentru ca jura ca nu-l vrea și dacă nu te grăbești, dânsul o să-și schimbe gândul și n-o să mai vrea el s-o ia.

Când doamna Bennet intră, domnul Bennet ridică ochii de pe carte și-i fixă pe chipul ei, cu o calmă indiferență, deloc tulburată de vestea ce-i aducea.

— Nu am plăcerea să te înțeleg, spuse, când soția lui își isprăvi tiradă. Despre ce este vorba?

— Despre domnul Collins și Lizzy. Lizzy a declarat ca nu-l vrea pe domnul Collins și domnul Collins a început să spună ca nu o vrea pe Lizzy.

— Și ce urmează să fac eu în chestiunea asta? Pare o situație fără ieșire.

— Vorbește dumneata însuși cu Lizzy, spune-i ca stăruie să se mărite cu el.

— Să fie poftita aici. Va trebui să audă părerea mea. Doamna Bennet sună și domnișoara Elizabeth a fost somată să vină în bibliotecă.

— Apropie-te, fetițo, exclamă tatăl, când Elizabeth își făcu apariția. Am trimis să te cheme pentru o chestiune importantă. Am aflat ca domnul Collins ți-a făcut o cerere în căsătorie. Este adevărat? Elizabeth răspunse ca așa era. Foarte bine. Și această cerere ai refuzat-o?

— Da, domnule.

— Foarte bine. Acum ajungem la punctul esențial. Mama dumitale stăruie să o accepți. Nu este așa, doamna Bennet?

— Da! Altfel nu vreau s-o mai văd niciodată în ochii mei.

— Elizabeth, ai în față o tristă alternativă. Din ceasul acesta va trebui să devii o străină pentru unul dintre părinții dumitale. Mama dumitale nu vrea să te mai vadă în ochii ei dacă *nu* te măriți cu domnul Collins, iar eu nu vreau să te mai văd în ochii mei dacă o *faci*.

Elizabeth nu putu decât să zâmbească la o astfel de concluzie a unui astfel de început; doamna Bennet însă, care fusese convinsă ca soțul sau privea chestiunea așa cum dorea ea însăși, rămase consternată.

— Ce vrei să spui, domnule Bennet, cu felul acesta de a vorbi? Mi-ai promis să *stăruie* ca ea să se mărite cu domnul Collins.

— Draga mea, îi replică soțul. Am de cerut două mici favoruri: primul, să-mi îngădui, în împrejurarea de față, liberul uz al propriului meu cap; și al doilea, al camerei mele. Voi fi încântat să beneficiaz singur de bibliotecă, imediat ce va fi cu putință.

Cu toate acestea, în ciuda dezamăgirii provocate de purtarea soțului, doamna Bennet nu renunța încă la scopul sau. Îi vorbi Elizabethi iară și iară — când cu lingușiri, când cu amenințări. Încercă s-o atragă pe Jane de partea ei, dar Jane, cu toată blândețea posibilă, refuza să intervină; iar Elizabeth răspundea atacurilor mamei sale câteodată cu toată seriozitatea și câteodată cu o veselie nebunească. Deși felul în care o făcea varia, hotărârea ei, niciodată.

În acest timp, domnul Collins medita în solitudine la cele întâmplate. Avea o părere prea bună despre el ca să poată pricepe motivul pentru care verișoara lui putea să-l refuze: și, deși mindria-i fusese rănită, nu suferea în nici un alt fel. Înclinația pentru ea era cu totul imaginara, iar eventualitatea

ca fata să merite învinuirile mamei sale îl împiedică să simtă vreun regret.

În timp ce întreaga familie era atât de tulburată, sosi Charlotte Lucas să petreacă ziua împreună cu ei. La intrare fu întâmpinată de Lydia care, zburând către ea, îi spuse mai multă în șoaptă:

— Mă bucur ca ai venit; e un haz la noi! Ce crezi ca s-a întâmplat azi dimineață? Domnul

Collins a cerut-o pe Lizzy, și ea nu-l vrea.

Charlotte aproape nici n-avu timp să răspundă, căci Kitty se și ivise lângă ele cu aceleași vești; și, nici nu intraseră bine în sufragerie, unde o găsiră pe doamna Bennet singură, ca aceasta începu și ea același subiect, făcând apel la înțelegerea domnișoarei Lucas și implorând-o s-o convingă pe prietena ei, Lizzy, să se supună dorințelor întregii familii.

— Te implor, scumpa domnișoara Lucas, fă acest lucru, adăugă ea pe un ton melancolic, căci nimeni nu e cu mine, nimeni nu e de partea mea! Sunt tratată cu atâta cruzime! Nimeni nu are milă de sărmanii mei nervi.

Charlotte fu scutită de a-i răspunde căci chiar atunci intrară Jane și Elizabeth.

— Da, iat-o ca vine, continuă doamna Bennet, iat-o, având aerul cel mai indiferent posibil, fără să-i pese de noi mai mult decât dacă ne-am aflat la York, numai să poată face după capul ei. Dar să-ți spun eu ceva, domnișoara Lizzy: dacă ți-ai vârât în cap s-o ții așa, refuzând oricare cerere în căsătorie, n-ai să te alegi în viața dumitale cu un soț și nu știu cine o să te țină când s-o prăpădi tatăl dumitale. *Eu* n-am să te pot ține și, de aceea, te avertizez. Am terminat cu dumneata din clipa asta chiar. Ți-am spus când eram în bibliotecă, știi, ca n-am să-ți mai vorbesc în viața mea și ai să vezi ca mă țin de cuvânt. Nu-mi face nici o plăcere să vorbesc cu copiii nesupuși. Nu ca mi-ar face de fapt plăcere să vorbesc cu oricine ar fi. Oamenii care suferă de nervi ca mine nu pot avea mare poftă de vorbă. Nu știe nimeni ce îndur eu! Dar așa se întâmplă întotdeauna. Cei care nu se plâng n-au niciodată parte de compătimire.

Fiicele sale ascultară într-o tăcere totală această revărsare de cuvinte, conștiente ca orice tentativă de a argumenta sau de a o consola i-ar fi mărit numai enervarea. Ea continua deci să vorbească, fără să fie întreruptă de vreuna dintre ele, până ce intră domnul Collins, cu un aer mai important ca de obicei; văzându-l, doamna Bennet spuse fetelor:

— Acum, insist să tăceți cu toatele din gură și să ne lăsați, pe domnul Collins și pe mine, să stăm puțin de vorbă.

Elizabeth ieși tăcută; Jane și Kitty o urmară, dar Lydia nu se mișcă, hotărâtă să audă tot ce se va putea auzi. Charlotte, reținută în primul rând de amabilitatea domnului Collins, care-i puse întrebări foarte amănunțite în privința ei și a familiei sale, și apoi de o ușoară curiozitate, se mulțumi să se apropie de fereastră, prefăcându-se ca nu aude nimic. Doamna Bennet începu conversația plănuită, pe un ton plângăreț: „Oh, domnule Collins...”.

— Scumpa doamnă, o întrerupse el, să păstrăm în veci tăcere în chestiunea asta. Departe fie de mine, continuă el imediat pe un ton care-i sublinia nemulțumirea, gândul de a avea vreun resentiment față de comportarea fiicei dumneavoastră. Resemnarea în fata relelor de neînălăturat este datoria noastră a tuturor, datorie mai cu osebire a unui tânăr care a avut, cum am avut eu, norocul unei înălțări în grad timpurii; iar eu am credința ca sunt desemnat. Poate ca aceasta — nu într-o mica măsură — din sentimentul de

îndoială în privința fericirii mele certe, dacă frumoasa mea verișoara m-ar fi onorat, acordându-mi mâna sa; căci am băgat adesea de seamă ca resemnarea nu este niciodată atât de perfectă ca în cazul în care fericirea refuzată începe să piardă în ochii noștri ceva din valoarea ei. Sper ca nu veți lua drept o lipsă de respect față de familia dumneavoastră, scumpa doamnă, faptul ca îmi retrag pretențiile la mâna fiicei dumneavoastră, fără să va fi adus dumneavoastră și domnului Bennet omagiul de a va cere să va impuneți autoritatea în favoarea mea. Conduita mea ar putea fi — mă tem — considerată ca neconforma, deoarece am primit refuzul de pe buzele fiicei dumneavoastră în loc de a-l primi din gură dumneavoastră; suntem însă toți supuși greșelii. Am avut tot timpul numai gânduri bune. Scopul meu a fost să-mi procur o amabilă tovarășă de viață, cu respectarea cuvenită intereselor întregii dumneavoastră familii și, dacă purtarea mea a fost cât de cât criticabila, rog să-mi fie îngăduit acum să va prezint scuzele mele.

Capitolul XXI

Discuția în legătură cu cererea domnului Collins era acum aproape sfârșită, iar Elizabeth mai avea doar de suportat neplăcutele sentimente ce trebuiau să urmeze în mod inevitabil, și, din când în când, câte o aluzie morocănoasă din partea mamei sale. Cât privește pe domnul Collins, el nu-și exprima sentimentele printr-o jena sau deprimare, sau prin vreo încercare de a o evita pe Elizabeth, ci mai ales printr-o atitudine înțepată și o tăcere plină de resentiment. Abia dacă îi mai vorbea și atențiile insistente de care el însuși fusese atât de mândru fură îndreptate în restul zilei către domnișoara Lucas, a cărei amabilitate, ascultându-l, constitui o ușurare temporară pentru ei toți și în special pentru prietena ei.

Ziua următoare nu aduse nici o ameliorare în proastă dispoziție sau în sănătatea doamnei Bennet. Domnul Collins se afla în aceeași stare de mândrie înfuriată. Elizabeth sperase ca resentimentele îl vor face să-și scurteze vizită, dar programul lui nu părea să fi suferit nici o modificare din această cauză. Fusesse mereu vorba să plece sâmbătă și până sâmbătă avea de gând să stea.

După micul dejun, fetele plecaseră la Meryton să se intereseze dacă domnul Wickham se întorsese și să-i deplângă absență de la balul de la Netherfield. El le întâlni la intrarea în oraș și le conduse la mătușa lor, unde s-a discutat, amplu, regretul și dezolarea lui de a fi lipsit, precum și chestiunile care-i interesau pe toți. Față de Elizabeth, totuși, el recunoscuse de bună voie ca din proprie inițiativă găsisese necesar să-și impună această absență.

— Pe măsură ce se apropia data balului mi-am dat seama, spuse el, ca era mai bine să nu dau ochii cu domnul Darcy; ca a ne afla în aceeași încăpere, în aceeași societate, atâtea ore împreună, ar fi fost mai mult decât eram în stare să suport; și ca s-ar fi putut ivi situații neplăcute nu numai pentru mine.

Elizabeth aprobă întru totul; avură răgaz să discute pe îndelete acest lucru și să-și facă în mod politicoș tot felul de complimente, pe drum spre Longbourn, căci domnul Wickham, împreună cu un alt ofițer, le conduse acasă și, pe drum, el se ocupă în mod special de dânsa. Faptul de a le fi însoțit prezenta un dublu avantaj: Elizabeth simțea ce compliment i se făcea și apoi,

era un prilej foarte nimerit de a-l prezenta mamei și tatălui ei.

Îndată după întoarcerea acasă sosi o scrisoare pentru domnișoara Bennet; venea de la Netherfield și a fost deschisă pe loc. Plicul conținea o foaie mica, elegantă, de hârtie satinată, acoperită cu scrisul frumos și curgător al unei, mâini de femeie; Elizabeth observă expresia de pe chipul surorii sale schimbându-se în timp ce citea și o văzu stăruind asupra unor anumite pasaje. Jane se stăpâni imediat și, punând scrisoarea de o parte, încerca, cu veselia ei obișnuită, să ia parte la conversația generală; Elizabeth însă se simți neliniștită de această întâmplare, fapt care o făcu să nu-i mai poată da atenție nici măcar lui Wickham; și nici nu-și luaseră bine rămas bun, el și prietenul lui, ca Jane o pofte din ochi s-o urmeze sus. Când ajunseră în camera lor, Jane scoase scrisoarea și-i spuse:

— Este de la Caroline Bingley; cuprinsul m-a surprins nespus de mult. La ora aceasta sunt cu toții plecați din Netherfield; sunt în drum spre Londra și fără vreo intenție de a se mai întoarce. Ascultă ce scrie.

Citi cu glas tare prima frază care cuprindea informația ca se hotărâseră tocmai să-și urmeze, imediat, fratele la Londra și ca vor lua în ziua aceea dejunul în Grosvenor Street, unde domnul Hurst avea o casă. Următoarea fraza suna astfel: „Nu pretind ca regret ceva din cele ce las la Hertfordshire, în afară de societatea dumată, prietena dragă; speram însă, cândva în viitor, să ne bucurăm de repetate ori de aceleași încântătoare clipe de apropiere, ca acelea pe care le-am avut împreună; și, între timp, putem să ne micșorăm mâhnirea despărțirii printr-o corespondență cât mai frecventă și mai sinceră, pentru care lucru contez pe dumneata”. Elizabeth ascultă cu toată indiferența provocată de neîncrederea în aceste expresii pompoase și, deși bruschetea plecării o surprinsese, nu văzu nimic într-adevăr de regretat în lucrul acesta. Nu era de crezut ca absența lor din Netherfield îl va putea împiedica pe domnul Bingley să se întoarcă acolo; iar în ceea ce privește pierderea companiei doamnelor, era convinsă ca în curând Jane nu se va mai preocupa de aceasta, fericită de a fi în compania lui.

— Ce ghinion, spuse după o mica pauză, ca n-ai mai putut să-i vezi înainte de plecare. Dar nu ne e oare îngăduit să sperăm ca viitorul fericit, pe care domnișoara Bingley îl nădăjduiește, ar putea veni mai curând decât crede ea? Și ca încântătoarele clipe de apropiere pe care le-ați avut ca prietene vor fi reînnoite cu încă și mai mare plăcere, ca surori? Ele nu vor reuși să-l rețină pe domnul Bingley la Londra.

— Caroline spune hotărât ca iarna aceasta nici unul dintre ei nu va reveni în Hertfordshire. Am să citesc mai departe:

„Ieri, când am plecat, fratele nostru era incredințat ca treburile care-l reclamau la Londra ar fi putut fi terminate în trei, patru zile; cum însă suntem sigure ca nu poate fi astfel și, în același timp, fiind convinse ca, odată la Londra, Charles nu se va grăbi deloc să plece iar de acolo, ne-am hotărât să-l urmăm, ca să nu fie obligat să-și petreacă orele de răgaz într-un hotel lipsit de confort. Multe dintre cunoștințele mele sunt deja acolo pentru sezonul de iarnă; așa dori să pot afla ca dumneata, scumpa prietenă, ai intenția să fii una dintre ele; dar din acest punct de vedere, mă cuprinde disperarea. Sper din toată inima ca sărbătoarea Crăciunului în Hertfordshire va fi pentru dumneavoastră plină de bucuriile pe care de obicei acesta le aduce și ca numărul curtezanilor dumată va fi atât de mare, încât te va împiedica să simți pierderea celor trei de

care noi te vom lipsi”. Reiese limpede de aici, adăugă Jane, ca iarna aceasta el nu se va mai reîntoarce.

— Este limpede numai ca domnișoara Bingley *nu vrea* ca el să se reîntoarcă.

— Ce te face să crezi asta? Trebuie să fie propria lui hotărâre; el este propriul lui stăpân.

Dar nu știi încă *totul*. *Vreau să-ți citesc* pasajul care mă doare cel mai mult. Nu vreau să-ți ascund nimic: „Domnul Darcy este nerăbdător să-și revadă sora și, ca să-ți mărturisesc adevărul, nici *noi* înșine nu suntem mai puțin. Sunt convinsă ca Georgiana Darcy nu-și are egal în frumusețe, elegantă, talente, iar afecțiunea pe care ne-o inspiră, Louisei și mie, se ridică până la ceva încă și mai interesant, datorită speranței pe care îndrăznim a o nutri ca ea să devină în viitor sora noastră. Nu știu dacă ți-am pomenit vreodată de sentimentele mele în această privință, dar nu vreau să părăsesc ținutul fără să ți le destăinuiesc și sunt încredințată ca nu le vei găsi nerezonabile. Fratele meu o admira deja foarte mult; el va avea acum adesea prilejul s-o vadă în cea mai mare intimitate; toate rudele ei doresc aceasta unire tot atât de mult cât și ale lui; și cred ca dragostea mea de sora nu mă face să mă-nșel când îl cred pe Charles în stare să cucerească inima oricărei femei. Ținând seama de toate aceste împrejurări favorabile unei apropieri căreia nimic nu îi este potrivnic, greșesc oare, scumpa mea Jane, când mă las legănată de speranță într-un eveniment care va aduce fericirea atâtor?”.

— Ce crezi despre fraza *aceasta*, draga mea Lizzy? Întrebă Jane, după ce sfârși de citit. Nu este destul de limpede? Nu mărturisește ea oare, în mod expres, ca domnișoara Bingley nici nu așteaptă și nici nu dorește să devin sora ei? Ca e total convinsă de indiferență fratelui ei și ca, dacă bănuiește natura sentimentelor mele pentru el, dorește (foarte amabil!) să mă pună în gardă? Mai poate exista o a doua părere în chestiunea aceasta?

— Da, mai poate, căci părerea mea este total diferită. Vrei s-o auzi?

— Cât se poate de mult.

— Am să ți-o spun în câteva cuvinte. Domnișoara Bingley își dă seama ca fratele ei este îndrăgostit de tine și vrea să-l însoare cu domnișoara Darcy. Pleacă deci după el la oraș, sperând să-l rețină acolo, și încearcă să te convingă ca el nici nu se gândește la tine.

Jane clătină din cap.

— Jane, trebuie într-adevăr să mă crezi. Nu e nimeni care să va fi văzut împreună și să se poată îndoi de dragostea lui. Nici domnișoara Bingley, sunt sigură, nu e chiar atât de proastă. Dacă ar fi întrevăzut la domnul Darcy pe jumătate doar atâta dragoste pentru ea, și-ar fi comandat deja rochia de mireasă. Despre altceva este însă vorba: noi nu suntem destul de bogați sau destul de nobili pentru ei; și ea este cu atât mai dornică s-o câștige pe domnișoara Darcy pentru fratele ei, cu cât are convingerea ca, o dată ce s-a făcut o căsătorie între familiile lor, ar avea mai puține dificultăți cu o a doua, ceea ce nu este lipsit de oarecare ingeniozitate și cred ca ar reuși dacă domnișoara de Bourgh ar ieși din circuit. Dar, scumpa Jane, nu-ți poți închipui cu adevărat ca dacă domnișoara Bingley zice ca fratele sau are o mare admirație pentru domnișoara Darcy, el este cât de cât mai puțin sensibil, la farmecele *tale* decât era marți, când și-a luat rămas bun de la tine; sau ca îi va sta în putere să-l convingă ca nu este îndrăgostit de tine, ci este tare îndrăgostit de prietena

ei.

— Dacă am avea aceeași părere despre domnișoara Bingley, replică Jane, cele spuse de tine mi-ar putea ajuta mult. Dar știi ca premisa ta nu este dreaptă. Caroline nu este în stare să înșele cu tot dinadinsul pe cineva, și singurul lucru care-mi mai rămâne de sperat în acest caz este ca ea însăși se înșeală.

— E perfect. N-ai fi putut avea o idee mai fericită, de vreme ce ideea mea nu te mulțumește; crede — în orice caz — ca domnișoara Bingley se înșeală. Ți-ai făcut acum datoria față de ea și nu mai trebuie să te frământați.

— Dar, surioară dragă, chiar în cazul cel mai bun, pot fi oare fericită acceptând un bărbat ale cărui surori și ai cărui prieteni doresc, toți, ca el să se căsătorească cu altcineva?

— Trebuie să hotărăști singură, spuse Elizabeth, și dacă după o matură chibzuință vei găsi ca mânia de a le nemulțumi pe cele două surori ale lui este mai mare decât fericirea de a-i fi soție, te sfătuiesc, desigur, să-l refuzi.

— Cum poți vorbi astfel? O întrebă Jane, cu un zâmbet încântător. Trebuie să știi ca, deși aș fi grozav de mâhnită din cauza dezaprobării lor, n-aș putea șovăi.

— Știam ca n-ai să șovăi și, așa stând lucrurile, nu te pot compătimi.

— Dacă însă el nu se va mai întoarce în iarna asta, nu va mai fi nevoie niciodată de hotărârea mea. În șase luni, câte nu se pot întâmpla?!

Elizabeth nici nu lua în considerație eventualitatea ca el să nu se mai întoarcă. Ei îi apăreau toate numai ca o insinuare a dorințelor interesate ale Carolinei și nu-și putu închipui — nici măcar pentru o clipă — ca dorințele acelea, oricât de direct și oricât de dibaci ar fi fost ele înfățișate, ar fi putut influența un bărbat atât de independent.

Îi arătă Janei, cât mai convingător cu putință, ce credea în privința aceasta și avu curând bucuria de a vedea efectul fericit al intervenției sale. Firea Janei nu era plecată spre descurajare și, încet, încet, îi reveni speranța, cu toate ca uneori neîncrederea îi copleșea nădejdea ca Bingley se va reîntoarce la Netherfield și va răspunde tuturor dorințelor inimii ei.

Căzură de acord ca doamna Bennet trebuia să afle despre plecarea familiei, dar nu despre purtarea domnului, pentru a nu se alarma; dar chiar și această comunicare parțială o neliniști foarte tare și deplânse marele nenoroc care făcuse ca doamnele să trebuiască să plece tocmai când începuseră să devină cu toatele atât de intime.

După ce se lamentă câțva timp, se consolă totuși cu gândul ca domnul Bingley se va întoarce repede și ca în curând va lua masa la Longbourn; și concluzia finală fu declarația sa consolatoare ca, deși îl invitase numai la un dejun intim, va avea grijă să-i servească două feluri substanțiale.

Capitolul XXII

Familia Bennet a fost invitată la prânz de familia Lucas și din nou, mai tot timpul zilei, domnișoara Lucas se dovedi foarte drăguță, ascultându-l pe domnul Collins. Elizabeth profita de un prilej pentru a-i mulțumi:

— Asta îi menține bună dispoziție, remarcă ea, și n-am cuvinte să-ți

spun cât îți sunt de recunoscătoare. Charlotte o asigură ca e foarte bucuroasă să-i fie de folos, mărturisindu-i ca era astfel, răsplătită din plin pentru micul sacrificiu de timp ce-l făcea. Lucru foarte drăguț din partea ei, dar drăgălășenia Charlottei mergea mai departe decât își închipuia Elizabeth: scopul ei era, nici mai mult, nici mai puțin, decât s-o salveze de o repetare a omagiilor domnului Collins, atragindu-si-le pentru sine.

Acesta era planul domnișoarei Lucas și seara, când se despărțiră, aparențele erau atât de surâzătoare, încât s-ar fi simțit aproape sigură de reușită, dacă el n-ar fi trebuit să plece atât de curând din Hertfordshire. Dar aici, Charlotte era nedreaptă cu firea lui focoasa și independentă care-l îndemna — a doua zi de dimineață — să dispară cu o admirabilă șiretenie de la Longbourn House și să zorească înspre Lucas Lodge ca să se arunce la picioarele ei. Era foarte îngrijorat să nu fie observat de verișoarele lui, având convingerea ca, dacă ele l-ar fi văzut plecând, nu se putea să nu-i ghicească planul, și nu dorea să i se cunoască tentativa decât o dată cu succesul ei, deoarece, deși era aproape sigur — și pe bună dreptate, căci Charlotte fusese destul de încurajatoare — se simțea oarecum timid din cauza aventurii de miercuri. Fu primit în modul cel mai măgulitor. Domnișoara Lucas îl zări venind către casă, de la o fereastră de sus, și porni imediat să-l întâlnească pe alee, ca din întâmplare. Dar nu prea îndrăznise să spere ca o așteptau acolo atâta dragoste și elocință.

Într-un timp scurt, pe cât o îngăduiau lungile cuvântări ale domnului Collins, totul fu hotărât între ei, spre satisfacția amândurora; pe când intrau în casă, el o imploră grav să-i fixeze ziua care urma să-l facă cel mai fericit dintre muritori; și deși o asemenea rugămintă se cerea respinsă — pentru moment — domnișoara nu se simți în stare să se joace cu fericirea lui. Prostia cu care fusese dăruit de natură îi lipsea „curtea” de orice farmec ar fi putut face pe o femeie să vrea ca aceasta să se prelungească; și domnișoara Lucas, care îl accepta numai și numai din dorința pură și dezinteresată de a se căpătui, nu făcea mare caz de grabă cu care i se realiza această dorință.

Sir William și Lady Lucas au fost grabnic solicitați să-și dea consimțământul pe care-l acordară cu mare entuziasm. Situația domnului Collins făcea din el o partidă cât se poate de dorită pentru fiica lor, căreia îi puteau da prea puțină zestre; iar perspectivele averii lui erau deosebit de bune. Lady Lucas începu pe loc să socotească — mai interesată de acest subiect decât oricând în trecut — cam câți ani mai avea domnul Bennet de trăit; iar Sir William își dădea în mod categoric părerea ca îndată ce domnul Collins va intra în posesia moșiei Longbourri ar fi foarte oportun ca el și soția lui să-și facă apariția la Palatul Saint James.

Întreaga familie, pe scurt, a fost cu acest prilej copleșită de fericire. Meziile își făceau vise *să fie scoase în lume* cu un an, doi mai devreme decât s-ar fi putut altfel; iar băieții scăpară de teamă ca Charlotte va muri fata bătrână. Cât despre Charlotte, era destul de liniștită. Câștigase partidă și acum avea răgaz să judece. Reflecțiile ei fură în general mulțumitoare. Domnul Collins nu era, desigur, nici inteligent, nici simpatic; prezența lui era enervantă, iar dragostea lui pentru ea nu putea fi decât închipuire. Totuși, va fi soțul ei. Fără să-și închipuie cine știe ce nici despre bărbați, nici despre căsnicie, măritișul fusese totdeauna ținta ei; era singura soluție pentru tinerele fete cu educație, dar cu avere mica; și oricât de nesigură, sub raportul fericirii, era mijlocul lor de

protecție, cel mai plăcut, împotriva nevoilor. Acest mijloc de protecție, ea îl dobândise acum; și la vârsta de douăzeci și șapte de ani, fără să fi fost vreodată frumoasă, simțea ce mare noroc avea. Lucrul cel mai puțin plăcut, în toată chestiunea asta, era surpriză pe care i-o va prilejui Elizabeth Bennet, a cărei prietenie o prețuia mai presus decât a oricui altcuiva. Elizabeth o să se mire și poate o s-o condamne; și, deși hotărârea ei era de neclintit, o asemenea dezaprobare ar fi durut-o. Se hotărî să-i mărturisească personal totul și de aceea îi ceru domnului Collins ca la întoarcerea lui la Longbourn pentru cină să nu sufle nimănui din familie nimic despre cele întâmplate. Promisiunea de a păstra secretul fu desigur conștiincios dată, dar nu putea fi ușor ținută, deoarece curiozitatea stârnită de lunga lui absență se manifestă, când se întoarse, prin întrebări atât de directe, încât a fost nevoie de oarecare inventivitate pentru a le ocoli și, în același timp, de o mare abnegație, căci tare mai dorea să le facă tuturor cunoscută dragostea lui încununată de succes.

Cum urma să plece a doua zi prea devreme pentru a mai da ochii cu vreuna dintre gazde, ceremonia de bun rămas avu loc când doamnele se retraseră pentru noapte; doamna Bennet, plină de politețe și cordialitate, îi spuse cât de fericiți ar fi cu toții să-l vadă iarăși la Longbourn, oricând i-ar îngădui celelalte angajamente să vină în vizită.

— Scumpa doamnă, replică el, invitația dumneavoastră îmi este deosebit de plăcută, căci este tocmai lucrul pe care l-am sperat și puteți fi sigură ca voi profita de ea cât de curând posibil.

Rămaseră cu toții uluiți și domnul Bennet, care nu dorea în nici un caz o atât de grabnică revenire a lui, spuse pe loc:

— Dar nu e nici un pericol să va atrageți prin asta dezaprobarea Lady-ei Catherine, scumpe domn? E mai bine să va neglijați rudele decât să va luați riscul de a va nemulțumi protectoarea.

— Dragă domnule, replică domnul Collins, va rămân profund îndatorat pentru acest sfat prietenesc și puteți conta ca nu voi face niciodată un pas atât de important, fără aprobarea senioriei sale.

— Trebuie să fiți mereu cu ochii în patru. Riscați orice altceva, mai curând decât s-o indispuțeți; și dacă veți simți vreodată îndemnul de a veni la noi, ceea ce cred ca este, foarte probabil, stați cuminte acasă și fiți liniștit, căci noi nu ne vom supăra din cauza asta.

— Credeți-mă, dragă domnule, ca atenția dumneavoastră afectuoasă îmi stârnește și mai mult recunoștința; și contați ca veți primi curând din partea mea o scrisoare de mulțumire și pentru aceasta ca și pentru toate dovezile de atenție pe care mi le-ați arătat în timpul șederii mele în Hertfordshire. Cât privește frumoasele mele verișoare, deși absența mea s-ar putea să nu fie destul de lungă pentru a face necesar acest lucru, îmi voi lua libertatea de a le ura sănătate și fericire, fără a face o excepție nici pentru verișoara Elizabeth.

Doamnele se retraseră apoi cu amabilitățile cuvenite, toate la fel de surprinse, aflând ca el se gândea să se reîntoarcă în curând. Doamnei Bennet îi plăcea să înțeleagă din asta ca domnul Collins se gândea să-și aducă omagiul vreuneia dintre fiicele sale mai mici, și Mary ar fi putut fi convinsă să-l accepte. Ea îi prețuia însușirile mai mult decât toate celelalte surori; reflecțiile lui aveau o greutate care adesea o izbea; și deși nu era în nici un caz inteligent ca dânsa, se gândea ca, dacă ar fi fost încurajat să citească și să se desăvârșească printr-un exemplu ca al ei, ar fi putut deveni un tovarăș de viață foarte plăcut. Dar a

doua zi de dimineață, orice speranță de acest fel le-a fost spulberată. Curând după micul dejun, veni domnișoara Lucas și relata Elizabethei, într-o scurtă convorbire între patru ochi, evenimentul din ajun.

Cu o zi, două mai înainte, Elizabethei îi trecuse prin minte posibilitatea ca domnul Collins să-și închipuie ca era îndrăgostit de prietena ei; dar ca Charlotte să-l poată încuraja părea tot atât de imposibil, pe cât îi era ei însăși de imposibil să-l încurajeze; uimirea ei fu, prin urmare, atât de puternică, — încât în primul moment uită de bună-cuviință și nu se putu stăpâni să nu exclame:

— Logodită cu domnul Collins! Draga mea Charlotte, imposibil!

Înfățișarea liniștită pe care o avusese domnișoara Lucas în timpul povestirii sale se tulbură o clipă, la auzul unui reproș atât de direct, dar cum se așteptase la așa ceva, își recapăta imediat calmul și replică:

— De ce ești atât de surprinsă, draga mea Eliza? Ți se pare un lucru de necrezut ca domnul Collins să poată câștiga buna părere a unei femei, pentru ca nu a avut fericirea să reușească în cazul dumitale?

Dar Elizabeth își revenise și, făcând un mare efort, reuși s-o asigure cu destulă fermitate ca era foarte bucuroasă de perspectiva înrudirii lor și ca îi dorea cea mai desăvârșită fericire.

— Te înțeleg, replică Charlotte: sigur ca ești surprinsă, foarte surprinsă; e atât de puțin de când domnul Collins dorea să se căsătorească cu dumneata! Când vei avea însă răgazul să te gândești bine, sper ca vei fi mulțumită de ceea ce am făcut. Eu nu sunt romantică, știi; n-am fost niciodată. Nu vreau decât un cămin plăcut; și, luând în considerație firea domnului Collins, relațiile și situația lui în societate, sunt convinsă ca șansa mea de a fi fericită cu el este la fel de mare ca aceea cu care se pot lăuda cei mai mulți dintre oameni, la căsătoria lor.

Elizabeth răspunse liniștită: „Fără îndoială”. Și, după câteva clipe de stânjeneală, reveniră în mijlocul celorlalți. Charlotte nu mai stătu mult, și Elizabeth rămase să reflecteze la cele ce auzise. A trecut mult până ce se împacă cu ideea unei căsătorii atât de nepotrivite. Ciudățenia domnului Collins, care făcuse două cereri de căsătorie în răstimp de trei zile, nu era nimic pe lângă faptul ca fusese acceptat. Elizabeth simțise totdeauna ca părerea Charlottei asupra căsătoriei nu era exact la fel cu a ei, dar nu și-ar fi închipuit ca era posibil ca, în fapt, prietena ei să-și sacrifice toate sentimentele mai nobile de dragul unor avantaje materiale. Charlotte, soția domnului Collins! Ce tablou umilitor! Și, la mâhnirea de a-și vedea prietena degradându-se și scăzând în stima ei, se adăugă convingerea dureroasă ca acea prietenă nu va putea să se simtă prea fericită cu ceea ce alesese.

Capitolul XXIII

Elizabeth se afla împreună cu mama și surorile sale, gândindu-se la cele auzite, întrebându-se dacă îi era îngăduit sau nu să le spună și lor, când apărură Sir William Lucas însuși, trimis de Charlotte pentru a anunța prietenilor logodna ei. Cu multe complimente pentru gazde și felicitându-se copios pentru perspectiva înrudirii dintre casele lor, el își dezvoltă subiectul în fața unui

auditoriu nu numai uimit, ci de-a dreptul incredul: căci doamna Bennet îi declară, mai mult insistenta decât amabilă, ca se înșela desigur pe de-a-ntregul; iar Lydia, întotdeauna imprudenta și adesea nepoliticoasă, exclamă cu violență:

— Doamne sfinte! Sir William, cum puteți spune asemenea poveste? Nu știți ca domnul

Collins vrea să se însoare cu Lizzy?

Numai o politețe de curtean ar fi putut suporta, fără mânie, o asemenea atitudine; bună creștere a lui Sir William îi ajută să treacă prin toate și, deși ruga să nu se pună la îndoială adevărul comunicării sale, le ascultă obrăznicile cu cea mai îngăduitoare politețe.

Elizabeth, simțind ca era de datoria ei să-l scoată dintr-o situație atât de neplăcută, confirma cele spuse de el, menționând ca fusese deja informată de acest lucru de Charlotte; încerca să pună capăt exclamațiilor mamei și surorilor sale prin zelul felicitărilor adresate lui Sir William, fiind secondata inimos de Jane, și printr-o sumedenie de remarci în legătură cu fericirea care era de așteptat de la o asemenea căsătorie, și în legătură cu caracterul admirabil al domnului Collins, și cu distanța convenabilă dintre Hunsford și Londra.

Doamna Bennet fusese prea copleșită casă spună mare lucru, atâta timp cât Sir William stătuse la ei; dar nici nu plecase bine, ca își dădu frâu liber simțămintelor. În primul rând, persista să nu dea crezare întregii chestiuni; în al doilea, era sigură ca domnul Collins căzuse în cursă; în al treilea, era încredințată ca nu vor fi niciodată fericiți împreună; și, în al patrulea, ca logodna se putea rupe. Din toate acestea, se puteau trage limpede două concluzii: una, ca Elizabeth era cauza adevărată a tuturor relelor, și cealaltă, ca dânsa personal fusese tratată în mod barbar de ei toți; și nimic nu-i putu scoate din cap, în tot cursul zilei, aceste două idei. Nimic nu o putu consola, nici liniști. Și nici nu i se istovi indignarea în ziua aceea; trecu o săptămână până să poată da ochii cu Elizabeth, fără s-o certe; trecu o lună până să poată vorbi cu Sir William sau cu Lady Lucas, fără să fie mojica, și multe luni trecură până s-o poată ierta de tot pe fiica lor.

Sentimentele încercate de domnul Bennet cu acest prilej fură mult mai potolite și de o natură mai plăcută, căci era mulțumit, spunea dânsul, să descopere ca Charlotte Lucas, pe care se chinuise s-o creadă destul de cu judecată, era tot atât de nesăbuită ca și soția lui și mai nesăbuită decât fiica lui!

Jane mărturisi ca era nițel surprinsă de această căsătorie, dar vorbi mai puțin despre uimirea ei decât despre via dorința de a-i ști fericiți; Elizabeth nu o putu deloc convinge să considere fericirea lor drept improbabilă. Kitty și Lydia erau departe de a o învidia pe domnișoara Lucas, căci domnul Collins nu era decât un pastor și vestea nu le impresiona decât ca o noutate bună de răspândit la Meryton.

Lady Lucas se simțea triumfătoare, fiind acum în stare să-i dea doamnei Bennet ripostă: bucuria ei de a avea o fată măritată bine; venea la Longbourn mai des decât de obicei ca să-i spună cât era de fericită, deși privirile acre și remarcile răutăcioase ale doamnei Bennet ar fi fost suficiente ca să-i strice toată fericirea.

Între Elizabeth și Charlotte se strecurase o stinghereală care le făcea pe amândouă să păstreze tăcere pe această temă, și Elizabeth era încredințată ca între ele nu ar mai putea exista vreodată o încredere totală. Dezamăgirea pe care o încercase cu Charlotte o făcuse să se îndrepte, cu mai mare dragoste,

înspre Jane, sigură ca părerea pe care o avea despre corectitudinea și delicatețea acesteia nu va putea fi niciodată clintita, și de fericirea căreia era zi de zi mai îngrijorată, căci Bingley era plecat de o săptămână și nu auziseră încă nimic despre întoarcerea lui.

Jane îi trimisese Carolinei un răspuns imediat la scrisoarea primită și număra zilele până când putea spera, în mod rezonabil, să primească știri de la ea. Scrisoarea de mulțumire promisă de domnul Collins sosi marți; fusese adresată tatălui lor și era scrisă cu toată solemnă recunoștința pe care ar fi putut-o insufla o găzduire de douăsprezece luni de zile. După ce-și descărcase conștiința pe această temă, trecuse la informația, plină de expresii de încântare, privind fericirea de a fi obținut afecțiunea amabilei lor vecine, domnișoara Lucas, explicându-le ca, numai pentru bucuria de a fi lângă dânsa, acceptase el atât de repede gentila lor invitație de a reveni la Longbourn, unde spera ca se va putea reîntoarce luni, peste două săptămâni; deoarece, adăugă domnul Collins, Lady Catherine aprobase cu dragă inimă căsătoria lor, și dorea să aibă loc îndată ce va fi posibil, ceea ce, era incredințat, va constitui un argument atât de hotărâtor pentru amabilă lui Charlotte, încât va fixa o dată apropiată pentru a face din el omul cel mai fericit din lume.

Întoarcerea domnului Collins în Hertfordshire nu mai era un motiv de bucurie pentru doamna Bennet. Din contră, era tot atât de dispusă ca și soțul ei să se plângă de acest lucru. Era foarte ciudat ca el venea la Longbourn în loc să se ducă la Lucas Lodge; era de asemeni foarte stânjenitor și teribil de incomod. Nu putea suferi să primească oaspeți când sănătatea îi era atât de proastă și, dintre toți oamenii din lume, îndrăgostiții erau cei mai nesuferiți. Așa sunau blânde murmururile doamnei Bennet și ele scădeau numai în fața durerii sale mai adânci: absența prelungită a domnului Bingley.

Nici Jane și nici Elizabeth nu se simțeau prea liniștite în legătură cu acest subiect. Trecea zi după zi fără să aducă vreo altă veste despre el, în afară de zvonul, care în curând se răspândise la Meryton, ca nu se va mai întoarce în iarna aceea la Netherfield — zvon care o pune pe doamna Bennet pe jar; și nu scapa nici un prilej de a-l contrazice ca pe cea mai revoltătoare minciună.

Chiar și Elizabeth începuse să se teamă — nu ca Bingley ar fi fost indiferent, dar ca surorile lui vor reuși să-l țină departe de Netherfield. Oricât ar fi dorit să respingă o idee atât de distrugătoare pentru fericirea Janei și atât de dezonorantă pentru statornicia admiratorului acesteia, ea îi tot revenea în minte. Strădaniile unite ale neîndurătoarelor lui surori și ale prietenului sau atât de influent, ajutate de farmecul domnișoarei Darcy și distracțiile Londrei, ar putea fi prea mult, se temea Elizabeth, pentru tăria dragostei lui.

Cât despre Jane, îngrijorarea ei era, în această încordată așteptare, mai dureroasă decât a Elizabeth; dar oricare i-ar fi fost sentimentele, Jane dorea să și le ascundă și, de aceea, între ea și Elizabeth, acest subiect nu mai fu niciodată pomenit. Dar cum pe mama să nu o reținea nici un fel de delicatețe de acest gen, rareori trecea un ceas în care să nu vorbească de Bingley, să-și exprime nerăbdarea în legătură cu venirea lui sau chiar să-i ceară Janei să recunoască, în caz ca el nu se va mai reîntoarce, ca fusese urât tratată. Jane avea nevoie de toată neînfrânta ei blândețe ca să îndure aceste atacuri cu destulă liniște. Domnul Collins revenise foarte punctual, luni, peste două săptămâni, dar primirea lui la Longbourn n-a fost atât de binevoitoare ca atunci când se prezentase pentru întâia oară. Era însă prea fericit ca să aibă nevoie de

multă atenție și norocul celorlalți a fost ca ocupația de „a face curte” i-a scutit, într-o mare măsură, de prezența lui. Cea mai mare parte a zilei o petrecea la Lucas Lodge și uneori se întorcea la Longbourn tocmai la timp ca să se scuze pentru absența lui, înainte ca familia să se ducă la culcare.

Doamna Bennet era într-adevăr într-o stare de plâns. Era de ajuns o aluzie referitoare la această căsătorie ca s-o arunce într-o copleșitoare proastă dispoziție și, oriunde s-ar fi dus, era sigură ca va auzi vorbindu-se de ea. Prezența domnișoarei Lucas îi era odioasă. Ca succesoare a sa în casa aceea, o privea cu o oroare plină de gelozie. Ori de câte ori venea să-i vadă, doamna Bennet era convinsă ca Charlotte anticipa clipa intrării ei în posesie și ori de câte ori vorbea în șoaptă cu domnul Collins, era încredințată ca șușoteau despre proprietatea Longbourn, hotărând s-o dea pe ea și pe fiicele ei afară din casă, imediat ce domnul Bennet va fi mort. Se plânse cu mare amărăciune soțului de toate acestea.

— Într-adevăr, domnule Bennet, îi spuse, mi-e tare greu să mă gândesc ca Charlotte Lucas va fi vreodată stăpâna acestei case, ca noi vom fi siliți să ne dăm la o parte din fața ei și c-o să trăiesc ziua s-o văd luându-mi locul aici!

— Draga mea, nu te lăsa pradă unor gânduri atât de negre. Hai să ne gândim la lucruri mai bune. Să ne bucurăm la gândul ca aş putea fi eu supraviețuitorul.

Aceasta nu însemna cine știe ce consolare pentru doamna Bennet și, de aceea, în loc să dea un răspuns, continua în același fel.

— Nu pot suporta ca vor pune mâna pe toată proprietatea asta. Dacă nu era testamentul, nu mi-ar fi păsat de nimic.

— Despre ce nu ți-ar fi păsat?

— Nu mi-ar fi păsat deloc, de nimic.

— Să fim recunoscători ca ești scutită de a da dovadă de o asemenea lipsa de simțire.

— Nu voi putea fi niciodată recunoscătoare, domnule Bennet, pentru nimic în legătură cu moștenirea. Cum are cineva inima să lase o moșie să zboare de sub nasul propriilor sale fiice, n-o pot înțelege; și totul de dragul domnului Collins! De ce s-o aibă el și nu oricine altcineva?

— Las asta s-o hotărâști singură, îi răspunse domnul Bennet.

Capitolul XXIV

Scrisoarea domnișoarei Bingley sosi și puse capăt îndoielii. Prima propozițiune chiar transmitea ca se stabiliseră cu toții la Londra, pentru iarnă; se încheia cu regretele fratelui sau de a nu fi avut timp să-și prezinte omagiile prietenilor din Hertfordshire, mai înainte de a fi plecat de acolo.

Speranță era pierdută; total pierdută; și când Jane putu citi restul scrisorii, găsi în cuprinsul ei prea puține lucruri de natură a-i aduce vreo alinare, în afară de mărturisita afecțiune a celei ce o scrisese. În mare măsură cuprindea laude pentru domnișoara Darcy. Se insistă din nou asupra multiplelor sale farmece, și Caroline se laudă, încântată, de crescânda lor intimitate și se aventurează să prezică împlinirea dorințelor exprimate în scrisoarea precedentă. Mai scria, de asemeni, cu mare plăcere, despre fratele ei care era

unul dintre intimitii casei domnului Darcy și menționa extaziată unele planuri ale acestuia cu privire la schimbarea mobilierului în locuința lui.

Elizabeth, căreia Jane îi comunică imediat esențialul din toate acestea, o ascultă într-o tăcută indignare. Inima îi era împărțită între grijă pentru sora ei și resentimentele împotriva tuturor celorlalți. Nu dădea nici o crezare afirmațiilor Carolinei în privința înclinației fratelui ei pentru domnișoara Darcy. Nu se îndoia nici acum, mai mult decât altădată, ca el era cu adevărat îndrăgostit de Jane; și oricât de dispusă fusese întotdeauna să-l simpatizeze, nu se putea gândi fără mânie, și cu greu fără dispreț la comoditatea firii lui, la lipsa lui de hotărâre, care-l făceau un sclav al planurilor concepute de prieteni și îl împingeau la sacrificarea propriei sale fericiri pentru un capriciu al lor. Dacă ar fi fost vorba numai de sacrificarea propriei lui fericiri i-ar fi fost îngăduit să se joace cu ea cum ar fi crezut de cuviință; dar aici era vorba și de fericirea sorei sale, fapt de care el trebuia să fie conștient, gândea Elizabeth. Era, pe scurt, un subiect la care se putea reflecta îndelung; prin forța lucrurilor însă, în zadar. Nu se putea gândi la nimic altceva și totuși, fie ca afecțiunea lui Bingley murise, ori ca fusese înăbușită de intervenția prietenului sau, fie ca era conștient de sentimentul Janei pentru el, sau ca acesta îi scăpase, oricum ar fi fost, dacă părerea ei personală se putea modifica substanțial în funcție de aceste diferențe, situația surorii sale rămânea aceeași; liniștea ei — la fel de zdrobită. Trecu o zi, două, până ce Jane avu curajul să-i vorbească Elizabethi despre sentimentele ei, dar în cele din urmă, când, după o enervare mai lungă decât de obicei pe tema Netherfield și a prietenului de acolo, doamna Bennet le lasa singure, ea nu se putu opri să nu spună:

— Oh, dacă scumpa mea mamă s-ar putea stăpâni mai mult! Nici nu-și poate închipui cât mă îndurerează reflecțiile pe care le face în privința lui. Dar nu mă voi plânge. Nu poate dura mult. Va fi uitat și vom fi cu toții iar ca mai înainte.

Elizabeth o privi cu o grijă plină de neîncredere, dar nu spuse nimic.

— Te îndoiești de mine, exclamă Jane, îmbujorându-se ușor; dar să știi ca n-ai nici un motiv. El va trăi în amintirea mea ca omul cel mai încântător pe care l-am cunoscut, dar aceasta e tot. Nu am nici ce să sper, nici de ce să mă tem și nici ce să-i reproșez. Mulțumesc Domnului, durerea *aceasta* nu o am. Puțin răgaz deci — voi încerca desigur să fac cum e mai bine... Apoi, cu un glas mai vioi, adăugă: Am, cel puțin, mângâierea ca n-a fost mai mult decât o închipuire fără temei din partea mea și ca aceasta nu a provocat nici un rău nimănui în afară de mine.

— Scumpa mea, exclamă Elizabeth, ești atât de bună! Gingășia și altruismul tău sunt de-a dreptul îngerești; nici nu știu ce să-ți spun. Mi se pare ca niciodată nu te-am prețuit la adevărata ta valoare și nici nu te-am iubit cât meriți.

Domnișoara Bennet se grăbi să nege ca ar avea vreun merit deosebit și să pună laudele pe seama dragostei fierbinți a sorei sale.

— Nu, spuse Elizabeth, nu este drept. *Tu* dorești să crezi pe toată lumea cumsecade și te doare când vorbesc de rău pe cineva. Eu vreau să cred numai ca *tu* ești desăvârșită, dar te împotrivești. Nu te teme ca voi depăși măsura, ca voi încălca privilegiul pe care-l ai de a crede în bunătatea tuturor. Nu e nevoie. Sunt puțini aceia pe care-i iubesc cu adevărat și mai puțini încă aceia despre care am o părere bună. Cu cât cunosc lumea mai mult, cu atât mă

nemulțumește mai mult: fiecare zi îmi întărește credința în nestatornicia firii omenești și mă convinge de puținul temei care se poate pune și pe ceea ce pare a fi merit și pe ceea ce pare a fi bun-simț. Am avut în ultimul timp două exemple: pe unul nu-l voi menționa; celălalt este căsătoria Charlottei. Este inexplicabil; din toate punctele de vedere inexplicabil.

— Lizzy dragă, nu te lasa copleșită de asemenea sentimente. Îți vor distruge fericirea. Nu ții destul seama de deosebirile de situație și temperament. Nu uita respectabilitatea domnului Collins și firea cumpănita și prudentă a Charlottei. Amintește-ți ca face parte dintr-o familie numeroasă, ca în privința averii e o căsătorie foarte îmbietoare și fii gata să crezi, pentru binele tuturor, ca s-ar putea să simți pentru vărul nostru ceva ce-ar aduce a considerație, a stimă.

— Ca să-ți fac plăcere, sunt gata să cred orice, dar asta nu va aduce nimănui nici un profit, căci dacă aș fi convinsă ca Charlotte are vreo considerație pentru el, aș avea o părere mai proastă despre judecată ei decât am acum despre inima ei. Scumpa mea, domnul Collins este un om închipuit, afectat, îngust la minte și prost; știi ca așa e, la fel de bine ca mine; și sigur ca simți, ca și mine, ca femeia care se mărită cu el nu are o judecată înțeleaptă. Nu trebuie s-o aperi, deși este vorba de Charlotte Lucas. Nu trebuie de dragul unui singur om să dai altă interpretare principiilor și integrității și nici să încerci să te convingi pe tine însăși sau pe mine ca egoismul înseamnă prudență și inconștiența în fața pericolului — asigurarea fericirii.

— Folosești, cred, cuvinte prea târî pentru ei amândoi, replică Jane, și sper ca te vei convinge de acest lucru când îi vei vedea fericiți împreună. Dar despre asta am spus destul. Ai făcut aluzie la încă un lucru. Ai menționat *două* cazuri. Nu pot spune ca nu te-am înțeles, dar te implor, dragă Lizzy, să nu mă îndurerezi crezând *persoana aceea* demnă de blam, spunându-mi ca bună ta părere despre el a scăzut. Nu trebuie să fim atât de repede dispuși să ne închipuim ca am fost loviți intenționat. Nu trebuie să ne așteptăm ca un tânăr plin de viață să fie totdeauna atât de cumpănit, de circumspect. Foarte adesea nu ne induce în eroare decât propria noastră vanitate și nimic altceva. Femeile își închipuie ca admirația înseamnă mai mult decât simpla admirație.

— Iar bărbații au grijă ca ele să-și închipuie astfel.

— Dacă o fac cu intenție nu este de iertat, dar nu cred ca există pe lume atâta intenție cât își închipuie unele persoane.

— Sunt departe de a pune ceva din purtarea domnului Bingley pe seama intenției, spuse Elizabeth; dar, se pot produce greșeli și suferințe, fără a plănui să faci rău sau să faci pe alții nenorociți. Inconștientă, lipsa de atenție față de sentimentele altora și lipsa de hotărâre vor face — ele — treaba.

— Și pui purtarea lui pe seama vreuneia dintre acestea?

— Da. În seama celei din urmă; dar, dacă am să merg mai departe, te voi nemulțumi spunându-ți ceea ce cred despre oamenii pe care tu îi prețuiești. Oprește-mă cât mai poți.

— Stărui deci să presupui ca este influențat de surorile lui?

— Da, în unire cu prietenul lui.

— Nu pot s-o cred. De ce să încerce să-l influențeze? Ei nu-i pot dori decât fericire și, dacă ține la mine, nici o altă femeie nu i-o va putea da.

— Prima ta premisa este falsă. Ei pot dori multe alte lucruri în afară de fericirea lui: îi pot dori o avere mai mare și mai multă importanță; îi pot dori o

căsătorie cu o fată care are toată greutatea pe care o reprezintă banii, relațiile sus puse și mândria de familie.

— Fără nici o îndoială toți doresc ca el s-o aleagă pe domnișoara Darcy, replică Jane, dar aceasta din motive mai bune decât crezi tu. O cunosc mai de mult decât pe mine; nu-i deci de mirare ca o iubesc mai mult. Dar, oricare le-ar fi dorințele, nu e deloc probabil să se opună dorințelor fratelui lor. Care sora și-ar îngădui s-o facă, în afară de cazul ca ar fi vorba de ceva foarte nepotrivit? Dacă ele ar crede ca e îndrăgostit de mine, nu ar încerca să ne despartă; dacă ar fi îndrăgostit, nu ar putea reuși. Presupunând existența unei asemenea afecțiuni, dai o interpretare nefirească și greșită purtării lor; iar pe mine, mă faci tare nenorocită. Nu mă mâhni cu gândul acesta. Nu mi-e rușine ca m-am înșelat; sau cel puțin e mai ușor — nu e nimic în comparație cu ceea ce aș simți dacă aș gândi rău despre el sau despre surorile lui.

Dă-mi voie să privesc totul în lumina cea mai favorabilă, în lumina în care totul poate fi explicat.

Elizabeth nu se putea împotrivi unei asemenea dorințe; din clipa aceea, numele domnului Bingley aproape ca n-a mai fost rostit de ele.

Doamna Bennet continua să se mire și să se lamenteze ca domnul Bingley nu se reîntorcea; și, deși rar trecea o zi în care Elizabeth să nu-i explice totul limpede, nu părea să existe vreo șansă ca dânsa să se mire mai puțin. Fiica ei încerca s-o *convingă* de ceea ce ea însăși nu credea, de faptul ca atențiile lui față de Jane fuseseră doar rezultatul unei admirații obișnuite și trecătoare, care a încetat când nu s-au mai văzut; dar, deși doamna Bennet accepta pe moment această explicație, povestea se repetă zi de zi. Mângâierea cea mai mare a doamnei Bennet era gândul ca domnul Bingley se va întoarce iarăși, vara viitoare.

Domnul Bennet trata chestiunea altfel.

— Așa, Lizzy, spuse el într-o zi, cred ca sora ta este dezamăgită în dragoste. O felicit. În afară de măritiș, unei fete îi place cel mai mult să fie, din când în când, nițel dezamăgită în dragoste. Are la ce se gândi și totodată e ceva care îi dă un fel de distincție printre prietenele ei. Ție când îți vine rândul? N-ai să prea înduri tu să fii multă vreme depășită de Jane. Acum e rândul tău. Iată, la Meryton sunt ofițeri destui ca să dezamăgească pe toate tinerele domnișoare din ținut. Dă-i voie lui Wickham s-o facă. E un individ prezentabil și-o să te dezamăgească în mod onorabil.

— Mulțumesc, domnule, un tânăr mai puțin prezentabil însă mi-ar fi de ajuns. Nu trebuie să ne așteptăm ca toate să avem norocul Janei.

— Adevărat, răspunse domnul Bennet, dar este o mângâiere să te gândești ca, orice ți s-ar întâmpla în acest sens, ai o mamă iubitoare care va face totdeauna mare caz de asta.

Prezența domnului Wickham fu de *un* real folos pentru a împrăștia melancolia pe care ultimele întâmplări nefericite o aruncaseră asupra multora din familia de la Longbourn. Îl vedeau destul de des și, la celelate merite pe care le avea, se adăugă acum și acela al unei totale lipse de rezervă. Toate cele aflate de Elizabeth mai înainte — plângerile lui împotriva domnului Darcy și tot ceea ce suferise din cauza acestuia — deveniseră fapte cunoscute de toți și erau discutate în mod public; și toți erau încântați când se gândeau ca nu-l putuseră niciodată suferi pe domnul Darcy, înainte chiar să fi știut despre chestiunea aceasta.

Domnișoara Bennet era singura persoană în stare să presupună ca puteau exista, în cazul lor; unele circumstanțe atenuante, necunoscute de societatea din Hertfordshire; neclintită și blândă ei candoare pleda întotdeauna pentru îngăduința și susținea ideea posibilității unor greșeli; dar toți ceilalți hotărâra ca domnul Darcy era cel mai rău dintre oameni.

Capitolul XXV

După o săptămână petrecută în mărturisiri de dragoste și planuri de fericire, domnul Collins fu smuls de lângă amabilă lui Charlotte de ziua de sâmbătă. Durerea despărțirii putea fi totuși alinată, în ceea ce-l privea, de pregătirile pentru primirea miresei, căci avea motive să spera ca, imediat după reîntoarcerea lui la Hertfordshire, se va hotărî ziua care trebuia să facă din el cel mai fericit dintre oameni. Își luă rămas bun de la rudele sale din Longbourn cu aceeași solemnitate ca prima dată; ura iarăși frumoaselor sale verișoare sănătate și fericire și promise tatălui lor o altă scrisoare de mulțumire.

Luna următoare, doamna Bennet avu plăcerea de a-i primi pe fratele ei cu soția, care veniseră, ca de obicei, să petreacă Crăciunul la Longbourn. Domnul Gardiner era un om cu bun simț, un gentleman, cu mult superior surorii lui, prin fire cât și prin educație. Doamnelor din Netherfield le-ar fi venit greu să creadă ca un om trăind din negoț și ocupându-se de magazinele lui ar putea fi atât de bine crescut și de agreabil. Doamna Gardiner, care era cu câțiva ani mai tânără decât doamna Bennet și doamna Philips, era o femeie prietenoasă, inteligentă, eleganta și tare iubită de nepoatele ei din Longbourn. Între cele două nepoate mai mari și ea există o mare afecțiune. Ele stătuseră adesea la mătușa lor, la oraș.

Primul lucru pe care-l făcu doamna Gardiner, după ce sosi, a fost să împartă darurile aduse și să le descrie ultima modă. După ce termină, rolul ei deveni mai puțin important. Îi venise rândul să asculte. Doamna Bennet avea multe necazuri și multe lucruri de care să se plângă. Avuseseră parte de atâtea nenorociri de când nu o mai văzuse pe cumnata ei. Două dintre fiicele sale fuseseră gata, gata să se mărite și până la urmă nu ieșise nimic.

— Nu-i fac nici o vină Janei, continua dânsa, căci Jane l-ar fi luat pe domnul Bingley dacă ar fi putut. Dar Lizzy! Oh, sora dragă! E tare greu să te gândești ca ar fi putut fi acum soția domnului Collins, dacă n-ar fi fost la mijloc propria ei îndărătnicie. A cerut-o aici, chiar în camera asta, și ea l-a refuzat. Urmărea este ca Lady Lucas își va mărita una dintre fete înaintea mea și ca moșia Longbourn e și-acum testată altuia, ca la început. Lucasii sunt oameni foarte șireți, crede-mă, sora. Să nu le scape nimic din mână! Îmi pare rău s-o spun, dar așa e. Mă enervează, mă îmbolnăvesc când mi se zădărnicesc planurile de către propria mea familie și când am vecini care se gândesc la ei înșiși, mai înainte de orice. Cu toate astea, venirea dumatăle în momentul acesta e cea mai mare alinare a mea și mă bucur foarte mult de ce ne-ai spus despre mânecele lungi.

Doamna Gardiner, care cunoștea toate aceste vești din corespondența purtată cu Jane și Elizabeth, spuse o frază fără importanță și, de dragul nepoatelor, schimba subiectul.

Când, mai apoi, rămase singură cu Elizabeth, vorbi mai amănunțit despre toate acestea.

— Se pare ca era o partidă bună pentru Jane, spuse ea. Îmi pare rău ca n-a ieșit nimic. Dar lucruri din astea se întâmplă atât de des! Un tânăr, așa cum l-ai descria pe domnul Bingley se îndrăgostește foarte ușor de o fată frumoasă, pentru câteva săptămâni; și când o întâmplare îi desparte, o uita tot atât de ușor, încât acest gen de nestatornicii e foarte frecvent.

— Admirabilă consolare, spuse Elizabeth, dar pe *noi* nu ne încălzește. Noi suferim dintr-o întâmplare. Nu se întâmplă deseori ca amestecul unor prieteni să-l convingă pe un tânăr cu o situație independentă să nu se mai gândească la o fată de care era îndrăgostit nebun, numai cu câteva zile mai înainte.

— Expresia aceasta „îndrăgostit nebun” este atât de răsuflată, de îndoielnică, de nedefinită, încât îmi spune prea puțin. Este tot atât de des folosită pentru sentimente ce se nasc în urma unei cunoștințe de o oră, cât și pentru o dragoste adevărată, puternică. Mă rog, cât de „nebun” de îndrăgostit era domnul Bingley?

— N-am văzut niciodată o înclinație mai promițătoare: era din ce în ce mai neatent cu ceilalți și total preocupat de Jane. De câte ori erau împreună, aceasta se vedea tot mai hotărât și mai limpede. La balul dat de el a jignit două sau trei domnișoare pe care nu le-a poftit la dans; și chiar eu i-am vorbit de două ori și nici măcar nu m-a auzit. Ar fi putut exista semne mai bune? Nu este lipsă de atenție față de alții esența dragostei?

— Oh, da! A acelui gen de dragoste pe care presupun ca o simțea tânărul. Biata Jane! Îmi pare rău pentru ea, căci s-ar putea, cu firea ei, să nu-i treacă prea repede. Mai bine ți s-ar fi întâmplat *dumitale*, Lizzy; ai fi râs de asta și ți-ar fi trecut mai repede. Crezi ca am putea-o convinge să vină cu noi la Londra? Schimbarea de decor i-ar putea fi de folos; și poate plecarea ei de acasă i-ar face mai bine decât orice altceva.

Elizabeth fu extrem de încântată de această propunere și era convinsă ca sora ei nu va avea nimic împotrivă.

— Sper, mai adăugă doamna Gardiner, ca nu există nici un considerent, în legătură cu acest tânăr, care să-i influențeze hotărârea. Locuim într-un cartier atât de diferit; cercul nostru de cunoștințe este, și el, atât de diferit, ieșim atât de puțin, încât nu e deloc probabil să se întâlnească, afară doar dacă nu va veni el s-o vadă.

— Ceea ce este cu totul imposibil, pentru ca domnul Bingley se afla acum în custodia prietenului sau, și domnul Darcy nu-i va îngădui să facă o vizită Janei, în partea aceea a Londrei! Scumpa mătușica, cum de ți-ar putea măcar trece prin minte? Poate ca domnul Darcy o fi *auzit* de ceva care se cheamă strada Gracechurch, dar cu greu ar considera suficient o lună de abluțiuni ca să-l spele de impuritățile ei, dacă ar fi călcat vreodată pe acolo, și nu uita ca domnul Bingley nu face un pas fără el.

— Cu atât mai bine. Sper ca nu se vor întâlni deloc. Dar Jane nu e în corespondență cu sora lui? *Domnișoara Bingley* nu va avea încotro și va trebui să vină.

— Va renunța cu totul la relațiile cu Jane.

Dar, în pofida certitudinii pe care Elizabeth pretindea c-o are asupra acestui punct, cât și asupra celui încă și mai interesant, și anume ca Bingley

va fi împiedicat s-o vadă pe Jane, subiectul o preocupa într-atât, încât la un examen atent se convinge ca de fapt nu socotea totul pierdut. Era cu puțință și chiar probabil, credea ea uneori, ca dragostea lui să reînvie, iar înrăurirea prietenilor să fie combătută cu succes de influența mai firească a farmecului Janei.

Domnișoara Bennet primi cu bucurie invitația mătușii sale; acum nu se mai gândea la cei doi Bingley altfel decât ca spera — deoarece Caroline nu locuia în aceeași casă cu fratele ei — să petreacă, din când în când, câte o dimineață în compania ei, fără riscul de a se întâlni cu el.

Doamnă și domnul Gardiner rămaseră la Longbourn o săptămână și, ba cu familia Philips, ba cu familia Lucas, ba cu ofițerii, nu trecu o zi fără program. Doamna Bennet aranjase cu atâta grijă distracțiile fratelui și cumnatei sale, ca nu au putut lua măcar o singură dată un prânz în familie. Când primirea avea loc acasă la ei, totdeauna participau și câțiva ofițeri, printre care domnul Wickham era nelipsit; cu aceste prilejuri, doamna Gardiner, plină de bănuieli, din cauza caldelor recomandări făcute de Elizabeth în favoarea lui, nu-i slăbea din ochi. Fără să creadă — după cele ce observase — ca erau tare îndrăgostiți, înclinația pe care o simțeau unul pentru celălalt era destul de vădită ca să-i dea o oarecare neliniște; și se hotărî ca, înainte de a pleca din Hertfordshire, să-i vorbească Elizabethei despre acest lucru și să-i arate nesăbuintă de a încuraja o asemenea afecțiune.

Pentru doamna Gardiner, Wickham prezenta o singură atracție, fără nici o legătură cu farmecul lui în general. Cu vreo zece, doisprezece ani înainte de a se căsători, ea petrecuse mult timp chiar în partea aceea din Derbyshire de unde era el. Aveau, prin urmare, multe cunoștințe comune și, deși Wickham, de când murise tatăl domnului Darcy, cu cinci ani în urmă, stătuse puțin acolo, putea totuși să-i dea despre vechii ei prieteni vești mai noi decât reușise ea să capete.

Doamna Gardiner vizitase domeniul Pemberley și-l știa foarte bine pe defunctul domn Darcy, din reputație. Acest lucru constituia, prin urmare, un subiect nepuizabil. Le făcea plăcere amândurora când doamna Gardiner își compara amintirile de la Pemberley cu descrierea amănunțită pe care i-o putea da Wickham și când își plătea tributul de laude la adresa proprietarului defunct. Când află cum se purtase cu dânsul tânărul domn Darcy, încerca să-și amintească dacă auzise ceva despre caracterul lui, de pe vremea când era flăcăiandru, care să concorde cu ce i se spunea acum; și, în cele din urmă, se convinge că-și amintea să fi auzit în trecut vorbindu-se de domnul Fitzwilliam Darcy ca despre un băiat foarte mândru și eu un caracter dificil.

Capitolul XXVI

Avertismentul pe care doamna Gardiner i-l dădu Elizabethei, de cum avu prilejul de a fi singură cu ea, fu precis și binevoitor; după ce-i spuse gândul ei cinstit, continua astfel:

— Ești o fată cu prea mult bun simț, Lizzy, ca să te îndrăgostești numai pentru ca ai fost prevenită să n-o faci și, de aceea, nu mă tem să-ți vorbesc deschis. Serios, aș dori să fii cu grijă. Nu te lasa târâtă și nu încerca să-l târăști

și pe el într-o afecțiune pe care lipsa averii o va face atât de imprudentă. Nu am nimic împotriva *lui*, este un om deosebit de interesant și, dacă ar fi avut averea potrivită, cred ca n-ai fi putut nimeri mai bine. Dar așa cum stau lucrurile, nu trebuie să-ți lași închipuirea s-o ia razna. Tu ai cap și ne așteptăm cu toții să ți-l folosești. Tatăl tău se bizuie pe hotărârea și buna *ta* credință, nu mă-ndoiesc. Nu trebuie să-l dezamăgești.

— Scumpa mea mătușa, ce-mi spui e un lucru serios, într-adevăr.

— Da, și sper să te conving să fii și tu serioasă.

— Ei bine, nu trebuie să te alarmezi. Voi avea toată grijă și de mine și de domnul Wickham. Nu va fi îndrăgostit de mine, dacă o pot împiedica.

— Elizabeth, acum nu ești serioasă.

— Ți cer iertare. Am să încerc să fiu serioasă. În prezent, nu sunt îndrăgostită de domnul Wickham; nu, sigur nu sunt. Dar el este, dincolo de orice comparație, omul cel mai agreabil pe care l-am întâlnit vreodată; și dacă se va îndrăgosti într-adevăr de mine... cred ca ar fi mai bine să n-o facă! Văd ce nepotrivit lucru ar fi. Oh! Acest *oribil* domn Darcy! Părerea tatălui meu despre mine îmi face cea mai mare cinste și așa fi nenorocită să-l decepționez.

Tata îl simpatizează totuși pe domnul Wickham. Pe scurt, mătușica dragă, mi-ar părea rău să va mâhnesc pe vreunul dintre voi; dar cum vedem mereu ca, acolo unde este vorba de dragoste, tinerii sunt rareori împiedicați să se unească din cauza lipsei de avere, cum aș putea eu promite să fiu mai înțeleaptă decât atâția alți semenii ai mei dacă aș fi ispitită s-o fac? Sau, cum să știu măcar dacă ar fi mai bine să rezist? Tot ceea ce pot deci promite este să nu mă pripesc. Nu mă voi pripa să cred ca sunt ținta preocupărilor lui. Când voi fi în compania lui, am să mă înfrânez. Pe scurt, voi face cum voi putea mai bine.

— Poate ca ar fi mai bine să nu-l încurajezi să vină atât de des aici; cel puțin n-ar trebui să-i *reamintești mamei* să-l invite.

— Așa cum am făcut deunăzi, spuse Elizabeth, cu un zâmbet ștrengar; foarte adevărat, va fi înțelept să mă abțin de la *asa* ceva. Dar să nu-ți închipui ca vine aici prea des. Săptămâna asta a fost invitat atât de des, de dragul dumitale. Cunoști ideile mamei în privința necesității de a-și înconjura prietenii, în mod constant, de societate. Dar, în mod serios și pe cuvântul meu de onoare, voi încerca să fac tot ce cred ca este mai înțelept; și acum, sper ca ești mulțumită.

Mătușa o asigură ca era; Elizabeth îi mulțumi pentru binevoitoarele sugestii și se despărțiră — un exemplu minunat de povățuire, într-o asemenea chestiune, fără a provoca resentimente.

Domnul Collins se reîntoarce în Hertfordshire curând după plecarea familiei Gardiner și a Janei; dar, cum se instalează la familia Lucas, sosirea lui nu însemna nici un deranj pentru doamna Bennet. Ziua căsătoriei se apropia; și dânsa se resemnase în cele din urmă s-o considere inevitabilă și chiar să spună, de repetate ori, pe un ton răutăcios, ca „*dorea* ca ei să poată fi fericiți”. Joi, urma să fie ziua cununiei, iar miercuri, domnișoara Lucas le făcu vizita de rămas bun; și când se ridică să plece, Elizabeth, rușinată de felicitările silnice și lipsite de căldură ale mamei sale, o conduse afară, sincer emoționată. Pe când coborau scările, Charlotte îi spuse:

— Mă bizui ca voi avea foarte des știri de la dumneata, Eliza.

— *Le* vei avea, desigur.

— Și mai am încă o favoare să-ți cer. Ai să vrei să vii să mă vezi?

— Ne vom întâlni adesea, sper, la Hertfordshire.

— E probabil să nu plec din Kent pentru un timp. Făgăduiește-mi deci ca vei veni la Hunsford.

Elizabeth nu o putea refuza, deși prevedea ca această vizită nu-i va face cine știe ce plăcere.

— Tata și Maria vor veni în martie, adăugă Charlotte, și sper ca vei fi de acord să vii cu ei. Eliza, ești într-adevăr tot atât de binevenită ca și ei.

Cununia se celebra și mireasa și mirele o porniră înspre Kent, chiar de la ușa bisericii, și — toată lumea avu de spus și de auzit despre acest eveniment cât se spune și se aude de obicei. Elizabeth primi curând vești de la prietena ei și corespondența dintre ele fu tot atât de frecventă și de regulată ca întotdeauna; dar era cu neputință să fie și tot atât de neconstrânsă. Elizabeth nu i se putu niciodată adresa fără să simtă ca toată bucuria intimității lor pierise; și deși era hotărâtă să nu neglijeze să scrie, o făcea de dragul a ceea ce fusese, mai curând decât pentru ceea ce era. Aștepta cu mare nerăbdare primele scrisori de la Charlotte; era tare curioasă să afle cum va vorbi despre căminul ei, cum îi va plăcea Lady Catherine și cât de fericită va îndrăzni să afirme ca este; totuși, citind scrisorile, Elizabeth simțea ca Charlotte se exprima, în totul, exact așa cum prevăzuse ea. Scria plină de veselie, părea ca este înconjurată de belșug și nu menționa nimic ce n-ar fi putut lăuda. Casă, mobilierul, împrejurimile, drumurile, toate erau pe gustul ei, iar comportarea Lady-ei Catherine cât se poate de prietenoasă și îndatoritoare. Era tabloul făcut de domnul Collins despre Hunsford și Rosings, adus la proporții rezonabile; și Elizabeth бага de seamă ca va trebui să aștepte să se ducă ea însăși acolo ca să afle și restul.

Jane îi trimisese surorii sale câteva rânduri, ca să anunțe ca sosiseră cu bine la Londra, și Elizabeth spera ca, atunci când îi va scrie din nou, va putea să-i spună ceva despre familia Bingley.

Nerăbdarea cu care așteptase această a doua scrisoare îi fu răsplătită așa cum este răsplătită nerăbdarea în general: trecuse o săptămână de când Jane era în capitală, fără ca ea să fi primit ceva de la Caroline, sau s-o fi văzut. Găsise totuși o justificare în presupunerea ca ultima ei scrisoare trimisă din Longbourn către prietena să se pierduse, din întâmplare.

„Mătușa, scria Jane, se duce mâine prin partea aceea a orașului și voi profita de acest prilej pentru a face o vizită în stradă Grosvenor”.

Jane scrisese din nou după ce făcuse vizită și o văzuse pe domnișoara Bingley. „Caroline nu mi s-a părut prea bine dispusă — acestea erau cuvintele ei — dar s-a bucurat când m-a văzut și mi-a reproșat ca nu îi dădusem nici un semn despre venirea mea la Londra. Am avut dreptate deci; ultima mea scrisoare nu-i parvenise. Am întrebat, bineînțeles, de fratele ei. Era bine, dar atât de prins de domnul Darcy, încât deabia dacă-l mai vedea. Am aflat c-o așteptau pe domnișoara Darcy la masă. Aș fi vrut s-o fi putut vedea și eu. Vizita mea nu a fost lungă căci Caroline și doamna Hurst trebuiau să iasă. Sper să le văd în curând aici, la noi”.

Elizabeth clătină din cap la această scrisoare, care o convinsese ca numai o întâmplare ar fi putut face ca domnul Bingley să afle ca sora ei era la Londra.

Trecuseră patru săptămâni și Jane nici nu-l zărise măcar. Încerca să se convingă singură ca nu-i pare rău; dar nu mai putea închide ochii asupra nedelicatetei domnișoarei Bingley. După ce o așteptase acasă în fiecare

dimineată, timp de două săptămâni, inventând în fiecare seară o nouă scuză pentru faptul ca nu venise, musafirul își făcu în sfârșit apariția; dar scurtimea vizitei și, mai mult decât aceasta, schimbarea din atitudinea ei nu-i mai îngăduiră Janei să continue a se înșela. Scrisoarea trimisă surorii sale, cu acest prilej, e o dovadă de ceea ce simțea:

— Sunt sigură ca scumpa mea Lizzy va fi incapabilă să triumfe asupra mea pentru a fi judecat mai bine decât mine, acum când recunosc ca m-am înșelat complet în privința afecțiunii domnișoarei Bingley. Dar, surioară dragă, deși această întâmplare dovedește ca ai avut dreptate, nu mă socoti încăpățanată când afirm, în continuare, ca, luând în considerație purtarea ei în trecut, încrederea mea a fost tot atât de normală cât și suspiciunea ta. Nu înțeleg deloc motivul pentru care dorea să se apropie de mine; dar sunt sigură ca, dacă aceleași împrejurări s-ar ivi din nou, m-aș înșela din nou. Carolina nu mi-a întors vizita până ieri și, între timp, nu am primit de la ea nici un bilet, nici un rând. Vizită, era foarte limpede, nu-i făcea deloc plăcere. S-a scuzat puțin, de formă, ca nu a venit mai curând; n-a spus nici un cuvânt despre o eventuală revedere și-a fost, din toate punctele de vedere, atât de schimbată, încât, când a plecat, eram ferm hotărâtă să nu mai continui această legătură. O compățimesc, deși nu mă pot împiedica să n-o condamnez. A greșit mult alegându-mă; pot să spun liniștită ca fiecare pas pentru apropierea noastră a fost făcut întâi de ea. O compățimesc însă deoarece, fără îndoială, își dă seama ca n-a făcut bine și pentru ca, sunt convinsă, motivul este numai grijă pentru fratele ei. Nu este nevoie să mai continui să mă explic. Și deși știam ca această grijă este neîntemeiată, dacă ea o simte totuși, purtarea față de mine este explicabilă; și cum, pe bună dreptate, el îi este atât de drag, îngrijorarea pe care o simte pentru dânsul este firească. Nu pot totuși să nu mă mir ca mai are încă asemenea temeri, căci dacă el ar fi ținut la mine câtuși de puțin, noi ar fi trebuit să ne fi văzut de mult, de mult de tot. Sunt sigură, din unele lucruri pe care le-a spus chiar dânsa, ca el știe ca mă aflu în oraș și totuși, din felul cum vorbește, s-ar părea ca dorește să se convingă singură ca fratele ei tine cu adevărat la domnișoara Darcy. Nu mă pot lămuri. Dacă nu m-aș teme ca judec cu asprime, aș fi aproape tentată să spun ca toate astea au o mare doză de duplicitate. Dar voi încerca să gonesc orice gând dureros și să mă gândesc numai la lucruri care mă fac fericită; dragostea ta și neclintită bunătate a dragilor mei unchi și mătușa. Dă-mi vești foarte curând. Domnișoara Bingley a spus ceva în sensul ca el nu se va mai întoarce la Netherfield, ca va renunța la casă, dar fără să pară sigură. Am face mai bine să nu pomenim despre asta. Sunt extrem de bucuroasă ca ai știri atât de plăcute de la prietenii noștri din Hunsford. Te rog du-te la ei cu Sir William și Maria. Sunt sigură ca te vei simți foarte bine acolo.

Scrisoarea o mână întrucâtva pe Elizabeth, dar la gândul ca Jane nu se va mai lasa înșelată, de sora cel puțin, îi reveni bună dispoziție. Orice speranță din partea fratelui era acum total pierdută. Nici nu mai dorea măcar o reînnoire a atențiilor lui. Scădea în ochii ei, ori de câte ori se gândea la dânsul; și ca o pedeapsă pentru el, ca și pentru a-i face dreptate Janei, Elizabeth spera ca el să se însoare într-adevăr curând cu sora domnului Darcy care, după relatările lui Wickham, îl va face să regrete din plin ceea ce zvârlise la o parte.

Cam tot atunci, doamna Gardiner îi reaminti Elizabeth de promisiunea făcută în legătură cu acest domn și ceru să i se trimită știri; Elizabeth avea de trimis vești de natură a o mulțumi mai curând pe mătușa decât pe ea însăși.

Vădită lui înclinație pălise; atențiile lui luaseră sfârșit; era admiratorul alteia. Elizabeth avusese ochii destul de deschiși ca să vadă totul, dar putea privi și scrie despre lucrul acesta fără prea mare suferință. Inima îi fusese numai ușor atinsă și mândria îi era satisfăcută de convingerea ca ea ar fi fost aleasă lui, dacă averea ar fi îngăduit-o. Dobândirea, pe neașteptate, a zece mii de lire era farmecul cel mai vădit al tinerei domnișoare a cărei simpatie încerca s-o câștige; Elizabeth însă, mai puțin clarvăzătoare în acest caz decât în al Charlottei, nu-l ținu de rău pentru dorința lui de independență. Din contră, nimic nu putea fi mai firesc; și cum era în stare să presupună ca pentru a renunța la ea trebuise să dea o luptă cu el însuși, fu gata să admită ca era o măsură înțeleaptă și bună pentru amândoi și-i putu face foarte sincere urări de fericire.

Toate acestea au fost aduse la cunoștință doamnei Gardiner și, după ce-i povesti împrejurările, Elizabeth continua astfel:

— Sunt încredințată acum, mătușica dragă, ca nu am fost niciodată tare îndrăgostită, pentru ca, dacă aș fi încercat sentimentul acesta pur și înălțător, ar trebui acum să-i urăsc și numele și să-i doresc tot răul. Sentimentele mele, însă, nu sunt numai cordiale față de el, dar sunt și imparțiale față de domnișoara King. Nu pot descoperi în mine nici cea mai mica ură, cea mai neînsemnată dorință de a crede ca nu este o fată bună. Asta nu poate fi iubire. Prudența mi-a fost de folos; și deși ar fi pentru toate cunoștințele mele un subiect cu mult mai interesant dacă aș fi îndrăgostită la nebunie de el, nu pot spune ca regret relativa mea lipsa de importantă. Faima poate fi dobândită uneori prea scump. Kitty și Lydia sunt afectate mai mult decât mine de dezertarea lui. Nu cunosc viața și nu-s pregătite încă pentru convingerea adânc umilitoare ca tinerii frumoși trebuie să aibă din ce trăi ca și cei urâți.

Capitolul XXVII

Ianuarie și februarie trecură pentru familia de la Longbourn fără alte evenimente mai importante și, de altfel, fără prea multă variație în afară de plimbările la Meryton, uneori pe noroi, alteori pe frig. În martie, Elizabeth urma să plece la Hunsford. La început nu se gândise prea serios să se ducă, dar și-a dat curând seama ca Charlotte conta pe vizita ei și, încet-încet, a început și ea să se gândească la aceasta, cu mai mare plăcere și cu mai multă certitudine. Despărțirea îi mărise dorul de a o revedea pe Charlotte și îi micșorase dezgustul pentru domnul Collins. Proiectul însemna ceva nou și, cum cu o astfel de mama și cu surori atât de neinteresante casa lor nu putea fi plăcută, o mica schimbare ar fi fost binevenită, chiar și numai de dragul schimbării. Călătoria îi dădea și prilejul s-o vadă în treacăt pe Jane, așa ca, pe măsură ce se apropia data plecării, ar fi fost foarte tristă dacă s-ar fi produs vreo amânare. Toate au mers însă ca pe roate și s-au desfășurat după planul făcut inițial de Charlotte. Elizabeth urma să-i însoțească pe Sir William și pe cea de a doua lui fiică. Proiectului i se adăugă, la timp, încă o îmbunătățire — o noapte la Londra — devenind astfel cât se poate de perfect.

Singura mâhnire era că-și părăsea tatăl, care îi va simți, desigur, lipsa, și care, în clipa despărțirii, era atât de indispus de plecarea ei, încât o rugă să-i scrie și aproape ca îi promise să-i și răspundă.

Despărțirea de domnul Wickham a fost foarte prietenoasă; de partea lui chiar mai mult decât atât. Preocuparea prezenta nu-l putea face să uite ca Elizabeth fusese prima care îi stârnise și-i meritase atenția, prima care îl ascultase și-l compătimise, prima pe care o admirase; în felul în care îi ură drum bun, dorindu-i numai bucurii, amintindu-i de ceea ce trebuie să se aștepte să găsească în Lady Catherine de Bourgh, încredințat fiind ca părerea lui și a ei despre dânsa — părerea lor despre oricine — va fi întotdeauna aceeași, se vedea o sollicitudine, un interes care, simțea Elizabeth, o vor lega întotdeauna de el cu afecțiunea cea mai sinceră; se despărți având convingerea ca, înșurat, sau holtei, va fi întotdeauna pentru ea chintesența amabilității și a farmecului.

Tovarășii ei de drum din ziua următoare nu erau dintre cei care s-o facă să se gândească la el cu mai puțină plăcere. Sir William Lucas și fiica sa Maria, o fata veselă, dar cu un cap tot atât de gol ca și al tatălui ei, nu aveau nimic de spus care să merite să fie auzit și au fost ascultați cu tot atâta plăcere cât și hurelul trăsurii. Pe Elizabeth o amuzau absurditățile, dar pe ale lui Sir William le știa de prea multă vreme. El nu-i mai putea spune nimic nou despre prezentarea lui la palat și înnobilarea lui, iar amabilitățile îi erau răsuflate ca și cunoștințele.

Era o călătorie de numai douăzeci și patru de mile și porniseră la drum atât de devreme, încât să ajungă, până la prânz, în stradă Gracechurch. În clipa în care cupeul trase la ușa doamnei Gardiner, Jane aștepta la fereastră salonului, iar când ajunseră la intrare, era deja acolo pentru a le ura bun sosît; Elizabeth îi cercetă chipul și fu bucuroasă vazindu-i-l sănătos și frumos ca întotdeauna. Pe scări, se-nsirua o ceață de băieți și fetițe pe care nerăbdarea s-o vadă pe verișoara lor îi scosese din salon, dar pe care sfială, căci nu o mai văzuseră de un an de zile, îi împiedicase să coboare mai jos. Totul fu numai bucurie și gentilețe. Ziua se scurse cât se poate de plăcut, dimineată cu forfota și cumpărături, iar seara la un teatru.

Acolo, Elizabeth manevra în așa fel încât să se așeze lângă mătușa ei. Primul subiect a fost sora sa și se întristă, mai mult decât se miră, când auzi răspunsul la întrebările ei amănunțite, ca deși Jane se lupta continuu să se stăpânească, avea și perioade de deprimare. Era totuși cuminte să spere ca acestea nu vor mai dura mult. Doamna Gardiner îi dete de asemeni detalii în privința vizitei domnișoarei Bingley în stradă Gracechurch și-i reproduse convorbirile pe care dânsa le avusese în repetate rânduri cu nepoata ei și care dovedeau ca Jane și-o scosese pe domnișoara Bingley din inimă.

Doamna Gardiner o tachina pe Elizabeth pentru dezertarea lui Wickham și o lăuda ca suportase totul atât de bine.

— Dar, scumpa mea, adăugă ea, ce fel de față este domnișoara King? Mi-ar părea rău să cred ca amicul nostru este interesat.

— Te rog, mătușica scumpa, care este diferența între interes și prudentă în chestiunile matrimoniale? Unde sfârșește chibzuința și unde începe zgârcenia? De Crăciun, te speriașezi la gândul căsătoriei lui cu mine pentru ca ar fi fost o imprudență și acum, când încearcă să ia o fată care are numai zece mii de lire, vrei să-l crezi un om interesat.

— Dacă ai vrea numai să-mi spui ce fel de față este domnișoara King aș ști ce să cred.

— E o fată foarte cumsecade, cred. Nu știu nimic rău despre ea.

— Dar nu i-a dat nici cea mai mica atenție până ce moartea bunicului n-

a făcut-o moștenitoare a averii lui?

— Nu. De ce i-ar fi dat? Dacă nu-i era îngăduit să-mi câștige mie inima, pentru ca nu aveam bani, ce rost avea să facă curte unei fete de care nu-i pasă și care era tot atât de săracă?

— Pare totuși nedelicat din partea lui ca și-a îndreptat atenția către ea atât de repede după această întâmplare.

— Un om într-o situație precară n-are timp pentru tot ceremonialul elegant pe care alții îl pot observa. Dacă *ea* nu are nimic împotriva, de ce am avea *noi*?

— Faptul ca *ea* nu era nimic împotriva nu este o justificare pentru el. Asta dovedește doar ca ei îi lipsește ceva: judecată sau sensibilitatea.

— Prea bine, exclamă Elizabeth, crede-i cum vrei dumneata. Pe *el*, interesat; pe ea, o zăbatecă.

— Nu, Lizzy, asta este cum *nu vreau eu*. Aș fi mahnită, știi bine, să am o părere rea despre un tânăr care a trăit atâta timp în Derbyshire.

— Oh, dacă asta e tot, am o părere foarte proastă despre tinerii domni care trăiesc în Derbyshire, iar prietenii lor intimi, care locuiesc în Hertfordshire, nu-s mult mai buni. Sunt sătulă de toți. Slavă cerului! Măine voi pleca acolo unde voi găsi un bărbat care nu are nici o însușire plăcută, care nu are nici maniere și nici o minte cu care să se poată lăuda. Proștii sunt, până la urmă, singurii bărbați pe care merită să-i cunoști.

— Ai grijă, Lizzy, cuvântarea ta are un puternic iz de dezamăgire.

Înainte ca sfârșitul spectacolului să le despartă, Elizabeth avu neașteptată bucurie de a fi invitată să meargă împreună cu unchiul și mătușa ei într-o călătorie de plăcere, pe care intenționau s-o facă în vara aceea.

— Încă nu ne-am hotărât până unde vom merge, spuse doamna Gardiner, poate până la Lacuri.

Pentru Elizabeth nu putea fi proiect mai plăcut; accepta invitația imediat și cu mare recunoștință.

— Dragă, dragă mătușica, exclamă ea extaziată, ce încântare, ce fericire! Îmi dai viața și puteri noi. Adio dezamăgire și mânie. Ce sunt bărbații în comparație cu stâncile și munții? Ce ore de încântare vom trăi! Și când *vom* fi înapoi, nu se va întâmpla, cum se întâmplă cu ceilalți călători: să nu fie în stare să povestească ceva exact. Noi *vom ști* pe unde am fost; noi *ne vom aminti* ceea ce am văzut. Lacurile, munții și râurile nu se vor amesteca talmeș-balmeș în mintea noastră și nici nu vom începe să ne certăm, când va fi vorba să descriem vreo scenă mai deosebită, în privința locului relativ unde s-a petrecut. Și să avem grijă ca primele *noastre* explozii de entuziasm să fie mai puțin insuportabile decât ale majorității călătorilor.

Capitolul XXVIII

Tot ce văzu Elizabeth a doua zi, în timpul călătoriei, i se păru nou și interesant. Era în culmea bucuriei pentru ca o văzuse pe sora ei arătând atât de bine, încât putea goni orice teamă pentru sănătatea ei; iar proiectul călătoriei înspre Nord era o nesecată sursă de bucurie.

Când lăsară șoseaua și apucară pe drumul către Hunsford, ochii

tuturor începură să caute cu nerăbdare casa parohială, așteptându-se ca fiecare cotitură să le-o scoată înainte. Gardul parcului Rosings hotărânea drumul pe o latură. Elizabeth surâse, amintindu-și de tot ce auzise despre cei ce locuiau acolo.

În cele din urmă se zări și parohia. Grădina ce cobora înspre drum, casa din mijloc, țărșii verzi și dafinii gardului viu, totul ședea mărturie ca se apropiau. Domnul Collins și Charlotte apărură în prag; printre zâmbetele tuturor și salutarile de la distanță, trăsura opri în fața porții mici din dreptul unei alei presărate cu pietriș, care ducea până la intrare. Într-o clipă săriră toți din trăsură, bucuroși să se revadă. Doamna Collins le ura bun sosit, cu o vie plăcere; și când Elizabeth se văzu primită cu atâta dragoste, se bucura cu adevărat ca venise. Constată imediat ca felul de a fi al vărului ei nu se schimbase deloc în urma căsătoriei: politețea lui plină de formalism era exact ce fusese mai înainte; dânsul o reținu câteva minute la poartă, ca s-o asculte și să-și satisfacă curiozitatea cu privire la întreaga familie. Apoi, fără să zăbovească mai mult decât era necesar pentru a le atrage atenția asupra eleganței intrării, fură conduși în casă; și cum ajunseră în salon, le ura a doua oară, cu un formalism ostentativ, bun venit în umila să locuință și repetă cuvânt cu cuvânt invitațiile soției sale la o gustare.

Elizabeth era pregătită să-l vadă în toată gloria și nu se putu stăpâni să nu-și închipuie ca ei i se adresă mai ales, când le atrase atenția asupra aspectului și a proporțiilor perfecte ale camerei precum și asupra mobilierului — de parcă ar fi dorit s-o facă să simtă ceea ce pierduse, atunci când îl refuzase. Dar deși totul părea ordonat și îmbietor, tânăra fată nu fu în stare să-l ferească cu vreun suspin de regret; și o privi — cu destulă uimire — pe prietena ei care putea avea un aer atât de vesel lângă un astfel de tovarăș de viață. Când domnul Collins spunea ceva de care soția lui s-ar fi putut — pe bună dreptate — jenă, ceea ce desigur nu se întâmplă rar, ochii ei se îndreptau, fără voie, către Charlotte. O dată sau de două ori i se păru ca discerne pe chipul ei o ușoară roșeață, dar în general Charlotte — înțeleaptă — nu auzea. După ce rămaseră în camera de ajuns ea să admire fiecare mobila în parte de la bufet și până la grilajul de la gură căminului, și ca să povestească despre călătoria lor și despre tot ce văzuseră la Londra, domnul Collins îi invită să dea o raită prin grădină care era mare și frumos rânduia și de care se ocupă el, personal. A lucra în grădina era una dintre cele mai respectabile plăceri ale sale; și Elizabeth admira gravitatea cu care vorbea Charlotte despre faptul ca era atât de sănătos să faci mișcare, recunoscând ca dânsa încuraja, cât putea, acest lucru. Conducându-i pe fiecare alee și poteca, abia lăsându-le timpul pentru exclamațiile de laudă pe care le aștepta de la ei, domnul Collins le scoase în relief fiecare priveliște atât de amănunțit, încât farmecul frumosului rămânea complet în afară. Putea enumera exact câte lanuri erau în fiecare direcție și putea spune câți copaci erau în pilcul cel mai îndepărtat. Dar dintre toate priveliștile cu care se putea mândri grădina sa, ținutul sau regatul, nici una nu se putea compara cu priveliștea ce se vedea înspre Rosings printr-o deschidere între copacii care hotărâneau parcul, chiar în fața casei sale. Era o clădire modernă, arătoasă, bine plasată pe o ridicătură de teren.

Din grădină, domnul Collins i-ar fi dus să-i plimbe pe cele două pajiști ale sale, dar cum doamnele nu aveau pantofi potriviți pentru bruma ce mai stăruia încă, se întoarseră acasă și, în timp ce Sir William continua să-l

însoțească, Charlotte arata surorii și prietenei sale locuință, extrem de încântată probabil ca avea prilejul s-o facă fără ajutorul soțului. Casa era destul de mica, dar bine construită și comodă; și totul era aranjat cu o ordine și un gust pe care Elizabeth le atribui în întregime Charlottei. Când domnul Collins putea fi uitat, plutea într-adevăr peste tot o ambianță foarte plăcută și din aerul de evidentă mulțumitoare pe care acest confort îl dădea Charlottei, Elizabeth presupuse ca el trebuia să fie adeseori uitat.

Aflase ca Lady Catherine era încă acolo. Lucrul acesta fu din nou discutat în timpul prânzului, când domnul Collins, amestecându-se în vorbă, remarcă:

— Da, domnișoara Elizabeth, duminica viitoare, la biserică, veți avea cinstea de a o vedea pe Lady Catherine de Bourgh și nu mai este nevoie să spun ca veți fi încântată de domnia sa. Este amabilitatea și bunăvoința personificată și nu mă îndoiesc ca, la sfârșitul serviciului divin, veți fi onorată cu oarecare atenție din partea domniei-sale. Nu șovăi aproape deloc să spun ca va va include, pe dumneata și pe cumnata mea Maria, în toate invitațiile cu care ne va onora, pe durata rămânerii dumneavoastră aici. Purtarea sa față de dragă mea Charlotte este minunată. De două ori pe săptămână luăm masa la Rosings și niciodată nu ni se îngăduie să ne întoarcem acasă pe jos. Întotdeauna dă poruncă să ne conducă trăsura senioriei sale. *Ar trebui* să spun una dintre trăsurile senioriei sale, pentru ca are câteva.

— Lady Catherine este într-adevăr o femeie foarte respectabilă și cu multă judecată, adăugă Charlotte, și o vecină cum nu se poate mai atentă.

— Foarte adevărat, scumpa mea; este exact ceea ce spun și eu. Este dintre acele femei pentru care nu poți avea tot respectul care li se cuvine.

Seara trecu mai ales cu discutarea veștilor din Hertfordshire și cu repovestirea celor ce-și comunicaseră deja prin scris; apoi, în singurătatea camerei sale, Elizabeth, stând să mediteze asupra gradului de mulțumire a Charlottei, trebui să recunoască îndemânarea cu care-și conducea soțul și calmul cu care-l suporta și să constate ca totul era foarte bine făcut. Se mai gândi, de asemenea, la felul cum se va desfășura vizita ei, la desfășurarea liniștită a ocupațiilor lor zilnice, la amestecul supărător al domnului Collins și la amuzamentele datorite relațiilor lor cu Rosings. Via ei închipuire stabili repede totul.

A doua zi, cam pe la amiază, pe când se pregătea în camera ei pentru o plimbare, se iscă deodată, de jos, o zarvă de parcă luase casa foc și, după ce ascultă o clipă, auzi pe cineva gonind în mare grabă pe scări și strigând-o cu glas tare. Deschise ușa și o văzu pe Maria care, cu respirația tăiată de tulburare, strigă de pe odihnă scării:

— Oh, Eliza dragă, te rog grăbește-te și vino în sufragerie; de acolo se vede ceva extraordinar! Nu-ți spun ce. Grăbește-te și coboară chiar acum.

Zadarnice fură întrebările ei; Maria nu voi să-i mai spună nimic, așa ca fugiră amândouă în sufrageria care dădea înspre drum ca să vadă minunea: două doamne într-un faeton scund, care oprise la poarta grădinii.

— Și asta e tot? Strigă Elizabeth. M-am așteptat — cel puțin — să fi intrat porcii în grădină și nu e nimic altceva în afară de Lady Catherine și fiica ei!

— Auzi vorba! Draga mea, spuse Maria, revoltată de greșeala ei, nu este Lady Catherine. Doamna în vârstă este doamna Jenkinson care locuiește cu ele; cealaltă este domnișoara de Bourgh. Uită-te numai la ea. E doar o bucățică de

om. Cine s-ar fi gândit ca poate fi atât de slabă și de mica?

— Este îngrozitor de prost crescută s-o țină pe Charlotte afară, pe vântul asta. De ce nu intra în casă?

— Oh! Charlotte spune ca n-o face mai niciodată. Când domnișoara de Bourgh intră, este unul dintre cele mai mari favoruri.

— Îmi place cum arată, spuse Elizabeth, fulgerată de alte gânduri. Are un aer bolnăvicios și îmbufnat. Da, e tocmai ce îi trebuie. O să fie o nevastă foarte potrivită pentru el.

Domnul Collins și Charlotte, ambii la poartă, ședeau de vorbă cu doamnele, iar Sir William, spre marele haz al Elizabeth, rămăsese în pragul ușii, într-o gravă contemplare a măreției din fața lui, înclinându-se mereu, ori de câte ori domnișoara de Bourgh se uită în direcția aceea.

În cele din urmă, nu mai avură ce-și spune; doamnele minară mai departe și ceilalți se întoarseră în casă. Nici nu dădu bine cu ochii de cele două fete, ca domnul Collins se și porni să le felicite pentru marele lor noroc, pe care li-l lămură Charlotte, aducându-le la cunoștință ca fuseseră invitați cu toții să ia masa la Rosings, a doua zi.

Capitolul XXIX

Ca urmare a acestei invitații, triumful domnului Collins nu mai avu margini. Putință de-a face paradă, față de musafirii săi uimiți, de grandoarea protectoarei sale și de a le atrage atenția asupra amabilității acesteia față de el și de soția lui era tot ce-și dorise mai mult; iar prilejul ce i se oferea atât de curând era o astfel de dovadă de bunăvoință din partea Lady-ei Catherine, încât nu găsea destule cuvinte de admirație.

— Va mărturisesc, spuse el, ca nu m-ar fi surprins deloc dacă senioria sa ne-ar fi poftit pentru duminică să bem o ceașcă de ceai și să petrecem seara la Rosings. Cunooscându-i amabilitatea, m-am cam așteptat la așa ceva. Dar cine ar fi putut prevedea o atenție ca aceasta? Cine și-ar fi putut închipui ca o să fim invitați să luăm chiar masa acolo (și încă o invitație în care să fim cuprinși cu toții) atât de curând după sosirea dumneavoastră.

— Eu sunt cel mai puțin surprins de cele petrecute, replică Sir William, date fiind cunoștințele pe care poziția mea în lume mi-a îngăduit să le dobândesc cu privire la manierele celor cu adevărat mari. La curte, asemenea exemple de frumoasă creștere nu sunt deloc neobișnuite.

Aproape toată ziua aceea și dimineața următoare nu se mai vorbi despre altceva decât despre vizită la Rosings; Domnul Collins îi instrui cu grijă asupra a ceea ce trebuiau să se aștepte, pentru ca aspectul unor astfel de încăperi, sau numărul servitorilor, sau prânzul atât de fastuos să nu-i copleșească de tot.

Când doamnele plecară să se îmbrace, el îi spuse Elizabeth:

— Să nu te simți prost, scumpa verișoară, din cauza toaletei. Lady Catherine este departe de a pretinde de la noi eleganta aceea în îmbrăcăminte care i se potrivește domniei-sale și fiicei ei. Te-aș sfătui numai să-ți pui cea mai bună dintre rochiile dumitale; nu e cazul de mai mult decât atât. Lady Catherine nu va gândi mai rău despre dumneata pentru ca vei fi îmbrăcată simplu. Domniei-sale îi place să se păstreze deosebirea de rang.

În timp ce se schimbau, veni de două-trei ori la ușile camerelor lor, recomandându-le să se grăbească, deoarece Lady Catherine se enerva grozav dacă trebuia să aștepte peste ora ei de prânz. Relatările atât de fantastice despre senioria să și despre felul ei de viața o speriaseră rău pe Maria Lucas, care fusese prea puțin obișnuită să iasă în lume și care-și aștepta prezentarea la Rosings cu tot atâtea temeri câte avusese și tatăl ei când fusese prezentat la palatul Saint James.

Cum vremea era frumoasă, făcură o plăcuță plimbare de aproximativ o jumătate de milă, străbătând parcul. Fiecare parc are frumusețea și priveliștile lui; și Elizabeth văzu multe în acel parc de care să fie încântată, cu toate ca nu putu cădea în extaz, atât cât se așteptase domnul Collins s-o facă, în fata peisajului, și fu doar prea puțin impresionată de numărul ferestrelor de la fațada casei și de prețul plătit la origine, pentru toate acele geamuri, de către Sir Lewis de Bourgh.

În timp ce urcau treptele spre hol, spaima Mariei creștea cu fiecare pas și chiar Sir William nu părea prea calm. Elizabeth nu-și pierdu cumpătul. Nu auzise despre Lady Catherine nimic care s-o facă impresionantă pentru cine știe ce haruri nemaipomenite sau virtuți miraculoase, iar cât privește grandoarea banilor și a rangului, ea se credea în stare să le privească fără a se tulbura.

Din holul de la intrare, unde domnul Collins le atrase atenția, cu un aer transportat, asupra proporțiilor frumoase și a ornamentelor desăvârșite, ei urmară servitorii, trecând printr-o antecameră, până în încăperea unde se aflau Lady Catherine, fiica domniei sale și doamna Jenkinson. Senioria să se ridică, plină de o mare bunăvoință, pentru a-i primi; iar doamna Collins, care stabilise cu soțul sau ca formalitatea prezentării să-i revină ei, făcu acest lucru într-un mod potrivit, fără nici una dintre acele scuze și mulțumiri pe care el le-ar fi crezut necesare.

În ciuda faptului ca fusese la Palat, Sir William fu atât de uluit de măreția din jur încât avu numai atât curaj cât să facă o adâncă plecaciune și să se așeze, fără să spună un cuvânt; fiica sa, pierită de spaimă, ședea pe marginea scaunului, neștiind încotro să-și îndrepte privirile. Elizabeth, simțindu-se la înălțimea situației, putu observa cu sânge rece pe cele trei doamne din fața ei. Lady Catherine era o femeie înaltă, masivă, cu trăsături puternic conturate, care poate să fi fost cândva frumoase. Nu avea un aer îngăduitor și felul în care îi primise nu fusese de natură să-i facă pe musafiri să-și uite inferioritatea rangului. Nu tăcerea o făcea impresionantă, ci orice spunea — totul fiind rostit pe un ton atât de autoritar, încât accentua importanta ce-și acorda; Elizabeth își aminti imediat de domnul Wickham și, din toate câte le observase în ziua aceea, își dădu seama ca Lady Catherine era întocmai cum o descrisese dânsul.

După ce o examina pe mama, pe chipul și în comportarea căreia descoperi îndată o oarecare asemănare cu domnul Darcy, își întoarse ochii înspre fiica și rămase și ea uimită, la fel ca și Maria, de cât de slabă și de firavă era. Nu există nici o asemănare, nici între chipurile, nici între siluetele celor două doamne. Domnișoara de Bourgh era palidă și bolnăvicioasă; trăsăturile ei, deși nu urâte, erau șterse; dânsa vorbea foarte puțin, exceptând ceea ce-i spunea cu glas scăzut doamnei Jenkinson, care nu avea nimic deosebit în înfățișare și care era tot timpul ocupată să asculte cele ce i se șopteau și să așeze un paravan în direcția potrivită pentru a-i proteja ochii.

După ce șezură câteva minute, fură trimiși cu toții la una dintre ferestre ca să admire priveliștea — domnul Collins însoțindu-i cu scopul de a le releva frumusețile acesteia și Lady Catherine informându-i, binevoitoare, ca merită cu mult mai mult să fie privită vara.

Masă a fost cum nu se poate mai desăvârșită și se aflau acolo toți servitorii și toată argintăria pe care le-o promisesse domnul Collins; acesta, după cum prevăzuse, se așezase în capul mesei — la dorința senioriei sale — și arata ca și când ar fi simțit ca viața n-ar fi putut oferi ceva mai grandios. Taie carnea, mânca și elogie cu un entuziasm plin de încântare; și fiecare fel fu lăudat mai întâi de dânsul și apoi de Sir William, care-și revenise îndeajuns ca să fie ecoul a tot ceea ce spunea ginerele sau, într-un mod pe care Elizabeth se miră ca Lady Catherine îl putea suporta. Dar Lady Catherine părea mulțumită de excesiva lor admirație și împărțea zâmbete pline de bunăvoință, mai cu seamă când vreun fel de bucate se dovedea a fi noutate pentru ei. Comesenii nu prea făcură multă conversație. Elizabeth era dispusă să vorbească ori de câte ori i se iva un prilej, dar se afla așezată între Charlotte și domnișoara de Bourgh; prima era numai urechi, ascultând-o pe Lady Catherine, iar cea de a doua nu-i adresă un cuvânt, cât ținu prânzul. Doamna Jenkinson se ocupă, în special, de micuța domnișoară de Bourgh, supraveghind puținul ce-l mânca, insistând pe lângă dânsa să încerce vreun alt fel de bucate, plină de temeri să nu se simtă rău. Maria gândea ca nici nu putea fi vorba să deschidă gura, iar domnii nu făcură altceva decât să mănânce și să laude.

Când doamnele se reîntoarseră în salon, nu prea avură ce face în afară de a o asculta pe Lady Catherine cuvântând, ceea ce dânsa făcu fără încetare, până ce fu servită cafeaua, exprimându-și părerea în fiecare chestiune, într-un mod atât de categoric, încât dovedea ca nu era deloc obișnuită să-și vadă opiniile controversate. Se informa indiscret și amănunțit despre treburile casnice ale Charlottei, dându-i o mulțime de sfaturi cum să le soluționeze pe toate; îi spuse cum trebuia rânduit fiecare lucru într-o familie atât de mica și-i dădu instrucțiuni pentru îngrijirea vacilor și a păsărilor din curte. Elizabeth descoperi ca nimic nu era prea neînsemnat pentru preocupările înaltei doamne, dacă constituia un prilej pentru a dicta celorlalți. Când se mai oprea din vorbăria adresată doamnei Collins, puneă tot felul de întrebări Mariei și Elizabeth, și mai ales acesteia din urmă, despre familia căreia știa prea puțin — menționându-i doamnei Collins ca era o fată drăguță și foarte manierată. O întrebă în diferite rânduri câte surori avea, dacă erau mai mari sau mai mici decât ea, dacă era vorba ca vreuna dintre ele să se mărite, dacă erau frumoase, unde fuseseră educate, ce fel de trăsură avea tatăl lor și care era numele de domnișoara al mamei sale. Elizabeth simți toată impertinenta acestor întrebări,

dar răspunse cu foarte multă stăpânire de sine. Apoi Lady Catherine remarcă:

— Moșia tatălui dumitale este testată domnului Collins, nu-i așa? Și, întorcându-se către Charlotte: Mă bucur pentru dumneata; dar altfel nu văd rostul testării moșiilor în detrimentul urmașilor în linie feminină. În familia lui Sir Lewis de Bourgh nu s-a găsit ca era necesar acest lucru. Câți din gură și la pian, domnișoara Bennet?

— Puțin.

— Oh! Atunci, într-una din zile, vom fi fericiți să te ascultăm. Pianul nostru este extraordinar, probabil superior... trebuie să-l încerci într-o zi. Surorile dumitale cântă?

— Una dintre ele.

— De ce nu ați învățat toate? Trebuia să fi învățat cu toatele. Domnișoarele Webb cântă toate; și tatăl lor nu are un venit atât de bun ca tatăl dumitale. Pictezi?

— Nu, deloc.

— Cum, nici una dintre dumneavoastră?

— Nici una.

— Foarte ciudat. Dar presupun ca nu ați avut nici prilejul. Mama ar fi trebuit să va aducă în fiecare primăvara la Londra pentru profesori.

— Mama nu ar fi avut nimic împotrivă, dar tata nu poate suferi Londra.

— Nu mai aveți guvernanta?

— Nu am avut niciodată guvernanta.

— Niciodată guvernanta! Cum a fost cu puțință? Cinci fete, crescute acasă, fără guvernanta! N-am mai auzit de așa ceva. Mama dumitale trebuie să fi fost o adevărată sclava în slujba educării dumneavoastră.

Elizabeth își stăpâni cu greu surâsul în timp ce o asigură ca nu fusese așa.

— Atunci cine v-a învățat? Cine s-a îngrijit de dumneavoastră? Fără guvernanta, sigur ca ați fost neglijate.

— Prin comparație cu unele familii, cred ca da; dar acelora dintre noi, cărora le-a plăcut să învețe, nu le-au lipsit mijloacele. Am fost întotdeauna îndemnate să citim și am avut toți profesorii de care a fost nevoie. Acelea cărora le-a plăcut să lenevească, au putut-o desigur face.

— Da, fără îndoială, dar o guvernantă împiedica tocmai lucrul acesta; dacă aș fi cunoscut-o pe mama dumneavoastră aș fi sfătuit-o, cu toată energia, să angajeze una. Am spus întotdeauna ca în educație nu se poate face nimic fără o învățătură solidă și sistematică pe care nimeni, în afară de o guvernantă, nu o poate da. E minunat câte familii au fost ajutate în direcția asta prin intermediul meu. Sunt totdeauna fericită să ajut unei tinere să se plaseze bine. Patru nepoate ale doamnei Jenkinson au o situație splendidă datorită mie; și nu-s decât câteva zile de când am recomandat o altă tânără de care mi s-ar vorbit numai întâmplător, iar familia aceea este absolut încântată de ea. Doamna Collins, ți-am spus ca Lady Mettcalff a venit ieri să-mi mulțumească? Găsește ca domnișoara Pope este o comoară „Lady Catherine, mi-a spus ea, mi-ați dăruit o comoară”. Dintre surorile dumneavoastră mai mici, a fost vreuna scoasă în lume, domnișoara Bennet?

— Da, doamnă, toate.

— Toate! Vai de mine! Toate cinci deodată? Foarte ciudat! Și dumneata nu ești decât a doua! Cele mai mici, scoase în lume înainte ca acelea mai mari

să se fi măritat. Surorile dumitale mai mici trebuie să fie foarte tinere.

— Da, cea mai mica nu a împlinit șaisprezece ani. Poate ca *ea* este prea tânără pentru a ieși mult în lume. Da, într-adevăr, doamnă, cred ca ar fi o cruzime față de surorile mai mici să nu se poată bucura și ele de distracții și societate, numai pentru ca surorile mai mari n-ar avea mijloace sau dorința să se mărite tinere. Ultima născută are tot atâta drept la bucuriile tinereții ca și prima. Și să fii ținuta acasă pentru un astfel de motiv! Cred ca asta nu prea ar încuraja dragostea între surori și delicatețea sufletească.

— Pe cinstea mea, exclamă Lady Catherine, îți spui cuvântul foarte hotărât pentru o fată atât de tânără. Mă rog, ce vârstă ai?

— Cu trei surori mai mici, fete mari deja, replică Elizabeth zâmbind, senioria voastră se poate cu greu aștepta s-o mărturisesc.

Lady Catherine păru foarte uimită ca nu i se dăduse un răspuns direct; și Elizabeth bănuî ca era prima făptura care îndrăznise vreodată să nu ia în seamă atâta demnă impertinență.

— Nu poți avea mai mult de douăzeci de ani, sunt sigură; nu e nevoie, deci, să-ți ascunzi vârstă.

— Nu am împlinit încă douăzeci și unu.

După ce veniră și domnii în salon și după ce se servi ceaiul, se întinseră mesele de joc. Lady Catherine, Sir William, domnul și doamna Collins se așezară pentru o partidă de cadril și cum domnișoara de Bourgh voia să joace un *cassino* cele două fete avură cinstea ca, împreună cu doamna Jenkinson, să-i completeze partidă. Masa lor fu stupidă la superlativ. Aproape ca nu se rosti o silabă care nu avea legătură cu jocul, afară doar de temerile exprimate de doamna Jenkinson să nu-i fie domnișoarei de Bourgh prea cald sau prea frig și să nu aibă prea multă sau prea puțină lumină. La cealaltă masă fu mult mai multă animație. Lady Catherine vorbea fără întrerupere, arătându-le celorlalți trei greșelile sau povestind vreo întâmplare despre dansa. Domnul Collins era ocupat cu aprobarea a tot ceea ce spunea senioria sa, mulțumindu-i pentru fiecare fisa câștigată și scuzându-se când credea ca luase prea multe. Sir William nu spunea mare lucru. Își înmagazină în memorie povestiri și nume nobile.

Când Lady Catherine și fiica să se săturară de cărți, s-a spart jocul; doamnei Collins i se oferî trăsura; aceasta fu acceptată cu recunoștință și se dădu poruncă să tragă imediat la scară. Se strânsară apoi în jurul focului ca s-o audă pe Lady Catherine hotărând cum va fi vremea a doua zi. Fură smulși de la acest colocviu de sosirea trăsुरii și, cu multe mulțumiri din partea domnului Collins și tot atâtea plecăciuni ale lui Sir William, plecară. Cum pornî trăsura, vărul îi ceru Elizabethei să-și dea părerea asupra tot ceea ce văzuse la Rosings și, de dragul Charlottei, părerea exprimată fu mai favorabilă decât era în realitate. Dar laudele ei — deși o costau un efort — nu putură în nici un caz să-l mulțumească pe domnul Collins care se simți, foarte curând, dator să ia asupra lui sarcină de a o elogia pe senioria sa.

Capitolul XXX

Sir William stătu la Hunsford numai o săptămână, dar vizita fu suficient de lungă ca să se încredințeze ca fiica să se instalase extrem de confortabil și ca

avea parte de un soț și de vecini cum nu întâlneai prea des. Cât timp stătu acolo, domnul Collins îi închina diminețile, conducându-l cu cabrioleta ca să-i arate ținutul; dar când dânsul pleca, întreaga familie își relua vechile obiceiuri. Elizabeth fu fericită ca schimbarea aceasta nu le obliga să stea mai mult împreună cu vărul ei, căci acesta își petrecea cea mai mare parte a timpului dintre micul dejun și prânz ori în grădină, ori scriind și citind, ori privind pe fereastra camerei lui de lucru care dădea spre drum. Camera unde stăteau doamnele era spre spatele casei. La început, Elizabeth se cam mirase ca Charlotte nu prefera sufrageria mica pentru a-și petrece timpul acolo; era o cameră mai bine proporționată și cu un aspect plăcut. Dar își dădu curând seama ca prietena ei avea un motiv bine întemeiat, căci domnul Collins ar fi petrecut mult mai puțin timp la el în cameră, dacă ele ar fi stat într-o odaie tot atât de plăcută; și a apreciat-o pe Charlotte pentru acest aranjament.

Din salon, ele nu puteau vedea nimic înspre drum și îi erau îndatorate domnului Collins pentru ca le informa despre trăsurile care treceau și, mai ales, de câte ori trecea în faeton domnișoara de Bourgh — ceea ce nu omitea niciodată să vină să le spună, deși întâmplarea avea loc aproape zilnic. Adeseori dânsa se oprea la parohie și stătea câteva minute de vorbă cu Charlotte, dar cu greu putea fi vreodată convinsă să coboare.

Erau foarte puține zilele în care domnul Collins să nu se ducă la Rosings și nu multe acelea în care soția sa să nu considere ca era necesar să meargă și ea; și, până când Elizabeth nu-i trecu prin minte ca, datorită Lady-*ei Catherine* s-ar mai putea ivi și alte venituri parohiale de care să se dispună, nu putu înțelege de ce îi sacrificau atâtea ore. Din când în când, erau onorați cu câte o vizită din partea senioriei sale, căreia nimic din cele ce se petreceau în salon, în timpul acestor vizite, nu-i scapa neobservat. Le controla ocupațiile, se uită la lucrul lor de mână și le sfătuia să-l facă altfel; găsea greșeli în aranjamentul mobilelor sau descoperea neglijente la față de serviciu și, dacă acceptă vreo gustare, părea s-o facă numai ca să remarce ca în familia doamnei Collins se făcea risipă de carne.

Elizabeth bagă repede de seamă ca, deși această înalta doamna nu făcea parte din comitetul de împăciuire al ținutului, era un aprig judecător în parohia ei, ale cărei treburi — chiar și cele mai neînsemnate — îi erau aduse la cunoștință de către domnul Collins; și ori de câte ori localnicii aveau pofta de ceartă, erau nemulțumiți sau prea săraci, dânsa se deplasa imediat în sat ca să le aranjeze neînțelegerile, să-i oblige să-și înghită nemulțumirile și să-i mustre până ce-i făcea să se simtă împăcați și îmbelșugați.

Distracția prânzurilor de la Rosings se repetă cam de două ori pe săptămână și, în afară de faptul ca lipsea Sir William și ca seara nu se forma decât o singură masă de joc, fiecare dintre aceste petreceri a fost copia fidelă a primei. Nu prea mai avură alte invitații, deoarece nivelul de viață al celor din jurul lor era, în general, peste posibilitățile familiei Collins. Aceasta nu a fost totuși deloc rău pentru Elizabeth și, în totul, își petrecu timpul în mod destul de agreabil. Avu ore de plăcută conversație cu Charlotte și, vremea fiind atât de frumoasă pentru acel anotimp al anului, profita să iasă de multe ori în aer liber. Plimbarea preferată, pe care o făcea adesea în timp ce toți ceilalți erau în vizită la Lady Catherine, era de-a lungul unui crâng care mărginea o latură a parcului, unde se găsea o plăcuță cărare umbroasă pe care nimeni, în afară de ea, nu părea s-o prețuiască și unde simțea ca n-o poate atinge curiozitatea

Lady-ei Catherine. Primele două săptămâni ale vizitei se scurseră repede, în felul acesta liniștit. Se apropia Paștele, și săptămâna dinaintea Paștelui urma să aducă familiei de la Rosings un adaus care, pentru un cerc atât de restrâns, avea mare însemnătate. Curând după sosirea ei, Elizabeth auzise ca în câteva săptămâni era așteptată sosirea domnului Darcy; și deși printre cunoștințele ei erau puține acelea pe care să nu i le fi preferat, venirea lui însemna un element relativ nou pentru petrecerile lor la Rosings, și-și spunea ca va avea poate prilejul să se amuze văzând, din purtarea acestuia față de verișoara căreia îi fusese evident destinat de către Lady Catherine, cât de zadarnice erau proiectele domnișoarei Bingley în privința lui; senioria să vorbea despre sosirea nepotului cu cea mai mare mulțumire și de dânsul personal cu cea mai mare admirație și păru aproape furioasă când află ca el se întâlnise adesea cu domnișoara Lucas și cu Elizabeth.

Venirea lui fu imediat aflată la parohie, pentru ca domnul Collins se plimbase toată dimineața, supraveghind intrările ce dădeau în Hunsford Lane, pentru a se asigura din primul moment ca sosise; și după ce-i făcu o plecăciune, în timp ce trăsura intra în parc, zori înapoi spre casă, cu vestea cea mare. A doua zi dimineață se grăbi să se ducă la Rosings ca să-și prezinte respectele. Găsi acolo doi nepoți de-ai lui Lady Catherine, îndreptățiți să le primească; domnul Darcy venise împreună cu un domn colonel Fitzwilliam, fiul mai mic al unchiului sau, lordul — și, spre marea uimire a tuturor, domnul Collins fu însoțit la întoarcerea acasă de cei doi domni. Charlotte îi văzuse din camera soțului sau trecând drumul și dădu repede fugă să le spună fetelor la ce onoare se puteau aștepta, adăugând:

— Ție trebuie să-ți mulțumesc, Eliza, pentru această dovadă de amabilitate. Domnul Darcy n-ar fi venit altfel, atât de curând, să-mi prezinte omagii.

Elizabeth nici nu avu bine timpul să respingă acest compliment ca se și auzi clopoțelul de la ușa anunțându-le sosirea și, după câteva minute, cei trei domni intrară în cameră. Colonelul Fitzwilliam, care intră primul, avea aproximativ treizeci de ani, nu era un bărbat frumos, dar ca înfățișare și ținuta era incontestabil un adevărat gentleman. Domnul Darcy arata la fel ca la Hertfordshire; își prezenta, cu obișnuita-i rezervă, omagiile: doamnei Collins și, oricare ar fi fost sentimentele ce le avea pentru prietena acesteia, păru în fața ei foarte stăpân pe sine. Elizabeth îi făcu numai o reverență, fără să spună un cuvânt.

Colonelul Fitzwilliam începu îndată o conversație, cu promptitudinea și ușurință unui om cu educație, vorbind foarte degajat; vărul sau însă, după ce-i adresă doamnei Collins o remarcă fără importanță în legătură cu locuința și grădina, stătu un timp fără să vorbească cu nimeni. În cele din urmă, totuși, își aduse aminte de politețe atât cât s-o întrebe pe Elizabeth de sănătatea familiei sale. Ea îi răspunse cum se cuvenea și, după o pauză de o clipă, adăugă:

— Sora mea mai mare se afla de trei luni la Londra. Nu vi s-a întâmplat s-o întâlniți acolo?

Era absolut sigură ca nu o întâlnise deloc, dar dorea să vadă dacă nu va lăsa să-i scape ceva din cele ce se întâmplaseră între familia Bingley și Jane; și i se păru ca avea un aer puțin încurcat când îi răspunse ca nu avusese norocul s-o întâlnească pe domnișoara Bennet. Lăsară subiectul să cadă și domniile plecară curând după aceasta.

Capitolul XXXI

Manierele domnului colonel Fitzwilliam au fost mult admirate la parohie și toate doamnele au simțit ca prezența lui va contribui enorm ca vizitele la Rosings să devină foarte plăcute. Trecură totuși câteva zile până să primească o altă invitație căci, atâta vreme cât se aflau oaspeți acolo, ei nu mai erau prea necesari; și numai în ziua Paștelui, aproape la o săptămână după sosirea domnilor, fură onorați cu o asemenea atenție și atunci fură invitați, abia în momentul plecării de la biserică, să poștească pe seara la Rosings. În timpul ultimei săptămâni aproape ca nu le mai văzuse nici pe Lady Catherine, nici pe fiica ei. Între timp colonelul Fitzwilliam trecuse, și nu numai o dată, pe la parohie, dar pe domnul Darcy nu-l văzuseră decât la biserică.

Invitația a fost desigur acceptată și la ora potrivită își făcură apariția în salonul Lady-ei Catherine. Senioria să îi primi cu politețe, dar era limpede ca societatea lor nu-i mai era deloc atât de plăcută ca atunci când nu o putea avea pe a altora, și de fapt se ocupă aproape exclusiv de nepoții săi, vorbind cu ei, în special cu Darcy, mult mai mult decât cu oricare altă persoană din salon.

Colonelul Fitzwilliam păru cu adevărat bucuros să-i vadă: la Rosings orice variație însemna pentru dânsul o binevenită ușurare și, în plus, îl interesa foarte mult drăgălașa prietenă a doamnei Collins. Se așeza acum lângă dânsa și îi vorbea atât de frumos despre Kent și Hertfordshire, despre plăcerea de a călători și cea de a sta acasă, despre cărți noi și muzică, încât Elizabeth nu avusese niciodată în salonul acela o conversație nici pe jumătate atât de agreabilă; vorbeau cu atâta bună dispoziție și vioiciune, încât atraseră în aceeași măsură atenția Lady-ei Catherine și a domnului Darcy. Curând ochii *lui* se îndreptară de repetate ori către ei, cu o căutătură plină de curiozitate; și, după puțin timp, se văzu limpede ca și senioria să îi împărtășea sentimentul, căci strigă fără nici o șovăială:

— Ce spui acolo, Fitzwilliam? Despre ce vorbești? Ce tot îi spui domnișoarei Bennet? Vreau să aud despre ce este vorba.

— Discutăm despre muzică, doamnă, răspunse el când nu mai fu cu putință să evite un răspuns.

— Despre muzică! Atunci, va rog vorbiți mai tare. Dintre toate subiectele, acesta mă încântă. Trebuie să iau și eu parte la conversație dacă vorbiți despre muzică. În Anglia există, presupun, puțini oameni cărora muzica să le facă o mai mare plăcere decât mie, sau care să fie înzestrați de la natură cu mai mult bun gust. Dacă aș fi învățat vreodată, aș fi fost o mare maestră. Și la fel ar fi fost Anne dacă sănătatea i-ar fi îngăduit să studieze. Sunt incredințată ca ar fi fost o minunată executanta. Ce progrese face Georgiana, Darcy?

Domnul Darcy avu cuvinte de afectuoasă laudă pentru măiestria surorii sale.

— Sunt foarte bucuroasă să aud asemenea lucruri despre ea, zise Lady Catherine, și te rog spune-i din partea mea ca nu se poate aștepta să se desăvârșească dacă nu exersează mult de tot.

— Va asigur, doamnă, răspunse el, ca nu are nevoie de un astfel de sfat. Exersează cu perseverența.

— Cu atât mai bine. Nu este niciodată prea mult și data viitoare când îi voi scrie îi voi atrage atenția să nu neglijeze acest lucru, sub nici un motiv. Eu

spun mereu tinerelor domnișoare ca nu se poate dobândi perfecțiunea în muzică fără a exersa cu perseverență. I-am spus de câteva ori domnișoarei Bennet ca nu va cânta niciodată cu adevărat bine dacă nu exersează mai mult și, cum doamna Collins nu are pian, este foarte binevenită, așa cum i-am spus-o adesea, să poftască la Rosings în fiecare zi și să cânte la pianul din camera doamnei Jenkinson. Nu va deranja pe nimeni — înțelegi — în partea aceea a casei.

Domnul Darcy se simți ușor jenat din cauza proastei creșteri a mătușii lui și nu mai răspunse nimic.

După ce luară cafeaua, colonelul Fitzwilliam îi reaminti Elizabethi ca îi promisese să cânte, și ea se așeză imediat la pian. Colonelul își trase un scaun alături. Lady Catherine ascultă jumătate dintr-un cântec și apoi continuă convorbirea cu celălalt nepot al ei până ce acesta pleca de lângă dânsa și, îndreptându-se, cu siguranța lui obișnuită înspre pian, se așeză așa încât să aibă în întregime sub ochi chipul frumoasei cântărețe. Elizabeth îl observase și, la prima pauză potrivită, se întoarse cu un zâmbet malițios către el și-i spune:

— Vreți să mă intimidați, domnule Darcy, venind atât de solemn să mă ascultați. Dar nu mă voi tulbura, deși sora dumneavoastră cânta *într-adevăr* atât de bine. Există în mine o încăpățănare ce nu-mi îngăduie să mă las intimidată când o vor alții. Curajul meu crește întotdeauna ori de câte ori cineva încearcă să mă intimideze.

— Nu va voi spune ca va înșelați, răspunde Darcy, pentru ca nu puteți crede cu adevărat ca aș avea cea mai mica intenție să va tulbur; am plăcerea să va cunosc de un timp destul de lung ca să știu ca găsiți o mare bucurie în a mărturisi ocazional opinii pe care de fapt nu le aveți.

Elizabeth râse din toată inima de portretul pe care i-l făcu și-i spuse colonelului Fitzwilliam:

— Vărul dumneavoastră mă va prezenta într-o frumoasă lumina și va va învăța să nu credeți un cuvânt din ce spun. Am un mare ghinion să dau peste cineva care este în stare să dezvăluie adevărata-mi fire într-un colț de lume unde sperăm să trec drept o persoană cu oarecare calități. Domnule Darcy, e într-adevăr cu totul lipsit de generozitate din partea dumneavoastră să menționați în Hertfordshire tot ce știți ca este în dezavantajul meu și, dați-mi voie să va spun ca nu este o politică bună fiindcă mă provocați la represalii și s-ar putea să iasă la iveală lucruri care să scandalizeze urechile rudelor dumneavoastră.

— Nu mă tem de dumneavoastră, spuse el surâzând.

— Va rog permiteți-mi să aud ce acuzații îi aduceți, exclamă colonelul Fitzwilliam. Mi-ar plăcea să știu cum se poartă printre străini.

— Le veți auzi atunci, dar pregătiți-vă pentru ceva înspăimântător. Prima oară când l-am văzut la Hertfordshire, trebuie să știți, era la un bal; și ce credeți ca a făcut la acel bal? A dansat numai patru dansuri! Regret ca va măhnesc, dar așa este. A dansat patru dansuri, deși erau acolo domni puțini; și știu foarte bine ca mai multe tinere doamne ședeau pe scaune, din lipsă de parteneri. Domnule Darcy, nu puteți nega acest fapt.

— Nu am avut cinstea de a cunoaște nici o altă doamna din sala aceea, în afară de cele din grupul meu.

— Adevărat! Și nimeni nu poate fi prezentat nimănui, la un bal. Ei bine, domnule colonel Fitzwilliam, ce doriți să mai cânt? Degetele mele așteaptă

ordinul dumneavoastră.

— Poate, spuse Darcy, aş fi făcut mai bine dacă aş fi cerut să fiu prezentat, dar mă simt incapabil de a mă prezenta singur unor necunoscuţi.

— Să cerem vărului dumneavoastră să ne spună motivul, răspunse Elizabeth, adresându-se tot colonelului Fitzwilliam. Să-l întrebăm de ce un bărbat cu judecată şi educaţie şi care trăieşte în societate este incapabil de a se prezenta singur unor necunoscuţi.

— Pot să va răspund la întrebare, spuse Fitzwilliam, fără să facem apel la dînsu. Din cauză ca nu vrea să-şi dea osteneala.

— Cu siguranţă nu am talentul pe care-l au alţii, spuse Darcy, de-a face uşor conversaţie cu cei pe care nu i-am văzut vreodată înainte. Nu mă pot integra uşor în conversaţia lor şi nici nu pot să par ca mă interesez de problemele lor, cum văd ca se face adesea.

— Degetele mele, spuse Elizabeth, nu ating clapele pianului cu măiestria pe care văd ca o au degetele altor femei. Nu au aceeaşi forţă sau rapiditate şi nici aceeaşi putere de expresie, dar am presupus întotdeauna ca vina este numai a mea, pentru ca nu-mi dau osteneala de a exersa. Nu este din cauză ca nu *îmi* cred degetele atât de înzestrate cum sunt ale oricărei alte femei care cântă cu măiestrie.

Darcy zâmbi şi spuse:

— Aveţi perfectă dreptate. V-aţi folosit timpul mult mai bine. Nimeni dintre cei care se pot bucura de privilegiul de a va auzi nu poate crede ca aveţi vreo lipsă. Dar nici unul dintre noi nu ne producem în fata necunoscuţilor.

Fură iar întrerupţi de Lady Catherine care voia din nou să ştie despre ce vorbeau. Elizabeth începu imediat să cânte. Lady Catherine se apropie şi după ce ascultă câteva minute se adresă lui Darcy:

— Domnişoara Bennet n-ar cânta deloc rău dacă ar exersa mai mult şi dacă ar putea dispune de un profesor de la Londra. Cunoaşte foarte bine digitaţia, dar gustul ei nu-l egalează pe al Annei. Anne ar fi fost o executantă minunată dacă sănătatea i-ar fi îngăduit să studieze.

Elizabeth se uită la Darcy pentru a vedea cu câtă cordialitate aprobă lauda adusă verişoarei lui, dar nici în clipa aceea şi nici în vreo altă clipă nu putu descoperi la dânsul vreun simptom de dragoste; şi din toată comportarea lui faţă de domnişoară de Bourgh ea deduse aceasta mângâiere pentru domnişoara Bingley: ca Darcy ar fi putut tot atât de bine să se însoare cu *dânsa* dacă ar fi fost rudă cu el.

Lady Catherine îşi continuă observaţiile asupra felului de a cânta ai Elizabeth, amestecându-le cu multe indicaţii de execuţie şi bun gust. Elizabeth le primi cu toată îngăduinţa cerută de politeţe şi, la rugămintea domnilor, rămase la pian, până ce trăsura senioriei sale fu gata să-i ducă pe toţi acasă.

Capitolul XXXII

În dimineaţa următoare, Elizabeth era singură şi îi scria Janei — doamna Collins şi Maria fiind plecate în sat cu treburi — când fu deranjată de clopotul de la intrare, semn sigur ca venise un musafir. Cum nu auzise zgomot de trăsură, se gândi ca nu era imposibil să fie Lady Catherine şi, temându-se de

acest lucru, își puna tocmai deoparte scrisoarea scrisă doar pe jumătate ca să evite orice întrebări impertinente când se deschise ușa și, spre marea ei mirare, domnul Darcy și nimeni altul decât domnul Darcy intra în cameră.

El de asemeni păru surprins găsind-o singură și se scuză ca o deranja, explicându-i ca înțelesese ca doamnele erau acasă. Luă apoi loc și, după ce Elizabeth sfârși de pus toate întrebările privind pe cei de la Rosings, păreau să fie în pericol de a se scufunda într-o totală tăcere. Era deci absolut necesar să se gândească la un subiect de conversație; și față de această nevoie stringenta, amintindu-și de data *când* îl văzuse pentru ultima oară la Hertfordshire și fiind curioasă să afle ce va spune el despre plecarea lor zorită de acolo, remarcă:

— Cât de neașteptat ați plecat cu toții de la Netherfield în noiembrie trecut, domnule Darcy! Trebuie să fi fost o surpriză nespus de plăcută pentru domnul Bingley să va vadă pe toți pornind după el atât de curând; pentru ca, dacă-mi amintesc bine, el plecase doar cu o zi înainte. Sper ca domnul Bingley și surorile sale erau cu toții bine când ați părăsit Londra?

— Cât se poate de bine, mulțumesc.

Își dădu seama ca nu va mai primi alt răspuns, așa ca, după o mica pauză, adăugă:

— Am înțeles, cred, ca domnul Bingley nu se mai gândește să se reîntoarcă vreodată la Netherfield.

— Nu l-am auzit niciodată spunând așa ceva, dar este probabil ca în viitor să petreacă foarte puțin din timpul lui acolo. Are mulți prieteni și este la o vârstă când numărul prietenilor și obligațiilor crește neconținut.

— Dacă are de gând să stea la Netherfield numai puțin timp ar fi mai bine pentru cei din vecinătate dacă ar renunța cu totul la casă, pentru ca atunci am putea avea acolo o familie stabilă. Dar poate ca domnul Bingley nu a luat casa atât de mult pentru plăcerea vecinilor cât pentru a sa proprie și trebuie să ne așteptăm s-o țină sau s-o lase după același criteriu.

— Nu m-ar surprinde deloc, spuse Darcy, dacă ar renunța la ea, de îndată ce i s-ar oferi ceva convenabil.

Elizabeth nu răspunse nimic. Se temea să vorbească în continuare de prietenul lui și, nemaiaivând ce spune, se hotărî să-l lase pe el să se frământa pentru a găsi un subiect.

Darcy își dădu seama de intenția ei și spuse îndată:

— Locuința aceasta pare foarte confortabilă. Lady Catherine, cred, a făcut mult pentru casa asta când domnul Collins s-a instalat la Hunsford.

— Cred ca da și sunt convinsă ca nu și-ar fi putut revărsa bunăvoința asupra cuiva mai recunoscător.

— Domnul Collins pare să fi avut mare noroc în alegerea soției sale.

— Da, într-adevăr; prietenii lui se pot bucura din plin de faptul ca a dat peste una dintre foarte puținele femei cu judecată care l-ar fi luat de bărbat sau care, dacă l-ar fi luat, l-ar fi făcut fericit. Prietena mea are foarte multă minte, deși nu sunt sigură ca socotesc măritișul ei cu domnul Collins drept lucrul cel mai cuminte pe care l-a făcut vreodată. Pare totuși foarte fericită și, din punct de vedere al prudenței, este o căsătorie foarte bună pentru dânsa.

— Trebuie să-i fie foarte plăcut să locuiască la o distanță atât de convenabilă de familie și prietenii ei.

— O numiți o distanță atât de convenabilă? Sunt aproape cincizeci de mile.

— Și ce sunt cincizeci de mile pe o șosea bună? Nițel mai mult decât o călătorie de o jumătate de zi. Da, o numesc o distanță foarte convenabilă.

— N-aș fi considerat niciodată distanță unul dintre *avantajele* acestei căsătorii, exclamă

Elizabeth. N-aș fi zis niciodată ca doamna Collins s-a stabilit în *apropierea* familiei sale.

— Aceasta este dovada atașamentului dumneavoastră față de Hertfordshire. Orice loc care depășește imediata vecinătate a proprietății Longbourn, îmi imaginez, vi s-ar părea departe.

Pe când vorbea, avu un surâs pe care Elizabeth își închipui că-l înțelege. Desigur, el presupunea ca ea se gândește la Jane și Netherfield și roși când îi răspunse:

— Nu vreau să spun ca o femeie nu se poate instala niciodată destul de aproape de familia ei. Depărtarea și apropierea sunt, desigur, relative și depind de multe și variate împrejurări. Acolo unde, din fericire, cheltuiala drumului este neînsemnată, distanță nu constituie nici un rău. Nu acesta este însă cazul aici. Domnul și doamna Collins au un venit frumos, dar nu atât de mare cât să-și îngăduie călătorii dese, și sunt convinsă ca prietena mea nu ar considera ca se afla în *apropiere* de familia ei, decât la o distanță mai mica de *jumătate* din cea actuală.

Domnul Darcy își trase scaunul puțin mai aproape de ea și spuse:

— *Dumneavoastră* nu puteți fi îndreptățită să va simțiți atât de puternic legată de un loc. Nu se poate ca dumneavoastră să fi stat tot timpul la Longbourn.

Elizabeth păru surprinsă. Domnul trecea printr-o schimbare de sentimente; își trase scaunul înapoi, lua un ziar de pe masă și cu ochii pe el spuse pe un ton mai rece:

— Va place în Kent?

Acesta le prilejui un mic dialog pe tema regiunii, un dialog calm și concis și din partea unuia și a celuilalt și care lua curând sfârșit, căci Charlotte și sora ei, care se întorseseră tocmai de la plimbare, intrară în cameră. *Tete-a-tete*-ul lor le surprinse. Domnul Darcy le explică greșeala care-l făcuse s-o inoportuneze pe domnișoara Bennet și, după ce mai rămase câteva minute fără să spună mare lucru, plecă.

— Ce poate să însemne asta? Se miră Charlotte, imediat după ieșirea lui. Dragă Eliza, este sigur îndrăgostit de tine; altfel n-ar fi venit la noi, în modul acesta familiar.

Dar după ce Elizabeth le povesti despre tăcerea lui, nu li se mai păru plauzibil — cu toată marea dorință a Charlottei — să fie așa; și după multe presupuneri, în cele din urmă puseră vizita lui pe seama dificultății de a găsi ceva de făcut, ceea ce era foarte probabil pentru anotimpul acela. Sezonul sporturilor în aer liber se închisese. Acasă se aflau Lady Catherine, cărți și o masă de biliard; dar domnii nu pot sta tot timpul în casă; și distanță mica până la parohie, sau plăcerea de a se plimba până acolo, sau de a-i vedea pe cei ce locuiau acolo erau tentații pentru cei doi veri să se îndrepte spre parohie zilnic. Veneau în cursul dimineții, la ore diferite, câteodată separat, câteodată împreună și, din când în când, însoțiți de mătușa lor. Era limpede pentru toți ca domnul colonel Fitzwilliam venea pentru ca se simțea bine în societatea lor — convingere care-l făcu și mai simpatic; Elizabeth era înviorată de plăcerea pe

care i-o dădea atât societatea lui cât și evidentă lui admirație pentru favoritul ei de odinioară, George Wickham; și deși când îi compară găsea în felul de a fi al colonelului Fitzwilliam o gentilețe mai puțin captivantă, acesta din urmă era, avea ea impresia, cel mai citit dintre ei doi.

Dar motivul pentru care domnul Darcy venea atât de des la parohie era mai greu de înțeles. Nu putea fi societatea lor, căci adesea rămânea acolo zece minute fără să deschidă gura și, când vorbea, părea s-o facă de nevoie mai curând decât de bunăvoie — un sacrificiu adus bunei-cuviințe, nu o plăcere pentru el. Rareori părea cu adevărat prezent. Doamna Collins nu știa ce să creadă despre el. Colonelul Fitzwilliam, făcând uneori haz de stupiditatea lui, afirma ca de obicei era altfel, ceea ce nu s-ar fi putut spune după cele ce constată ea însăși; și cum l-ar fi plăcut să creadă ca schimbarea se datora dragostei și ca obiectul acelei iubiri era prietena ei Eliza, se așternu serios la lucru pentru a descoperi adevărul. Îl observă ori de câte ori se aflau la Rosings și ori de câte ori venea el la Hunsford, dar fără mare succes. Desigur, Darcy se uită mereu la prietena ei, dar expresia din ochii lui era discutabilă. Era o privire gravă, stăruitoare, dar Charlotte se îndoia adesea ca ar fi exprimat o mare admirație; câteodată părea doar o privire absentă.

O dată sau de două ori îi sugera Elizabeth posibilitatea ca Darcy să aibă o înclinație pentru ea, dar prietena ei râse de această idee, iar doamna Collins și-a spus ca nu are dreptul să insiste, de teamă să nu stârnească speranțe care — probabil — s-ar fi sfârșit doar cu o dezamăgire, pentru ca, după părerea ei, nu există nici o îndoială ca toată antipatia tinerei fete s-ar fi topit dacă și-ar fi putut închipui ca Darcy era vrăjit de ea.

În planurile ei pline de bunăvoință, doamna Collins o vedea uneori pe Elizabeth

măritându-se eu colonelul Fitzwilliam. Acesta era, dincolo de orice comparație, omul cel mai drăguț cu putință; o admira pe Elizabeth și situația lui era foarte îmbietoare dar, pentru a contrabalansa toate aceste avantaje, domnul Darcy avea o deosebită influență în cadrul bisericii, iar vărul lui nici una.

Capitolul XXXIII

Nu numai o singură dată în timpul hoinărelilor ei prin parc, îl întâlni Elizabeth, din întâmplare, pe domnul Darcy. O necăjea ironia destinului care mâna pașii lui într-acolo unde nu-i mâna pe ai nimănui altuia; și ca să prevină repetarea acestui lucru în viitor, avu grijă să-i spună, de prima dată, ca aceea era una dintre plimbările ei preferate. Cum de s-a mai întâmplat și a doua oară, deci, era foarte ciudat. Dar s-a întâmplat totuși și a doua, chiar și a treia oară. Părea să fie din partea lui o premeditată nepolitețe sau o penitență pe care și-o impunea căci, cu aceste prilejuri, nu se mulțumea numai să-i pună întrebări de politețe, să tacă stângaci și apoi să-și continue singur plimbarea; dânsul credea cu adevărat ca era potrivit să se întoarcă din drum și s-o însoțească. Nu spunea niciodată mare lucru și nici ea nu-și dădea osteneala să vorbească sau să asculte mult; dar o izbi faptul ca la a treia lor întâlnire îi puse niște întrebări ciudate, fără nici o legătură între ele: dacă îi făcea plăcere ca se afla la

Hunsford, despre pasiunea ei pentru plimbări singuratice, ce părere avea despre fericirea domnului și doamnei Collins — și, vorbind despre Rosings și despre faptul ca Elizabeth nu înțelegea în totul viața din casa aceea, el păru să se aștepte ca și ea să locuiască tot acolo oricând ar mai reveni în Kent. Din cuvintele lui reieșea ca aceasta era de la sine înțeles. Se putea oare să-l aibă în vedere pe colonelul Fitzwilliam? Elizabeth presupunea ca, dacă dânsul vorbise cu vreo intenție, voise probabil să facă o aluzie la ce s-ar putea ivi din partea aceea. Faptul o întristă puțin și fu foarte bucuroasă când ajunseră la poarta gardului din fata parohiei.

Într-o zi, când se plimba recitind cu mare atenție ultima scrisoare de la Jane, stăruind asupra unor pasaje care dovedeau ca sora ei nu scrisese într-un moment de bună dispoziție, în loc să aibă din nou surpriză de a-l vedea pe domnul Darcy, când ridică ochii îl văzu în fața ei pe domnul colonel Fitzwilliam. Puse îndată scrisoarea de o parte și, silindu-se să zâmbească, spuse:

— Nu știam ca vi se-ntâmplă să va plimbați prin partea aceasta.

— Am făcut înconjurul parcului, răspunse colonelul, așa cum fac în general în fiecare an și aveam de gând să-mi închei plimbarea cu o vizită la parohie. Mergeți mult mai departe?

— Nu, voiam să mă întorc.

Și, așa cum spusese, se întoarse și porniră împreună înspre parohie.

— Plecați sigur din Kent, sâmbătă? Întrebă ea.

— Da, dacă Darcy nu va amâna din nou. Dar sunt la dispoziția lui. El aranjează lucrul acesta cum îi place.

— Și dacă nu este întotdeauna mulțumit de aranjamentul lui, are cel puțin satisfacția de a-și alege singur ce vrea. Nu cunosc pe nimeni căruia posibilitatea de-a face ce vrea să-i facă mai multă plăcere decât domnului Darcy.

— Îi face mare plăcere să facă ce vrea, răspunse colonelul Fitzwilliam. Dar asta ne place tuturor. El are însă posibilități mai mari decât mulți alții de a proceda astfel, pentru ca este bogat și mulți alții sunt săraci. Sunt subiectiv. Știți bine ca un fiu mai mic trebuie să se obișnuiască cu renunțarea și dependentă.

— După părerea mea, fiul mai mic al unui conte poate cunoaște foarte puțin și dintr-una și dintr-altă. Și acum, serios, ce ați știut dumneavoastră vreodată despre renunțare și dependentă? Când v-a împiedicat vreodată lipsă de bani să mergeți oriunde ați vrut, sau să va procurați orice v-a trecut prin minte?

— Acesta este un atac direct — și nu pot spune ca am îndurat multe greutăți de acest fel. Dar în chestiuni de o mai mare importanță s-ar putea să sufăr din lipsa banilor. Fiii mai mici nu se pot însura cu cine le place.

— Afară de cazul când le plac femeile cu stare, ceea ce cred ca li se întâmplă foarte des.

— Felul nostru de viața ne face foarte dependenți și nu sunt mulți, în situația mea, care să-și poată îngădui să se însoare fără să dea oarecare atenție averii.

„Aceasta, se întrebă Elizabeth, este oare la adresa mea?” și gândul o făcu să se îmbujoreze; dar, revenindu-și, spuse cu glas vioi:

— Și, mă rog, care este prețul obișnuit pentru fiul mai mic al unui conte? Afară de cazul ca fratele mai mare este foarte bolnăvicios, presupun ca

n-ați cere peste cincizeci de mii de lire.

El îi răspunse pe același ton și subiectul căzu. Pentru a curma tăcerea care l-ar fi putut face să-și închipuie ca era afectată de cele ce se petrecuseră, Elizabeth spuse curând după aceea:

— Îmi închipui ca vărul dumneavoastră v-a luat cu el mai ales ca să aibă pe cineva la dispoziție. Mă mir ca nu se căsătorește ca să-și asigure un privilegiu permanent de acest fel. Dar poate ca deocamdată sora sa îndeplinește destul de bine rolul acesta; și cum se afla exclusiv în grija lui, domnul Darcy poate face ce vrea cu ea.

— Nu, răspunse colonelul Fitzwilliam, este un privilegiu pe care trebuie să-l împartă cu mine. Și eu sunt, alături de el, tutorele domnișoarei Darcy.

— Sunteți într-adevăr? Și, mă rog, ce fel de tutori sunteți dumneavoastră? Pupila dumneavoastră va da mult de lucru? Domnișoarele de vârstă ei sunt uneori greu de dirijat; și dacă are caracterul unui Darcy, poate că-i place și ei să facă ce vrea.

În timp ce vorbea, Elizabeth observă ca dânsul o privea grav; și modul în care o întrebă îndată ce a făcut-o să presupună ca domnișoara Darcy ar putea să le facă greutatea o convinse ca, într-un fel sau altul, era foarte aproape de adevăr. Răspunse pe loc:

— Nu trebuie să va temeți. N-am auzit niciodată nimic rău despre dânsa; și cred ca este una dintre ființele cele mai docile din lume. Este prietena favorită a unor doamne pe care le cunosc, doamna Hurst și domnișoara Bingley. Cred ca v-am auzit spunând ca le cunoașteți și dumneavoastră.

— Le cunosc puțin. Fratele lor este un bărbat plăcut și distins; este un bun prieten al lui

Darcy.

— Oh! Da! Exclamă Elizabeth, sec. Domnul Darcy este neobișnuit de drăguț cu domnul

Bingley și l-a luat sub aripa lui ocrotitoare.

— „Aripa lui ocrotitoare”! Da, cred cu adevărat ca Darcy îl ocrotește în chestiunile în care prietenul sau are foarte mare nevoie de ocrotire. Judecând după ceva ce mi-a spus în timpul călătoriei noastre încoace, am motive să cred ca Bingley îi este foarte îndatorat. Dar ar trebui să-i cer iertare, căci nu am nici un drept să cred ca Bingley era persoană despre care vorbea. N-a fost decât o presupunere.

— La ce va referiți?

— Este vorba de o împrejurare pe care Darcy, desigur, n-ar putea dori s-o cunoască toată lumea, pentru ca, dacă ar ajunge la urechile celor din familia domnișoarei, ar fi un lucru neplăcut.

— Puteți conta pe discreția mea.

— Amintiți-vă, de asemeni, ca nu am multe motive să cred ca e vorba de Bingley. Ceea ce mi-a spus se reduce la atât: ca se felicită pentru ca nu de mult salvase un prieten de la neplăcerile unei căsătorii foarte imprudente, fără să menționeze însă nume sau alte detalii; și am bănuir ca era Bingley, numai pentru ca îl cred în stare să intre într-o încurcătură de acest fel și pentru ca știam ca au fost împreună toată vara trecută.

— Domnul Darcy v-a mărturisit motivele intervenției sale?

— Am înțeles ca împotriva domnișoarei erau unele obiecții foarte puternice.

— Și ce vicleșuguri a folosit ca să-i despartă?

— Nu mi-a vorbit despre vicleșugurile pe care le-a folosit, spuse Fitzwilliam zâmbind. Mi-a spus numai ceea ce v-am povestit adineauri.

Elizabeth nu răspunse nimic și continuă să meargă alături de el, cu inima clocotind de indignare. După ce o privi câteva clipe, Fitzwilliam o întrebă de ce căzuse pe gânduri.

— Mă gândesc la cele ce mi-ați spus, răspunse ea. Purtarea vărului dumneavoastră mă

contrariază. De ce trebuia să se erijeze în judecător?

— Sunteți dispusă să considerați intervenția lui mai curând ca un exces de zel?

— Nu văd ce drept avea domnul Darcy să hotărască dacă sentimentul prietenului sau era sau nu oportun; sau de ce, bazându-se numai pe judecata sa era chemat să hotărască și să dirijeze modul în care prietenul acela trebuia să-și găsească fericirea. Dar, continuă ea stăpânindu-se, cum nu cunoaștem nici un detaliu, nu este cinstit să-l condamnăm. E de presupus ca nu există dragoste puternică în cazul de care ați vorbit.

— Presupunerea dumneavoastră nu este lipsită de logică, spuse Fitzwilliam, dar micșorează în modul cel mai trist triumful vărului meu.

Toate acestea fuseseră rostite în glumă, dar ei i se păru ca fac o imagine a domnului Darcy, atât de fidelă, încât se temu să nu se trădeze cu vreun răspuns; și de aceea, schimbând brusc subiectul, vorbi despre lucruri indiferente până ce ajunseră la parohie. Îndată ce colonelul Fitzwilliam plecă, închisă în camera ei, Elizabeth se putu gândi fără încetare la tot ce auzise. Era greu de imaginat ca ar putea fi vorba de altcineva în afară de aceia pe care îi știa ea. Nu puteau exista în lume doi bărbați asupra cărora domnul Darcy să poată avea o influență atât de nelimitată. Niciodată nu se îndoise de faptul ca el nu era străin de măsurile luate pentru a-l despărți pe Bingley de Jane; dar planuirea și aplicarea acestor măsuri le pusese în primul rând în seamă domnișoarei Bingley. Dacă însă domnul Darcy nu se lăsase înșelat de propria-i vanitate, *el* era cauza — mândria și capriciul sau erau cauzele — pentru tot ceea ce Jane suferise și continuă încă să sufere. El distrusese, pentru un timp, orice speranță de fericire a celei mai afectuoase și mai generoase inimi din lume; și nimeni nu ar fi putut spune cât de persistent era răul pe care l-a putut pricinui.

„Erau unele obiecții foarte puternice împotriva domnișoarei” fuseseră cuvintele colonelului Fitzwilliam și aceste „puternice obiecții” erau probabil cei doi unchi: unul avocat la țară și celălalt neguțător la Londra.

„Janei, exdama Elizabeth, nu i se poate imputa ceva — e numai drăgălășenie, numai bunătate, are o judecată perfectă, o minte luminată și maniere cuceritoare. Și nici împotriva tatălui meu nu se poate spune nimic căci, cu toate ciudățeniile sale, are însușiri pe care nici chiar domnul Darcy nu le poate disprețui și o respectabilitate pe care el nu o va atinge probabil niciodată”.

Când se gândi la mama ei, încrederea Elizabethi se clătină puțin, desigur; dar nu voi să admită ca obiecțiunile *împotriva* ei aveau mare greutate în fața domnului Darcy a cărui mândrie, era convinsă, ar fi fost mai greu rănită de lipsa de importanță a rudelor prietenului sau decât de lipsa bunului simț; și, în cele din urmă, fu încredințată ca domnul Darcy se lăsase condus, în parte, de acest gen de oribilă mândrie și, în parte, de dorința de a-l păstra pe domnul

Bingley pentru sora lui.

Tulburarea ce i-o provocară aceste gânduri și lacrimile vărsate îi dădură o durere de cap care se înrăutăți către seară într-atât încât, adăugată la neplăcerea de a-l vedea pe domnul Darcy, o hotărî să nu-i însoțească pe verii ei la Rosings, unde erau poftiți să ia ceaiul. Doamna Collins, văzând ca Elizabeth se simțea într-adevăr rău, nu stăruî să meargă și-l împiedica, atât cât fu posibil, pe soțul ei de a insista; dar domnul Collins nu-și putu ascunde teamă ca Lady Catherine va fi destul de nemulțumită pentru ca ea rămăsese acasă.

Capitolul XXXIV

După plecarea lor, Elizabeth, ca și când ar fi dorit să se îndârjească tot mai mult împotriva domnului Darcy, hotărî să recitească toate scrisorile pe care i le scrisese Jane, de la venirea ei în Kent. În aceste scrisori Jane nu se plângea de nimic, nu reînvia întâmplări trecute, nici nu pomenea ceva despre vreo nouă suferință; dar *în* toate, și aproape în fiecare rând din fiecare scrisoare, se simțea lipsa acelei voioșii care îi caracteriza stilul și care, izvorând din seninătatea unui spirit împăcat cu sine și binevoitor față de toată lumea, nu era mai niciodată înnorată. Elizabeth se opri asupra fiecărei propoziții care sugera ideea unei nemulțumiri, cu o atenție pe care nu o avusese la prima lectură. Felul nerușinat în care se lăudase domnul Darcy cu suferințele pe care fusese în stare să le pricinuiască îi dădură o idee mai vie despre durerea surorii sale. Simți o oarecare mângâiere la gândul ca peste două zile vizita lui la Rosings va lua sfârșit și o mai mare mângâiere la gândul ca în mai puțin de două săptămâni va fi din nou cu Jane și se va strădui s-o ajute cu toată puterea dragostei ei să-și recapete liniștea.

Nu se putu gândi la plecarea lui Darcy din Kent fără să nu-și aducă aminte ca vărul lui urma să plece împreună cu el; dar colonelul Fitzwilliam dovedise limpede ca nu avea nici un fel de intenții, și oricât de simpatic i-ar fi fost, Elizabethei nu-i trecea prin gând să se întristeze din cauza lui.

Pe când lua această hotărâre, fu trezită de sunetul clopotului de la intrare; se simți puțin emoționată la gândul ca putea fi chiar colonelul Fitzwilliam care le făcuse o dată o vizită seara, târziu, și care poate venise acum pentru a se interesa în mod special de ea. Gândul acesta fu însă imediat gonit și dispoziția ei suferi o mare schimbare când, complet uluită, îl văzu pe domnul Darcy intrând. Acesta începu imediat s-o întrebe grăbit despre sănătate, punând vizita lui în seamă dorinței de a afla ca se simțea mai bine. Elizabeth îi răspunse cu o politețe rece. Domnul Darcy luă loc câteva clipe, apoi, ridicându-se, merse de colo până colo prin cameră. Elizabeth era mirată, dar nu spuse nici un cuvânt. După o tăcere de câteva minute, Darcy veni în fața ei și, foarte tulburat, începu astfel:

— Zadarnic m-am luptat. N-am reușit. Sentimentele mele nu s-au lăsat învinse. Trebuie să-mi îngăduiți să va mărturisesc admirația și dragostea mea arzătoare.

Uimirea Elizabethei fu de nedescris. Deschise ochii mari, se roși, deveni bănuitoare și rămase tăcută. El lua totul drept o suficientă încurajare și îi mărturisî, în continuare, tot ce simțea și simțise de mult pentru ea. Vorbi

frumos dar, în afară de simțămintele inimii, mai erau și altele de menționat și nu fu mai elocvent pe tema afecțiunii lui decât pe aceea a mândriei. Conștiința inferiorității ei și a faptului ca — aceasta însemna o degradare pentru el, obstacolele reprezentate de familie, care pune întotdeauna rațiunea înaintea sentimentului, fură dezbătute cu o căldură datorată parcă faptului ca o rănea, dar foarte nepotrivită să-i susțină cererea.

În pofida antipatiei sale profund înrădăcinate, nu putu rămâne insensibilă la omagiul ce-l reprezenta dragostea unui asemenea om; și, deși intențiile ei nu se schimbă nici un moment, îi păru rău — în prima clipă — de durerea pe care Darcy urma s-o resimtă; dar limbajul folosit în continuare îi stârni indignarea și toată compătimirea i se prefăcu în mânie. Încercă totuși să se liniștească pentru a-i răspunde cu răbdare când va sfârși de vorbit. El încheie, arătându-i tăria afecțiunii pe care, în ciuda încercărilor făcute, îi fusese cu neputință s-o înfrângă și își exprimă speranța ca dragostea îi va fi răsplătită acordându-i mâna ei. În timp ce vorbea, Elizabeth își putu da seama ca el nu avea nici o îndoială în privința unui răspuns favorabil. *Vorbea* despre teamă și neliniște, dar chipul lui exprima o totală siguranță. O astfel de atitudine nu putea decât s-o irite și mai tare și când Darcy sfârși, Elizabeth îi spuse cu tot sângele năvălindu-i în obraji:

— În împrejurări ca aceasta de față, cred ca regulă stabilită cere să arăți cât de îndatorată ești pentru sentimentele mărturisite, oricât de inegal ai răspunde acestor sentimente. Este firesc să te simți îndatorat și dacă aș putea *simți* vreo recunoștință, v-aș mulțumi. Dar nu pot. Nu am dorit niciodată prețuirea dumneavoastră și mi-ați acordat-o, desigur, cu totul fără să vreți. Îmi pare rău să fi prilejuit cuiva o suferință. S-a întâmplat însă absolut fără să vreau și va fi, sper, de scurtă durată. Considerentele care v-au împiedicat multă vreme să acceptați sentimentul de dragoste ce-l aveți pentru mine vor putea, fără prea multă greutate, să-l înăbușe, după această explicație.

Domnul Darcy, care stătea rezemat de cămin, cu ochii fixați pe chipul ei, păru că-i primește cuvintele cu tot atâta indignare cât și uimire. Chipul îi pâlă de mânie și pe fiecare trăsătură i se putea vedea tulburarea ce-i cuprinsese mintea. Se lupta să pară stăpân pe sine și nu-și dezlipi buzele până nu i se păru ca reușise ca se stăpânească. Pentru Elizabeth, tăcerea ce urmă fu groaznică. În cele din urmă, cu un glas voit calm, el spuse:

— Și acesta este răspunsul la care pot avea onoarea să mă aștept. Aș putea eventual dori să fiu informat de ce — cu un atât de mic *efort* de politețe — sunt astfel respins. Dar este de mica importantă.

— Aș putea și eu tot atât de bine întreba, replică Elizabeth, de ce, cu scopul atât de vădit de a mă jigni și insulta, v-ați gândit să-mi spuneți ca m-ați îndrăgit împotriva voinței, împotriva rațiunii și chiar împotriva firii dumneavoastră. Nu este aceasta întrucâtva o scuză pentru lipsa mea de politețe, dacă *am fost* nepoliticoasă? Dar mai am și alte motive. Știți ca am. Dacă propriile mele sentimente nu v-ar fi potrivnice, dacă ar fi indiferente, sau chiar dacă v-ar fi favorabile, credeți ca ar exista vreun considerent care să mă înduplece să accept ca soț pe omul care a distrus, poate pentru totdeauna, fericirea unei surori foarte mult iubită?

Când Elizabeth rosti aceste cuvinte, domnul Darcy se schimbă la față; emoția îi fu însă de scurtă durată și o ascultă fără s-o întrerupă în timp ce ea continuă:

— Am toate motivele din lume să gândesc rău despre dumneavoastră. Nu există scuză pentru rolul nejustificat și lipsit de generozitate pe care l-ați jucat în cazul lor. Nu puteți îndrăzni, nu puteți nega ca ați fost factorul principal, dacă nu singurul, care i-a despărțit pe unul de celălalt, expunându-l pe unul dintre ei criticii oamenilor pentru capriciu și nestatornicie, iar pe celălalt, râsul lumii pentru speranțele sale înșelate, și lăsându-i pe amândoi prada unei suferințe dintre cele mai cumplite.

Se întrerupse și remarcă, adânc indignată, ca o ascultă cu un aer ce dovedea ca rămăsese cu totul străin de vreun sentiment de remușcare. O privea chiar cu un surâs ce afecta neîncrederea.

— Puteți nega ca ați făcut aceasta? Repetă ea. Darcy răspunse atunci cu o liniște simulată:

— Nu doresc deloc să neg ca am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a-l despărți pe prietenul meu de sora dumneavoastră, sau ca mă bucur de reușita mea. Cu el am fost mai bun decât cu mine însumi.

Elizabeth trata cu dispreț aceasta reflecție politicoasă; sensul ei însă nu-i scăpa și fu de natură a-i câștiga bunăvoință.

— Dar aceasta nu este singura circumstanță pe care se bazează antipatia mea. Cu mult înainte îmi formasem părerea despre dumneavoastră. Caracterul dumneavoastră îmi fusese dezvăluit acum câteva luni de domnul Wickham. Ce aveți de spus în chestiunea aceasta? Prin ce act imaginar de prietenie va puteți apăra în cazul acesta? Sau prin ce denaturări puteți induce pe alții în eroare în chestiunea asta?

— Arătați un viu interes pentru necazurile acestui domn, spuse Darcy pe un ton mai puțin liniștit și cu fața mai intens colorată.

— Cine cunoaște nenorocirile prin care a trecut, nu se poate să nu-i poarte un viu interes.

— „Nenorocirile prin care a trecut!” repetă Darcy cu dispreț, da, nenorocirile lui au fost mari, într-adevăr.

— Și aceasta datorită dumneavoastră, exclamă Elizabeth cu hotărâre. Dumneavoastră l-ați adus în starea de sărăcie, sărăcie relativă, în care se afla astăzi. L-ați lipsit de avantajele ce-i fuseseră destinate, și dumneavoastră știați să-i fuseseră destinate. L-ați lipsit în anii cei mai frumoși ai vieții de acea independență care i se cuvenea, și pe care o merită. Ați făcut toate astea și îi mai și luați nenorocirile în derâdere și le tratați cu dispreț.

— Și aceasta, strigă Darcy, străbătând camera cu pași repezi, este părerea dumneavoastră despre mine! În felul acesta mă apreciați? Va mulțumesc pentru a mi-o fi explicat atât de clar. Greșelile mele, după aceste raționamente, sunt într-adevăr grele. Dar poate ca, adăugă el oprindu-se din mers și întorcându-se către ea, poate ca aceste culpe ar fi fost trecute cu vederea dacă mândria nu v-ar fi fost rănită de mărturisirea cinstită a scrupulelor care m-au împiedicat, mult timp, de a lua vreo hotărâre serioasă. Poate ca v-ați fi înăbușit aceste amare acuzații dacă v-aș fi ascuns cu mai multă diplomatie luptele pe care le-am dat și v-aș fi măgulit, încredințându-vă ca am fost mânat de o pornire totală, imposibil de stăpânit prin rațiune, prin judecată, prin orice. Dar am oroare de ascunzișuri de orice fel. Și nici nu mi-e rușine de sentimentele despre care v-am vorbit. Erau firești și drepte. V-ați fi putut aștepta să fiu bucuros de inferioritatea rudelor dumneavoastră? Să mă felicit pentru speranță de a avea rude a căror poziție în societate este atât de net sub

nivelul meu?

Elizabeth simțea cum îi creștea mânia cu fiecare clipă; totuși, încerca din răspuțeri să fie liniștită, când îi spuse:

— Va înșelați, domnule Darcy, dacă presupuneți ca modul în care v-ați făcut declarația m-a impresionat în vreun alt fel, decât ca m-a dispensat de măhnirea pe care aș fi putut-o simți refuzându-vă, dacă v-ați fi purtat ca un gentilom.

La aceste vorbe, Darcy tresări; dar nu spuse nimic, și ea continuă:

— Nu mi-ați fi putut face cererea dumneavoastră în căsătorie în nici un mod care m-ar fi putut tenta s-o accept.

Uimirea lui fu iarăși vădită și o privi cu o expresie în care se amestecau neîncrederea și jignirea cea mai adâncă. Elizabeth continuă:

— Chiar de la început — aș putea să spun chiar din clipa când v-am cunoscut — purtarea dumneavoastră, convingându-mă pe deplin de aroganță, înfumurarea și disprețul egoist ce-l aveți pentru simțămintele celorlalți, a fost de natură să formeze baza dezaprobării pe care întâmplările ce au urmat au clădit o antipatie atât de neclintită; și nu trecuse nici o lună de când va cunoșteam când am simțit ca sunteți ultimul om din lume cu care m-aș fi hotărât vreodată să mă căsătoresc.

— Ați spus destul, doamnă. Va înțeleg perfect simțămintele și nu-mi rămâne decât să mă simt rușinat de ale mele. Iertați-mă pentru a va fi răpit atât de mult timp și primiți, va rog, urările mele cele mai bune de sănătate și fericire.

Și, cu aceste cuvinte, părăsi grăbit camera, iar Elizabeth îl auzi în clipa următoare deschizând ușa de la intrare și ieșind.

Văltoarea din sufletul ei era acum dureros de mare. Nu se mai putu ține în picioare și, de slăbiciune, se așeză și plânse timp de o jumătate de oră. Uimirea, în legătură cu cele întâmplate, creștea pe măsură ce se gândea. Era aproape de necrezut ca domnul Darcy să-i fi cerut mâna; ca el să fi fost îndrăgostit de ea timp de atâtea luni — atât de îndrăgostit, încât să dorească să se însoare cu ea, în pofida tuturor obiecțiunilor care-l făcuseră să-și împiedice prietenul să se însoare cu sora ei, obiecțiuni care aveau, desigur, cel puțin aceeași greutate și în propriul lui caz. Era îmbucurător să fi inspirat fără să vrea o dragoste atât de puternică. Dar mândria lui, oribilă lui mândrie, mărturisirea fără de rușine a ceea ce făcuse în cazul Janei, siguranța de neiertat cu care recunoscuse totul, deși nu-și putuse justifica fapta, insensibilitatea cu care pomenise de domnul Wickham și cruzimea lui față de acesta, cruzime pe care nici nu încercase s-o nege, înăbușiră curând înduioșarea stărnită, pentru o clipă, de gândul la dragostea lui.

Nu înceta să se gândească la cele întâmplate, într-o stare de mare agitație, până ce huruitul trăsurii Lady-ei Catherine o făcu să-și dea seama ca nu era deloc în stare să facă față privirii cercetătoare a Charlottei și se grăbi să fugă în camera ei.

Capitolul XXXV

Elizabeth se trezi a doua zi dimineată cu aceleași gânduri și același subiect de meditație cu care, în cele din urmă, adormise. Nu-și putea încă

reveni din surpriză celor întâmplare; îi era imposibil să-și schimbe gândurile și, cum nu se simțea deloc dispusă să se ocupe de ceva, imediat după micul dejun, se hotărî să-și îngăduie puțină mișcare în aer curat. Se îndreptă direct către locul ei preferat când, amintindu-și ca domnul Darcy venea uneori pe acolo, se opri și, în loc să intre în parc, o luă pe drumul care ducea dincolo de răscruce. Îngrăditură parcului hotărnică încă drumul pe o latură și curând ea depăși una dintre porțile parcului.

După ce se plimbă de două-trei ori în lungul acelei părți a drumului, frumusețea dimineții o îmbie să se oprească la poartă și să privească parcul. În cele cinci săptămâni pe care le petrecuse în Kent se produsese mari schimbări în natura și fiecare zi adăugă ceva la verdele copacilor tineri. Era pe punctul de a-și continua plimbarea când avu impresia ca zărește silueta unui domn în crângul care mărginea parcul. Venea în direcția ei și, temându-se să nu fie domnul Darcy, se retrase imediat. Dar persoana care avansa se afla acum destul de aproape ca s-o vadă și, înaintând nerăbdătoare, îi pronunță numele. Elizabeth se îndepărtase; dar auzindu-se chemată, deși de un glas care îi dovedea ca este domnul Darcy, se apropie din nou de poartă. În același timp ajunsese și dânsul acolo și, întinzându-i o scrisoare pe care ea o luă instinctiv, spuse cu o privire plină de calm distant:

— M-am plimbat un timp prin crâng, în speranța de a va întâlni. Vreți să-mi faceți onoarea de a citi această scrisoare?

Apoi, cu o ușoară plecăciune, se reîntoarce în parc și curând se făcu nevăzut. Fără să se aștepte la vreo bucurie, dar cu cea mai mare curiozitate, Elizabeth deschise scrisoarea și, spre mai marea ei mirare, văzu ca plicul conținea două coale de hârtie acoperite cu un scris în rânduri foarte dese. Chiar și plicul era scris în întregime. Continuând să meargă în lungul drumului, începu s-o citească. Era datată de la Rosings la ora opt de dimineață și sună precum urmează:

„Nu va neliniștiți, doamnă, la primirea acestei scrisori, de teamă ca ea ar cuprinde vreo repetare a declarării sentimentelor sau vreo reînnoire a propunerii care, ieri seară, v-au dezgustat atât de mult. Va scriu fără cea mai mica intenție de a va supăra pe dumneavoastră sau de a mă umili pe mine, stăruind asupra unor dorințe care, pentru fericirea amândurora, nu vor putea fi destul de curând uitate; iar efortul pe care conceperea și lectura acestei scrisori îl prilejuiesc putea fi evitat, dacă n-aș fi simțit imperios nevoia să fie scrisă și citită. Va trebui deci să-mi iertați îndrăzneala cu care va solicit atenția; dacă ar fi după simțămintele dumneavoastră, știu, ea mi-ar fi acordat fără bunăvoință; o cer însă de la spiritul dumneavoastră de dreptate.

Aseară mi-ați pus în seamă două culpe de natură foarte diferită și, desigur, la fel de grave. Prima a fost ca, fără să țin seama de sentimentele nici unuia dintre ei, l-am despărțit pe domnul Bingley de sora dumneavoastră; și a doua ca, sfidând orice comandamente, sfidând onoarea și omenia, am ruinat bunăstarea prezenta și am distrus viitorul domnului Wickham. A fi zvârlit departe, cu bună știință, dintr-un capriciu, pe tovarășul tinereții mele, favoritul recunoscut al tatălui meu, un tânăr care cu greu se putea sprijini pe altceva decât pe protecția noastră și care a fost crescut în speranța ca va beneficia de ea, ar fi o ticăloșie față de care despărțirea a doi tineri a căror afecțiune putea fi numai o mlădiță de câteva săptămâni n-ar suferi comparație.

Sper însă ca, după ce veți fi citit următoarea relatare a faptelor mele și a

motivelor acestor fapte, voi fi scutit în viitor de blamul atât de grav ce mi-a fost acordat aseară cu atâta generozitate, pentru fiecare dintre aceste cazuri. Dacă pentru a le lămuri, ceea ce este o datorie față de mine însumi, voi fi nevoit să vorbesc despre simțăminte care ar putea să le jignească pe ale dumneavoastră, pot numai să spun ca regret. Trebuie să ne supunem necesității, și a continua să mă scuz ar fi absurd.

Nu mă aflu de multă vreme în Hertfordshire când am băgat de seamă, ca și alții, ca Bingley o preferă pe sora dumneavoastră mai mare multor altor tinere din ținut. Dar până în seara când au dansat împreună la Netherfield nu mi-am dat seama ca la el era vorba de ceva serios. Îl văzusem deseori îndrăgostit, mai înainte. La balul acela, pe când aveam cinstea de a dansa cu dumneavoastră, am aflat, din remarcă întâmplătoare a lui Sir William Lucas, ca atențiile lui Bingley pentru sora dumneavoastră treziseră, la toată lumea, speranța ca ei se vor căsători. Domnia sa a vorbit despre acest lucru ca despre un eveniment sigur — căruia numai dată îi rămăsese încă nefixată. Din clipa aceea am urmărit cu atenție purtarea prietenului meu și am putut observa ca preferința lui pentru domnișoara Bennet depășea ceea ce constatasem vreodată la el. Am observat-o și pe sora dumneavoastră. Privirea și felul ei de a fi erau deschise, vesele, seducătoare ca întotdeauna, dar fără vreun simptom de afecțiune mai deosebită; observațiile mele din seara aceea m-au convins ca, deși dânsa îi primea atențiile cu plăcere, nu le încuraja răspunzând sentimentelor lui. Dacă *dumneavoastră* nu v-ați înșelat în chestiunea aceasta, trebuie să fi greșit eu. Cum o cunoașteți pe sora dumneavoastră mai bine decât mine, alternativă a doua este mai probabilă. Dacă așa s-a întâmplat, dacă datorită greșelii mele i-am pricinuit o durere, resentimentul dumneavoastră nu este lipsit de rațiune. Nu voi șovăi să afirm însă ca seninătatea de pe chipul și din înfățișarea surorii dumneavoastră erau de natură să-i dea unui observator atent convingerea ca, oricât de blândă este din fire, nu-i ușor, se pare, să ajungi la inima ei. Cu siguranță ca doream să cred ca e indiferentă, dar cutez să spun ca cercetările și hotărârile mele nu sunt de obicei înrâurite de speranțele sau temerile pe care le am. N-am crezut ca e indiferentă pentru ca așa doream; am crezut acest lucru dintr-o convingere imparțială, la fel de sincer pe cât o doream cu rațiunea. Obiecțiile mele la această căsătorie nu au fost numai acelea care — am recunoscut ieri seară — cereau toată forța pasiunii pentru a fi trecute cu vederea, în propriul meu caz; lipsa unor rude onorabile nu putea fi pentru prietenul meu un rău atât de mare ca pentru mine. Mai erau însă și alte cauze de nepotrivire, cauze pe care — deși existând încă și existând în mod egal în ambele cazuri — am încercat să le uit pentru ca nu erau de actualitate pentru mine. Aceste cauze se cer menționate, deși pe scurt. Situația în ceea ce privește familia mamei dumneavoastră, deși criticabilă, nu înseamnă nimic în comparație cu lipsa totală de bună-cuviință, atât de frecvent, aproape atât de constant vizibilă la ea însăși, la cele trei surori mai mici ale dumneavoastră și ocazional, chiar și la tatăl dumneavoastră. Iertați-mă; mă doare ca va jignesc. Dar pentru dumneavoastră și sora dumneavoastră mai mare, necazurile pe care le aveți din cauza defectelor rudelor dumneavoastră cele mai apropiate și neplăcerea de a le vedea etalate pot fi alinate de gândul ca a va fi purtat astfel încât să evitați o cât de neînsemnată critică de acest fel este un elogiu ce vi se aduce și care nu e mai puțin general acordat decât o merită judecata sănătoasă și caracterul amândurora. Voi mai spune numai, în continuare, ca tot ce s-a

petrecut în seara aceea a confirmat părerea mea despre fiecare în parte, și toate motivele care m-ar fi putut îndemna mai înainte să-mi apăr prietenul de ceea ce socoteam ca este o legătură cât se poate de nefericită au devenit și mai puternice. A doua zi, el a plecat din Netherfield la Londra, așa cum, sunt sigur, va amintiți, având intenția să se întoarcă repede. Acum trebuie lămurit rolul pe care l-am avut eu. Sora lui era tot atât de îngrijorată ca și mine. Am descoperit curând coincidența dintre simțămintele noastre și, conștienți în aceeași măsură ca nu era vreme de pierdut pentru a-l îndepărta pe fratele ei, am hotărât pe loc să-l urmărim imediat la Londra. În consecință am plecat acolo și mi-am luat fără ezitare sarcina să-i arăt prietenului meu relele evidente ale unei astfel de alegeri. I le-am descris și subliniat cu seriozitate. Dar, oricât ar fi putut aceste observații să-i zdruncine sau să-i amâne hotărârea, presupun ca ele nu ar fi împiedicat până la urma căsătoria, dacă nu ar fi fost întărite de asigurarea pe care nu am șovăit să i-o dau cu privire la indiferenta surorii dumneavoastră. El crezuse înainte ca dânsa răspundea dragostei lui cu o afecțiune sinceră, dacă nu egala. Bingley, însă, e foarte modest din fire și contează pe judecata mea mai mult decât pe a sa proprie. A-l convinge deci ca se înșelase nu a fost lucru greu. A-l hotărî să nu se mai întoarcă în Hertfordshire, după ce-l convinsesem, a fost treaba de o clipă. Nu mă pot considera vinovat pentru ceea ce am făcut. În toată această întâmplare există însă un singur aspect al comportării mele la care nu mă gândesc cu mulțumire; acesta este faptul ca mi-am îngăduit să folosesc o șiretenie, și nu i-am spus ca sora dumneavoastră se afla la Londra. Eu știam acest lucru, după cum știa și domnișoara Bingley; fratele ei însă îl ignoră chiar și în prezent. Poate ca ei s-ar fi putut întâlni fără vreo urmare gravă, dar dragostea lui nu mi s-a părut destul de potolită ca s-o poată vedea fără un oarecare pericol. Poate ca faptul de a-i fi ascuns ceea ce știam, poate ca aceasta disimulare n-a fost demnă de mine. Am făcut-o, și am făcut-o cu cea mai bună intenție. Pe tema aceasta, nu mai am nimic de spus și nici de prezentat vreo altă scuză. Dacă am rănit-o pe sora dumneavoastră în sentimentele sale, am făcut-o fără să știu; și deși motivele care m-au minat s-ar putea să vi se pară în mod firesc insuficiente, nu m-am putut convinge încă de faptul ca sunt condamnabile.

În privința celeilalte — mult mai grave — acușări, aceea de a-l fi păgubit pe domnul Wickham, nu pot decât s-o resping, arătându-vă în întregime legăturile ce au existat între familia mea și dânsul. Nu știu de ce *anume* m-a acuzat, dar pentru dovedirea adevărului celor ce voi relata, pot aduce nu numai un singur martor de toată încrederea. Domnul Wickham este fiul unui om foarte onorabil care a avut timp de mulți ani conducerea întregii proprietăți Pemberley și a cărui bună purtare în îndeplinirea sarcinilor lui de încredere l-a determinat, firește, pe tatăl meu să-i fie de folos; mărinimia tatălui meu s-a revărsat de aceea generos asupra lui George Wickham, care era finul sau. Tatăl meu l-a întreținut la școală și apoi la Cambridge — un ajutor extrem de important deoarece propriul sau tată, veșnic sărac din cauza extravaganelor soției sale, ar fi fost incapabil să-i dea o educație de gentilom. Tatăl meu nu aprecia numai societatea acestui tânăr, ale cărui maniere au fost totdeauna fermecătoare; avea și o părere cât se poate de bună despre el, și, sperând ca profesiunea lui va fi slujirea bisericii, avea de gând să-i ajute în acest scop. În ceea ce mă privește, sunt mulți, mulți ani de când am început să am despre el o cu totul altă părere. Depravarea lui, lipsa de scrupule, pe care avea grijă să le

ascundă fața de cel mai bun prieten al sau, nu puteau scăpa observației unui tânăr cam de aceeași vârstă și având prilejul, pe care domnul Darcy nu-l avea, să-l vadă în clipe în care nu se mai controla. Acum va voi îndurera din nou; în ce măsură, numai dumneavoastră o puteți spune. Dar oricare ar fi sentimentele pe care vi le-a stârnit domnul Wickham, bănuiala mea în privința naturii acestor sentimente nu trebuie să mă împiedice de a dezvălui adevăratul sau caracter. Ea constituie chiar un motiv în plus. Bunul meu tată a murit acum cinci ani și afecțiunea sa pentru domnul Wickham a rămas până la urma atât de neclintită încât, în testamentul sau, mi-a recomandat în mod special să îl ajut să avanseze în modul cel mai bun pe care i l-ar putea permite profesia sa, iar dacă va intra în ordinul preoțesc, dorea să i se ofere o parohie bogată, îndată ce se va ivi vreuna vacanță. Îi mai lasa în plus și o mie de lire. Tatăl lui nu a supraviețuit mult tatălui meu și, la șase luni după aceste evenimente, domnul Wickham mi-a scris pentru a mă informa ca, deoarece se hotărâse în cele din urmă să renunțe la preoție, spera ca nu voi socoti ca e o lipsă de rațiune din partea lui să se aștepte la ceva mai multe avantaje bănești imediate, în locul patronajului de care nu putea beneficia. Avea oarecari intenții, adăugă el, să studieze dreptul și trebuia să-mi dau seama ca dobânda la o mie de lire însemna un ajutor cu totul insuficient pentru acest lucru. Doream să fie sincer, mai curând decât credeam ca este, dar, în tot cazul, eram dispus să accept propunerea lui. Știam ca domnul Wickham n-avea nici o vocație pentru preoție. Această chestie a fost deci repede tranșată. El a renunțat la orice pretenție de ajutor pentru cariera de preot — dacă s-ar fi întâmplat să se afle vreodată în situația de a-l primi — și în schimb a acceptat trei mii de lire. Orice relații dintre noi păreau rupte. Aveam o părere prea proastă despre el pentru a-l invita la Pemberley sau pentru a accepta societatea lui în oraș. Locuia, cred, mai mult la Londra, dar studiul dreptului era numai un pretext și, fiind acum liber de orice constrângere, ducea o viață de trândăvie și risipă. Timp de aproximativ trei ani am auzit prea puțin despre el dar, când a murit deținătorul parohiei ce-i fusese desemnată lui, a făcut iar apel la mine, în scris, cerându-mi recomandarea. Situația lui materială, mă asigură el — și nu-mi venea greu s-o cred — era extrem de proastă. Găsea ca dreptul era un studiu cu totul nefolositor și era acum hotărât pentru preoție, dacă l-aș fi recomandat pentru parohia de care fusese vorba — lucru de care nu se putea îndoi, fiind sigur ca nu aveam pe nimeni altul de propus și cu neputință ca eu să fi uitat de intențiile veneratului meu părinte. Cu greu m-ați putea condamna pentru ca am refuzat să satisfac această cerere sau pentru ca am rezistat la fiecare repetare a ei. Resentimentele lui erau direct proporționale cu dezastrul situației în care se, afla și, fără îndoială, puneă tot atâta patimă în a-mi denatura faptele în fața altora, cât și în reproșurile ce mi le făcea direct. După această perioadă, orice legătură dintre noi a fost ruptă. Cum trăia, nu știu, dar vara trecută s-a impus din nou, în modul cel mai dureros, atenției mele. Sunt silit acum să menționez o împrejurare pe care aș dori s-o uit eu însumi și pe care o obligație mai puțin însemnată decât cea prezenta nu m-ar putea face să o dezvălui vreunei fapturi omenești. Spunându-vă acest lucru, nu am nici o îndoială ca veți păstra secretul. Sora mea, este cu zece ani mai mica decât mine, a fost lăsată sub tutela nepotului mamei mele, colonelul Fitzwilliam, și a mea. Cam acum un an a fost luată de la școală și instalată la Londra; iar vara trecută a plecat la Ramsgate împreună cu doamna care se ocupă de casa ei. Și tot acolo s-a dus și

domnul Wickham, cu un scop anume, fără îndoială, căci s-a dovedit ca o cunoștea mai de mult pe doamna Younge, al cărei caracter a fost pentru noi o cruntă decepție; de coniventă cu ea și cu ajutorul ei, s-a făcut atât de agreabil Georgianeii — a cărei inimă afectuoasă păstrase o amintire vie a gentileții lui față de dânsa, din anii copilăriei— încât s-a lăsat convinsă să se creadă îndrăgostită și să consimtă să fugă cu el. Avea atunci numai cincisprezece ani, ceea ce este desigur o scuză pentru ea; și după ce v-am arătat cât de imprudenta s-a dovedit sunt fericit să adaug ca am aflat despre acest lucru chiar de la dânsa. Le-am făcut întâmplător o vizită cu o zi-două înainte de fugă plănuită și atunci Georgiana, nefiind în stare să suporte gândul de a îndurera și ofensă un frate pe care îl considera aproape ca pe un tată, mi-a mărturisit totul. Va puteți imagina ce am simțit și ce măsuri am luat. Grija pentru reputația și simțămintele surorii mele a împiedicat orice acțiune publică; i-am scris însă domnului Wickham care a părăsit imediat localitatea; doamna Younge a fost, bineînțeles, concediată din postul ei. Ținta principală a domnului Wickham era, fără îndoială, averea surorii mele, care este de treizeci de mii de lire, dar nu pot să nu mă gândesc ca speranța de a se răzbuna pe mine fusese de asemenea un puternic mobil. Răzbunarea i-ar fi fost, într-adevăr, totală. Aceasta este, doamnă, relatarea cinstită a tuturor faptelor în care am fost amestecați amândoi; și, dacă nu o veți respinge cu totul drept falsă, sper ca mă veți absolve pe viitor de acuzația de cruzime față de domnul Wickham. Nu știu în ce mod și cu ce minciuni v-a indus în eroare; dar reușita lui nu este surprinzătoare, dat fiind ca nu știți nimic despre toate lucrurile care ne privesc pe amândoi. N-aveți cum să le aflați și bănuială, desigur, nu este în firea dumneavoastră. V-ați putea întreba de ce nu vi s-au spus toate acestea seara trecută. Nu m-am simțit destul de stăpân pe mine pentru a alege ce se putea sau ce trebuia dezvăluit. Pentru confirmarea adevărului tuturor celor scrise aici, pot face apel, îndeosebi, la mărturia colonelului Fitzwilliam care, datorită strânsei noastre înrudiri și intimității neîntrerupte dintre noi și, mai mult, ca unul dintre executorii testamentari ai tatălui meu, a cunoscut, firește, toate amănuntele acestor tranzacții. Dacă oroarea pe care v-o inspir v-ar face să nu dați crezare afirmațiilor mele, nu puteți fi împiedicată de același motiv să aveți încredere în vărul meu; și pentru a vă da posibilitatea de a-l consulta, voi încerca în cursul acestei dimineți să găsesc prilejul de a vă înmâna această scrisoare. Voi adăuga numai: Dumnezeu să vă binecuvânteze.

Fitzwilliam Darcy”

Capitolul XXXVI

Când Domnul Darcy îi dădu scrisoarea, Elizabeth nu se așteptase să găsească în ea o reînnoire a propunerii lui, dar nici nu-și făcuse vreo astfel de speranță în privința conținutului. Dar așa cum sună, se poate ușor presupune cu câtă nerăbdare a parcurs-o și ce emoții contrarii a trezit în ea. Impresiile ei, în timp ce-o citea, erau greu de definit. La început înțelese, cu mare uimire, ca el credea a-i fi cu puțință să se scuze în vreun fel; și era ferm convinsă ca Darcy n-ar fi putut găsi nici o explicație pe care un justificat simț de pudoare să nu-l

facă s-o ascundă. Stăpânită de puternice prejudecăți împotriva a tot ceea ce ar fi putut el spune, începu să citească relatarea despre cele întâmplate la Netherfield. Citea cu o nerăbdare care abia îi lăsa posibilitatea de a înțelege ceva și, din pricina grabei de a afla ce va mai aduce fraza următoare, era incapabilă să se concentreze asupra sensului celei de sub ochii ei. Convingerea lui cu privire la indiferența surorii ei, hotărî dânsa pe loc, era falsă; iar înșiruirea adevăratelor și celor mai urâte obiecțiuni la căsătorie o miniară prea tare pentru a mai dori câtuși de puțin să fie dreapta cu el. Pentru cele ce făcuse, Darcy nu exprima nici un regret care s-o mulțumească; stilul lui nu era spășit, ci distant. Era tot numai mândrie și insolentă.

Dar când acest subiect fu urmat de relatarea privitoare la domnul Wickham — când citi cu o mai mare atenție povestirea unor fapte care, dacă erau adevărate, trebuiau să răstoarne tot ceea ce-i fusese drag să creadă despre meritele lui, povestire care prezenta asemănări atât de alarmante cu ceea ce spusese chiar el — simțămintele ei fură și mai dureroase, și mai greu de definit. O copleșiră uimirea, teamă, groază chiar. Dorea să discrediteze această scrisoare în întregime, exclamând mereu; „Asta trebuie să fie fals! Asta nu se poate! Nu poate fi decât falsul cel mai grosolan!” — și după ce o parcurse în întregime, deși abia dacă știa ceva din cuprinsul ultimei pagini sau al ultimelor două, o puse grabnic deoparte, spunându-și ca n-o s-o mai citească niciodată, ca nici n-o să-și mai arunce vreodată ochii pe ea.

Continuă să se plimbe, în această stare de tulburare, cu gânduri care nu se puteau opri la nimic. Dar era în zadar. Nu trecu nici un minut, ca desfăcu din nou scrisoarea și, concentrându-se cât putu mai bine, reîncepu analiza umilitoare a tot ceea ce se referea la Wickham și încercă să se stăpânească așa ca să fie în stare să prindă sensul fiecărei propozițiuni. Prezentarea legăturilor lui Wickham cu familia de la Pemberley coincidea întocmai cu cele povestite de el însuși; și bunătatea defunctului domn Darcy, deși ea nu-i cunoscuse mai înainte amploarea, se potrivea la fel de bine cu cele spuse de el. Până aici, o relatare o confirmă pe cealaltă; dar când ajunse la testament, diferența era mare. Avea limpede în minte ceea ce spusese domnul Wickham în legătură cu parohia; și deoarece își amintea întocmai vorbele lui, era imposibil să nu simtă ca există o flagrantă duplicitate din partea unuia sau a celuilalt și, timp de câteva momente, se mângâie cu gândul ca nu se înșelase în așteptările ei. Dar când citi și reciti cu cea mai mare atenție detaliile ce urmau cu privire la renunțarea lui Wickham la toate pretențiile relative la parohie și cu privire la primirea, în schimb, a unei sume atât de importante ca trei mii de lire, fu din nou silită să șovăie. Lasă scrisoarea deoparte, cumpăni fiecare împrejurare cu ceea ce voia să fie imparțialitate, judeca probabilitatea fiecărei afirmații, dar fără

mare succes.

De ambele părți erau simple afirmații. Câți iarăși mai departe. Dar fiecare rând dovedea tot mai limpede ca acolo unde ea crezuse ca nu putea exista născocire care să prezinte purtarea domnului Darcy altfel decât infama, era posibilă o întorsătură în stare să-l scoată cu totul nevinovat.

Risipă și desfrânarea pe care el nu șovăise să le pună în sarcina domnului Wickham o izbiră în mod deosebit — cu atât mai mult cu cât nu putea aduce nici o dovadă ca erau nejustificate. Nu auzise niciodată despre el înainte de a fi intrat în regimentul de miliție din comitatul X, unde se angajase la stăruința tânărului care, întâlnindu-l întâmplător în oraș, reinnoise cu el o cunoștință superficială. În Hertfordshire nu se știa nimic despre felul lui de viață de mai înainte, afară doar de ceea ce povestise el însuși. În privința adevăratului sau caracter, chiar dacă ar fi putut lua informații, nu simțise niciodată dorința s-o facă. Chipul, vocea și felul lui de a fi îl făcuseră dintr-o dată posesorul tuturor virtuților. Încercă să-și amintească vreo dovadă de bunătate, vreo deosebită trăsătură de integritate sau bunăvoință ce l-ar putea salva de atacurile domnului Darcy, sau ceva care cel puțin să compenseze prin virtuți precumpănitoare acele greșeli întâmplătoare — cum ar fi încercat ea să califice ceea ce domnul Darcy descrisese drept trândăvie și viciu de ani în sir. Dar nici o amintire de acest fel nu veni s-o aline. Și-l putea aduce înaintea ochilor cu tot farmecul din înfățișarea și ținuta lui, dar nu-și putea aminti despre el nimic mai bun decât aprobarea generală a celor din localitate și considerația pe care o dobândise la popotă, datorită sociabilității lui. După ce stăruia asupra acestui punct mai mult timp continua să citească. Dar vai! Povestea despre intențiile lui cu privire la domnișoara Darcy îi era întrucâtva confirmată de conversația avută, cu o zi înainte numai, cu colonelul Fitzwilliam; la sfârșitul scrisorii i se recomandă să se adreseze, pentru a se convinge de adevărul fiecărui detaliu în parte, chiar domnului colonel Fitzwilliam de la care primise deja informația ca se ocupă îndeaproape de toate chestiunile verișoarei sale și de caracterul căruia nu avea nici un motiv să se îndoiască. La un moment dat aproape ca se hotărî să apeleze la el, dar înlătura acest gând, simțindu-se stânjenită s-o facă și în cele din urmă și-l goni cu totul din minte, având convingerea ca domnul Darcy n-ar fi riscat o asemenea propunere, dacă nu ar fi fost sigur ca vărul sau va confirma totul.

Elizabeth își amintea perfect tot ce fusese spus în timpul discuției dintre ea și domnul Wickham în prima lor seară, la domnul Philips. Multe dintre expresiile folosite de el îi erau încă proaspete în minte. Acum fu izbită de indecentă unor asemenea mărturisiri, față de o străină și se minuna ca n-o remarcase mai înainte. Își dădu seama de nedelicatețea lui de a se așeza pe primul plan și de nepotrivirea dintre declarațiile și comportarea lui. Își aminti cum se fălise ca nu se temea să dea ochii cu domnul Darcy, ca domnul Darcy putea să plece din regiune — dar ca el nu se va clinti; totuși evitase balul de la Netherfield, chiar în săptămâna următoare. Își aminti de asemenea ca mai înainte de plecarea celor de la Netherfield, el nu-și istorisise povestea nimănui altuia în afară de ea; dar ca după plecarea lor povestea lui era cunoscută de toată lumea, ca nu mai avusese nici o rezervă, nici un scrupul în a-l ponegri pe domnul Darcy, deși ei îi dăduse asigurări ca respectul ce-l avea pentru tata îl va împiedica întotdeauna să-l discrediteze pe fiu.

Cât de diferit apăreau acum toate! Atențiile lui față de domnișoara King

reieșeau a fi urmarea unor scopuri exclusiv și dezgustător mercantile; iar mediocritatea zestrei acesteia nu mai dovedea modestia dorințelor lui, ci pofta de a pune mâna pe orice. Comportarea față de ea însăși nu mai putea avea nici o justificare acceptabilă: ori fusese dezamăgit de zestrea ei, ori își satisfăcuse vanitatea, încurajând o preferință pe care — credea ea — i-o arătase în modul cel mai imprudent cu putință. Fiecare șovăielnică luptă dată în favoarea lui slăbi din ce în ce mai mult; și spre și mai marea justificare a domnului Darcy, fu nevoită a recunoaște ca atunci când fusese întrebat de Jane, domnul Bingley afirmase ca prietenul lui nu avea nici o vină în chestiunea ca Wickham; ca oricât de orgolioase și respingătoare fuseseră manierele domnului Darcy, ea nu observase în tot cursul cunoștinței lor — când fuseseră mult împreună, mai ales în ultima vreme și se obișnuise cu felul lui de a fi — nimic care să demonstreze ca era lipsit de principii sau nedrept, nimic care să-l arate ca pe un om fără credință sau imoral; ca printre cunoscuții lui era stimat și prețuit; ca Wickham însuși îi recunoscuse calități de frate și ca ea îl auzise adesea vorbind atât de afectuos despre sora lui, încât dovedea ca era capabil de unele sentimente frumoase; ca dacă faptele lui ar fi fost așa cum le prezenta Wickham, cu greu s-ar fi putut ascunde lumii o violare atât de grosolană a tot ceea ce este drept; și ca o prietenie între un om în stare de asemenea lucruri și unul atât de cumsecade ca domnul Bingley ar fi fost de neînțeles.

Elizabeth ei îi era cumplit de rușine de ea însăși. Nu se putea gândi nici la Darcy și nici la Wickham fără să simtă ca fusese oarbă, părtinitoare, absurdă, plină de prejudecăți.

„Ce josnic m-am purtat, exclamă Elizabeth — eu care mă mândream cu discernământul meu, eu care mă prețuiam pentru agerimea mea, care am disprețuit adesea candoarea generoasă a surorii mele și mi-am satisfăcut vanitatea, fiind inutil și condamnat neîncrezătoare! Cât de umilitoare este această descoperire! Totuși, ce dreapta umilință! Dacă aș fi fost îndrăgostită, n-aș fi putut fi mai nenorocit de oarbă. Vanitatea însă, nu dragostea a fost nebunia mea. Încântată de preferință unuia și jignită de indiferență celuilalt, chiar de la începutul cunoștinței noastre, am cochetat cu idei preconcepate și cu ignoranță și ara gonit rațiunea din toate împrejurările în care era implicat vreunul dintre ei. Până în clipa aceasta, nu m-am cunoscut pe mine însămi”.

De la ea la Jane, de la Jane la Bingley, gândurile ei luară un drum care-i aminti curând ca explicația domnului Darcy în cazul *lor* i se păruse foarte insuficientă și o citi din nou. Tare deosebit fu rezultatul celei de a doua lecturi. Cum putea oare refuza să acorde credit afirmațiilor lui într-un caz, când era obligată să i-l acorde în celălalt? Domnul Darcy declară ca nu bănuise deloc sentimentele surorii ei; și ea nu putu să nu-și amintească părerea pe care o avusese întotdeauna Charlotte. Nu putea nega nici exactitatea portretului Janei, făcut de Darcy. Își dădu seama ca, deși sentimentele Janei erau calde, ea și le manifestă foarte puțin și ca în aerul ei, în felul ei de a fi se vedea o constantă liniște interioară, rar însoțită de o mare emotivitate.

Când ajunse la partea aceea a scrisorii în care se aduceau familiei ei reproșuri, în termeni atât de umilitori și totuși atât de meritați, se simți adânc rușinată. Justețea acuzărilor o izbi prea puternic pentru a le mai putea nega; și întâmplările la care Darcy făcea aluzie îndeosebi, fiind cele petrecute la balul de la Netherfield, și care au confirmat în totul prima lui dezaprobare, nu putuseră face asupra lui o impresie mai puternică decât făcuseră asupra ei.

Nu rămase indiferentă la omagiul ce-i fusese adus ei și surorii sale. O mângâia, dar nu o putea consola pentru disprețul pe care restul familiei lor și-l atrăsese într-o asemenea măsură; și când se gândea ca dezamăgirea Janei se datora de fapt rudelor ei celor mai apropiate și își dădea seama cât de substanțial trebuia să sufere bunul nume al amândurora din cauza necuviinței comportării lor, se simți mai deprimată decât oricând până atunci.

După ce rătăci timp de două ore de-a lungul drumului, lăsându-se invadată de tot felul de gânduri, cântărind iarăși cele întâmplute, analizând probabilitățile și căutând să se împace cum putea mai bine cu o schimbare atât de bruscă și de importantă, începu să simtă oboseala și-și aduse aminte ca era plecată de mult timp; așa ca, în cele din urmă, se întoarse; intră în casa vrând să pară veselă ca de obicei și hotărâtă să alunge gândurile care ar fi putut-o împiedica să susțină o conversație.

I se spuse imediat ca cei doi domni de la Rosings trecuseră pe la dâșii, în absența ei: domnul Darcy, numai câteva momente, ca să-și ia rămas bun; colonelul Fitzwilliam însă stătuse cu ei cel puțin o oră, în speranța ca ea se va reîntoarce, și fusese aproape gata să se ducă s-o caute. Elizabeth pretinse doar ca era dezolată de a nu-l fi întâlnit; în realitate se bucura de acest lucru. Colonelul Fitzwilliam nu mai prezenta interes. Nu se mai putea gândi decât la scrisoarea primită.

Capitolul XXXVII

A doua zi dimineată, cei doi domni părăsiră domeniul Rosings, și domnul Collins, care stătuse în așteptare lângă căsuța portarului pentru a-i saluta de plecare, dădu acasă plăcută veste ca păreau a fi într-o excelentă stare de sănătate și într-o dispoziție acceptabilă, atât cât era de așteptat după melancolică scena de despărțire prin care abia trecuseră la Rosings. Către Rosings zori dânsul apoi ca să le consoleze pe Lady Catherine și pe fiica sa; și când se întoarse, aduse din partea senioriei sale, cu mare satisfacție, vestea ca se simțea atât de abătută, încât dorea să-i aibă pe toți la masă.

Elizabeth nu putea s-o vadă pe Lady Catherine fără să nu-și aducă aminte ca, dacă ar fi vrut, poate ca i-ar fi fost până acum prezentată drept viitoarea sa nepoată; și nu se putea gândi fără să zâmbească la felul în care s-ar fi manifestat indignarea senioriei sale. „Ce-ar fi zis? Ce-ar fi făcut?”. Acestea erau întrebările cu care se amuză.

Primul subiect atacat a fost micșorarea familiei de la Rosings.

— Va asigura ca o resimt nespun, exclamă Lady Catherine. Cred ca nimeni nu simte mai mult decât mine tristețea despărțirii. Sunt deosebit de legată de tinerii aceștia și știu ca și ei sunt tot atât de legați de mine. Le-a părut tare rău ca pleacă. Dar așa se întâmplă întotdeauna. Scumpul nostru colonel s-a ținut bine până la urmă; Darcy însă părea ca suportă despărțirea foarte greu, mai greu, cred, decât anul trecut. Atașamentul lui față de Rosings este desigur în creștere.

Aici, domnul Collins plasa o aluzie și un compliment la care mama și fiica zâmbiră cu amabilitate.

După masa Lady Catherine observă ca domnișoara Bennet părea indispusă; și, găsind imediat singura motivul în presupunerea ca nu dorea să

se întorcă acasă atât de curând, adăugă:

— Dar dacă lucrurile stau astfel, trebuie să scrii mamei dumitale și s-o rogi să te mai lase puțin. Sunt sigură ca doamna Collins va fi foarte bucuroasă de compania dumitale.

— Sunt foarte îndatorată pentru amabilă invitație a senioriei voastre, replică Elizabeth, dar nu pot s-o accept. Trebuie să fiu în oraș sâmbăta viitoare.

— Dar în felul acesta vei fi stat aici numai șase săptămâni. M-am așteptat să rămâi două luni. I-am spus lucrul acesta doamnei Collins, înainte de venirea dumitale. Nu poate fi deloc necesar să pleci atât de curând. Doamna Bennet se mai poate desigur lipsi de dumneata încă două săptămâni.

— Dar tatăl meu nu poate. Mi-a scris săptămâna trecută pentru a mă grăbi să mă întorc.

— Oh, dacă mama poate, desigur ca și tatăl dumitale se va putea lipsi de dumneata. Fiicele nu înseamnă niciodată atât de mult pentru un tată. Și dacă vei mai rămâne încă *o lună* întreagă, îmi va fi posibil să iau pe una dintre dumneavoastră până la Londra, căci mă duc acolo la începutul lui iunie, pentru o săptămână; și cum Dawson n-are nimic împotriva să ne ducă cu cabrioleta, va fi destul loc pentru una dintre dumneavoastră; și, bineînțeles, dacă se va întâmpla să fie răcoare, n-aș avea nimic de zis să va iau pe amândouă, căci nici una dintre dumneavoastră nu e voluminoasă.

— Sunteți numai bunăvoință, doamnă, dar cred ca trebuie să rămânem la planul nostru inițial.

Lady Catherine păru resemnată.

— Doamna Collins, trebuie să trimiți un servitor cu dânsule. Știi ca eu spun totdeauna ce gândesc; nu pot suporta ideea ca două tinere femei să călătorească cu poștalionul, neînsoțite. Este cu totul nepotrivit. Trebuie să-aranjezi să trimiți pe cineva. Îmi displace mai mult decât orice pe lume acest gen de lucruri. Tinerele femei ar trebui întotdeauna păzite și însoțite conform cu situația lor în lume. Când nepoata mea, Georgiana, a plecat vara trecută la

Ramsgate, am socotit ca era un punct de onoare să fie însoțită de doi servitori. Domnișoara Darcy, fiica domnului Darcy de Pemberley și a Lady-ei Anne, n-ar fi putut călători cuviincios în alt mod. Sunt extrem de atentă la toate lucrurile astea. Doamna Collins, trebuie să-l trimiți pe John cu tinerele domnișoare. Mă bucur ca mi-a venit în minte să va atrag atenția, pentru ca n-ar fi fost spre cinstea *dumitale* să le lași să plece neînsoțite.

— Unchiul meu urmează să trimită servitorul după noi.

— Oh! Unchiul dumitale! Are un servitor? Da? Sunt foarte bucuroasă ca aveți pe cineva care se gândește la lucrurile acestea. Unde veți schimba caii? Oh! La Bromley, desigur. Dacă veți pomeni de numele meu la Bell, vi se va da toată atenția.

Lady Catherine avea multe alte întrebări de pus în privința călătoriei lor; și, cum nu-și răspundea singura chiar la toate, trebuia să fii atentă, ceea ce, își spuse Elizabeth, era un noroc pentru ea; altfel, cu mintea atât de plină de gânduri, ar fi putut să uite unde se afla. Meditația trebuia rezervată pentru ore de singurătate. Ori de câte ori se afla singură, era cea mai mare ușurare a ei să se lase în voia gândurilor; și n-a trecut zi fără să nu facă o plimbare, singură, în timpul căreia își putea oferi marea plăcere a amintirilor neplăcute.

Scrisoarea domnului Darcy o învățase aproape pe dinafară. Îi studia fiecare frază; și simțămintele sale pentru autor erau uneori foarte diferite. Când

își amintea de stilul cererii lui, se simțea încă plină de indignare; când însă considera cât de nedrept îl condamnase și-l mustrase, mândria se întorcea asupra ei însăși, iar sentimentele lui înșelate deveneau obiect de compătimire. Iubirea lui îi stârnea recunoștința; caracterul lui, respect; dar nu-l putea aproba, nici nu se putea căi măcar o clipă de refuzul ei și nu putea simți nici cea mai mica dorință de a-l mai revedea vreodată. În propria ei purtare din trecut găsea o sursă nesfârșită de contrarietate și regret; iar în nenorocitele defecte ale familiei sale, un motiv de mâhnire și mai grea. Cu familia ei nu era nimic de făcut. Tatăl sau, mulțumindu-se să râdă de surorile mai mici, nu se va strădui niciodată să pună stavilă sălbaticiei lor zvapaieli; iar mama, atât de lipsită de maniere ea însăși, era total inconștientă de aceste rele. Elizabeth se unise adesea cu Jane, încercând să stăvilească imprudentele Catherinei și ale Lydiei; dar atâta vreme cât ele erau încurajate de indulgență mamei lor, ce șanse de îndreptare existau? Catherine, puținică la minte, iritabilă și cu totul sub influența Lydiei, se simțise totdeauna jignită de sfaturile lor; iar Lydia, voluntară și nechibzuită, nu voia să le dea deloc ascultare. Erau ignorante, leneșe și îngâmfate. Câtă vreme se mai afla un ofițer la Meryton, erau gata să flirteze cu el; și câtă vreme Meryton se afla la cale de o plimbare de Longbourn, erau gata să se ducă acolo la nesfârșit.

Îngrijorarea ei pentru Jane era o altă temă precumpănitoare; explicația domnului Darcy, restabilindu-l pe Bingley în cinstea în care ea îl ținuse mai înainte, scotea în evidență pierderea suferită de Jane. Afecțiunea lui se dovedea a fi fost sinceră; purtarea lui, fără de vină, afară doar dacă i s-ar fi putut face vreuna din încrederea ce-o avea în prietenul lui. Ce dureros era deci gândul ca Jane fusese lipsită de o situație atât de îmbietoare, atât de avantajoasă, atât de promițătoare de fericire, din cauza zăpăcelii și lipsei de ținută a propriei sale familii!

Când la aceste amintiri se adăugă și dezvăluirea caracterului lui Wickham, se poate ușor înțelege ca bună ei dispoziție, rareori umbrită mai înainte, era acum zdruncinată, într-atât, încât să-i fie aproape imposibil să pară cât de cât voioasă.

Invitațiile la Rosings, în timpul ultimei săptămâni, ai fost tot atât de dese ca la început. Ultima seară au petrecut-o acolo; și senioria să se intereseze din nou cu de-amănuntul despre călătoria lor, le indica cea mai bună metodă de a împacheta lucrurile; a fost atât de stăruitoare asupra necesității de a așeza rochiile într-un fel anume, singurul potrivit, încât Maria se simți obligată, la întoarcerea acasă, să strice tot ce făcuse în timpul dimineții și să-și aranjeze geamantanul din nou.

Când s-au despărțit, Lady Catherine, cu o mare bunăvoință, le ură drum bun și le invită să vină din nou la Hunsford anul viitor, iar domnișoara de Bourgh își dădu marea osteneala de a le face chiar o reverență și de a întinde mâna amândurora.

Capitolul XXXVIII

Sâmbătă dimineața, Elizabeth și domnul Collins s-au întâlnit pentru micul dejun, câteva minute înainte de apariția celorlalți; el folosi această ocazie pentru a-și prezenta, cu prilejul despărțirii, omagiile pe care le considera

absolut necesare.

— Nu știu, domnișoara Elizabeth, spuse el, dacă doamna Collins v-a exprimat deja cele cuvenite pentru amabilitatea dumneavoastră de a fi venit la noi; sunt însă foarte convins ca nu ne veți părăsi fără să primiți mulțumirile dânzei pentru aceasta. Favoarea prezenței dumneavoastră a fost mult simțită. Noi știm ce puține sunt lucrurile care ar tenta pe cineva să vină în umila noastră locuință. Felul nostru simplu de trăi, încăperile noastre mici, numărul mic de servitori și lumea puțină pe care o vedem fac desigur din Hunsford un loc extrem de plicticos pentru tânăra domnișoară ca dumneavoastră; sper însă ca sunteți încredințată de recunoștința noastră pentru bunăvoința ce ați avut și ca am făcut tot ceea ce ne-a stat în putință ca să împiedicăm să va petreceți timpul în mod neplăcut.

Elizabeth se grăbi să-i mulțumească și să-l asigure ca fusese fericită. Petrecuse șase săptămâni foarte agreabile; iar plăcerea de a fi cu Charlotte și atențiile pline de amabilitate pe care le primise o făceau pe ea să se simtă cea îndatorată. Domnul Collins era încântat și cu o solemnitate mai zâmbitoare replică:

— Sunt nespus de încântat să aud ca nu v-ați petrecut timpul în mod neplăcut. Noi am făcut, desigur, cum am putut mai bine; și având, din fericire, posibilitatea să va prezentăm unei societăți foarte înalte și datorită legăturilor noastre cu Rosings, mijlocul de a schimba adesea decorul familial, cred ca ne putem mândri cu faptul ca vizita dumneavoastră la Hunsford n-a putut fi prea plicticoasă. Situația noastră față de familia Lady-ei Catherine reprezintă, într-adevăr, un extraordinar avantaj și o binecuvântare, cu care puțini se pot lăuda. Vedeți doar cât de intimi suntem. Vedeți cât de des suntem invitați acolo. La drept vorbind, trebuie să recunosc ca, oricare ar fi dezavantajele acestei umile parohii, nu l-aș considera demn de compătimit pe acela care s-ar abate la noi, atâta vreme cât împarte intimitatea noastră cu Rosings.

Nu găsea cuvinte pentru sentimentele lui atât de înalte și se văzu silit să se plimbe de colo până colo prin cameră, în timp ce Elizabeth încerca să îmbine, în câteva scurte propozițiuni, politețea și adevărul.

— De fapt, puteți duce la Hertfordshire un raport foarte favorabil despre noi, scumpa verișoară. Mă fălesc, cel puțin, ca veți putea face acest lucru. Zi de zi ați fost martoră la marile atenții pe care Lady Catherine le are față de doamna Collins; și sunt încredințat ca, în totul, nu puteți avea impresia ca prietena dumneavoastră a tras un număr necâștigător — dar pe acest punct e mai bine să păstrăm tăcerea. Dați-mi voie numai să va asigur, scumpa domnișoara Elizabeth, ca pot să va urez din toată inima și cu toată cordialitatea aceeași fericire în căsnicie. Draga mea Charlotte și cu mine avem aceleași păreri și același fel de a gândi. Există, în toate, o mare și remarcabilă asemănare de caracter și de idei între noi.

Părem a fi fost făcuți unul pentru celălalt.

Elizabeth răspunse liniștită ca era o mare fericire când se întâmplă să fie așa și, cu aceeași sinceritate, putu să adauge ca era ferm încredințată de fericirea lui conjugală și ca se bucură pentru el. Nu îi păru rău totuși când prezentarea acestei fericiri fu întreruptă de intrarea doamnei de la care ele izvorau. Biata Charlotte! Ce trist era s-o lași în asemenea companie. Dar și-o alesese cu ochii deschiși și, deși regreta desigur plecarea musafirilor, nu părea să aibă nevoie de compătimirea lor. Căminul și gospodăria, parohia și găinile,

ca și toate preocupările ce izvorau din acestea nu-și pierduseră încă farmecul.

În cele din urmă cupeul trase la scară, geamantanele fură fixate deasupra, pachete puse înăuntru și totul fu declarat gata de drum. După un afectuos bun rămas între prietene, Elizabeth fu condusă până la trăsură de domnul Collins; și în timp ce treceau prin grădină, el îi dădu misiunea de a transmite respectele lui întregii ei familii, fără să uite mulțumiri pentru gentilețea cu care fusese primit în timpul iernii la Longbourn, precum și complimente doamnei și domnului Gardiner, deși nu-i cunoștea. Apoi o ajută să se uree în cupeu; Maria o urmă și tocmai se închidea ușa când, brusc, le reaminti cu oarecare consternare ca uitaseră să lase un mesaj pentru doamnele de la Rosings.

— Dar, adăugă el, doriți desigur să li se prezinte din partea dumneavoastră respectuoase omagii și mulțumiri pline de recunoștință pentru amabilitatea ce vi s-a arătat în timpul șederii dumneavoastră aici.

Elizabeth nu se împotrivi; ușa a putut fi apoi închisă și trăsură porni.

— Doamne, Dumnezeule! Strigă Maria după câteva minute de tăcere, parc-ar fi trecut o zi-două de la venirea noastră aici și totuși ce multe s-au mai întâmplat!

— Foarte multe, într-adevăr, răspunse tovarășa ei de drum, cu un suspin.

— Am fost de două ori la masă la Rosings, în afară de faptul ca am băut de două ori ceaiul acolo. Câte voi avea de povestit!

Elizabeth adăugă în sinea ei: „Și eu, câte de ascuns!”

Călătoria decurse fără multă conversație și fără neplăceri; și în patru ore de la plecarea din Hunsford au ajuns acasă la domnul Gardiner, unde trebuiau să rămână câteva zile.

Jane arată bine și Elizabeth, în viitoarea programelor variate pe care bună lor mătușa le rezervase pentru ele, nu prea avu prilejul să-i cerceteze starea de spirit. Jane însă urma să se întoarcă acasă împreună cu ea și la Longbourn va avea destul timp pentru a o observa.

Între timp, nu fără efort, va aștepta — fie chiar și până la Longbourn — pentru a-i povesti surorii sale despre cererea în căsătorie a domnului Darcy. A ști ca avea puțință de a dezvălui ceea ce o va uimi atât de mult pe Jane și, în același timp, va fi o satisfacție atât de mare pentru ce mai persista din propria ei vanitate neînălăturată încă, de rațiune, constituia o tentație atât de mare să i se destăinuie, încât nimic n-ar fi putut-o face să-i reziste, afară de nehotărârea în care se afla încă asupra cât anume să spună, și teamă ca, o dată anagajata în acest subiect, ar fi obligată să repete, în legătură cu Bingley, câte ceva care ar putea numai s-o îndurereze pe sora ei.

Capitolul XXXIX

Era în a doua săptămână a lunii mai, când cele trei tinere domnișoare porniră împreună din stradă Gracechurch pentru a merge în orașul..., în Hertfordshire; și pe când se apropiau de hanul unde urmau să găsească trăsură domnului Bennet, zăriră, ca dovadă ca vizitiul tatălui lor era punctual, pe Kitty și pe Lydia, privind de la fereastra unei săli de mese de la etaj. Cele

două fete erau acolo de mai bine de o oră; își petrecuseră timpul foarte plăcut, făcând o vizită modistei de peste drum, privind sentinela de serviciu și preparând sosul la o salată de castraveți.

După ce au urât surorilor bun venit, le-au prezentat triumfătoare o masă întinsă și, pe masă, friptura rece, din cea de care se poate găsi de obicei într-o cămară de han, exclamând:

— Nu e drăguț? Așa-i ca este o surpriză plăcută?

— Și avem de gând să va tratăm pe toate, adăugă Lydia, dar trebuie să ne împrumutați bani, fiindcă pe-ai noștri i-am cheltuit la magazinul de colo. Apoi, arătându-le cumpărăturile făcute: Uite, mi-am cumpărat boneta asta. Nu cred ca e prea drăguță, dar m-am gândit ca nu strică să mi-o cumpăr. Cum vom ajunge acasă, am s-o desfac în bucăți să văd dacă nu pot s-o fac din nou ceva mai bine. Și când surorile îi spuseră ca era oribilă, ea adăugă, perfect liniștită: Oh, dar în prăvălie erau două-trei mult mai urâte; după ce voi cumpăra niște șaten, o culoare mai frumoasă, ca s-o garnisesc din nou, cred ca va fi foarte acceptabilă; de altfel, nu va mai avea importanță ce voi purta la vară, după ce regimentul... n-o să mai fie în Meryton; și ei pleacă peste două săptămâni.

— Vor pleca, într-adevăr? Întrebă Elizabeth foarte mulțumită.

— Se duc lângă Brighton, în cantonament, și teribil aș vrea să ne ducă tata pe toate acolo pentru vara! Ar fi un plan minunat și cred ca ar costa mai nimic. Și mamei i-ar plăcea să meargă, mai mult ca orice! Gândiți-vă numai ce jale ar fi altfel, la vară.

— Da, se gândi Elizabeth, *acesta* ar fi un plan cu adevărat încântător și, în același timp, ni s-ar potrivi de minune. Cerule mare! Brighton și un întreg campament de soldați, pentru noi care am fost deja dați peste cap de un biet regiment de miliție și de balurile lunare de la Meryton!

— Și acum am vești pentru voi, spuse Lydia, în timp ce se așezau la masă. Ce părere aveți? Sunt vești extraordinare, vești grozave și, pe deasupra, despre o anumită persoană care ne place la toate.

Jane și Elizabeth se uitară una la alta și îi spuseră chelnerului ca nu aveau nevoie de el. Lydia râse și continuă:

— Da! Formalismul și discreția voastră! V-ați gândit ca ospătarul nu trebuie să audă; ca și când i-ar fi păsat! Cred ca aude adeseori lucruri mai rele decât am eu de gând să spun.

Dar e un tip urât! Mă bucur ca a plecat. N-am văzut în viața mea o bărbie așa de lungă. Ei, și acum, veștile mele sunt despre scumpul Wickham; prea grozave pentru chelner, nu? Nu mai este nici un pericol ca Wickham să se însoare cu Mary King. Ei! Asta-i pentru tine! Ea a plecat la unchiul ei la Liverpool — a plecat să rămână acolo. Wickham e salvat!

— Și e salvată și Mary King! Adăugă Elizabeth, a scăpat de o căsătorie imprudentă cât privește averea.

— E o mare proastă ca a plecat, dacă îl place.

— Sper însă ca nu e vorba de o dragoste puternică, nici din partea unuia, nici a celuilalt, spuse Jane.

— Din partea *lui*, sunt sigură ca nu. Garantez pentru el; nu i-a păsat niciodată nici cât negru sub unghie de ea. Cui *i-ar păsa* de un moft așa de scârbos și pistruiat?

Elizabeth fu zguduită când se gândi ca, deși ea era incapabilă de o

expresie atât de grosolană — aceasta se deosebea prea puțin de grosolănia sentimentului pe care îl adăpostise în inima ei, crezând ca era generozitate.

Îndată ce terminară de mâncat și surorile mai mari făcură plată, au cerut trăsură și, după oarecare chibzuială, tot grupul împreună cu geamantanele, cutiile de *lucru*, pachetele și surplusul inoportun de cumpărături făcute de Kitty și Lydia încăpură înăuntru.

— Ce drăguț ne-am îndesat aici! Strigă Lydia. Mă bucur ca mi-am cumpărat boneta, chiar dacă n-ar fi decât pentru hazul de a mai avea o cutie de pălării în plus! Ei! Și acum, hai să ne simțim bine și comod și să vorbim și să râdem cât o ține drumul până acasă. Și în primul rând să auzim ce vi s-a întâmplat vouă de când ați plecat. Ați întâlnit bărbați drăguți? Ați flirtat? Am avut mari speranțe ca una dintre voi o să-și găsească un soț înainte de a se întoarce acasă. Va fac cunoscut ca Jane va fi în curând o fată bătrână. Are aproape douăzeci și trei de ani. Doamne! Ce rușinată m-aș simți dacă nu m-aș mărita înainte douăzeci și trei de ani. Nici nu va închipuiți ce tare vrea mătușa Philips să va găsiți soți. Zice ca Lizzy ar fi făcut bine să-l ia pe domnul Collins dar eu nu cred ca ar fi avut vreun haz. Doamne! Ce mi-ar plăcea să mă mărit înaintea vreuneia dintre voi; și atunci eu v-aș scoate la toate balurile. Doamne, Dumnezeu! Ce ne-am mai făcut de cap deunăzi la colonelul Forster! Kitty și cu mine trebuia să ne petrecem ziua acolo, iar doamna Forster ne promisese ca vom dansa nițel seara (fiindcă veni vorba, doamna Forster și cu mine suntem *prietene la toarta*) și le-a invitat pe cele două Harrington. Dar Harriet era bolnavă, așa ca Pen a trebuit să vină de una singură; și atunci ce credeți c-am făcut? L-am îmbrăcat pe Chamberlayne în haine de femeie, anume, ca să treacă drept o doamnă. Gândiți-vă numai ce nostim! În afară de doamna și domnul colonel Forster, de Kitty și de mine, n-a știut nimeni de asta decât mătușa noastră, ca a trebuit să împrumutăm o rochie de la ea. Și nu va puteți închipui ce bine arată! Când au sosit Denny și Wickham și Pratt și încă alți doi-trei bărbați, nu l-au recunoscut deloc. Doamne! Ce-am mai râs. Și doamna Forster, la fel. Am crezut c-o să mor, nu alta. Și *asta* i-a făcut pe bărbați să bănuie ceva și au descoperit curând despre ce era vorba.

Cu astfel de povestiri despre petrecerile și farsele lor încerca Lydia, ajutată de aluzii și completări din partea lui Kitty, să-și amuze surorile, tot drumul până la Longbourn. Elizabeth ascultă cât putea mai puțin, dar era greu să scape de numele lui Wickham, atât de des pomenit.

Acasă li se făcu o primire foarte bună. Doamna Bennet se bucura s-o vadă pe Jane tot atât de frumoasă cum o știa; iar domnul Bennet, în timpul mesei, îi spuse Elizabeth, spontan și de repetate ori:

— Mă bucur ca te-ai întors acasă, Lizzy.

Cum mai toți membrii familiei Lucas veniseră s-o întâmpine pe Maria și să afle noutăți, se strânsese multă lume în sufragerie; iar subiectele discutate au fost de tot felul.

Lady Lucas o întreabă tot timpul pe Maria, pe deasupra mesei, despre prosperitatea și găinile fiicei sale mai mari, doamna Bennet era angajată în două părți; într-o parte primea raportul asupra ultimei mode, de la Jane, care ședea la o oarecare distanță de dânsa, și în cealaltă îl repetă în amănunt celor mai mici dintre domnișoarele Lucas; iar Lydia, pe un ton mai ridicat decât al tuturor, înșiră, oricui voia s-o asculte, plăcerile călătoriei din dimineața aceea.

— Vai, Mary, strigă ea, aș fi vrut să fi fost și tu cu noi, pentru ca a fost

așa de amuzant! La ducere, Kitty și cu mine am tras toate perdelele, pretinzând ca nu e nimeni în trăsura, și eu aș fi mers tot drumul așa dacă nu i s-ar fi făcut rău lui Kitty. Și când am ajuns la hanul lui George, sunt convinsă ca ne-am purtat foarte frumos pentru ca le-am tratat pe celelalte trei cu cea mai grozavă gustare rece; și dacă ai fi venit și tu, te-am fi tratat și pe tine. Și pe urmă, când am plecat de acolo, ce haz! Am crezut ca nu vom încăpea în ruptul capului în trăsura. Eram cât p-aci să mor de râs. Și-am fost așa de vesele tot drumul până acasă! Am vorbit și am râs așa de tare, ca oricine ne-ar fi putut auzi de la zece mile!

La aceasta, Mary răspunse gravă:

— Departe de mine gândul, scumpa soră, să disprețuiesc asemenea plăceri. Ele s-ar potrivi, neîndoindu-mă, majorității minților femeiești. Dar mărturisesc ca n-ar avea nici un farmec pentru mine. Eu aș prefera, infinit mai mult, o carte.

Dar din acest răspuns Lydia nu auzi nici un cuvânt. Rareori ascultă pe cineva mai mult de o jumătate de minut, iar pe Mary, niciodată și deloc.

După amiază, Lydia insistă pe lângă celelalte fete să facă împreună o plimbare la Meryton ca să vadă ce mai era pe acolo; dar Elizabeth se opuse cu îndărătnicie acestui plan. Nu trebuia să se spună ca domnișoarelor Bennet le e cu neputință să se afle acasă de o jumătate de zi și să nu plece în goană după ofițeri. Mai avea și un alt motiv să se opună. Îi era groază să-l vadă din nou pe Wickham și era hotărâtă să evite acest lucru cât va putea.

Pentru ea, apropiată deplasare a regimentului era cu adevărat o mare ușurare. Acesta trebuia să plece în două săptămâni și odată plecat, spera ea, nu mai putea exista în legătură cu Wickham nimic care s-o chinuie.

Nu trecuseră multe ceasuri de când sosise acasă, când băgă de seamă ca proiectul de vacanță la Brighton, de care pomenise Lydia la han, era mereu discutat de părinții ei. Elizabeth își dădu imediat seama ca tatăl lor nu avea deloc intenția de a ceda; răspunsurile lui însă erau atât de vagi și îndoielnice, încât doamna Bennet, deși adesea descurajată, nu pierduse încă nădejdea ca, până la urmă, va reuși.

Capitolul XL

Elizabeth nu-și mai putea stăpâni nerăbdarea de a o pune pe Jane la curent cu cele întâmplate; și, în cele din urmă, hotărându-se să elimine orice detaliu în care era amestecată sora ei și prevenind-o ca va avea surprize, a doua zi de dimineață îi povesti cea mai mare parte din scenă ce avusese loc între domnul Darcy și ea.

Mirarea domnișoarei Bennet scăzu repede din cauza părtinirii sale de sora, care făcea să i se pară firească orice adresare ar fi avut cineva pentru Elizabeth; repede, însă, mirarea lasa loc altor simțăminte, li părea rău ca Darcy își analiza sentimentele într-un mod atât de puțin potrivit pentru a-i asigura succesul; dar și mai măhnită era din cauza durerii pe care refuzul surorii ei i-o pricinuisese, fără îndoială.

— Faptul de a fi fost atât de sigur de succes i-a dăunat, spuse ea, și desigur ca n-ar fi trebuit să lase să se facă acest lucru; gândește-te însă cât de

mult îi mărește acum dezamăgirea.

— Într-adevăr, replică Elizabeth, îmi pare sincer rău pentru el; dar alte sentimente îi vor goni probabil, curând, afecțiunea pentru mine. Nu mă condamni totuși pentru faptul de a-l fi refuzat?

— Să te condamn? O, nu!

— Mă condamni însă pentru ca am vorbit cu atâta căldură despre Wickham.

— Nu, nu știu dacă ai greșit spunând ceea ce ai spus.

— Dar ai să *știi*, după ce-ți voi fi povestit ceea ce s-a întâmplat chiar a doua zi. Elizabeth îi vorbi apoi despre scrisoare, relatându-i doar ce era în legătură cu George

Wickham. Ce lovitură pentru biata Jane care ar fi străbătut, senină, lumea întreagă, fără să poată crede ca în tot neamul omenesc există atâta ticăloșenie cita se strânsese aici într-un singur om. Și nici reabilitarea lui Darcy, deși îmbucurătoare pentru inima ei, nu o putu consola de o asemenea descoperire.

Se strădui din toate puterile să dovedească probabilitatea unei erori și încerca să-l absolve pe unul, fără să-l implice pe celălalt.

— Asta nu merge, spuse Elizabeth. Niciodată și cu nici un preț nu vei reuși să-i scoți buni pe amândoi. Alege, dar trebuie să te mulțumești numai cu unul. În ei sunt numai atâtea calități cât să-ți ajungă să faci un singur om cumsecade; iar în ultimul timp aceste calități s-au mutat dintr-o parte într-alta cam mult. În ce mă privește, înclin să cred ca sunt toate de partea domnului Darcy; dar trebuie să decizi cum crezi.

Trecu totuși câțva timp până să poată smulge de la Jane un surâs.

— Nu știu când am fost mai zguduită, exclamă ea. Wickham, atât de rău! Este aproape de necrezut! Și bietul domn Darcy. Dragă Lizzy, gândește-te numai cât trebuie să fi suferit. O asemenea dezamăgire! Și, pe deasupra, să mai afle și proastă ta părere despre el! Și să fie silit să povestească asemenea lucru despre sora lui! Este într-adevăr prea dureros! Sunt sigură ca trebuie să simți și tu la fel.

— Oh, nu! Regretul și mila mea s-au sfârșit cu totul, văzând cât de intens le resimți tu pe amândouă. Știu ca îi vei face în întregime dreptate, așa ca devin, cu fiecare clipă, tot mai indiferentă și mai puțin interesată. Risipă ta mă face econoama și, dacă mai continui mult să te tângui din cauza lui, inima mea o să devină ușoară ca un fulg.

— Bietul Wickham! E atâta bunătate în înfățișarea lui, și felul lui de a fi e atât de deschis și blând!

— S-a făcut desigur o mare greșală în educația acestor doi tineri domni. Unul e înzestrat cu toată bunătatea, iar celălalt cu toată aparenta ei.

— Mie nu mi s-a părut niciodată, în măsura în care ți s-a părut ție, ca domnului Darcy i-ar lipsi *aparenta* ei.

— Și totuși mi-am închipuit ca sunt neobișnuit de deșteaptă când am hotărât, fără nici un motiv, că-mi este antipatic. E un imbold grozav pentru inteligența cuiva, o invitație la sarcasm, să ai o astfel de antipatie. Poți fi moșic tot timpul, fără să spui nimic adevărat; dar nu poți râde mereu de cineva fără să dai peste un cuvânt spiritual când și când.

— Lizzy, când ai citit întâia oară scrisoarea aceea, sunt sigură ca n-ai putut lua lucrurile cum le iei acum.

— Intradevar, n-am putut. M-am simțit destul de prost. M-am simțit foarte prost — pot spune, nenorocită. Și nimeni alături, cu care să vorbesc despre ceea ce simțeam, nici o Jane care să mă mângâie și să-mi spună ca nu fusesem atât de groaznic de slabă, și îngâmfata, și absurdă pe cât știam ca fusesem! Oh! Cât mi-ai lipsit.

— Ce nenorocire ca ai folosit expresii atât de țări când i-ai vorbit domnului Darcy despre Wickham! Căci ele păr acum cu *totul* nemeritate.

— Desigur. Dar nenorocirea de a fi vorbit cu patimă este o urmare cât se poate de firească a prejudecăților pe care le aveam. Există un punct asupra căruia vreau să-ți cer sfatul. Aș vrea să știu dacă sunt sau nu datoare să le dezvălui cunoscuților noștri, în general, adevăratul caracter al lui Wickham.

Domnișoara Bennet se gândi puțin și apoi răspunse:

— Cu siguranță, nu este cazul să fie dat în vileag atât de groaznic. Tu ce crezi?

— Ca nici nu trebuie încercat. Domnul Darcy nu m-a autorizat să comunic și altora ceea ce mi-a spus. Dimpotrivă, absolut tot ce era în legătură cu sora lui trebuia, pe cât posibil, să păstrez numai pentru mine; și dacă voi încerca să arăt oamenilor adevărul în privința celorlalte aspecte ale purtării lui, cine mă va crede? Prejudecata generală împotriva domnului Darcy este atât de puternică, încât încercarea de a-l pune într-o lumină favorabilă ar însemna să dai gata jumătate din oamenii cumsecade din Meryton. Nu mă simt în stare de așa ceva. Wickham va pleca în curând și, prin urmare, ceea ce este el, în realitate nu va mai însemna nimic pentru oamenii de aici. După o vreme se va da totul în vileag și atunci vom putea râde de prostia celor ce n-au știut-o mai dinainte. Acum însă nu voi spune nimic.

— Ai perfectă dreptate. A-i dezvălui în mod public greșelile l-ar putea distruge pe viața. Poate ea acum îi pare rău de ceea ce a făcut și e dornic să se îndrepte. Nu trebuie să-l facem să deznădăjduiască.

Conversația aceasta a mai potolit vârtoarea din mintea Elizabeth. Scăpase de două dintre secretele care o apăsaseră timp de două săptămâni și era sigură ca Jane o va asculta cu bunăvoință, ori de câte ori ar mai dori să vorbească despre vreunul dintre ele. Dar mai rămânea un lucru ascuns pe care prudenta nu îngăduia să-l scoată la lumină. Nu îndrăznea să vorbească de cealaltă lumatate a scrisorii domnului Darcy și nici să-i spună surorii sale cât de sincer o prețuise prietenul lui. Era vorba acolo de lucruri pe care nu le putea împărtăși nimănui și era conștientă de faptul ca numai o perfectă înțelegere între cele două părți ar fi putut-o îndreptăți să azvârle și povara acestui ultim secret.

„Și apoi, își spuse ea, dacă acest eveniment foarte improbabil s-ar produce vreodată, eu nu voi fi în stare să spun decât ceea ce Bingley va putea spune într-un fel mult mai plăcut decât mine. Dreptul de a divulga lucrul acesta nu-mi poate reveni mie, decât atunci când își va fi pierdut întreaga însemnătate”.

Acum, ca. Erau acasă, putea să observe în voie adevărata stare de spirit a surorii sale. Jane nu era fericită. Nutrea însă pentru Bingley o foarte caldă afecțiune! Cum înainte nu-și închipuise niciodată ca ar fi îndrăgostită, sentimentul ei avea toată căldura primei iubiri și, datorită vârstei și caracterului ei, o putere mai mare decât aceea cu care se fălesc adesea primele iubiri; iar amintirea lui îi era atât de scumpă și-l prefera atât de mult oricărui alt bărbat,

încât avea nevoie de toată înțelepciunea și de toată atenția față de sentimentele celor dragi pentru a se stăpâni și a nu se lăsa pradă unor regrete care ar fi fost desigur dăunătoare sănătății ei și liniștii lor.

— Ei, Lizzy, spuse doamna Bennet într-o zi, ce părere ai *acum* de chestia asta nenorocită cu Jane? Din partea mea, sunt hotărâtă să nu mai vorbesc de *asta* cu nimeni, niciodată. I-am spus același lucru și sora-mi Philips, mai deunăzi. Dar n-am putut să mă lămuresc dacă Jane o fi dat ochii cu el la Londra. Eh, e un om fără nici un merit și acum nu cred să mai fie nici cea mai slabă nădejde ca Jane să-l mai ia vreodată. Nu mai zice nimeni nimic de venirea lui la Netherfield, la vară, și-am întrebat pe fiecare dintre cei care ar putea să știe.

— Nu cred ca va mai veni vreodată să se stabilească la Netherfield.

— Ei bine, facă așa cum i-o plăcea. Nu dorește nimeni să vină; dar am să spun câte zile oi avea ca s-a purtat urât cu fiica mea, și dacă eram în locul ei n-o lăsăm baltă. Așa! Mângâierea mea e ca sunt sigură ca Jane o să moară de inimă rea, și atunci o să-i pară lui rău de ce a făcut.

Dar cum pe Elizabeth n-o putea mângâia o astfel de speranță, nu-i dădu nici un răspuns.

— Ei, Lizzy, continua maică-sa imediat, și zici ca familia Collins trăiește foarte confortabil, nu? De! De! Numai să dureze. Și cum mănâncă? Charlotte este o excelentă gospodină, îmi închipui. Dacă e pe jumătate așa de strânsă la mână ca mamă-sa, economisește destul. Sunt sigură ca în casa *lor* nu se face risipă.

— Nu, deloc.

— O bună chibzuiala, poți fi sigură. Da! Da! Au *ei* grijă să nu-și depășească veniturile; ei n-au să aibă niciodată griji din cauza banilor. De! Să le fie de bine! Și-așa îmi închipui ca vorbesc adesea c-or să ia Longbourn-ul când o muri tata. Cred ca îl socotesc ca al lor când o să fie.

— Este un subiect pe care nu-l puteau atinge în fața mea.

— Nu; ar fi fost ciudat dac-o făceau. Dar nu mă îndoiesc ca vorbesc des de asta, între ei. Eh, dacă pot fi liniștiți cu o proprietate care nu e legal a lor, cu atât mai bine. Mie mi-ar fi rușine să am o avere care mi-a picat prin clauza testamentara.

Capitolul XLI

Prima săptămână după întoarcerea lor trecu repede; a doua începu. Era ultima în care regimentul mai rămânea la Meryton și toate tinerele domnișoare din vecinătate se întristau văzând cu ochii. Deprimarea era aproape generală. Domnișoarele Bennet cele mari erau singurele în stare încă să mănânce, să bea, să doarmă și să-și vadă de treburile lor obișnuite. Kitty și Lydia, care se chinuiau cumplit și care nu înțelegeau cum cineva din familia lor putea avea o inimă atât de împietrită, le reproșau într-una insensibilitatea.

— Cerule mare! Ce-o să se întâmple cu noi? Ce-o să ne facem? Exclamau adesea, amărâte de această nenorocire. Lizzy, cum poți zămbi astfel?

Mama lor, afectuoasă, le împărtășea mâhnirea; își amintea ce îndurase ea însăși într-o împrejurare asemănătoare, cu douăzeci și cinci de ani mai înainte.

— Sunt sigură, spuse ea, c-am plâns două zile întregi când a plecat regimentul colonelului Miliar. Am crezut ca o să mi se frângă inima.

— Sunt sigură ca a *mea* o să se frângă, spuse Lydia.

— Dacă măcar am putea pleca la Brighton! Remarcă doamna Bennet.

— Oh! Da! Dacă măcar am putea pleca la Brighton! Dar tata este atât de nesuferit.

— Câteva bai de mare m-ar pune pe picioare pentru totdeauna!

— Și mătușa Philips e convinsă ca *mie* mi-ar face foarte bine, adăugă Kitty.

Acestea erau tânguierile care răsunau fără întrerupere prin Longbourn House. Elizabeth încerca să se amuze, dar toată plăcerea i se transformă în rușine. Simți din nou justetea acuzărilor domnului Darcy și niciodată mai înainte nu fusese atât de dispusă să-l ierte pentru ca se amestecase în viața prietenului sau.

Dar perspectivele înnoirate ale Lydiei se limpeziră curând, căci doamna Forster, soția domnului colonel al regimentului, o invită s-o însoțească la Brighton. Aceasta prietenă de neprețuit era o foarte tânără femeie, căsătorită de puțin timp. Asemănarea dintre ea și Lydia, căci aveau amândouă o fire veselă, le făcuse să se simpatizeze reciproc și, din cele *trei* luni de când se cunoșteau, de *două* luni erau prietene intime.

Încântarea Lydiei, cu acest prilej, adorația ei pentru doamna Forster, bucuria doamnei Bennet și suferința lui Kitty ar putea fi cu greu descrise. Total absentă față de simțămintele surorii sale, Lydia zburda prin casă într-un entuziasm nestăvilit, cerând fiecăruia s-o felicite, râzând și vorbind mai zgomotos decât de obicei, în timp ce în salon Kitty cea fără de noroc se tot tânguia de soarta ei, în termeni tot mai exagerați pe cât îi era și tonul de arțăgos.

— Nu pot înțelege de ce doamna Forster nu m-ar invita și pe *mine* ca pe Lydia, spunea ea, deși nu sunt prietena ei intimă. Am și eu dreptul să fiu invitată tot atât ca și ea; ba chiar mai mult, pentru ca sunt cu doi ani mai mare.

Zadarnic încerca Elizabeth s-o facă mai înțeleaptă și Jane s-o facă se se resemneze. În ceea ce o privește pe Elizabeth, aceasta invitație era atât de departe de a trezi în ea aceleași sentimente ca în mama ei și în Lydia, încât o consideră ca pe o sentință de moarte a oricărei posibilități pentru Lydia de a căpăta nițel bun-simț; și cu riscul de a deveni nesuferită dacă s-ar fi știut ce face, nu se putut abține să nu-l sfătuiască pe tatăl ei în secret, să n-o lase pe Lydia să plece. I-a arătat toată lipsa de cuviință din purtarea Lydiei în general, puținul profit pe care l-ar putea trage din prietenia cu o femeie ca doamna Forster și probabilitatea de a fi și mai imprudentă, într-o astfel de companie, la Brighton, unde ispitele erau desigur și mai mari decât acasă. El o ascultă cu atenție și apoi îi spuse:

— Lydia nu se poate simți bine până ce nu se face de râs în mod public, și nu ne-am putea niciodată aștepta s-o facă cu o cheltuială și cu neplăceri mai mici pentru familia ei ca în împrejurimile de față.

— Dacă ți-ai da seama, răspunse Elizabeth, de dezavantajele foarte mari, pentru noi toți, care s-ar isca în cazul când purtarea nesăbuită și imprudenta a Lydiei ar deveni cunoscută în mod public — nu, cele care s-au și iscat — sunt sigură ca ai judeca lucrul acesta în alt fel.

— „S-au și iscat”, repetă domnul Bennet. Ce spui? A pus pe goană,

speriindu-i, pe vreunii dintre admiratorii voștri? Sărmana, micuța Lizzy! Nu te lasa dărmată. Astfel de tineri delicați care nu suportă să aibă de-a face cu nițică zăpăceala nu merită nici un regret. Hai, arată-mi lista acestor indivizi jalnici care au fost ținuți la distanță de nebuniile Lydiei.

— Te înșeli; nu am avut de îndurat asemenea ofense. Nu mă plâng acum de un rău în mod special, ci în mod general. Bunul nostru nume, onorabilitatea noastră în lume suferă, desigur, din cauza ușurinței fără stavilă, a aroganței și a disprețului pentru orice fel de stăpânire de sine care caracterizează firea Lydiei. Scuză-mă, dar trebuie să vorbesc deschis. Dacă dumneata, scumpul meu tată, nu-ți vei da osteneala să-i înfrânezi exuberantă și să o înveți ca ceea ce urmărește în prezent nu sunt lucrurile cu care-și va umple viața, curând nu se va mai putea face nimic cu ea. La șaisprezece ani va avea caracterul format, iar ea va fi în mod definitiv tipul de flirt care se face de răs — atât pe sine cât și întreaga ei familie. Și, pe deasupra, un flirt în sensul cel mai prost al cuvântului; fără vreun farmec, în afară de tinerețe și de o înfățișare acceptabilă; și, datorită ignoranței și vidului din mintea ei, total incapabilă să se apere cât de puțin de disprețul general pe care-l va provoca pofta ei turbată de a fi admirată. Același pericol o paște și pe Kitty. Ea va păși pe urmele Lydiei. Îngâmfată, ignoranta, leneșă, total incapabilă să se controleze. Oh! Tata dragă, îți închipui ca va fi posibil să nu fie criticate și disprețuite oriunde vor fi cunoscute și ca asupra surorilor lor nu se va răsfrânge adesea rușinea aceasta?

Domnul Bennet văzu că-și pune toată inima în această chestiune; și, luându-i afectuos mina, îi spuse:

— Nu te necăji, dragă tații. Oricine va va cunoaște, pe tine și pe Jane, va va respecta și prețui; și nu veți apărea dezavantajate din cauză ca aveți două — sau aș putea spune trei — surori foarte nesăbuite. Nu vom avea pace la Longbourn dacă Lydia nu se duce la Brighton. Să se ducă deci. Colonelul Forster este un om cu bun simț și o s-o păzească să nu facă vreo prostie; și este, din fericire, prea săracă pentru a tenta pe cineva. La Brighton va avea, chiar și ca flirt de duzină, mai puțină căutare decât aici. Ofițerii vor găsi femei mai demne de atenția lor. Să sperăm deci ca șederea ei acolo o să-i dezvăluie propria-i neînsemnătate. În orice caz, nu poate deveni mult mai rea decât este acum, fără să ne îndreptățească s-o punem sub cheie, pentru tot restul vieții.

Elizabeth trebui să se mulțumească cu acest răspuns; opinia ei însă rămase aceeași, și plecă de la el dezamăgită și întristată. Nu-i stătea în fire, totuși, să dea amploare supărărilor, stăruind asupra lor. Era incredințată că-și făcuse datoria și n-avea obiceiul să se frământa pentru relele inevitabile sau să le amplifice, neliniștindu-se.

Dacă Lydia și mama sa ar fi cunoscut tema conversației dintre ea și domnul Bennet, volubilitatea lor reunită nu le-ar fi ajuns pentru a-și exprima indignarea. În închipuirea Lydiei, o vizită la Brighton însemna fericirea pe pământ. Văzu cu ochiul creator al fanteziei străzile acelei vesele stațiuni balneare mișunând de ofițeri. Se văzu pe ea însăși ca obiect al admirației a zeci și zeci dintre ei, deocamdată încă necunoscuți. Văzu toate splendorile cantonamentului — corturile înălțate într-o superbă uniformitate de rânduri, ticsite de tineret, răsunând de veselie și strălucind de stacojiul tunicilor; și pentru a completa imaginea, se văzu și pe ea sub un cort, flirtând plină de tandrețe cu cel puțin șase ofițeri deodată.

Ce-ar fi simțit oare dacă ar fi știut ca sora ei urmărește s-o lipsească de

asemenea perspective și realități? Numai mama ei, care ar fi simțit poate aproape același lucru, ar fi putut-o înțelege. Vizita Lydiei la Brighton era singura consolare în trista-i convingere ca soțul sau nu intenționa să meargă și el vreodată acolo.

N-au aflat însă nimic din cele petrecute și încântarea lor a continuat, prea puțin întreruptă, până în ziua când Lydia pleca.

Elizabeth trebuia să-l vadă acum pe domnul Wickham pentru ultima oară. Cum de când se întorsese acasă se aflase adesea în compania lui, nu mai avea aproape nici o emoție; emoțiile trecutei ei preferințe pentru el dispăruseră cu totul. Învățase chiar să întrevadă până și în blândețea lui, care la început o încântase, o afectare și o lipsă de fantezie obositoare și dezgustătoare. Mai mult încă, în purtarea lui actuală față de dânsa găsea un izvor de neplăceri; căci tendința lui de a reînnoi atențiile care marcaseră începutul cunoștinței lor, după cele ce se întâmplaseră, nu putea decât s-o irite. Elizabeth pierdu orice interes pentru el când se văzu aleasa astfel drept ținta a unei galanterii atât de frivole și banale și, respingindu-i-o mereu, nu se putea împiedica să nu simtă reprobare față de convingerea lui ca — oricât de îndelung și indiferent din ce cauză o lipsise de atențiile lui — vanitatea ei ar fi satisfăcută și preferința ei dobândită, desigur, printr-o reînnoire a acestor atenții.

În chiar ultima zi de ședere a regimentului la Meryton, el lua masa, împreună cu alți ofițeri, la Longbourn; Elizabeth se simțea atât de puțin dispusă să se despartă prietenos de dânsul încât, la o întrebare a lui despre felul cum își petrecuse timpul la Hunsford, îi pomeni de colonelul Fitzwilliam și de domnul Darcy, care fuseseră trei săptămâni la Rosings, și-l întreba dacă-l cunoștea pe cel dintâi.

Wickham păru surprins, nemulțumit, alarmat; dar, după ce se reculese o clipă, îi înapoie zâmbetul și-i răspunse ca în trecut îl văzuse adesea; apoi menționa ca era un adevărat gentleman și o întreabă cum i-a plăcut. Răspunsul ei favorabil a fost dat cu multă căldură. Curând după aceasta Wickham adăugă indiferent:

— Cât timp spuneți ca a stat la Rosings?

— Aproape trei săptămâni.

— Și l-ați văzut adesea?

— Da, aproape în fiecare zi.

— Felul sau de a fi este foarte deosebit de al vărului sau.

— Da, foarte deosebit; dar cred ca domnul Darcy câștiga atunci când îl cunoști mai bine.

— Într-adevăr! Strigă Wickham cu o privire care lui Elizabeth nu-i scăpa. Și, va rog, pot întreba... dar, stăpânindu-se, adăugă pe un ton mai vesel: Câștiga oare în ce privește manierele? A consimțit să adauge o oarecare politețe felului sau obișnuit de a fi? Căci nu îndrăznesc să sper, continuă el pe un ton mai scăzut și mai grav, ca a câștigat în lucrurile esențiale.

— Oh! Nu! Spuse Elizabeth. În lucrurile esențiale cred ca este întocmai așa cum a fost întotdeauna.

În timp ce vorbea, Wickham avu aerul ca nu prea știa dacă trebuie să se bucure de cuvintele ei sau să se îndoiască de sensul lor. Era pe chipul Elizabethi ceva care-l făcu să asculte cu o atenție plină de teamă și neliniște în timp ce ea adăugă:

— Când am afirmat ca domnul Darcy câștiga atunci când îl cunoști mai

bine, n-am vrut să spun ca judecată sau purtarea să s-au schimbat în bine, ci ca atunci când îl cunoști mai îndeaproape, îi înțelegi mai bine firea.

Pe chipul mai aprins al lui Wickham și în privirile lui neliniștite se vedea ca era alarmat; rămase câteva minute tăcut, apoi, scuturându-se de jenă ce-l cuprinsese, se întoarse iar către ea și-i spuse pe, tonul cel mai blajin posibil:

— Dumneavoastră, care cunoașteți atât de bine sentimentele mele față de domnul Darcy, veți înțelege imediat cât de sincer mă bucur ca este destul de înțelept pentru a simula cel puțin *aparentă* a ceea ce se cuvine. În acest sens, mândria lui poate fi de folos, dacă nu lui, multor altora, pentru ca îl împiedică, desigur, de a avea o purtare odioasă ca aceea de pe urma căreia am avut eu de suferit. Mă tem numai ca felul acela de prudență la care presupun ca ați făcut aluzie este adoptat numai în timpul vizitelor la mătușa lui, căci are un nețărnut respect pentru părerea bună a acesteia despre el. Când eram împreună, teamă de ea, știu, își făcea întotdeauna efectul; și multe trebuie puse pe seama dorinței lui de a realiza căsătoria cu domnișoara de Bourgh, căsătorie la care, sunt sigur, ține mult.

La auzul acestor cuvinte, Elizabeth nu-și putu stăpâni un surâs, dar îi răspunse numai printr-o ușoară înclinare a capului. Înțelese ca el dorea s-o atragă pe panta vechiului subiect al mahnirilor lui și nu avea deloc dispoziție să i-o îngăduie. Restul serii a trecut cu o *aparență voioșie* din partea lui, dar fără vreo altă încercare de a se ocupa de Elizabeth; s-au despărțit, la urmă, cu o politețe reciprocă și, probabil, cu o dorință reciprocă de a nu se mai întâlni vreodată.

Când petrecerea s-a spart, Lydia s-a reîntors împreună cu doamna Forster la Meryton, de unde trebuiau să pornească a doua zi dimineată, devreme. Despărțirea ei de familie a fost mai curând zgomotoasă decât înduioșătoare. Numai Kitty varsă lacrimi; dar ea plânse de supărare și invidie. Doamna Bennet făcu risipă de urări de fericire pentru fiica sa, impresionând prin îndemnurile pe care i le dădu să nu scape vreun prilej de a se distra cât mai mult posibil, și existau toate motivele să se creadă ca acest sfat va fi urmat; și, în fericirea zgomotoasă a Lydiei, care-și lua rămas bun, urările de plecare, făcute pe un ton moderat de către surorile ei, fură rostite fără să fie auzite.

Capitolul XLII

Elizabeth nu și-ar fi putut face o părere prea favorabilă despre fericirea conjugală sau plăcerile casnice, dacă s-ar fi luat numai după cele ce vedea în familia ei. Tatăl sau, captivat de tinerețe și de frumusețe și de aerul acela de bună dispoziție pe care îl au tinerețea și frumusețea în general, se căsătorise cu o femeie a cărei minte slabă și spirit necultivat au pus capăt, foarte curând după căsătorie, oricărei afecțiuni adevărate. Respectul, stimă și încrederea pieriseră pentru totdeauna; și tot ce crezuse el în privința fericirii casnice i-a fost răsturnat. Domnul Bennet însă nu era o fire care să caute mângâieri pentru dezamăgirea provocată de propria lui imprudenta într-una din plăcerile cu care se consolează atât de des cei nefericiți din vina neseriozității sau a viciului lor. Îl încântau viața la țară și cărțile; și din aceste plăceri izvorâseră bucuriile lui cele mai mari. Față de soție, era prea puțin îndatorat, în afară de faptul ca ignoranța și zăpăceala ei îl amuzau. Acesta nu este genul de fericire pe

care un bărbat ar dori, în general, să-l datoreze soției sale; dar acolo unde lipsesc alte posibilități de distracție, adevăratul filozof va scoate un profit din ceea ce are la îndemână.

Elizabeth nu fusese totuși niciodată oarbă față de comportamentul nepotrivit al tatălui ei, ca soț. O duruse întotdeauna acest lucru; din respect însă pentru însușirile lui și recunoscătoare pentru modul lui afectuos de a o trata, încerca să uite ceea ce nu-i putea trece cu vederea și să-și gonească din minte acea continua încălcare a îndatoririlor și buneicuviințe conjugale care, expunindu-o pe soția sa disprețului propriilor ei copii, era atât de condamnată. Dar niciodată nu simțise mai tare decât acum dezavantajele pe care le aveau copiii rezultați dintr-o căsătorie atât de nepotrivită și nici nu fusese vreodată atât de perfect conștientă de relele ce izvorau dintr-o folosire atât de greșită a unor însușiri care, bine utilizate, ar fi putut cel puțin asigura fiicelor sale respectabilitatea, chiar dacă nu puteau dezvolta inteligență soției lui.

Elizabeth se bucura de plecarea lui Wickham, dar mutarea regimentului îi dădu prea puține motive de satisfacție.

Petrecherile lor în afară erau mai puțin variate ca înainte; iar acasă avea o mamă și o soră ale căror neconținute tânguiri pentru plictiseală din jurul lor așterneau o reală melancolie asupra cercului lor familial; și deși cu timpul Kitty ar fi putut să-și recapete bunul simț natural, pentru ca aceia care-i tulburau mintea plecaseră, era mai mult decât probabil ca cealaltă soră, de la care te puteai aștepta la prostii și mai mari, va exagera cu neseriozitatea și îndrăznelile, aflându-se într-o situație de două ori periculoasă, fiind vorba de o stațiune balneară și de un cantonament. Când considera toate acestea, Elizabeth constată — constatare ce mai fusese făcută și altădată — ca un eveniment pe care-l dorea din toată inima nu-i aducea, când se realiza, toată bucuria sperată. Era deci nevoie să fixeze o dată drept început al unei adevărate fericiri; să-și fixeze un alt obiectiv pentru dorințele și speranțele ei și, bucurându-se din nou cu anticipație de fericirea ce-și promitea, să se consoleze pentru prezent și să se pregătească pentru o altă dezamăgire. Călătoria la Lacuri formă acum obiectul preocupărilor sale cele mai fericite și era cea mai bună mângâiere pentru toate orele neplăcute pe care nemulțumirea mamei și a lui Kitty le făceau de neînălțurat; și dacă în planul sau ar fi putut s-o includă și pe Jane, totul ar fi fost desăvârșit.

„Dar ce fericire, își spunea, ca am ce să-mi doresc! Dacă tot aranjamentul ar fi perfect, aș fi sigură ca voi avea o dezamăgire. Dar așa, purtând cu mine un izvor nesfârșit de regrete din cauza absenței surorii mele, pot spera în mod rațional ca nădejtile mele de bucurie să se împlinească. Un plan în care fiecare punct promite o încântare nu poate fi niciodată o reușită; și o dezamăgire totală poate fi parata numai apărându-te printr-o mica și neînsemnată mâhnire”.

Înainte de plecare Lydia promisese să scrie mamei și lui Kitty foarte des și foarte amănunțit; scrisorile ei însă se lăsau mult așteptate și erau totdeauna foarte scurte. Acelea adresate mamei conțineau prea puțin în afară doar de faptul ca se întorseseră de la bazar, unde fuseseră însoțite de cutare și cutare ofițer și unde văzuseră podoabe atât de frumoase ca era înnebunită; ca avea o rochie sau o umbreluță nouă, pe care ar fi descris-o mai amănunțit, dar trebuia să plece în mare grabă, căci o chema doamna Forster pentru ca se duceau la

un cantonament; iar din corespondența cu sora să se putea afla și mai puțin deoarece, deși scrisorile către Kitty erau ceva mai lungi, erau mult prea pline de cuvinte subliniate pentru a putea fi văzute și de alți ochi.

După două sau trei săptămâni de la plecarea Lydiei, sănătatea, bună dispoziție și veselie începură iarăși să-și facă apariția la Longbourn. Totul avea o înfățișare mai fericită. Familiile care plecaseră la oraș pentru iarnă se întorseseră și apărură toaletele și distracțiile de vară. Doamna Bennet își recapăta obișnuită sa seninătate certărească; iar pe la mijlocul lui iunie Kitty își revenise într-atât, încât era în stare să intre în Meryton fără lacrimi — eveniment promițător, care o făcu pe Elizabeth să spere ca până la Crăciunul viitor, va fi destul de cuminte ca să nu mai pomenească de ofițeri mai des decât o dată pe zi, afară doar dacă, în urma vreunei dispoziții crude și răuvoitoare a ministerului de război, nu s-ar încartirui un regiment la Meryton.

Data fixată pentru începutul călătoriei lor spre nord se apropia repede; nu mai erau decât două săptămâni, când sosi o scrisoare de la doamna Gardiner, care îi amina începutul și îi scurtă durată. Domnul Gardiner nu putea pleca, fiind împiedicat de treburi, decât peste două săptămâni, în iulie, și în mai puțin de-o lună trebuia să fie înapoi la Londra; și cum aveau la dispoziție puțin timp ca să ajungă atât de departe și să vadă atât cât își propuseseră, pe îndelete și comod cum speraseră, erau acum obligați să renunțe la Lacuri și să facă un voiaj mai mic; după ultimele planuri, urmau să meargă către nord, nu mai departe de Derbyshire. În ținutul acela erau destule de văzut ca să le umple cea mai mare parte din cele trei săptămâni; iar pentru doamna Gardiner, locul prezenta o atracție deosebit de puternică. Orașul în care locuise mai demult câțiva ani și unde urmau să petreacă vreo câteva zile era probabil pentru curiozitatea ei tot atât de atrăgător ca și faimoasele splendori de la Matlock Chatsworth, Dovedale sau Peak.

Elizabeth era extrem de dezamăgită; visase tot timpul să vadă Lacurile și încă mai credea ca ar fi fost destul timp pentru acest lucru. Era însă de datoria ei să fie mulțumită și avea o fire optimistă; așa ca totul fu, curând, iarăși bine.

Multe gânduri se legau de Derbyshire. Îi era imposibil să audă acest, cuvânt fără să se gândească la Pemberley și la proprietarul acelui loc. „Dar e sigur, își spuse, ca pot să intru în comitatul în care locuiește el și să fur de acolo câteva spaturi fără să mă observe și fără să fiu pedepsită pentru asta”.

Timpul de așteptare era acum dublu. Trebuiau să treacă patru săptămâni până la sosirea unchiului și mătușii sale. Dar au trecut; și domnul și doamna Gardiner, cu cei patru copii ai lor, apărură în cele din urmă la Longbourn. Copiii, două fete de șase și opt ani și doi băieți mai mici, urmau să rămână în grijă specială a verișoarei lor Jane, favorita tuturor, care cu un bun-simț nedezmintit și cu blândețea firii sale era perfect indicată să se ocupe de ei în tot felul — învățându-i, jucându-se cu ei și iubindu-i.

Domnul și doamna Gardiner rămaseră la Longbourn numai o noapte și a doua zi de dimineață porniră împreună cu Elizabeth în căutare de noutăți și de amuzament. O bucurie era sigură, aceea ca tovarășii de drum se potriveau; erau dotați cu sănătate și calm pentru a face față inconvenientelor, cu veselie pentru a le spori orice plăcere și cu dragoste și inteligența care puteau să o înlocuiască, dacă din afară s-ar; fi ivit dezamăgiri.

Tema acestei lucrări nu este descrierea ținutului Derbyshire și nici a

altuia din locurile remarcabile prin care trecea drumul lor; Oxford, Blenheim, Warwick, Kenilworth, Birmingham etc, sunt de ajuns de cunoscute. Tot ce ne preocupă în prezent este o mica porțiune din Derbyshire. După ce vizitară locurile cele mai frumoase ale ținutului, își îndreptară pașii către orașelul Lambton, unde locuise odinioară doamna Gardiner și unde, auzise de mult, se mai, aflau încă niște cunoștințe de-ale ei; și Elizabeth înțelese de la mătușa sa ca Pemberley era situat la mai puțin de cinci mile de Lambton. Nu se afla

Chiar în drumul lor, dar nici la o distanță mai mare de o milă, două. Cu o seară înainte, pe când discutau ruta, doamna Gardiner își exprimase dorința de a revedea acel loc. Domnul Gardiner se declarase de acord și s-au adresat Elizabeth-ei pentru a-i cere și ei consimțământul.

— Iubita mea, nu ți-ar plăcea să vezi un loc despre care ai auzit atâta? O întrebă mătușa, un loc care, în plus, îți va aminti de atâția dintre cunoscuții dumitale. Știi ca Wickham și-a petrecut acolo toată tinerețea.

Elizabeth era disperată. Simțea ca nu avea ce căuta la Pemberley și se văzu silită să pretindă ca nu ținea să-l vadă. Trebuia să le spună ca era sătulă de locuințe arătoase: după ce trecuse prin atâtea nu mai găsea nici o plăcere în covoare fine și draperii de satin.

Doamna Gardiner îi spuse ca era o prostuță.

— Dacă ar fi vorba numai de o casă bogat mobilată, spuse ea, nu m-ar interesa nici pe mine; dar parcul e încântător. Și au acolo păduri dintre cele mai frumoase din ținut.

Elizabeth nu mai spuse nimic; dar nu putea fi de acord, îi trecu prin minte posibilitatea de a-l întâlni pe domnul Darcy în timpul vizitei lor. Ar fi îngrozitor! Numai acest gând o făcu să roșească; și-și spuse ca era mai bine să-i vorbească deschis mătușii sale decât să-și ia un asemenea risc. Erau însă obiecții serioase împotriva acestui lucru; și în cele din urmă hotărî ca aceasta să fie ultima soluție la care să recurgă, în caz ca investigațiile sale cu privire la absența familiei de la Pemberley vor căpăta un răspuns nefavorabil.

Prin urmare, când se retrase pentru noapte, întrebă camerista dacă Pemberley era un loc încântător, care era numele proprietarului și, cu destulă îngrijorare, dacă familia se afla acolo pentru vara. La ultima întrebare primi un răspuns negativ, cât se poate de binevenit; panica fiind astfel înlăturată, se lăsă în voia marii curiozități de a vedea și ea casă; iar în dimineața următoare, când se discuta din nou acest subiect și i se ceru din nou părerea, putu răspunde prompt și cu un potrivit aer de indiferență ca nu avea într-adevăr nimic împotriva acestui plan.

Urmau deci să plece la Pemberley.

Capitolul XLIII

În timp ce înaintau pe șosea, Elizabeth, oarecum tulburată, cauta să zărească apărând pădurea de la Pemberley; și când, în sfârșit, intrară pe lângă casa portarului se simți extrem de agitată.

Parcul era foarte mare și se întindea pe un teren extrem de variat. Intrară printr-unul dintre locurile cele mai joase și minară un timp printr-o frumoasă pădure ce se întindea pe o mare suprafață.

Mintea Elizabethei era prea preocupată pentru a face conversație, dar văzu și admiră fiecare locșor și fiecare priveliște mai deosebită. Urcară treptat o jumătate de milă și se aflară în vârful unei coline unde pădurea încetă și ochiul era prins imediat de Pemberley House, așezată da cealaltă parte a unei văi, pe unde șerpuia un drum oarecum abrupt. Era o clădire de piatră mare și frumoasă, bine așezată pe o ridicătură a terenului, proiectându-se pe crestele unor dealuri împădurite; iar în față, o apă curgătoare destul de mare se umfla, devenind și mai abundentă, dar fără nimic artificial în aspectul ei. Malurile nu erau nici îndreptate, nici ornamentate. Elizabeth rămase încântată. Nu mai văzuse niciodată un loc pentru care natura să fi făcut mai mult, sau unde frumusețea naturii să fi fost atât de puțin modificată de gustul nepriceput al cuiva. Erau toți plini de admirație; și în clipa aceea Elizabeth simți ca a fi stăpână la Pemberley însemna ceva.

Coborâră dealul, traversară podul și traseră la scară; și pe când cerceta mai de aproape casă, îi reveniră toate temerile ca nu cumva să-l întâlnească pe proprietar. Îi era groază să nu se fi înșelat camerista. La cererea lor de a vizita locuința, au fost conduși în hol; iar Elizabeth avu răgaz, în timp ce o așteptau pe menajeră casei, să se minuneze ca se afla acolo unde se afla.

Menajera apăru — o femeie în vârstă, respectabilă, mult mai puțin arătoasă, dar mult mai amabilă decât își închipuisese ca va fi. O urmară în sala de mese. Era o încăpere mare, proporționată ca dimensiuni și frumos mobilată. După ce Elizabeth se uită puțin în jur, se duse la o fereastră, ca să se bucure de priveliște. Dealul, încununat de pădurea pe unde coborâseră, părând de la distanță mai abrupt, era splendid. Fiecare bucățică de teren era armonioasă; privi cu încântare întreaga panoramă — râul, copacii împrăștiați pe maluri și, cât putea cuprinde cu ochii, serpuitul văii. În timp ce străbăteau celelalte încăperi, toate acestea apăreau din unghiuri diferite; dar de la fiecare fereastră se puteau vedea adevărate minuni. Camerele erau înalte și frumoase, cu mobile pe măsură averii stăpânului; și Elizabeth remarcă, plină de admirație pentru gustul lui, ca nu erau nici bătătoare la ochi, nici inutile de prețioase; mai puțin impresionante și mai autentic elegante decât cele de la Rosings.

„Și aș fi putut fi stăpână acestui loc, se gândi. Aș fi putut fi acum familiarizată cu aceste încăperi. În loc să le privesc ca o străină, m-aș fi putut bucura de ele ca de bunul meu și aș fi putut primi aici, ca oaspeți, pe unchiul și pe mătușa mea. Dar nu, se reculese ea repede, asta nu s-ar fi putut întâmpla; unchiul și mătușa n-ar mai fi existat pentru mine; nu mi s-ar fi îngăduit să-i invit”.

Acesta a fost un gând binevenit; a salvat-o de ceva ce semăna a regret.

Dorea s-o întrebe pe menajeră dacă stăpânul era cu-adevărat absent,

dar nu avu curajul. În cele din urmă, întrebarea o puse unchiul ei, iar ea se îndepărta speriată, în timp ce doamna Reynolds răspundea ca așa era, adăugând: „Dar îl așteptam să vină mâine, cu un grup mare de prieteni”. Ce bucuroasă era Elizabeth ca vizita lor nu fusese amânată cu o zi!

Mătușa ei o chemă pentru a-i arăta un tablou. Se apropie și văzu portretul domnului Wickham, atârnat deasupra căminului, printre alte câteva miniaturi. Mătușa o întrebă zâmbind dacă îi plăcea. Menajera se apropie și le spuse ca era portretul unui tânăr domn, fiul intendentului defunctului ei stăpân, care-l crescuse pe propria lui cheltuială. „A intrat acum în armată, adăugă menajeră, dar mă tem ca a luat apucături rele”.

Doamna Gardiner își privi nepoata cu un surâs pe care Elizabeth nu i-l putu înapoia.

— Și acesta, spuse doamna Reynolds, arătând spre o altă miniatură, este stăpânul meu;

și seamănă foarte bine. A fost pictat în același timp cu celălalt — acum aproape opt ani.

— Am auzit multe despre înfățișarea distinsă a stăpânului dumitale, spuse doamna Gardiner, privind portretul; are un chip frumos. Dar, Lizzy, dumneata ne poți spune dacă seamănă sau nu.

Respectul doamnei Reynolds față de Elizabeth păru să crească aflând că-l cunoștea pe stăpânul ei.

— Tânăra domnișoară îl cunoaște pe domnul Darcy? Elizabeth se îmbujoră și răspunse:

— Puțin.

— Și nu credeți, ma'am, ca este un gentilom foarte chipeș?

— Da, foarte chipeș.

— *Eu*, una, sunt sigură ca nu cunosc un altul așa de chipeș; dar în galeria de sus o să vedeți un alt portret al lui, mai mare și mai bun decât acesta. Camera asta era camera preferată a defunctului meu stăpân și miniaturile au rămas chiar în locul unde se aflau și atunci. Ținea mult la ele.

Elizabeth înțelese acum de ce printre ele era și portretul domnului Wickham. Doamna Reynolds le atrase apoi atenția asupra unui portret al domnișoarei Darcy,

desenat pe când avea numai opt ani.

— Și domnișoara Darcy este tot atât de frumoasă ca și fratele ei?! Întrebă domnul

Gardiner.

— Oh! Da! Cea mai frumoasă tânără domnișoară ce s-a văzut vreodată; și atât de desăvârșită! Cântă la pian și din gură, cât e ziua de lungă. În camera de alături este un pian nou care de abia a fost adus pentru dânsa — un dar din partea stăpânului meu; va veni și dânsa mâine, aici.

Domnul Gardiner, care avea un fel de a fi degajat și plăcut, îi încurajă comunicativitatea, punându-i întrebări și făcând tot felul de remarci. Doamnei Reynolds, fie din mândrie, fie din dragoste, îi făcea mare plăcere să vorbească despre stăpânul ei și despre sora acestuia.

— Stăpânul dumitale stă mult la Pemberley în timpul anului?

— Nu atât cât aş dori eu, domnule; dar cred ca pot să va spun ca petrece aici jumătate din timpul sau, iar domnișoara Darcy vine întotdeauna pentru lunile de vară.

„În afară de cazul ca se duce la Ramsgate”, își spuse Elizabeth.

— Dacă stăpânul dumitale s-ar căsători l-ați avea mai multă vreme aici.

— Da, domnule, dar nu știu când se va întâmpla asta. Nu știu cine ar fi destul de bună

pentru dânsul.

Domnul și doamna Gardiner zâmbiră. Elizabeth nu se putu stăpâni să nu spună:

— Faptul ca dumneata gândești astfel este spre cinstea lui, sunt sigură.

— Nu spun decât adevărul adevărat, și același lucru l-ar spune oricine îl cunoaște, replică cealaltă. Elizabeth se gândi ca asta însemna mult; și o ascultă cu o uimire crescândă, în timp ce adăuga: în toată viața mea nu am auzit de la dânsul un singur cuvânt rău, și-l știu de când era de patru ani.

Lăudă aceasta i se păru a fi cea mai extraordinară dintre toate și cea mai contrară părerilor ei.

Fusese ferm încredințată ca domnul Darcy nu era blând din fire. Ascultă cu cea mai mare atenție; tânjea să afle și mai multe și fu recunoscătoare unchiului care spuse:

— Există foarte puțini oameni despre care se poate spune atât de mult. Aveți noroc cu un astfel de stăpân.

— Da, domnule, știu ca am. Dacă ar fi să străbat lumea în lung și-n lat, n-aș putea da de un altul mai bun. Am băgat mereu de seamă ca aceia care au o fire bună de mici o au și când se fac mari; și dânsul a fost întotdeauna copilul cel mai blând și cel mai generos din lume.

Elizabeth o privi uluită. „E cu puțință să fie vorba de domnul Darcy?” se întrebă ea.

— Tatăl sau era un om admirabil, spuse doamna Gardiner.

— Da, ma'am, așa era cu adevărat; dar fiul îi seamănă în totul — e tot atât de bun cu cei săraci!

Elizabeth ascultă, se minuna, se îndoia și dorea cu nerăbdare să afle cât mai multe. Pentru ea, doamna Reynolds nu prezenta nici un alt interes. În zadar vorbea despre conținutul tablourilor, despre dimensiunile camerelor și despre prețul mobilelor. Domnul Gardiner, extrem de amuzat de acest gen de prejudecăți familiale, pe seama căroră puneă el laudele exagerate aduse stăpânului ei, deschise din nou același subiect; și ea stăruia cu energie asupra numeroaselor lui merite, în timp ce urcau împreună scara împunătoare.

— Este cel mai perfect moșier și cel mai perfect stăpân care a existat vreodată; nu ca tinerii sălbatici din zilele noastre, care nu se gândesc la nimic decât la ei. Nu e unul din arendașii sau servitorii săi care să nu-l vorbească de bine. Unele persoane *zic* ca e mândru; dar e sigur ca eu n-am văzut niciodată așa ceva la dânsul. Îmi închipui ca se spune așa din cauză ca lui nu-i turuie gura într-una, ca altor tineri.

„În ce lumină favorabilă îl arăta tot ce spune ea”, gândi Elizabeth.

— Această splendidă dăre de seamă asupra lui, șopti mătușa în timp ce mergeau mai departe, nu se prea potrivește cu purtarea față de bietul nostru prieten.

— Poate ca ne-am înșelat.

— Nu prea pare probabil; sursa noastră de informații era prea bună.

Când au ajuns sus, în spațiosul vestibul, au fost conduși într-un agreabil salonaș, mobilat de curând, mai elegant și mai vesel decât cele de jos,

și-au fost informați ca fusese tocmai aranjat pentru a-i face plăcere domnișoarei Darcy, care îndrăgise această încăpere când venise ultima oară la Pemberley.

— E desigur un frate bun, spuse Elizabeth, îndreptându-se către una dintre ferestre. Doamna Reynold se gândea cu plăcere la încântarea domnișoarei Darcy când va intra în camera aceea.

— Și așa este dânsul totdeauna, adăugă ea. Orice îi poate face plăcere surorii sale, e sigur ca va fi îndeplinit, cât ai bate din palme. Nu există ceva să nu facă pentru ea.

Nu mai rămăsese de vizitat decât galeria de tablouri și două sau trei dormitoare principale. În cea dintâi se aflau multe picturi bune, dar Elizabeth nu se pricepea deloc la pictură: în schimb s-ar fi întors bucuroasă să revadă câteva desene în creion ale domnișoarei Darcy, expuse jos, mai interesante în general și de asemenea mai ușor de înțeles.

În galerie se aflau multe portrete de familie, dar nu prezentau atâta interes, încât să capteze atenția unui străin.

Elizabeth trecu mai departe în căutarea singurului chip ale cărui trăsături îi erau cunoscute. În cele din urmă se opri în fața lui; și constată izbitoarea asemănare a portretului cu domnul Darcy, având chipul luminat de un anumit zâmbet care îi amintea de zâmbetul cu care o privea pe ea, câteodată. Rămase câteva minute în fața portretului, în gravă contemplare, și tot la el se mai întoarse o dată, înainte de a părăsi galeria. Doamna Reynolds îi informă ca tabloul fusese pictat pe când tatăl domnului Darcy era încă în viața.

În clipa aceea în inima Elizabethei își făcu desigur loc un sentiment mult mai cald pentru originalul portretului decât simțise ea vreodată, chiar în cele mai bune momente ale cunoștinței lor. Laudele cu care-l copleșise doamna Reynolds nu erau o bagatelă. Ce prețuire este mai valoroasă decât cea a unui servitor inteligent? Se gândi la fericirea atâtor oameni care se aflau în grija lui, ca frate, moșier, stăpân; câtă bucurie și câtă durere îi stătea în puteri să împartă; cât bine sau cât rău putea face el! Fiecare gând pe care-l exprimase menajera fusese o prețuire a caracterului sau; și cum stătea acum în fața pânzei care-l reprezenta cu ochii asupra ei, privind-o parcă, se gândi la afecțiunea ce i-o purta, cu un sentiment de recunoștință mai adânc decât stărnise aceasta vreodată în trecut — își aminti de căldură iubirii lui și avu îngăduința pentru modul în care fusese exprimată.

După ce au văzut tot ce era deschis pentru vizitatori, au coborât, și-au luat rămas bun de la menajeră și au fost lăsați în grijă grădinarului care-i aștepta la ușa de la intrare.

Pe când străbăteau pajiștea, în drum spre râu, Elizabeth se întoarse să mai vadă casă încă o dată; unchiul și mătușa se opriră de asemeni și, în timp ce primul făcea presupuneri asupra datei când fusese construită, proprietarul însuși se ivi deodată pe drumul care ducea în spatele casei, înspre grajduri.

Se aflau la douăzeci de iarzi unul de altul și apariția lui fusese atât de bruscă, încât era imposibil să-l evite. Ochii lor se întâlniră imediat și obrajii amândurora se îmbujorară.

Darcy rămase cu ochii ațintiți asupra ei și timp de o clipă păru împietrit de uimire, dar, revenindu-și repede, înainta înspre grupul lor și se adresă Elizabeth, dacă nu foarte calm, cel puțin foarte politicos.

Ea se întoarse instinctiv pentru a pleca; dar la apropierea lui se opri și îi primi salutul cu o stânjeneală imposibil de învins. Dacă pentru ceilalți doi

apariția lui sau asemănarea cu tabloul pe care tocmai îl văzuseră n-ar fi fost de ajuns pentru a-i convinge ca se aflau în fața domnului Darcy, ar fi putut-o înțelege imediat, după expresie de surpriză a grădinarului, la vederea stăpânului sau. Se ținură nițel deoparte în timp ce dânsul vorbea cu nepoata lor care, uimită și încurcată, aproape ca nu îndrăznea să-și ridice privirile spre chipul lui și nu știa nici ce să răspundă amabilelor întrebări despre sănătatea familiei ei. Uluită de schimbarea intervenită în comportarea lui, de când se despărțiseră, fiecare frază pe care o rostea îi marea și mai mult stânjeneală; și fiecare gând ce-i trecea prin minte în legătură cu faptul nepotrivit de a fi fost găsită acolo, făcu ca cele câteva minute în care rămaseră împreună să fie cele mai neplăcute din viața ei. Nici el nu părea să se simtă mai bine; când vorbea, glasul nu avea nimic din calmul lui obsnuit și a întrebat-o atât de des și pe un ton atât de grăbit de când se afla în Derbyshire și de când plecase de la Longbourn, încât era evident ca mintea lui era într-alta parte.

În cele din urmă, păru ca nu-i mai vine nici o idee; și, după ce stătu câteva minute fără să scoată un cuvânt, se adună deodată și-și luă bun rămas.

Domnul și doamna Gardiner se apropiară atunci de Elizabeth și își exprimară admirația pentru înfățișarea lui; dar ea nu auzi nici un singur cuvânt și, absorbită de propriile ei simțăminte, îi urmă tăcută. Era copleșită de rușine și mâhnire. Venirea ei acolo era lucrul cel mai nefericit, cel mai necugetat din lume. Ce ciudat trebuie să-i fi părut lui! Și ce urât ar putea interpreta totul unora atât de infumurat! Ar putea să aibă impresia ca ea îi ieșise din nou, intenționat, în cale. Oh! De ce venise? Sau de ce a venit el cu o zi mai devreme decât era așteptat? Dacă ei s-ar fi grăbit numai cu zece minute, nu s-ar fi întâlnit; pentru ca el sosise în clipa aceea, că-n clipa aceea coborâse de pe cal sau din trăsură. Ea continua să roșească din cauza acestei nefericite întâlniri. Și purtarea lui atât de izbitor schimbată — ce putea să însemne? Era uimitor chiar și faptul ca îi vorbise; dar să vorbească atât de amabil, să întrebe de familia ei? Nu-l văzuse niciodată purtându-se atât de puțin distant, niciodată nu vorbise cu gentilețea pe care o avusese cu prilejul acestei neașteptate întâlniri. Ce contrast față de ultima lor întrevvedere, la Rosings Park, când îi înmânase scrisoarea! Nu știa ce să mai creadă, sau cum să-și explice totul.

Mergeau acum pe o frumoasă cărare de-a lungul apei; fiecare pas le scotea înainte o și mai impozantă înclinare a terenului, o și mai frumoasă priveliște a pădurii de care se apropiau, dar trecu un timp până ce Elizabeth fu în stare să-și dea seama de toate acestea și, deși răspundea mecanic chemărilor repetate ale unchiului și mătușii sale și părea că-și îndreaptă ochii către lucrurile pe care ei i le arătau, nu văzu nimic din peisaj. Toate gândurile i se concentrau pe locșorul acela din Pemberley House, oricare ar fi fost el, unde se afla în clipa aceea domnul Darcy. Tânjea să știe ce se petrecea, în momentul acela, în mintea lui; ce credea despre dânsa; și dacă, în pofida a tot ce se întâmplase, îi mai era încă dragă. Poate ca fusese amabil numai pentru ca se simțea liniștit; totuși, în glasul lui sunase ceva ce nu semăna a liniște. N-ar fi putut spune dacă dânsul se bucurase sau se întristase văzând-o; dar e sigur ca nu o văzuse fără oarecare emoție.

Până la urma remarcile tovarășilor de drum, în legătură cu lipsa ei de atenție, o treziră făcând-o să înțeleagă trebuie să se comporte firesc.

Intrară în pădure și, luându-și pentru un timp rămas bun de la râu, urcară niște coline mai înalte, pe unde, în punctele în care deschiderile dintre

copaci lăsau ochiul să pribegească, apăreau încântătoare vederi asupra văii și dealurilor din față, cu lungul sir de păduri răspândite pe multe dintre ele și, din când în când, porțiuni din râu. Domnul Gardiner își exprimă dorința de-a face înconjurul întregului parc, dar în același timp se temea ca lucrul acesta ar putea să depășească o plimbare obișnuită. Li se spuse, cu un surâs triumfător, ca înconjurul parcului reprezenta zece mile. Răspunsul acesta a fost hotărâtor și urmară circuitul obișnuit care-i aduse din nou, după un timp, pe o pantă, printre copaci pletoși, lângă marginea apei, la unul dintre punctele ei cele mai înguste. Trecură de partea cealaltă pe un podeț care se potrivea cu întregul peisaj. Era locșorul cel mai puțin împodobit dintre toate cele pe care le vizitaseră; și valea, strângându-se într-o vâlcea, lasa loc numai pentru râu și pentru o cărare îngustă, printre copacii sălbatici din păduricea care mărginea apă. Elizabeth ar fi dorit să-i exploreze cotiturile; dar după ce trecură puntea și văzură la ce distanță se aflau de casă, doamna Gardiner, care nu mergea ușor pe jos, n-a mai putut continua plimbarea și vru să ajungă la trăsură, cât mai repede cu putință. Nepoata ei, prin urmare, a fost obligată să se supună și se îndreptară pe drumul cel mai scurt către casa de partea cealaltă a râului; înaintau însă încet căci domnul Gardiner, care adoră pescuitul, deși își putea permite rareori această bucurie, era atât de atent să vadă vreun păstrăv ivindu-se în apă și atât de prins de discuția despre lucruri de acest fel cu însoțitorul lor, încât înainta foarte încet. În timp ce mergeau astfel, fără grabă, au fost din nou surprinși — și mirarea Elizabeth a fost aproape tot atât de mare ca întâia dată — văzându-l, nu prea departe, pe domnul Darcy care se apropia de ei. Cărare fiind aici mai descoperită decât de partea cealaltă, putură să-l zărească înainte de a se întâlni. Elizabeth, deși uimită, era cel puțin mai pregătită decât înainte să stea de vorbă, și se hotărî să vorbească și să pară liniștită, dacă el avea cu adevărat de gând să-i în-tilnească. Timp de câteva minute a fost totuși sigură ca el va apuca pe vreo altă cărare. Această impresie dura atia timp cât o cotitură a potecii îl ascunse privirii lor. Când depășiră curbă, Darcy se afla în fața lor. Dintr-o privire, Elizabeth observă ca nu pierduse nimic din noua lui politețe; și pentru a-i răspunde cu aceeași politețe începu imediat să admire frumusețea locului; dar nici nu spusese bine cuvintele „încântător” și „fermecător” ca îi trecură prin minte unele amintiri nefericite și își spuse ca laudele aduse domeniului Pemberley puteau fi greșit interpretate. Se schimbă la față și nu mai zise nimic.

Doamna Gardiner rămăsese puțin în urmă; când Elizabeth tăcu, el o întrebă dacă-i va face cinstea de a-l prezenta prietenilor săi. Aceasta era o dovadă de politețe pentru care ea nu era deloc pregătită; și cu greu își putu opri un surâs la gândul ca dânsul dorea să facă cunoștință chiar cu unii dintre aceia împotriva cărora mândria lui se revoltase atât, atunci când o ceruse în căsătorie. „Ce uimit va fi, gândi Elizabeth, când va afla cine sunt! Îi ia drept persoane din lumea bună”.

Prezentarea a fost totuși făcută imediat; și în timp ce-i spunea cum se înrudeau, ea îi aruncă o privire furișă pentru a vedea cum va primi acest lucru, așteptându-se s-o ia la goană cât va putea mai repede din fața unor cunoștințe atât de dezonorante. A fost, neîndoielnic, *surprins*. Dar a suportat totul cu fermitate; și, departe de a pleca, se întoarse împreună cu ei și începu o conversație cu domnul Gardiner. Elizabeth nu putea fi decât încântată; nu putea fi decât triumfătoare. Gândul ca Darcy constată acum ca ea avea și unele

rude pentru care nu trebuia să roșească era consolator. Ascultă atentă ce vorbeau și se simți mândră de fiecare cuvânt, fiecare propozițiune a unchiului ei, care scoteau în evidență inteligenta, gustul sau bună lui creștere.

Conversația se fixă în curând asupra pescuitului și Elizabeth îl auzi pe domnul Darcy invitându-l cu cea mai mare amabilitate să vină acolo la pescuit ori de câte ori îi va face plăcere, cât timp se va afla în împrejurimi, oferindu-se în același timp să-i pună la dispoziție uneltele necesare și să-i arate locurile din râu unde erau, de obicei, cele mai mari șanse. Doamna Gardiner, care mergea braț la braț cu Elizabeth, îi aruncă o privire plină de mirare. Elizabeth nu spuse nimic, dar era fericită; omagiul îi era adresat în totul. Mirarea ei totuși era imensă și-și repetă mereu: „De ce este atât de schimbat? De unde poate proveni schimbarea? Nu se poate să fie din cauza *mea*; nu se poate ca purtarea lui să fi devenit atât de amabilă de dragul *meu*. Nu se poate ca muștrările mele de la Hunsford să fi adus o asemenea schimbare. Este cu neputință să mă mai iubească”.

Merseră un timp astfel, cele două doamne înainte, cei doi domni în urmă, apoi coborâră malul râului pentru a vedea mai bine o plantă de apă mai neobișnuită; iar când să-și reia locurile, se făcu o mica schimbare, din cauza doamnei Gardiner care, obosită de efortul de dimineața aceea, găsea brațul Elizabethei prea slab pentru a o susține și-l prefera, în consecință, pe al soțului sau.

Domnul Darcy îi lua locul lângă nepoata ei și merseră mai departe împreună. După o mica tăcere, tânăra fată a fost prima care a vorbit. Dorea ca dânsul să știe ca înainte de a veni acolo primiseră asigurarea ca era absent și, prin urmare, începu prin a spune ca sosirea lui fusese foarte neașteptată, „căci menajera dumneavoastră, adăugă ea, ne-a informat ca în mod cert nu veți fi aici decât mâine; și am înțeles într-adevăr, înainte de a pleca din Bakewell, ca nu erați așteptat chiar atât de curând”. Darcy recunoscă ca așa era și-i mai spuse ca venise cu câteva ore nai înainte decât grupul cu care călătorea, pentru ca avea treburi cu logofătul lui.

— Ceilalți vor sosi mâine, devreme, continuă el, și printre dânsii sunt câteva persoane care au privilegiul să va cunoască: domnul Bingley și surorile sale.

Elizabeth răspunse numai cu o ușoară înclinare. Gândurile îi fugiră înapoi la clipa când numele acestuia fusese rostit pentru ultima oară între ei; și, judecând după cum îi arătă chipul, nici gândul *lui* nu era într-alta parte.

— Mai este printre dânsii o altă persoană, continua Darcy după o pauză, care dorește, în mod special, să va cunoască. Îmi veți permite — sau va cer prea mult — să va prezint pe sora mea, în timpul șederii dumneavoastră la Lambton?

Surpriză unei astfel de cereri era într-adevăr mare; prea mare ca să-și poată da seama cum ajunsese ea la această favoare, își dădu imediat seama ca dorința, mai mare sau mai mica, pe care o avea domnișoara Darcy de a o cunoaște era desigur opera fratelui ei și — fără altă cercetare — era un lucru îmbucurător. Îi făcu plăcere să constate ca resentimentele nu-l făcuseră să gândească cu adevărat rău despre ea.

Merseră mai departe tăcuți, ambii adânciți în gânduri. Elizabeth nu se simțea în largul ei — acest lucru i-ar fi fost imposibil; era însă măgulită și mulțumită. Dorința lui de a-i prezenta sora era un omagiu cu totul neașteptat. Curând îi depășiră pe ceilalți; și când ajunseră la trăsura, domnul și doamna

Gardiner rămăseseră aproape cu un sfert de milă înapoi.

Darcy o invită atunci să poftască în casă; dar ea îi răspunse ca nu era obosită și au rămas unul lângă altul pe peluză. În astfel de clipe, s-ar fi putut spune multe și tăcerea lor era stânjenitoare. Elizabeth ar fi voit să spună ceva, dar fiecă subiect părea a fi sub un embargo. În cele din urmă, ea își aminti de călătoria făcută și vorbiră stăruitor despre Matlock și Dovedale. Totuși timpul și mătușa înaintau încet, iar răbdarea și ideile ei aproape ca se epuizaseră, înainte ca *tete-à-tete-ul* lor să fi luat sfârșit.

Când domnul și doamna Gardiner i-au ajuns, fură poftiți cu toții în casă pentru a lua ceva răcoritor, dar invitația a fost refuzată și s-au despărțit cu cea mai desăvârșită politețe de ambele părți. Domnul Darcy ajuta doamnelor să se urce în trăsură și când porniră Elizabeth îl văzu pășind încet spre casă.

Atunci începură să curgă remarcile unchiului și mătușii sale; fiecare dintre ei declară că-l găsisese mai presus de toate așteptările.

— Este perfect de binecrescut, politicos și lipsit de pretenții, spuse unchiul.

— *Este* ceva în el puțin cam ceremonios, desigur, răspunse mătușa, dar se limitează doar la aerul lui și nu-i stă rău. Spun acum ca menajera lui ca, deși oamenii îl pot crede mândru, *eu* nu am observat să fie așa.

— Niciodată n-am fost mai surprinsă decât acum văzând cum s-a purtat cu noi. A fost mai mult decât politicos, a fost de-a dreptul plin de atenții; și n-avea nici o nevoie să dea dovadă de asemenea atenții. Cunoștința lui cu Elizabeth era foarte superficială.

— Desigur, Lizzy, interveni mătușa, nu e tot atât de frumos ca Wickham, sau mai curând nu are ținuta lui Wickham, căci trăsăturile lui sunt foarte armonioase. Dar cum de-ai ajuns să ne spui ca este atât de dezagreabil?

Elizabeth se scuză cum putu mai bine; spuse ca atunci când se întâlniseră în Kent îi plăcuse și ei mai mult decât prima dată și ca nu-l văzuse niciodată atât de drăguț ca în dimineața aceea.

— S-ar putea să fie capricios cu amabilitățile, replică unchiul; oamenii importanți sunt adesea astfel; nu consider deci sigură invitația la pescuit, căci mâine s-ar putea să-și schimbe gândurile și să-mi ceară să ies din parcul lui.

Elizabeth simțea ca dânsul se înșela total asupra caracterului domnului Darcy, dar nu zise nimic.

— Văzându-l, continuă doamna Gardiner, n-ai crede în ruptul capului ca s-ar putea purta cu cineva atât de crud cum s-a purtat cu bietul Wickham. Nu are o înfățișare de om rău. Din contră, când vorbește, este ceva ce-ți place la el, o expresie frumoasă a gurii. Și are o demnitate care te face să nu te îndoiești nici un moment ca are o inimă bună. Dar, într-adevăr, femeia aceea cumsecade care ne-a arătat casa a vorbit cu înflăcărare despre el! Abia de-mi puteam ține râsul uneori. Presupun însă ca este un stăpân generos și acest lucru, în ochii unui servitor, cuprinde toate virtuțile.

Elizabeth se simți obligată să spună ceva pentru a-i justifica purtarea față de Wickham și de aceea le dădu să înțeleagă, cât de discret putu, ca, după cele ce aflate de la rudele sale din Kent, faptele sale puteau fi interpretate foarte diferit; și ca nu era deloc atât de vinovat și nici Wickham atât de nevinovat cum se credea în Hertfordshire. Pentru a-și întări spusele, le povesti detaliile tranzacțiilor pecuniare ce avuseseră loc între dânsii, fără însă a indica precis care era sursa informațiilor, afirmând doar ca era cât se poate de serioasă.

Doamna Gardiner fu surprinsă și ar fi dorit să afie mai mult; dar, cum se apropiau de locurile unor întâmplări plăcute din trecutul ei, toate celelalte gânduri ale sale fură alungate de farmecul amintirilor; era prea preocupată să-i arate soțului sau toate colțurile interesante din împrejurimi, pentru a se mai gândi la altceva. Deși plimbarea din cursul dimineții o obosise, nici nu prânzîră bine ca o și porniră iar la drum în căutarea vechilor cunoștințe și își petrecură seara bucuroși de a-și fi reluat niște relații de atâția ani întrerupte.

Întâmplările din ziua aceea fuseseră mult prea interesante pentru ca Elizabeth să mai poată da atenție acestor prieteni noi, și nu putu face altceva decât să se gândească și iar să se gândească plină de uimire la amabilitatea domnului Darcy și, mai presus de toate, la dorința lui de a i-o prezenta pe sora sa.

Capitolul XLIV

Elizabeth se așteptase ca domnul Darcy să vină cu sora lui să-i facă o vizită a doua zi după sosirea domnișoarei Darcy la Pemberley și, în consecință, se hotărâse să nu se îndepărteze de han, în tot cursul acelei dimineți. Concluzia ei se dovedise însă greșită, căci musafirii se prezentară chiar în dimineața următoare sosirii lor în Lambton. Făcuseră o plimbare prin localitate împreună cu unii dintre noii lor prieteni și tocmai se reîntorseseră la han pentru a se schimba ca să ia prânzul cu familia aceea, când fură atrași la ferestre de zgomotul unei trăsură și văzură un domn și o doamnă într-un docar venind în susul străzii. Elizabeth, recunoscând îndată livreaua, înțelese despre ce era vorba și nu mica fu mirarea rudelor sale când le aduse la cunoștință onoarea care o aștepta. Unchiul și mătușa fură complet uluiți; iar stânjeneala, comportarea ei, în timp ce le spunea aceasta, pusă alături de faptul în sine și de multe altele din ziua precedentă, le deschise ochii. Nu băgaseră nimic de seamă mai înainte, dar acum înțeleseseră ca nu există altă explicație pentru asemenea atenții, venind de la un astfel de om, decât presupunerea ca nutrea un sentiment pentru nepoata lor. În timp ce erau preocupați de aceste gânduri noi, tulburarea lui Elizabeth creștea cu fiecă clipă. Era foarte uimită de propria-i neliniște; printre alte motive de îngrijorare îi mai era și teamă ca, din cauza înclinației ce-o avea pentru ea, fratele să n-o fi prezentat prea favorabil; și dorind mai mult decât oricând să placă, îi era firește frică să nu fi pierdut capacitatea de a plăcea.

Se retrase de la fereastră, îngrijorată să nu fie văzută, și, în timp ce umblă de colo până colo prin cameră, încercând să se calmeze, remarcă pe chipurile unchiului și mătușii atâta uimire încât se tulbură și mai mult.

Domnișoara Darcy și fratele sau își făcură apariția și formidabila prezentare avu loc. Elizabeth văzu cu uimire ca noua sa cunoștință era cel puțin tot atât de stingherită cât și ea. De când sosise în Lambton auzise ca domnișoara Darcy era nespus de mândră, dar câteva minute de observație o convinseră ca era numai nespus de sfioasă. Îi fu greu să-i smulgă mai mult decât răspunsuri monosilabice.

Domnișoara Darcy era înaltă și mai voinică decât Elizabeth; și deși abia trecuse de șaisprezece ani, trupul i se rotunjise și avea o înfățișare plină de feminitate și grație. Era mai puțin frumoasă decât fratele sau, dar pe chip i se

putea citi inteligenta și bună dispoziție și felul sau de a fi era lipsit de pretenții și prietenos. Elizabeth, care se așteptase să găsească în ea un observator tot atât de pătrunzător și de nestânjenit cum fusese totdeauna domnul Darcy, se liniști mult întrevăzând simțăminte atât de diferite.

Curând după sosire, Darcy îi spuse ca va veni și Bingley pentru a-i prezenta omagiile, iar de-abia avu timp să-și exprime plăcerea și să se pregătească pentru a primi un astfel de oaspete, ca se și auzi pe scări pasul grăbit al domnului Bingley care, după o clipă, intra în cameră. Toată mânia Elizabethei împotriva lui pierise de mult dar, dacă ar mai fi simțit cât de cât așa ceva, cu greu ar fi rezistat în fața cordialității sincere pe care o manifestă când o revăzu. O întrebă, într-un fel prietenos, deși numai în general, despre familia ei, și o privi și vorbi cu aceeași voioasă naturalețe din totdeauna.

Pentru domnul și doamna Gardiner domnul Bingley nu era un personaj mai puțin interesant decât pentru ea însăși. Doreau de mult să-l vadă. Tot grupul din fața lor le stârnea într-adevăr un viu interes. Bănuielile pe care tocmai începuseră să le aibă în legătură cu domnul Darcy și Elizabeth îi făcură să-și îndrepte observațiile și asupra unuia și a celuilalt cu o atenție cercetătoare, dar totuși rezervată; și din aceste observații se convinseră curând și deplin ca cel puțin unul dintre ei știa ce înseamnă a iubi. În privința sentimentelor domnișoarei, aveau încă oarecari îndoieli; dar ca domnul era plin de cea mai vie admirație nu mai încăpea nici o îndoială.

Elizabeth avea și ea multe de făcut. Dorea să cunoască, în mod cert, sentimentele fiecăruia dintre oaspeți, dorea să le lămurească pe ale sale și să se facă plăcută tuturor; cât privește această ultimă dorință, în legătură cu care avea cele mai mari temeri ca nu va reuși, succesul ei era asigurat pentru ca cei cărora se străduia să le facă plăcere erau predispuși în favoarea ei. Bingley era gata, Georgiana nerăbdătoare și Darcy hotărât să se lase încântat.

Când îl văzu pe Bingley, ginduri îi zburară, firește, spre sora ei; și oh! Ce mult dorea să știe dacă vreun gând de-al lui luase aceiași drum! În unele momente i se părea ca Bingley vorbea mai puțin și o dată, de două ori, când o privi, se bucură la gândul ca încearcă poate să găsească o asemănare. Dar, dacă aceasta putea fi numai o închipuire, purtarea lui față de domnișoara Darcy, care fusese prezentată ca o rivala a Janei, n-o decepționa deloc. Nu văzu nici la unul, nici la celălalt o singură privire care să trădeze un interes deosebit. Între dâșii nu se petrecu nimic care să justifice speranțele surorii lui. Din acest punct de vedere, ea se simți curând satisfăcută; iar înainte de a se despărți, se întâmplară două-trei lucruri mărunte care, după interpretarea ei plină de temeri, dovedea ca dânsul își amintea de Jane cu o nuanță de tandrețe și cu dorința de a spune ceva care să aducă vorba despre ea, dacă ar fi îndrăznit. La un moment dat, când ceilalți discutau între ei, Bingley îi spuse pe un ton în care se simțea parcă un real regret ca „era foarte mult de când nu mai avusese plăcerea s-o vadă”, și înainte ca ea să-i poată răspunde, adăugase: „Sunt mai mult de opt luni. Nu ne-am văzut de la 26 noiembrie, când am fost cu toții la bal la Netherfield”.

Elizabeth constată, mulțumită, precizia cu care își amintise această dată; și apoi, fără legătură aparenta profita de prilej ca să întrebe dacă *toate* surorile ei se aflau la Longbourn. Întrebarea nu spunea multe; și nici remarcă de mai înainte; dar privirea și felul în care fuseseră rostite dădeau vorbelor un anume sens.

Elizabeth nu-și putea întoarce des ochii către domnul Darcy dar, de câte ori îl zărea, vedea pe chipul lui o expresie binevoitoare și tot ce spunea era rostit pe un ton atât de puțin „distant” sau disprețuitor față de cei din jur, încât se convinse ca ameliorarea manierelor lui, pe care o remarcase cu o zi înainte, oricât de temporară s-ar dovedi a fi, depășise — cel puțin — durata unei zile. Când îl văzu dorind compania unor oameni cu care orice relații i s-ar fi părut, cu câteva luni înainte, compromițătoare, și făcând totul pentru a le câștiga simpatia; când îl văzu atât de politicoș, nu numai cu dânsa, dar chiar și cu rudele ei pe care le disprețuise pe față, și își reaminti ultima lor scena atât de agitată din casa parohială de la Hunsford, constată ca deosebirea, schimbarea erau atât de mari și o izbiră atât de puternic, încât greu se stăpâni ca să nu i se ghicească uimirea. Nu-l văzuse niciodată, nici în mijlocul prietenilor lui dragi la Netherfield, nici alături de înaltele lui rude de la Rosings, atât de dornic de a se face plăcut, atât de lipsit de orice pretenții, de orice rezervă, ca acum, când nimic important nu putea să rezulte din succesul efortului lui și când până și faptul de-a face cunoștință cu aceia către care se îndreptau atențiile lui ar fi provocat bătaia de joc și blamul din partea doamnelor de la Netherfield cât și a celor de la Rosings.

Oaspeții au stat cam o jumătate de oră; și când s-au ridicat să plece, domnul Darcy o rugă pe sora lui ca împreună cu el să-și exprime dorința de a avea pe domnul și doamna Gardiner cât și pe domnișoara Bennet la masă, la Pemberley, înainte ca aceștia să părăsească ținutul. Domnișoara Darcy, deși cu o sfială care arata neobișnuință de-a face invitații, se execută imediat. Doamna Gardiner se uită la nepoata ei, dorind să știe cât era de dispusă ea — pe care invitația o privea în primul rând — să o accepte, dar Elizabeth întoarse capul. Presupunând totuși ca acest gest intenționat dovedea o stinghereală de moment, mai curând decât faptul ca nu-i convenea propunerea, și observând la soțul ei, căruia îi plăcea societatea, marea dorință de a o accepta, îndrăzni să primească invitația, care rămase stabilită pentru a treia zi.

Bingley își exprimă marea bucurie de a o revedea pe Elizabeth, căci mai avea atâtea să-i spună și atâtea s-o întrebe despre prietenii lor din Hertfordshire. Elizabeth, punând toate astea în seamă dorinței de a vorbi despre sora ei, fu mulțumită; din această cauză, ca și din altele, după plecarea oaspeților, ea se putu gândi cu oarecare satisfacție la ultima jumătate de oră deși, în timpul vizitei, nu prea fusese încântată. Dornică de a rămâne singură, temându-se de întrebări sau de aluzii din partea unchiului și mătușii, stătu cu ei numai atât cât să audă buna lor părere despre Bingley și apoi se duse în grabă să se schimbe.

Dar nu avea motive să se teamă de curiozitatea domnului și doamnei Gardiner; ei nu doreau s-o silească să spună ceva. Pentru ei, era evident ca Elizabeth îl cunoștea pe domnul Darcy mai bine decât crezuseră; era limpede ca el era foarte îndrăgostit de ea. Observaseră multe lucruri demne de interes, dar nimic care să justifice o cercetare.

A avea o bună părere despre domnul Darcy era acum o dorință arzătoare și, atât cât îl cunoșteau, nu-i puteau găsi nici un cusur. Nu puteau rămâne indiferenți la politețea lui; și dacă s-ar fi luat, pentru a-și face o opinie, după propriile lor simțăminte și după spusele menajerei, fără să țină seama de nimic altceva, societatea din Hertfordshire, care îl cunoștea, nu l-ar fi recunoscut drept domnul Darcy. Erau acum interesați a crede spusele

menajerei; și, în curând, își dădură seama ca mărturia unei servitoare care îl știa de când era de patru ani și a cărei comportare era demnă de respect nu trebuia respinsă în mod pripit. Și nici la urechile prietenilor lor din Lambton nu ajunsese nimic care să scadă greutatea spuselor menajerei. Nu-l puteau acuza de nimic, în afară de mândrie. Mândrie probabil ca avea și, chiar dacă n-ar fi avut, tot i s-ar fi imputat de către locuitorii acelui mic orașel comercial, cu care familia lui nu era în vizită. Se recunoștea totuși ca era generos și ca ajută mult pe săraci.

În privința lui Wickham, călătorii aflaseră curând ca nu prea era bine văzut; căci, deși cea mai mare parte din raporturile lui cu fiul stăpânului nu puteau fi perfect înțelese, era totuși fapt binecunoscut ca, la plecarea din Derbyshire, lăsase o mulțime de datorii, pe care le onorase, după aceea, domnul Darcy.

Cât despre Elizabeth, în seara aceea gândurile îi zburară la Pemberley mai stăruitor decât în ajun; și deși seară ce trecea îi părea lungă, n-a fost îndeajuns de lungă pentru a se lămuri asupra sentimentelor ei față de *cineva* de acolo; rămase trează două ore întregi, încercând să și le limpezească. Desigur, nu-l ura. Nu; ura pierise de mult și aproape tot de atunci se simțea rușinată de a fi avut vreodată fața de el un simțământ care s-ar fi *putut* numi astfel. Respectul față de el, născut din convingerea ca avea mari calități, deși cu greu acceptat la început, încetase de la un timp să-l mai considere incompatibil cu simțămintele ei; iar acum, acest respect crescuse, se schimbase, devenise de o natură mai prietenoasă, din cauza mărturiilor atât de favorabile lui și a luminii atât de bune în care se plasase în ziua aceea. Dar, mai presus de toate, mai presus de respect și stimă, mai avea un motiv să fie plină de bunăvoință, care nu putea fi trecut cu vederea. Era recunoștința — recunoștința nu numai pentru ca o iubise cândva, dar pentru ca o iubea încă de ajuns pentru a ierta toată agresivitatea și aroganța cu care îl refuzase și toate nedreptele acuzări ce însoțiseră acest refuz. Fusesse convinsă ca el o va evita ca pe cel mai mare dușman al lui și, dimpotrivă, părăsise, atunci când se întâlniseră întâmplător, cât se poate de dornic de a-i păstra prietenia și, fără nici o manifestare deplasată de atenții, fără vreo ostentație în purtarea lui când era vorba de ceva care-i privea doar pe ei doi, cauta aprecierea prietenilor ei și dorea ca sora lui s-o cunoască. O asemenea schimbare la un om atât de mândru trezea nu numai uimire, ci și recunoștința; căci ea nu putea fi pusă pe seama iubirii, a iubirii arzătoare, și astfel fiind, impresia ce o făcea asupra ei era dintre acelea ce trebuie încurajate, nefiind deloc neplăcută, deși greu de definit. Îl respecta, îl stimă, îi era recunoscătoare, îi dorea tot binele; ar fi vrut numai să-și poată da seama cât de mult dorea ca binele acela să depindă de ea și în ce măsură ar fi fost spre fericirea amândurora să-și folosească puterile — pe care își închipuia ca le mai are încă — pentru a-l face să-și repete cererea.

Seara, mătușa și nepoata hotărâră ca o amabilitate atât de deosebită ca aceea pe care o avusese domnișoara Darcy, venind să le viziteze chiar în ziua sosirii sale la Pemberley — unde nu avusese decât timpul necesar pentru a lua micul dejun — trebuia imitata, deși nu putea fi egală, printr-o manifestare de politețe din partea lor; și ca, în consecință, ar fi fost foarte oportun să-i facă o vizită la Pemberley, a doua zi dimineată. Și așa a rămas stabilit. Elizabeth era încântată deși, când se întrebă care era motivul, nu prea știa ce să-și răspundă.

Domnul Gardiner le părăsi îndată după micul dejun. Fusesse invitat cu o

zi înainte să vină să pescuiască și se stabilise definitiv ca dânsul să-i întâlnească pe unii dintre domni la Pemberley, către prânz.

Capitolul XLV

Fiind acum convinsă ca antipatia domnișoarei Bingley față de ea se datora geloziei, Elizabeth nu putea să nu-și dea seama ce neplăcut impresionată va fi aceasta când ea își va face apariția la Pemberley și era curioasă să vadă cita politețe va manifesta doamnă, când relațiile dintre ele vor fi reluate.

Sosind la Pemberley, au fost conduse prin hol în salonul care, fiind orientat către nord, era foarte plăcut pentru vara. Ferestrele dădeau spre parc și se deschideau asupra unei priveliști odihnitoare, înspre dealurile înalte și împădurite din spatele casei și înspre stejarii mândri și castanii de Spania împrăștiați în poiana dintre casă și dealuri.

În această încăpere au fost primite de domnișoara Darcy, care se afla acolo împreună cu doamna Hurst și domnișoara Bingley și cu doamna cu care locuia la Londra.

Georgiana le primi foarte politicos, dar cu o jenă care, deși izvora din sfiala și teamă de a nu face ceva greșit, putea da celor care se simțeau ei înșiși inferiori convingerea ca era minară și rezervată. Doamna Gardiner și nepoata sa o înțelesesă însă și avură toată îngăduința pentru ea.

Doamna Hurst și domnișoara Bingley le onorară numai cu o reverență; și după ce se așezară urmă o tăcere de câteva clipe, stânjenitoare cum sunt desigur întotdeauna tăcerile de acest fel. Prima care vorbi a fost doamna Annsley, o femeie amabilă, plăcută la vedere și care, încercând să înlesnească o conversație, dovedea ca era într-adevăr mai bine crescută decât oricare dintre celelalte doamne; convorbirea a fost dusă de ea și doamna Gardiner, cu câte un ajutor ocazional din partea Elizabeth. Domnișoara Darcy făcea impresia că-și insuffla curaj pentru a participa și dansa, și uneori, când riscul de a fi auzită era minim, cuteza să spună și ea câte ceva.

Elizabeth își dote repede seama ca era atent urmărită de domnișoara Bingley și ca nu putea spune o vorbă, mai ales domnișoarei Darcy, fără să nu atragă atenția celeilalte. Constatarea aceasta nu ar fi împiedicat-o să încerce să vorbească cu Georgiana, dacă nu ar fi fost așezate prea departe una de alta; nu-i părea însă rău ca era scutită de obligația de-a face conversație, căci era preocupată de propriile ei gânduri. Se aștepta, în fiecare clipă, să vadă pe unii dintre domni intrând în salon; dorea — se temea — ca stăpânul casei să *nu* se afle printre ei; și îi era greu să spună dacă mai mult dorea, sau mai mult se temea de acest lucru. După se stătu astfel un sfert de oră, fără să audă glasul domnișoarei Bingley, Elizabeth fu trezită de o întrebare rece a acesteia, care se interesa de sănătatea familiei sale. Îi răspunse cu o egală indiferență și la fel de scurt, și cealaltă nu mai spuse nimic.

Următoarea variație din timpul vizitei lor fu produsă de intrarea servitorilor aducând carne rece, prăjituri și o întreagă varietate din cele mai frumoase fructe de sezon; dar acest lucru nu s-a produs decât după ce, prin zâmbete și priviri semnificative, doamna Annsley îi reamintise domnișoarei

Darcy rolul ei de gazdă. Acum toate doamnele aveau o ocupație; căci, dacă nu toate puteau conversa, toate puteau mânca; și frumoasele piramide de struguri, nectarine și piersici le-au atras repede în jurul mesei. În timp ce erau astfel ocupate, Elizabeth avu prilejul să decidă dacă mai mult se temea sau mai mult dorea apariția domnului Darcy, după sentimentul care o stăpâni când acesta intră în salon; și atunci, deși cu o clipă înainte crezuse ca dorința de a-l vedea predomina, începu să-i regrete venirea.

Dânsul stătuse un timp cu domnul Gardiner, care împreună cu alți doi-trei domni de-ai casei era la pescuit, și îl părăsise numai când aflase ca doamnele din familia lui intenționau să-i facă Georgianeii o vizită, în cursul dimineții. Nici nu apăruse bine ca Elizabeth și luase hotărârea înțeleaptă de a fi degajată și nestânjenită, hotărâre foarte necesară, dar poate nu și foarte ușor de ținut, pentru ca își dădu seama ca treziseră bănuielile tuturor și ca nu era ochi să nu-i urmărească lui Darcy toate gesturile, de cum intrase în cameră. Nimeni însă nu trăda o curiozitate mai mare decât domnișoara Bingley, în ciuda surâsurilor pe care le arbora ori de câte ori se adresă vreunuia dintre cei care-i stârniseră această curiozitate; căci gelozia nu o dusesese încă la disperare și nu încetase, în nici un fel, cu atențiile față de domnul Darcy. La intrarea fratelui sau, domnișoara Darcy se strădui mult mai mult să participe la conversație; și Elizabeth văzu ca el era dornic ca sora lui să se împrietenească cu ea și încuraja, pe cât era cu putință, orice încercare de conversație și din partea uneia și din partea celeilalte. Domnișoara Bingley observă și ea toate acestea și, de necaz, făcu imprudență să folosească primul prilej pentru a spune cu o politețe batjocoritoare:

— Spune-mi, te rog, domnișoara Elizabeth, a plecat într-adevăr regimentul de miliție din

Meryton? Este desigur o mare pierdere pentru familia *dumneavoastră*.

Nu îndrăznise să pronunțe numele lui Wickham, în prezența lui Darcy; dar Elizabeth înțelese imediat ca la el se gândise în primul rând, și amintirile de tot felul în legătură cu Wickham o făcură să se simtă, o clipă, nenorocită; dar străduindu-se din răspuțeri să respingă acest atac dușmănos, răspunse pe un ton destul de indiferent. În timp ce vorbea, se uită fără să vrea la Darcy și-l văzu aprins la față, privind-o grav, iar pe sora lui copleșită de consternare, incapabilă să-și ridice ochii din pământ. Dacă domnișoara Bingley ar fi știut ce durere îi provoacă dragului ei prieten, ar fi renunțat, fără îndoială, de a mai face această insinuire; avusese numai intenția s-o tulbure pe Elizabeth, aducând în discuție numele unui bărbat pentru care credea ca avea o preferință, s-o facă să trădeze o susceptibilitate care s-o scadă în ochii lui Darcy, și poate să-i amintească acestuia de toată stupiditatea și absurditatea relațiilor întreținute de unii membri ai familiei ei cu acea unitate militară. La urechile domnișoarei Bingley nu ajunsese nici un cuvânt despre proiectul de fugă al domnișoarei Darcy.

Nu fusese dezvăluit nimănui, atât timp cât secretul putuse fi păstrat — singura excepție era Elizabeth; și fratele avea în primul rând grijă să-l ascundă de toate rudele lui Bingley, tocmai din dorința pe care Elizabeth i-o atribuisese de mult și anume ca acestea să devină mai târziu rudele surorii lui. El își făcuse, desigur, un astfel de plan; și fără să însemne ca planul avea vreo legătură cu încercarea lui de a-l despărți pe Bingley de domnișoara Bennet, probabil ca acesta contribuia cu ceva la viul interes ce-l nutrea pentru binele prietenului sau.

Purtarea stăpânită a Elizabethei îl liniști, însă, repede; și cum domnișoara Bingley, vexată și dezamăgită, nu îndrăznește să continue pe tema lui Wickham, cu timpul își reveni și Georgiana, deși nu de ajuns pentru a fi în stare să mai spună ceva. Fratele său, căruia se temea să-i întâlnească ochii, de-abia își mai amintea ca ea fusese amestecată în această chestiune; iar incidentul care trebuia să-l facă să-și mute gândurile de la Elizabeth păru ca i le fixează asupra ei, cu o bucurie mereu crescândă.

Vizită nu se prelungi mult după întrebarea și răspunsul menționate mai sus; și în timp ce domnul Darcy le însoțea la trăsură, domnișoara Bingley dădu frâu liber simțămintelor sale, criticând persoana, comportarea și toaletă Elizabethei. Dar Georgiana refuza să i se alăture. Recomandările fratelui său fuseseră suficiente pentru a-i câștiga favoarea; judecata lui nu putea greși; iar el vorbise despre Elizabeth în termeni care nu-i lăsau Georgianeii posibilitatea să o găsească altfel decât încântătoare și gentilă. Când Darcy reveni în salon, domnișoara Bingley nu se putu stăpâni să nu-i repete, în parte, cele ce-i spusese surorii lui.

— Ce rău arata azi Eliza Bennet, domnule Darcy! Exclamă ea. N-am văzut în viața mea pe nimeni care să se fi schimbat atât, de iarna trecută până acum. I s-a înnegrit fata și s-a urâtît! Louisa și cu mine suntem de părere ca nici n-am fi recunoscut-o.

Oricât de puțin i-ar fi plăcut domnului Darcy asemenea comentarii, se mulțumi să răspundă cu răceală ca nu remarcase altă schimbare, în afară de faptul ca se bronzase oarecum — nici o mirare după călătoria din vara aceea.

— În ce mă privește, reluă ea, trebuie să mărturisesc ca n-am găsit niciodată nimic frumos la ea. Are o față prea îngustă, tenul fără nici o strălucire și trăsăturile nu-i sunt deloc frumoase. Nasul nu are nimic caracteristic; linia lui nu e perfect conturată. Dinții îi sunt acceptabili, dar cu totul obișnuiți; iar ochii, despre care se spunea uneori ca sunt foarte frumoși, nu i-am găsit niciodată extraordinari. Au o privire ascuțită, răutăcioasă, care nu-mi place deloc; și în toată atitudinea ei este un amestec de suficientă și lipsa de stil insuportabilă.

Cum domnișoara Bingley era atât de convinsă ca Darcy o admira pe Elizabeth, nu aceasta era metoda cea mai bună pentru a se impune atenției lui; dar oamenii mândri nu sunt totdeauna înțelepți; și, văzându-l în cele din urmă oarecum iritat, considera ca obținuse succesul la care se așteptase. El rămase totuși, cu hotărâre, tăcut; iar ea, încăpățânându-se să-l facă să vorbească, continuă:

— Mi-amintesc ce uimiți am fost cu toții, când am cunoscut-o întâi la Hertfordshire, aflând ca era o frumusețe renumită; și mi-aduc în special aminte ca v-am auzit spunând, într-o seară, după ce luaseră masa la Netherfield: „Ea, o frumusețe! Aș putea mai curând s-o numesc bunul-simț înăscut”. Dar mai târziu s-a părut ca v-a câștigat favoarea și cred că-ați considerat-o destul de frumușică, într-un timp.

— Da, replică Darcy, care nu se mai putea stăpâni, dar *aceasta* a fost numai la început, când am făcut cunoștință, deoarece sunt multe luni de când mi se pare una dintre cele mai frumoase femei pe care le cunosc.

Apoi se îndepărtă și domnișoarei Bingley îi rămase toată satisfacția de a-l fi silit să-i spună ceea ce nu îndurera pe nimeni altul decât pe ea însăși.

La întoarcere, doamna Gardiner și Elizabeth discutară despre toate cele

întâmplare în timpul vizitei, în afară de ceea ce le interesa în mod special pe amândouă. Au discutat despre înfățișarea și comportarea fiecăruia, cu excepția persoanei care le captiva cel mai mult atenția.

Au vorbit despre sora lui, prietenii lui, casa lui, fructele oferite, de toate, în afară de el; și totuși Elizabeth era nerăbdătoare să afle ce credea doamna Gardiner despre dânsul, iar doamna Gardiner ar fi fost prea recunoscătoare nepoatei sale dacă ar fi deschis dânsa acest subiect.

Capitolul XLVI

Elizabeth fusese grozav de dezamăgită când, sosind la Lambton, nu găsisese o scrisoare de la Jane; această dezamăgire se accentua în fiecare dimineață petrecută acolo. A treia zi însă mâhnirea ei luă sfârșit și Jane fu justificată, căci sosiră două scrisori deodată, una dintre ele purtând însă mențiunea ca fusese trimisă greșit, în altă localitate. Elizabeth nu se miră deloc de acest lucru, căci Jane scrisese greșit adresa.

Când sosiră scrisorile, erau toți gata de plimbare; unchiul și mătușa plecară singuri, lăsând-o să se bucure în liniște de ele. Scrisoarea cu adresa greșită trebuia deschisă prima; fusese scrisă cu cinci zile înainte. Începea cu o relatare a tuturor micilor petreceri și invitații la care fuseseră, cuprinzând știri de genul celor pe care le oferă provincia; dar jumătatea a doua, datată cu o zi mai târziu și scrisă cu o vădită tulburare, comunica lucruri mai importante. Ea sună astfel:

De când am scris cele de mai sus, scumpa mea Lizzy, s-a întâmplat ceva teribil de neașteptat și de grav; mă tem însă să nu te alarmez. Fii incredințată ca suntem cu toții sănătoși. Ceea ce am de spus se referă la biata Lydia. Noaptea trecută, la orele douăsprezece, imediat după ce ne culcasem, a sosit un curier din partea colonelului Forster pentru a ne informa ca Lydia a plecat în Scoția cu unul dintre ofițerii lui; ca să-ți spun adevărat, cu Wickham! Închipuie-ți surprinderea noastră. Lui Kitty, totuși, acest lucru nu i s-a părut cu totul neașteptat. Sunt foarte, foarte mâhnită. O căsătorie atât de imprudentă,

De ambele părți! Vreau să sper, însă, tot ce se poate mai bine și ca firea lui a fost rău înțeleasă. Nu-mi vine deloc greu să-l cred inconștient și imprudent, dar pasul acesta (și trebuie să ne bucurăm de el) nu-l arată deloc rău la suflet. Alegerea îi este, cel puțin, dezinteresată, pentru ca trebuie ca știe ca tata nu-i poate da nimic. Biata mamă este tare nenorocită. Tata suporta acest lucru mai ușor. Ce fericită sunt ca nu le-am relatat niciodată ceea ce se spune despre el. Și noi amândouă trebuie să uităm. Se bănuie ca au pornit sămbătă, pe la miezul nopții, dar nu li s-a observat lipsa până ieri dimineață, la orele opt. Am fost imediat înștiințați. Scumpa mea Lizzy ei trebuie să fi trecut la zece mile de casa noastră. Colonelul Forster crede ca ne putem aștepta să vină aici, curând. Lydia i-a lăsat soției sale câteva rânduri în care o informă de intenția lor. Trebuie să închei, căci nu pot lipsi mult de lângă biata mamă. Mă tem ca n-ai să fii în stare să înțelegi scrisoarea mea; abia dacă știu ce ți-am scris.

Fără să-și ia răgazul să judece, dându-și cu greu seama de ceea ce simțea, când termină de citit scrisoarea Elizabeth puse mâna pe cealaltă și,

deschizând-o cu cea mai mare nerăbdare, citi cele ce urmează. Fusese scrisă o zi după expedierea primei scrisori.

Până acum trebuie să fi primit, scumpa surioară, scrisoarea mea scrisă în grabă. Doresc ca aceasta să fie mai ușor de înțeles; deși nu lipsa timpului mă stingherește, capul îmi este atât de zăpăcit, încât nu pot garanta ca voi fi limpede. Prea scumpa Lizzy, abia dacă știu ce ar trebui să scriu; am însă vești proaste pentru tine, vești care nu pot fi amânate. Oricât de imprudenta ar fi căsătoria dintre domnul Wickham și biata noastră Lydia, așteptam acum nerăbdători știrea ca a avut loc, deoarece sunt prea multe motive să ne temem ca nu au plecat în Scoția. Colonelul Forster a venit ieri — plecase din Brighton alaltăieri, câteva ore după curierul sau. Deși scurtă scrisoare lăsată de Lydia pentru doamna Forster le dădea a înțelege ca plecau la Gretna Green, Denny a lăsat să-i scape o vorbă, în legătură cu convingerea lui ca W. n-a avut niciodată intenția să plece acolo și nici să se însoare cu Lydia, ceea ce, ajungând la urechile colonelului F., l-a alarmat și l-a făcut să plece din Brighton ca să le dea de urmă. Le-a luat ușor urma până la Clapham, dar nu mai departe; pentru ca, ajunși acolo, au închiriat o trăsură de piață, concediind cupeul care-i adusesese de la Epsom. Tot ceea ce se știe despre ei după aceea este ca au fost văzuți continuându-și drumul spre Londra. Nu știu ce să cred. După ce a făcut toate cercetările posibile în direcția Londrei, colonelul F. s-a îndreptat spre Herfordshire, continuându-și, plin de îngrijorare, cercetările la toate barierele și hanurile din Bârneț și Hatfield, dar fără succes. Nimeni, având semnalmentele lor, nu fusese văzut pe acolo. Plin de cea mai caldă înțelegere, a venit la Longbourn pentru a ne împărtăși temerile sale, într-un mod care-i face cea mai mare cinste. Îmi pare sincer rău pentru dânsul și doamna F., dar nimeni nu le poate aduce nici o vină. Disperarea noastră, draga mea Lizzy, este foarte mare. Tata și mama se gândesc la tot ce poate fi mai rău, dar eu nu-l pot crede atât de neomenos. Poate ca, dintr-o mulțime de motive, ei consideră ca e mai potrivit să se căsătorească în secret, la oraș, decât să se țină de proiectul inițial: și chiar dacă *el* ar fi capabil să aibă asemenea intenții față de o fată tânără, cu o situație socială ca a Lydiei, ceea ce nu pare probabil, pot oare s-o consider pe ea atât de total pierdută? Cu neputință! Mă doare totuși ca domnul colonel F. nu este înclinat să creadă ca se vor căsători: a clătinat din cap când i-am mărturisit nădejdlile mele și mi-a spus ca se teme ca W. nu este un om în care să ai încredere. Biata mamă este într-adevăr bolnavă și nu iese din camera ei. Dacă ar putea face un efort să se stăpânească ar fi mai bine, dar nu te poți aștepta la asta; cât despre tata, nu l-am văzut în viața mea atât de afectat. Sărmana Kitty e disperată ca ne-a ascuns dragostea lor; cum era însă o chestiune de încredere, nu-i de mirare. Sunt sincer bucuroasă, dragă Lizzy, ca ai fost cruțată oarecum de scenele acestea dureroase; și acum, ca primul șoc a trecut, să-ți mărturisesc oare cât mi-este de dor să vii înapoi? Nu sunt totuși atât de egoistă încât să insist, dacă este vreun inconvenient. La revedere! Pun iarăși mâna pe condei pentru a face ceea ce ți-am spus ca nu voi face, dar împrejurările sunt de așa natură ca nu mă pot stăpâni să nu va rog din toată inima, pe toți, să va reîntoarceți cât mai curând cu putință. Îi cunosc pe unchiul și mătușa atât de bine, încât nu mă tem să le-o cer, deși am o rugămintă în plus pentru unchiul nostru. Tata va pleca imediat cu colonelul Forster la Londra, să încerce s-o găsească. Ce are de gând să facă, într-adevăr nu știu, dar marea lui mâhnire îl va împiedica să ducă la capăt o hotărâre; în modul cel mai bun și mai sigur, iar

colonelul Forster este obligat să fie mâine seară din nou la Brighton. La o astfel de nevoie sfatul și ajutorul unchiului nu se pot compara cu nimic în lume; dânsul va înțelege imediat în ce stare mă aflu; contez pe bunătatea lui.

— Oh! Unde, unde este unchiul? Strigă Elizabeth în clipa când sfârși scrisoarea, țâșnind ca o săgeată de pe scaun, nerăbdătoare să-l găsească fără să piardă o clipă din timpul atât de prețios; când însă ajunsese la ușă, aceasta fu deschisă de un servitor și în fata îi apărură domnul Darcy. Chipul ei palid, impetuositatea ei îl făcură să tresară și, înainte ca el să-și fi revenit de ajuns pentru a-i vorbi, Elizabeth — în mintea căreia orice gând era înlăturat de gândul la situația Lydiei — exclamă:

— Va cer iertare, dar trebuie să va las. Trebuie să-l găsesc imediat pe domnul Gardiner, pentru o chestiune care nu poate suferi amânare; nu am o clipă de pierdut.

— Doamne sfinte! Ce s-a întâmplat? Exclamă Darcy, cu mai multă afecțiune decât politețe. Apoi, revenindu-și: Nu va voi reține nici măcar o clipă, dar îngăduiți-mi mie sau lăsați servitorul să se ducă după domnul și doamna Gardiner. Nu sunteți într-o stare prea bună; nu puteți merge singură.

Elizabeth șovăi, dar îi tremurau genunchii și înțelese ce puțin s-ar câștiga prin încercarea ei de a-i găsi. Chemă deci înapoi servitorul și îi dădu porunca, deși atât de fără suflare încât abia dacă putu fi înțeleasă, să-i caute și să-i aducă imediat acasă pe stăpânul și stăpâna lui.

După ce acesta ieși, Elizabeth se așeză, incapabilă să se mai țină pe picioare; arată ca un om atât de bolnav, încât lui Darcy îi fu imposibil s-o lase singură sau să se abțină de a-i spune pe un ton plin de blândețe și compătimire:

— Îngăduiți-mi să chem camerista dumneavoastră. Nu puteți lua ceva care să va ajute? Un pahar cu vin — să va aduc un pahar? Va este foarte rău.

— Nu, mulțumesc, replică ea, încercând să-și revină. Mie nu mi s-a întâmplat nimic rău. Mă simt destul de bine; sunt însă copleșită de niște vești îngrozitoare pe care le-am primit, acum chiar, din Longbourn.

Spunând acestea, izbucni în plâns și timp de câteva minute nu mai putu scoate un cuvânt. Darcy, nenorocit și emoționat, putu doar îngăimă ceva despre părerea lui de rău, privind-o într-o tăcere compătimitoare. În cele din urmă, Elizabeth vorbi din nou:

— Am primit chiar acum de la Jane o scrisoare cu știri atât de groaznice! Ele nu pot fi ascunse nimănui. Sora mea cea mica și-a lăsat toți prietenii... a fugit cu... s-a azvârlit în brațele lui... ale domnului Wickham. Au plecat împreună din Brighton. *Dumneavoastră* îl cunoașteți prea bine pentru a nu avea îndoieli asupra urmării. Ea nu are bani, nici relații, nimic care să-l ispitească să... Este pe veci pierdută.

Darcy rămase împietrit de uimire.

— Când mă gândesc, adăugă Elizabeth cu un glas și mai tulburat, ca *eu* aș fi putut împiedica acest lucru, eu care știam cine este el! Dacă aș fi spus familiei mele o parte numai, o parte din ceea ce știam! Dacă firea lui ar fi fost cunoscută, aceasta nu s-ar fi putut întâmpla. Dar acum este totul, totul prea târziu.

— Sunt foarte mâhnit, strigă Darcy... mâhnit... revoltat. Dar este sigur, absolut sigur?

— Vai! Da! Au plecat împreună din Brighton, duminică noaptea, și li s-a luat urma până

la Londra, dar nu mai departe. E sigur ca n-au plecat în Scoția.

— Și ce s-a făcut, ce s-a încercat pentru a o regăsi?

— Tatăl meu a plecat la Londra și Jane a scris pentru a-l ruga pe unchiul să ne dea îndată ajutor; într-o jumătate de oră sper să fim plecați. Dar nu se poate face nimic; știu foarte bine ca nu este nimic de făcut. Ce se poate face cu un astfel de om? Cum să-i poți măcar descoperi? Nu am nici cea mai mica speranță. Oricum ai lua-o, este îngrozitor.

Darcy clătină din cap în semn de tăcută încuviințare.

— Și doar *mie*, ochii mi-au fost deschiși asupra adevăratei lui firi! Oh! De-aș fi știut numai ce era necesar, ce trebuia să-ndraznesc să fac! Dar n-am știut... m-am temut să nu fac prea mult. Cumplită, cumplită greșeală.

Darcy nu răspunse nimic. Părea ca nici n-o aude și umblă de colo până colo prin încăpere, într-o adâncă meditație, cu fruntea încrețită și cu un aer posomorât. Curând Elizabeth remarcă acest lucru și îl înțelese imediat. Puterile o părăseau; totul *trebuia* să se prăbușească sub dovada unei asemenea rușini în familie, sub certitudinea totalei dezonorări. Elizabeth nu putea nici să se mire, nici să condamne; și gândul ca el se va învinge pe el însuși n-aduse inimii ei nici o mângâiere, iar durerii ei nici o alinare. Era, dimpotrivă, exact împrejurarea care s-o facă să-și înțeleagă propriile-i dorințe; și nicicând nu simțise mai limpede ca l-ar fi putut iubi, ca acum, când toată iubirea ei trebuia să fie zadarnică.

Dar preocupările personale, deși năvăleau, nu putură pune stăpânire pe ea. Lydia, umilintă, nenorocirea pe care aceasta le revărsa asupra tuturor înghițiră curând orice preocupare personală; acoperindu-și fata cu batista, Elizabeth nu-și mai dădu seama de nimic și, după câteva minute, fu chemată la realitate de glasul domnului Darcy care-i spuse, cu un ton plin de compasiune, dar în același timp și rezervat.

— Mi-e teamă ca de mult doreați să rămâneți singură și nu am nici o scuză pentru faptul de a nu fi plecat, în afară de mândnirea mea reală, deși nefolositoare. Facă cerul să pot spune sau face ceva care să va aducă alinare într-o asemenea nenorocire. Dar nu va voi mai chinui cu zadarnicele mele urări care ar putea părea exprimate anume pentru a solicita mulțumiri din partea dumneavoastră. Nenorocirea aceasta o va împiedica, mă tem, pe sora mea de a avea plăcerea să va vadă astăzi la Pemberley.

— Oh! Da! Fiți va rog atât de bun și scuzați-ne față de domnișoara Darcy. Spuneți-i ca trebuie să ne întoarcem imediat acasă din cauza unei

chestiuni foarte urgente. Ascundeți-i cât veți putea tristul adevăr. Știu ca mult timp nu va fi posibil.

Darcy o asigură imediat ca va păstra secretul și își exprimă din nou mânia pentru nenorocirea ei și dorință ca această întâmplare să aibă un sfârșit mai bun decât se putea spera deocamdată; apoi, rugând-o să prezinte complimente rudelor ei, o privi cu gravitate ca pentru a-și lua rămas bun și se îndepărta.

În timp ce Darcy ieșea din cameră, Elizabeth simți cât de puțin probabil era să se mai revadă în termenii atât de cordiali care marcaseră cele câteva întâlniri ale lor la Derbyshire; și, aruncând o privire retrospectivă asupra timpului de când se cunoșteau, atât de bogat în contradicții și variații, suspină din cauza absurdității sentimentelor care acum ar fi îndemnat-o la continuarea acestei apropieri, iar în trecut la încetarea ei.

Dacă recunoștința și stima sunt temelii puternice pentru o dragoste, schimbarea de sentiment a Elizabethei nu va fi nici surprinzătoare, nici criticabilă. Dar, dacă lucrurile stau altfel — dacă afecțiunea pornind din asemenea izvoare este absurdă sau nefirească prin comparație cu ceea ce a fost descris atât de des ca țâșnind la prima întâlnire cu ființa iubită, chiar înainte ca două vorbe să fie schimbate — atunci nimic nu poate fi spus în apărarea ei, afară de faptul ca Elizabeth făcuse oarecum o încercare cu cea de a doua metodă, simțindu-se atrasă de Wickham; și ca insuccesul acesteia o îndreptățește, poate, să încerce prima metodă, mai puțin interesantă. Oricum o fi, ea îl văzu plecând, cu părere de rău, și acest prim exemplu al urmărilor pe care le-ar putea avea infamia Lydiei îi oferi, reflectând la întâmplarea aceea nenorocită, încă un motiv de durere.

După ce citise cea de-a doua scrisoare a Janei, ea nu nutrise nici un moment speranța ca Wickham ar avea intenția să se însoare cu Lydia. Nimeni, în afară de Jane, credea ea, nu se putea amăgi cu o astfel de nădejde. Surprinderea era cel mai neînsemnat dintre toate simțămintele pe care le încerca în legătură cu cele petrecute. Atâta timp cât cunoscuse numai conținutul primei scrisori, fusese foarte mirată, foarte uimită; i se părea de neînțeles ca Wickham să se însoare cu o fată pe care era imposibil s-o ia pentru bani; și de neînțeles ca Lydia reușise să-l atragă. Acum totul îi apărea din cale-afară de firesc. Pentru o legătură de acest fel, ea avea probabil destul farmec; și deși era imposibil să-și închipuie ca Lydia se hotărâse în mod deliberat să fugă cu el, fără intenția de a se căsători, nu-i era greu să creadă ca nici virtutea și nici judecată nu o vor împiedica să cadă ușor prada.

Nu băgase niciodată de seamă, atâta vreme cât regimentul se aflase în Hertfordshire, ca Lydia ar fi avut vreo preferință pentru el; era însă convinsă ca Lydia n-avea nevoie decât de încurajare, pentru a se atașa de oricine. Când unul, când altul dintre ofițeri fusese preferatul ei, după cum o atrăgeau atențiile lor. Afecțiunile ei erau în continuă fluctuație, dar niciodată fără obiect. Prostia de a o fi scăpat din ochi și greșită îngăduința față de o astfel de fată — vai! Cât de viu le resimțea acum!

Era înnebunită să ajungă mai repede acasă, să audă, să vadă, să fie la fața locului, să împartă cu Jane grijile care cădeau acum în întregime pe umerii ei, într-o familie atât de dezorganizată — un tată absent, o mamă incapabilă de vreun efort și având tot timpul nevoie de atențiile cuiva; și, deși era convinsă ca nu se putea face nimic pentru Lydia, intervenția unchiului părea să fie de cea

mai mare importanță, și până când acesta intră în cameră, nerăbdarea o chinui amarnic. Domnul și doamna Gardiner se grăbiseră să se întoarcă, alarmați, presupunând din spusele servitorilor ca nepoata lor se îmbolnăvisese subit; dar, liniștindu-i imediat din acest punct de vedere, Elizabeth le comunica nerăbdătoare cauza pentru care-i chemase, citindu-le cele două scrisori, cu glas tare, stăruind asupra post-scriptumului dintr-a două cu o energie plină de temeri, fiindcă Lydia nu fusese niciodată una din preferatele lor. Domnul și doamna Gardiner nu puteau fi decât adânc îndurerați — nu numai Lydia, ci ei toți erau amestecați în această poveste; și după primele exclamații de surpriză și oroare, domnul Gardiner promise din toată inima întreg ajutorul ce-i stătea în putință. Elizabeth, deși nu se așteptase la altceva, îi mulțumi cu lacrimi de recunoștință; și toți trei fiind însuflețiți de același gând, hotărâră grabnic totul pentru plecare. Urmau să plece cât mai curând posibil.

— Dar ce facem cu vizita la Pemberley? Strigă doamna Gardiner. John ne-a spus ca domnul Darcy se află aici când ai trimis după noi. E adevărat?

— Da; și i-am spus ca nu ne vom putea ține promisiunea. *Lucrul acesta* este stabilit.

— Ce este stabilit? Repetă mătușa, în timp ce fugea în camera pentru a se pregăti de drum. Sunt ei oare în asemenea termeni încât ea să-i spună tot adevărul? Oh! Dacă aș ști cum s-au petrecut lucrurile!

Dorințele însă erau zadarnice sau, în cazul cel mai bun, puteau servi numai ca s-o amuze în zorul și vârtoarea orei ce urmă.

Dacă Elizabeth ar fi avut răgazul să se destindă, ar fi rămas convinsă ca cineva atât de nenorocit ca ea nu mai era bun de nimic; dar a avut, ca și mătușa, partea ei de treburi și, printre altele, trebuia să scrie tuturor prietenilor din Lambton scrisori cu scuze născocite pentru grabnica lor plecare. Totuși, într-o oră erau toate gata; cum între timp domnul Gardiner plătise contul la han, nu le mai rămânea nimic de făcut decât să plece; și Elizabeth, după tot chinul din dimineața aceea, se văzu, într-un timp mai scurt decât și-ar fi putut închipui, instalată în trăsură și în drum spre Longbourn.

Capitolul XLVII

— M-am gândit din nou la toate, Elizabeth, spuse unchiul, pe când ieșeau afară din oraș, și, într-adevăr, după o mătură gândire, sunt mult mai înclinat să judec povestea așa cum judecă sora dumitale mai mare. Mi se pare atât de neverosimil ca un tânăr să aibă asemenea intenții față de o fată care nu este în nici un caz lipsită de protecție sau singura pe lume și care era în momentul acela invitată soției colonelului lui, încât sunt foarte înclinat să sper numai bine. S-ar putea el oare aștepta ca familia ei să nu intervină? S-ar putea el oare aștepta să mai aibă loc în regiment după un astfel de afront făcut colonelului Forster? Tentația nu este pe măsură riscului.

— Crezi cu adevărat asta? Exclamă Elizabeth, înviorându-se pentru o clipă.

— Pe cuvântul meu, interveni doamna Gardiner, încep să fiu de părerea unchiului dumitale. Este într-adevăr o prea mare încălcare a decenței, a onoarei, a interesului ca el să se facă vinovat de așa ceva. Nu pot avea o părere

atât de proastă despre Wickham. Dar tu, Lizzy, îl poți oare desconsidera într-atât, încât să-l crezi în stare de așa ceva?

— Poate ca nu într-atât, încât să-și uite propriul lui interes. Dar de toate celelalte, pot să-l cred în stare. Dacă într-adevăr s-ar putea să fie așa! Dar nu îndrăznesc să sper. De ce nu și-au continuat drumul spre Scoția, dacă ar fi așa?

— În primul rând, răspunse domnul Gardiner, nu există nici o dovadă absolută ca n-au plecat în Scoția.

— Oh! Dar faptul ca au schimbat cupeul pe o trăsură de piață constituie o dovadă foarte serioasă! Și în afară de asta, nu s-a dat de urma lor pe drumul către Bârneț!

— Ei bine, atunci să presupunem ca sunt la Londra. S-ar putea să se fi dus acolo numai

pentru a se ascunde — nu cu vreun alt scop mai special. Probabil ca n-au cine știe ce bani nici unul, nici celălalt; și s-ar putea să li se pară mai economic, deși mai puțin expeditiv, să se căsătorească la Londra, decât în Scoția.

— Dar de ce tot acest secret? De ce teamă de a fi descoperiți? De ce trebuie să se căsătorească în ascuns? Oh! Nu, nu, nu pare plauzibil. Prietenul lui cel mai apropiat, se vede din relatarea Janei, era convins ca nu avea nici o intenție să se însoare cu ea. Wickham nu se va căsători niciodată cu o femeie fără avere. Nu și-o poate îngădui. Și ce calități are Lydia, ce farmece în afară de tinerețe, sănătate și o fire veselă, care să-l determine ca, de dragul ei, să piardă șansa de a se căpătui printr-o căsătorie avantajoasă. Cât privește neplăcerile de care s-ar putea teme pentru faptul ca regimentul cunoaște fuga lui dezonorantă cu ea, nu sunt în stare să spun nimic pentru ca nu știu nimic despre consecințele ce le-ar avea un astfel de pas. Dar în privința celeilalte obiecții a dumitale, mă tem ca nici nu intra în discuție. Lydia nu are frați care să intervină; și el și-ar putea închipui, din comportarea tatălui meu, din indolenta și lipsa de atenție pe care părea întotdeauna s-o aibă față de cele ce se întâmplau în familia lui, ca *dânsul* va face la fel de puțin și se va preocupa de toate astea la fel de puțin ca oricare alt tată.

— Dar poți să crezi ca Lydia e atât de desprinsă de toate, în afară de dragostea ei pentru el, încât să consimtă să trăiască cu el altfel decât măritată?

— Pare a fi și este într-adevăr cât se poate de revoltător, replică Elizabeth cu ochii plini de lacrimi, să fii silit să ai îndoieli asupra cinstei și decentei surorii tale, în ce privește acest aspect. Dar într-adevăr nu știu ce să spun. Poate ca nu sunt dreapta cu ea. Este însă foarte tânără; n-a fost niciodată învățată să se gândească la lucruri serioase; și, în ultimele șase luni — nu, în ultimul an de zile — nu s-a ocupat decât de distracții și frivolități. I s-a îngăduit să-și folosească timpul la modul cel mai trândav și cel mai ușuratic cu putință și să-și însușească drept bună orice părere îi ieșea în cale. De când regimentul a fost încartiruit la Meryton, n-a mai avut în minte altceva decât dragostea, flirtul și ofițerii. A făcut tot ce i-a stat în putință, vorbind și gândindu-se numai la aceste lucruri, ca să dea — cum să-i spun? — o mai mare amploare pornirilor ei care sunt, în mod firesc, destul de exuberante. Și știm cu toții ca Wickham are tot farmecul și toată dibăcia care pot cuceri o femeie.

— Vezi însă ca Jane, spuse mătușa ei, nu are o părere atât de rea despre Wickham, încât să-l creadă în stare de această tentativă.

— Despre cine crede Jane vreodată ceva rău? Și pe cine oare — oricare i-ar fi fost comportarea anterioară — l-ar crede ea în stare de o astfel de tentativă, până la probă contrarie? Jane însă știe, tot atât de bine ca și mine, cine este Wickham în realitate. Știm și ea și eu ca este un depravat, în toate sensurile cuvântului; ca nu este nici integru, nici om de onoare; ca este tot atât de fals și de înșelător pe cât este de insinuant.

— Și știi cu adevărat toate astea? Întrebă doamna Gardiner care ardea de curiozitate să afle sursa de informații a Elizabethei.

— Știu sigur, răspunse Elizabeth, roșind. Ți-am povestit mai deunăzi despre purtarea lui infama față de domnul Darcy; și dumneata însăși ai auzit, când ai fost ultima oară la Longbourn, în ce fel vorbea despre omul care s-a purtat cu el cu atâta îngăduința și generozitate. Și mai sunt și alte lucruri pe care nu-mi pot îngădui — care nu merită să fie relatate; dar minciunile lui în legătură cu toată familia de la Pemberley nu au sfârșit. Din cele ce-mi spusese despre domnișoara Darcy, eram pregătită să văd o fată mândră, distanță, dezagreabilă. Totuși, el știa ca este tocmai contrariul. Știa desigur ca este prietenoasă și lipsită de pretenții, așa cum am constatat noi.

— Dar Lydia nu știe nimic din toate astea? E cu neputință ca ea să nu cunoască lucruri pe care dumneata și Jane le știți atât de bine.

— Oh! Da! Acesta este lucrul cel mai rău dintre toate. Până la vizita mea în Kent, unde i-am văzut atât de des pe domnul Darcy și rudă lui, colonelul Fitzwilliam, nu cunoșteam nici eu adevărul, iar când m-am întors acasă, regimentul urma să plece din Meryton într-o saptamina-două. Așa stând lucrurile, nici Jane, căreia îi povestisem totul, nici eu nu am crezut ca era necesar să dăm în vileag ceea ce știam; căci cui i-ar fi putut fi de folos ca bună

părere generală despre el să fie răsturnată? Chiar și atunci când s-a hotărât ca Lydia să plece cu doamna Forster, nu mi s-a părut deloc necesar să-i deschid ochii asupra lui. Ca ea să fie în pericol pentru ca i-am ascuns adevărul, nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte. Ca acest lucru să aibă o asemenea consecință, va puteți închipui ca era destul de departe de gândul meu.

— Când au plecat cu toții la Brighton deci nu aveai nici un motiv, presupun, să crezi ca se iubeau.

— Nici cel mai neînsemnat. Nu-mi pot aminti vreun semn de afecțiune din partea unuia sau a celuilalt; și dacă am fi băgat de seamă așa ceva, trebuie să știi ca familia noastră nu este dintre acelea care lăsa să-i scape un asemenea prilej. Când Wickham a intrat în acest regiment, Lydia a fost destul de dispusă să-l admire; dar așa am fost toate. Toate fetele din Meryton sau din împrejurimi își ieșiseră din minți din cauza lui, în primele două luni; el însă nu i-a acordat Lydiei nici o atenție specială; și, ca urmare, după ce l-a admirat cu înflăcărare un timp, capriciul pentru el a slăbit și alți ofițeri din regiment, care i-au acordat mai multă atenție, au devenit preferații ei.

E ușor de închipuit ca oricât de puține elemente noi se mai adăugau la temerile, speranțele și presupunerile lor, prin dezbaterile acestui subiect pasionant, nici un altul nu le-a putut reține multă vreme atenția, tot timpul cât a durat călătoria. Din gândurile Elizabethei n-a dispărut nici o clipă. Țintuit în mintea ei de cei mai aprig dintre chinuri — învinuirile ce singură și le aducea — ea nu găsi o clipă de răgaz sau de uitare.

Au călătorit cât s-a putut de repede; și, cu o noapte dormita pe drum, au ajuns la Longbourn a doua zi, pe la vremea mesei. Elizabeth se mângâia cu

gândul ca Jane nu obosise de prea lungă așteptare.

Micuții Gardiner, atrași de vederea unei trăsurii, se aflau pe treptele casei, când aceasta a intrat pe alee; și când s-a oprit în fața ușii principale, uimirea fericită care le-a iluminat chipurile și le-a cuprins toată făptura, manifestându-se în sărituri și zbenguieri, a fost primul semn de bucurie „bun venit”.

Elizabeth sări jos; și după ce-i săruta în grabă, zori înspre vestibul, unde o întâmpină imediat Jane care, venind din camera mamei lor, coborâse scările în goană.

Elizabeth o îmbrățișă cu dragoste, ochii amândurora fiind plini de lacrimi, și-o întrebă, fără să piardă o clipă, dacă aflaseră ceva despre fugari.

— Nu încă, replică Jane, dar acum, ca scumpul meu unchi a venit, sper ca totul va fi bine.

— Tata e la oraș?

— Da, a plecat marți, așa cum ți-am scris.

— Și ai primit des vești de la el?

— Numai o singură dată. Mi-a scris miercuri câteva rânduri ca să ne comunice ca a ajuns cu bine și să-mi spună ce măsuri a luat, căci îi rugasem în mod special. A adăugat numai ca nu-mi va scrie până ce nu va avea ceva important de anunțat.

— Și mama, ce face mama? Ce faceți voi, toate?

— Mama este destul de bine, cred, deși teribil de abătută. Este sus și se va bucura grozav să va vadă. Nu iese încă din camera ei. Mary și Kitty, slavă cerului, sunt foarte bine,

— Dar tu? Ce faci tu? Întrebă Elizabeth. Ești palidă. Prin câte trebuie să fi trecut!

Sora ei o asigură totuși ca se simțea foarte bine; și conversația, care avusese loc în timp ce domnul și doamna Gardiner se ocupau de copiii lor, luă sfârșit, căci se apropiau de ele toți ceilalți. Jane alerga la unchiul și mătușa ei; le ura bun sos și le mulțumi printre zâmbete și lacrimi.

După ce intrară cu toții în salon, întrebările pe care Elizabeth le pusese deja au fost — bineînțeles — repetate de ceilalți și văzură imediat ca Jane nu le putea da nici o știre. Totuși, optimismul ei, întreținut de inima-i plină de bunăvoință, nu o părăsise încă; aștepta mereu să se sfârșească totul cu bine și spera ca în dimineața următoare va sosi o scrisoare, fie de la Lydia, fie de la tatăl ei, care să-i informeze despre felul cum mergeau lucrurile și poate chiar să le anunțe căsătoria.

Doamna Bennet, în apartamentul căreia se duseră după câteva minute de conversație, le primi așa cum era de așteptat; cu lacrimi, regrete și lamentații, invective la adresa purtării ticăloase a lui Wickham și plângeri despre nedreptatea și suferințele îndurate de ea, acuzând pe toată lumea, cu excepția persoanei a cărei dezastruoasă indulgenta era cauza principală a erorilor fiicei sale.

— Dacă aș fi putut să-mi impun punctul de vedere, spuse ea, și să plec la Brighton cu toată familia, asta nu s-ar fi întâmplat; dar scumpa și sărmana Lydia nu a avut pe nimeni care să-i poarte de grijă. De ce au scăpat-o Forsterii din ochi? Sunt convinsă ca a fost din partea lor o mare nebagare de seamă, sau așa ceva, pentru ca ea nu este genul de față care să facă una ca asta, dacă ar fi fost bine păzită. Am fost tot timpul convinsă ca nu sunt deloc indicați s-o aibă

în grijă; dar, ca de obicei, nu s-a ținut seama de mine. Biata, dragă copilă! Și iată ca domnul Bennet a plecat și știu ca are să se bată în duel cu Wickham, pe unde l-o găsi, și o să fie ucis, și ce-o să se-ntâmpile cu noi toate? Familia Collins o să ne dea afară, înainte ca el să fi apucat să se răcească bine în groapă; și dacă n-ai să fii bun cu noi, dragă frate, nu știu ce-o să ne facem.

Toți protestara vehement împotriva unor idei atât de îngrozitoare; iar domnul Gardiner, după ce o asigură cum putu mai bine de toată dragostea ce i-o purta ei și întregii familii, îi spuse ca avea de gând să fie la Londra chiar a doua zi și că-l va ajuta pe domnul Bennet în toate încercările de a o găsi pe Lydia.

— Nu te lăsa pradă unor îngrijorări inutile, adăugă el. Cu toate ca sunt motive să ne așteptăm la tot ce poate fi mai rău, nu este cazul să luăm asta drept sigur. N-a trecut nici o săptămână de când au plecat la Brighton. În câteva zile s-ar putea să căpătăm ceva vești de la ei; și până ce nu vom afla ca nu s-au căsătorit și ca nu au de gând să se căsătorească, să nu socotim totul pierdut. Cum voi ajunge în oraș, mă voi duce la cumnatul meu și-am să-l fac să vină cu mine acasă, în stradă Gracechurch, și pe urmă ne vom sfătui ce avem de făcut.

— Oh! Dragă frate! Replică doamna Bennet. Asta e exact ce am dorit din inimă. Și când ai să ajungi la oraș, fă orice și găsește-i oriunde s-or fi aflând și dacă nu s-au căsătorit încă *fă-i* să se căsătorească. Iar în privința trusoului, nu-i lăsa să întârzie pentru asta; spune-i Lydiei ca o să capete câți bani o să vrea ca să și-l cumpere după ce se vor căsători. Și mai presus de toate, împiedică-l pe domnul Bennet să se bată. Spune-i în ce stare îngrozitoare mă aflu — ca mi-am ieșit din minți de spaimă și ca simt așa niște neliniști și tremurături peste tot, așa niște spasme într-o parte și dureri de cap, și așa niște bătăi de inimă, încât n-am pic de odihnă, nici noaptea și nici ziua. Și spune-i dragei mele Lydia să nu ia nici o hotărâre în privința trusoului până ce nu ne-om vedea, pentru ca nu știe care sunt magazinele cele mai bune. Oh! Dragă frate, ce bun ești! Știu ca ai să le aranjezi pe toate.

Domnul Gardiner însă, deși o asigură din nou de toată grija lui pentru cauza încredințată, nu putu să n-o sfătuiască să fie cumpătată în speranțele ca și în temerile ei; și după ce tot vorbi cu ea în felul acesta până ce bucățele fură aduse la masă, o lăsară să-și descarce nervii pe menajeră care se ocupă de dânsa, când fiicele lipseau.

Deși fratele și cumnata ei erau convinși ca nu era cazul ca dânsa să se izoleze astfel de restul familiei, nu încercară să se opună, fiindcă știau ca nu era destul de prudentă pentru a nu vorbi în fata servitorilor, în timp ce aceștia serveau la masă, și considerară ca era mai bine ca numai una dintre femeile de serviciu, și anume aceea în care puteau avea mai multă încredere, să-și arate înțelegerea pentru toate temerile și dorințele ei, în această chestiune.

Curând intrară în sufragerie Mary și Kitty, care fuseseră prea ocupate în camerele lor pentru a-și face apariția mai înainte. Una venea de la cărțile ei și cealaltă de la oglindă ei. Chipurile amândurora erau totuși destul de calme și la nici una dintre ele nu se vedea vreo schimbare, afară de faptul ca pierderea surorii preferate, ori furia ce-o resimțea din această cauză, pusese în glasul lui Kitty un timbru ceva mai artăgos decât de obicei. Cât despre Mary, era destul de stăpâna pe ea pentru a-i șopti Elizabeth-ei, cu un aer de gravă cugetare, când se așezară la masă:

— Aceasta este o întâmplare cât se poate de nefericită și se va vorbi probabil mult despre ea. Dar trebuie să stăvilim valul de răutate și să ne turnăm una alteia balsamul mângâierii de soră pe inimile noastre rănite. Apoi, cum nu remarcă la Elizabeth nici cea mai mica dorință de a-i da un răspuns, adăugă: Oricât de nenorocita ar fi această întâmplare pentru Lydia, putem trage din ea următoarea lecție folositoare: ca la o femeie, pierderea virtuții este de nereparat, ca un pas greșit o duce la dezonoare definitivă, ca reputația ei este un lucru tot atât de fragil pe cât este de frumos și ca nu se poate comporta niciodată îndeajuns de prudent față de cei nedemni, de sex opus.

Elizabeth își ridică ochii la aer de uimire, dar era prea amărâtă pentru a da vreun răspuns. Mary continua totuși să se consoleze singură cu acest gen de învățături morale deduse din nenorocirea prin care treceau.

În cursul după-amiezii, cele două domnișoare Bennet mai mari reușiră să fie singure timp de o jumătate de oră și Elizabeth profita imediat de această ocazie pentru a pune întrebări la care Jane era tot atât de nerăbdătoare să răspundă. După ce deplânseseră împreună groaznicele urmări ale întâmplării, urmări pe care Elizabeth, ca toți ceilalți, le considera drept sigure și despre care domnișoara Bennet n-ar fi putut spune ca erau cu totul imposibile, cea dintâi continuă, rugând-o:

— Dar spune-mi absolut tot, tot ce n-am aflat încă. Dă-mi și alte amănunte. Ce a zis colonelul Forster? N-a avut nici un fel de bănuială înainte ca fuga lor să fi avut loc? Trebuie să-i fi văzut mereu nedespărțiți.

— Colonelul Forster a recunoscut ca bănuise adesea ca există o oarecare înclinație, îndeosebi din partea Lydiei; nimic însă care să-l alarmeze. Sunt atât de mahnită pentru el. Purtarea lui a fost extrem de atentă și amabilă. Intenționa să vină la noi pentru a ne asigura de simpatia sa, înainte de a fi avut cea mai vagă idee ca ei nu plecaseră în Scoția. Cum a auzit acest zvon s-a grăbit să vină încoace.

— Și Denny era convins ca Wickham nu avea de gând să se însoare? Cunoștea intenția lor de a fugi împreună? Colonelul Forster a vorbit chiar el cu Denny?

— Da, dar întrebând fiind de *dânsul*, Denny a negat ca ar fi știut ceva despre planul lor și s-a ferit să-și spună părerea. Nu și-a reafirmat convingerea ca ei nu se vor căsători și *lucrul acesta* mă face să sper ca s-ar putea să fi fost înțeles greșit, mai înainte.

— Și, până la sosirea colonelului Forster, nici unul dintre *voi* n-a avut vreo îndoială în privința faptului ca se căsătoriseră cu adevărat?

— Cum s-ar fi putut să *ne* treacă prin minte așa ceva? Am fost puțin îngrijorată, mi-a fost oarecum teamă pentru fericirea surorii mele ca soție a lui Wickham, pentru ca știam ca purtarea lui nu fusese întotdeauna foarte corectă. Tata și mama nu știau nimic despre asta; simțeau numai ca această căsătorie era o imprudență. Apoi Kitty ne-a mărturisit, cu un sentiment firesc de triumf, fiindcă știa mai mult decât noi ceilalți, ca în ultima ei scrisoare Lydia o pregătise ca va face acest pas. Ea știa, se pare, ca erau îndrăgostiți unul de altul, de câteva săptămâni.

— Dar nu dinainte de a pleca la Brighton?

— Nu, cred ca nu.

— Crezi cumva ca și colonelul Forster are o părere proastă despre Wickham? Cunoaște adevăratul lui caracter?

— Trebuie să-ți mărturisesc ca nu a mai vorbit despre Wickham atât de bine ca în trecut. Îl crede imprudent și risipitor. Și de când cu această tristă întâmplare, se spune ca a plecat din Meryton dator vândut; sper să nu fie însă adevărat.

— Oh! Jane, dacă n-am fi păstrat secretul, dacă am fi spus ce știam despre el, nu s-ar fi putut întâmpla așa ceva!

— Poate ca ar fi fost mai bine, replică Jane. Dar a da în vileag vechile greșeli ale cuiva, fără să știi care-i sunt gândurile în prezent, părea un lucru nejustificat. Noi am procedat astfel cu cele mai bune intenții.

— V-a putut repeta colonelul Forster amănunte din bilețelul Lydiei către soția lui?

— Ni l-a adus să-l vedem.

Și Jane își scoase punguța din buzunar și îi dădu Elizabethei biletul, care suna astfel: Scumpa mea Harriet, o să râzi când vei afla unde am plecat, și nu mă pot stăpâni să nu râd eu însămi de surpriză voastră, mâine dimineață, când se va observa lipsa mea. Plec la Gretna Green și dacă nu poți ghici cu cine, am să cred ca ești o prostuță, pentru ca există un singur om pe lume pe care-l iubesc, și el e un înger. Fără el n-aș putea fi fericită, așa ca nu socoti plecarea mea drept o nenorocire. Dacă nu-ți place, nu e nevoie să le trimiți vorba la Longbourn despre plecarea mea, fiindcă surpriză o să fie și mai mare când am să le scriu și am să-mi pun semnătura: Lydia Wickham. Ce glumă grozavă o să fie! De-abia pot să-ți scriu de râs. Te rog, scuză-mă față de Pratt ca nu-mi pot ține făgăduiala de a dansa cu el astă-seară. Spune-i ca nădăjduiesc c-o să mă scuze când va afla totul și spune-i ca am să dansez cu el, cu cea mai mare plăcere, la balul viitor la care ne vom întâlni. Am să trimit după lucrurile mele când am să ajung la Longbourn, dar aș dori să-i spui lui Sally să cârpească o ruptură mare la rochia de muselina înainte de a mi-o împacheta. La revedere. Transmite colonelului Forster toată dragostea mea. Sper ca veți ciocni un pahar pentru plăcută noastră călătorie.

Prietena ta afectuoasă, Lydia Bennet.

— Oh! Zăpăcită, ce zăpăcită e! Strigă Elizabeth, când sfârși de citit. Asta e scrisoare s-o scrii într-o asemenea clipă! Biletul dovedește însă ca, cel puțin ea, privea cu seriozitate scopul călătoriei. Indiferent de ce ar fi putut-o el convinge după aceea, în ceea ce o privește n-a fost vorba de un *plan* rușinos. Bietul tată! Cât l-o fi durut!

— Nu am văzut în viața mea pe nimeni atât de lovit. Timp de zece minute n-a putut scoate o vorbă. Mamei i s-a făcut rău, pe loc, și toată casa era înnebunită.

— Oh! Jane, întreabă Elizabeth, a mai rămas vreunul dintre servitori care să nu fi aflat întreaga poveste, mai înainte de căderea serii?

— Nu știu; sper ca a mai rămas. Dar în asemenea împrejurare, este foarte greu să te stăpânești. Mama a făcut o criză de isterie și, deși am încercat să-i dau tot ajutorul ce-mi stătea în putere, mă tem ca n-am făcut tot ce ar fi trebuit să fac. Dar groază de ceea ce se putea întâmpla aproape că-mi luase mințile.

— Îngrijirile pe care a trebuit să i le dai au fost prea mult pentru tine! Nu arăți bine! Dacă aș fi fost cu tine! Ai purtat singura toată grijă și neliniștea.

— Mary și Kitty au fost foarte drăguțe și sunt convinsă ca ar fi împărțit cu mine toată oboseala, dar nu am crezut ca este bine, nici pentru una, nici pentru cealaltă. Kitty este slăbuță și delicată, iar Mary studiază atât demult ca nu trebuie să i se ia din orele de odihnă. Mătușa Philips a venit la Longbourn marți, după plecarea tatii, și-a fost atât de bună încât a rămas cu mine până joi. Ne-a fost tuturor de mare folos și ajutor. Și Lady Lucas a fost foarte drăguță; miercuri dimineața a venit pe jos până aici ca să deplângă, alături de noi, cele întâmplute și să-și ofere serviciile ei sau ale oricăreia dintre fiicele sale, dacă ne-ar fi putut fi de ajutor.

— Făcea mai bine să stea acasă la ea strigă Elizabeth. Poate a fost bine intenționată, dar într-o nenorocire ca asta, e recomandabil să-ți vezi, cât mai puțin, vecinii. Ajutorul este imposibil; mângâierea, de nesuferit. Lasă-i să fie satisfăcuți și să triumfe asupra noastră, de la distanță.

Elizabeth continua apoi să se intereseze de măsurile pe care tatăl lor avea de gând să le ia la oraș, pentru a o aduce înapoi pe fiica sa.

— Cred ca avea de gând, răspunse Jane, să se ducă la Epsom, unde au schimbat caii ultima oară, să-i găsească pe surugii și să încerce să scoată ceva de la ei. Voia în primul rând să afle numărul trăsurii de piață care i-a luat de la Clapham. Aceasta sosise din Londra cu un pasager; și cum dânsul își închipuie ca trecerea dintr-o trăsură într-alta a unui domn și a unei doamne poate fusese remarcată, avea de gând să facă cercetări la Clapham. Dacă putea descoperi cumva unde îl lăsase vizitiul pe călătorul precedent, era hotărât să facă acolo cercetări și spera să nu fie imposibil să afle locul de staționare și numărul trăsurii. Nu știu să fi făcut alte planuri; dar era atât de zorit să plece, și atât de descumpănit, încât de-abia am reușit să aflui și atât.

Capitolul XLVIII

A doua zi de dimineață, sperau, cu toții să primească o scrisoare de la domnul Bennet, dar posta sosi fără să aducă un singur rând din partea lui. Toată familia știa ca de obicei el era corespondentul cel mai neglijent și cel mai leneș; dar într-o astfel de împrejurare, nădăjduiseră ca va face un efort. Au fost siliți să tragă concluzia ca nu avea nici o veste plăcută de comunicat, dar ar fi fost bucuroși să fie siguri chiar și de *asta*. Domnul Gardiner așteptase numai posta pentru a porni la drum.

După plecarea lui, avură, cel puțin siguranță ca vor primi mereu știri despre cele ce se petreceau; și la despărțire, unchiul promisese să-l convingă pe domnul Bennet să se întoarcă la Longbourn cât mai curând va putea, spre marea ușurare a *doamnei* Bennet care consideră ca e singura garanție pentru ca soțul ei să nu fie ucis în duel.

Doamna Gardiner, fiind sigură ca prezența ei ar putea fi de folos nepoatelor sale, urma să rămână împreună cu copiii, încă vreo câteva zile, la Hertfordshire. Participă la îngrijirile pe care fetele le dădeau doamnei Bennet și, în orele libere, era pentru ele o adevărată binecuvântare. Cealaltă mătușa le vizita și ea destul de des și întotdeauna, după cum spunea, cu scopul de a le îmbărbăta deși, cum nu venea niciodată fără să le raporteze vreun nou exemplu de extravaganta sau incorectitudine a lui Wickham, rareori pleca de acolo fără

să le lase mai descurajate decât le găsisese.

Întregul Meryton părea ca se străduiește să-l ponegrească pe acela care, cu trei luni mai înainte, fusese, pentru ei, aproape ca un înger al luminii. Se susținea ca avea datorii la toți negustorii din localitate; și își extinsese intrigile amoroase, onorate toate cu titlul de seducție, asupra fiecărei familii de negustor. Toți declarau ca era tânărul cel mai ticălos din lume; și toți începură să descopere ca fuseseră întotdeauna neîncredători în aparență lui de om cumsecade. Deși Elizabeth nu acorda încredere la mai mult de jumătate din cele ce se spuneau, credea destul pentru ca prima ei convingere cu privire la nenorocirea Lydiei să devină și mai certa; chiar și Jane, care credea și mai puțin din cele ce auzea, pierduse aproape orice nădejde, mai ales ca, după toate probabilitățile, era timpul, dacă ei s-ar fi dus în Scoția — ceea ce ea nu încetase nici un moment să spere — să fi primit ceva vești de la ei.

Domnul Gardiner plecase din Longbourn duminică. Marți, doamna Gardiner primi o scrisoare de la el. Îi informă ca, imediat după sosire, îl găsisese pe cumnatul lui și-l convinsese să vină în stradă Gracechurch; ca înainte de sosirea lui, domnul Bennet fusese la Epsom și Clapham, fără a obține însă vreo informație mulțumitoare; și ca acum era hotărât să întrebe la toate hotelurile mai mari din oraș, deoarece domnul Bennet credea ca fugarii au tras poate la unul dintre ele, cum au ajuns la Londra, înainte de a găsi o locuință. Domnul Gardiner nu se aștepta la vreun succes de pe urma acestei investigații, intenționa însă să-l ajute, cumnatul lui fiind ferm hotărât să procedeze astfel. Adăugă ca domnul Bennet părea ca nici nu se gândește să părăsească în acel moment Londra, și promitea să scrie din nou, în curând. Mai era și un post-scriptum, după cum urmează:

I-am scris colonelului Forster, rugându-l să afle, dacă este posibil, de la vreunul dintre intimitii tânărului, din regiment, dacă Wickham are vreo rudă sau cunoștință care să știe în ce parte a orașului s-ar putea ascunde acum. Dacă s-ar găsi cineva la care să apeleze pentru a afla vreun fir conducător de acest fel, ar fi de foarte mare ajutor. În momentul de față, nu avem nici un fel de indicii. Colonelul Forster, cred, va face tot ce-i va sta în putință ca să ne ajute în această chestiune. Dar după ce m-am mai gândit, poate ca Lizzy ne-ar putea spune, mai bine decât oricine altul, ce rude în viața are el acum.

Elizabeth nu-i era greu să înțeleagă de unde venea acest respect pentru cele ce-ar fi știut ea; dar nu-i era cu putință să dea vreo informație atât de mulțumitoare pe cât o merită acest omagiu.

Nu auzise niciodată ca el să fi avut vreo rudă, în afară de tată și mama, ambii fiind morți de ani de zile. Era totuși posibil ca vreunul dintre tovarășii de regiment să fie în stare să dea mai multe informații; și, deși ea nu era prea optimistă, era o încercare ce merită să fie făcută.

Fiecare zi la Longbourn era acum plină de neliniște; dar neliniștea creștea la maximum în jurul orei când trebuia să vină poșta. Sosirea scrisorilor era primul mare motiv de nerăbdare în fiecare dimineață. Prin scrisori urma să se comunice orice ar fi fost, bun sau rău, și se așteptau ca fiecare zi să le aducă vreo veste importantă.

Dar înainte de a mai primi ceva de la domnul Gardiner, sosi o scrisoare pentru domnul Bennet dintr-altă parte — de la domnul Collins; iar Jane, care primise dispoziția să deschidă toată corespondența care ar sosi în lipsa tatălui sau, o citi; Elizabeth, știind ce ciudățenie constituia întotdeauna o scrisoare a

lui Collins, citi și ea peste umărul Janei cele ce urmează:

Scumpul meu domn,

Mă simt chemat, datorită legăturilor dintre noi, și poziției mele în lume, să deplâng alături de dumneavoastră durerea de care ați fost lovit și despre care am fost informați ieri, printr-o scrisoare din Hertfordshire. Fiți sigur, scumpe domn, ca doamna Collins și cu mine personal va compătimim sincer, pe dumneavoastră și toată onorabila dumneavoastră familie, în nenorocirea în care va aflați și care este desigur una dintre cele mai amare, deoarece provine dintr-o cauză pe care timpul nu o poate repara. Din partea mea, nu vor lipsi nici una dintre acele dovezi care ar putea alina o nenorocire atât de îngrozitoare, sau care v-ar putea mângâia într-o împrejurare ce trebuie să fie, dintre toate, cea mai întristătoare pentru sufletul unui părinte. Moartea fiicei dumneavoastră ar fi fost o binecuvântare în comparație cu aceasta. Și este cu atât mai regretabil, cu cât sunt temeiuri de a presupune, după câte mă informează scumpa mea Charlotte, ca libertinajul din purtările fiicei dumneavoastră își are originea într-o vinovată indulgență față de ea deși, în același timp, spre mângâierea dumneavoastră și a doamnei Bennet, sunt tentat să cred ca înclinațiile ei sunt rele de la natură, altfel nu s-ar fi putut face vinovată de o asemenea grozăvie, la o vârstă atât de fragedă. Oricare ar fi cauza, sunteți în mod jalnic demn de milă, părere la care se alătură nu numai doamna Collins, ci și Lady Catherine și fiica sa, cărora le-am povestit întâmplarea. Ele sunt de acord cu mine ca acest pas greșit, al uneia dintre fete, va fi nimicitor pentru norocul tuturor celorlalte; căci cine, așa cum spune cu mare condescendență Lady Catherine însăși, va mai vrea să intre într-o asemenea familie? Și aceasta considerație mă face să mă gândesc și mai mult, cu o mai mare satisfacție, la un anumit eveniment din noiembrie trecut; căci dacă ar fi fost altfel, ar fi trebuit să fiu amestecat în toată jalea și dezonoarea dumneavoastră. Dați-mi voie deci să va sfătuiesc, scumpul meu domn, să va consolați atât cât este cu putință, să izgoniți pe veci din inima dumneavoastră această fiică nedemnă și s-o lăsați să culeagă fructele oribilului sau păcat.

Rămân, scumpe domn etc. Etc.

Domnul Gardiner nu le mai scrisese nimic înainte de a primi un răspuns din partea colonelului Forster, și nici atunci nu avu nimic bun de împărtășit. Nu s-a găsit nici o singură persoană cu care Wickham să fi avut relații și era sigur ca nu avea nici o rudă mai apropiată în viața. Avusese înainte un cerc larg de cunoștințe; dar de când intrase în miliție, se părea ca nu legase nici o prietenie mai strânsă cu nimeni din regiment. Nu există deci nici o persoană la care să se poată apela pentru a obține vreo știre despre el. Și, în starea financiară nenorocită în care se afla, avea toate motivele să se ascundă căci, în afară de teamă de a fi descoperit de rudele Lydiei, mai transpirase și vestea ca ar fi lăsat în urma lui datorii de onoare, care se ridicau la o sumă considerabilă. Colonelul Forster credea ca era nevoie de mai mult de o mie de lire pentru a se acoperi cheltuielile lui de la Brighton. Datora o mulțime de bani în oraș, dar datoriile lui de onoare erau și mai mari.

Domnul Gardiner nu încerca să ascundă familiei din Longbourn aceste detalii. Jane le auzi îngrozită:

— Un cartofor! Exclamă ea. La asta nu mă așteptam; habar n-am avut

de acest lucru! Domnul Gardiner adăugă în scrisoare ca se puteau aștepta să-l vadă acasă în ziua următoare, adică sâmbăta. Descurajat de nereușită tuturor încercărilor făcute, cedase rugăminții cumnatului sau de a se întoarce acasă și de a-l lăsa pe dânsul să facă, pentru continuarea urmăririi, tot ceea ce împrejurările vor cere. Când doamna Bennet fu informată ca soțul ei se va întoarce nu se arăta atât de mulțumită cum se așteptau copiii judecând după îngrijorarea pe care o avusese pentru viața lui.

— Cum? Se întoarce acasă, fără biata mea Lydia? Strigă ea. Sigur, n-o să plece din Londra înainte de a-i fi găsit. Dacă se reîntoarce, cine o să se bată cu Wickham și cine o să-l facă să se însoare cu ea?

Cum doamnei Gardiner începuse să-i fie dor de căminul ei, hotărî să plece împreună cu copiii la Londra concomitent cu întoarcerea domnului Bennet de acolo. Trăsura se duse deci, împreună cu copiii, până la prima etapă a călătoriei și se întoarse înapoi la Longbourn cu stăpânul casei.

Doamna Gardiner pleca de la dânsii cu totul nedumerită în privința Elizabeth și a prietenului ei din Derbyshire, care se ocupase de ea prin acea parte a lumii. Nepoata ei nu-i pronunțase niciodată din proprie inițiativă numele în fața lor; iar licărul de nădejde pe care îl avusese doamna Gardiner ca va veni o scrisoare din partea lui nu dusese la nimic. De când se reîntorsese, Elizabeth nu primise nici una care să fi putut fi de la Pemberley.

Starea nenorocită în care se afla familia ei făcea inutilă orice altă explicație a faptului ca era abătută: din *aceasta*, deci, nu se putea deduce nimic; deși Elizabeth, care-și cunoștea acum destul de bine sentimentele, era perfect conștientă ca, dacă n-ar fi știut de existența lui Darcy, ar fi putut îndura ceva mai ușor grozăvia dezonoarei Lydiei. Ar fi dispensat-o, își spunea, de o noapte nedormită din două.

Când domnul Bennet sosi, avea aerul sau obișnuit, de calm filozofic. Fu tot atât de puțin vorbăreț ca de obicei, nu pomeni nimic de chestiunea pentru care fusese plecat și trecu un timp până ce fiicele sale avură curajul să vorbească despre acest lucru.

Numai după amiază, când veni și dânsul la ceai, se aventură Elizabeth să atace subiectul; și atunci, când dânsa își exprima, pe scurt, mâhnirea pentru cele prin care desigur trecuse, el replica:

— Nu-mi vorbi despre asta. Cine altul trebuia să sufere dacă nu eu? Eu singur mi-am făcut-o și e drept s-o îndur.

— Nu trebuie să fii prea aspru cu dumneata, replică Elizabeth.

— Este și cazul să mă pui în gardă împotriva acestui râu! Natura omenească este atât de înclinată să fie aspră cu ea însăși! Nu, Lizzy, lasa ca măcar o dată în viața mea să simt cât de condamabil m-am purtat. Nu mă tem ca voi fi zdrobit de durere. Va trece destul de repede.

— Crezi ca sunt la Londra?

— Da! În ce altă parte s-ar putea ascunde atât de bine?

— Și Lydia voia mereu să se ducă la Londra, adăugă Kitty.

— E fericită atunci, replică tatăl sau sec; iar șederea ei acolo va fi probabil de oarecare durată. Apoi, după o scurtă tăcere, continuă: Lizzy, nu-ți port pică pentru ca ai avut dreptate în ce privește sfatul pe care mi l-ai dat în luna mai; și, luând în considerație cele întâmplate, aceasta dovedește oarecare maturitate în gândire.

Fură întrerupți de domnișoara Bennet care venise să ia ceaiul și să-l

ducă mamei sale.

— Iată o demonstrație care are partea ei bună! Exclamă dânsul; da atâta eleganta nenorocirii! Într-o zi voi face și eu la fel; voi sta în bibliotecă, cu tichia de noapte pe cap și în halat de casă, și va voi da de lucru cât voi putea mai mult; sau, aş putea amâna până ce va fugi și Kitty.

— N-am să fug, papa, se repezi Kitty arțăgoasă. Dacă eu mă voi duce vreodată la Brighton, am să mă port mai bine decât Lydia.

— *Dumneata*, la Brighton! Nu aş avea încredere să te las nici până la Eastbourne; și nici pentru cincizeci de lire! Nu, Kitty, am învățat cel puțin să fiu cu ochii în patru și-ai să simți efectul. Nici un ofițer să nu mai între vreodată în casa mea și nici prin sat să nu mai treacă. Balurile vor fi cu totul interzise, afară doar dacă vei merge cu una dintre surorile dumitale. Și n-ai să te mai miști afară din casă, până ce nu vei putea dovedi ca ai petrecut cel puțin zece minute pe zi într-un mod rațional.

Kitty, care lua toate aceste amenințări în serios, începu să plângă.

— Lasa, lasa, spuse el, nu fi amărâtă. Dacă ai să fii cuminte în următorii zece ani, am să te iau la o paradă militară, la sfârșitul acestui termen.

Capitolul XLIX

La două zile după reîntoarcerea domnului Bennet, pe când Jane și Elizabeth se plimbau împreună printre boschetele din spatele casei, o văzură pe menajeră îndreptându-se către ele și, crezând ca venea să le cheme din partea mamei lor, îi ieșiră în întâmpinare; dar în loc de convocarea la care se așteptau, când se apropiară, ea spuse domnișoarei Bennet:

— Va cer iertare, domnișoară, ca va deranjez, dar sperăm ca aveți, poate, ceva vești bune de la oraș, așa ca am îndrăznit să vin și să va întreb.

— Ce vrei să spui, Hill? N-am primit *nimic* de la oraș.

— Dragă domnișoară, strigă doamna Hill tare mirată, nu știți ca a sosit din partea domnului Gardiner un curier pentru stăpânul meu? A sosit de o jumătate oră și i-a adus stăpânului meu o scrisoare.

Fetele o rupseră la fugă, prea nerăbdătoare să ajungă în casă pentru a mai avea vreme de vorbit. Alergară prin vestibul spre sufrageria mica; de acolo în bibliotecă.

Tatăl lor nu se afla nicăieri; și erau tocmai pe punctul de a de a-l căuta sus, la mama lor, când se întâlniră cu feciorul care le informa:

— Domnișoarelor, dacă-l căutați pe stăpânul meu, a plecat să se plimbe înspre crâng. Când aflară aceasta, străbătură din nou holul și fugiră peste peluză, după tatăl lor, care-și urma hotărât drumul spre o pădurice pe o latură a aleii.

Jane, care nu era nici așa ușoară și nici nu avea, ca Elizabeth, obiceiul să alerge, rămase în urmă, în timp ce sora ei, gâfâind, îl ajunse și-i strigă plină de nerăbdare:

— Oh, papa, ce vești? Ce vești? Ai primit o scrisoare de la unchiul?

— Da, am primit o scrisoare de la dânsul, printr-un curier.

— Ei bine, ce vești a adus? Bune sau rele?

— Le ce bine te poți aștepta? Spuse el, scoțând scrisoarea din buzunar.

Dar poate ai vrea s-o citești.

Elizabeth i-o luă cu nerăbdare din mână. Jane îi ajunse și ea.

— Citește-o tare, zise tatăl lor, pentru ca aproape nu știu nici eu ce cuprinde.

Gracechurch Street

Luni, august 2

Scumpul meu cumnat,

Pot în sfârșit să-ți trimit unele știri despre nepoata mea, știri care, în general, sper ca te vor mulțumi. Sâmbătă, imediat după plecarea dumitale, am avut norocul de a descoperi în ce parte a Londrei se aflau. Amănuntele le rezerv pentru când ne vom vedea. Este destul ca știm ca au fost descoperiți. I-am văzut pe amândoi...

— Atunci, este așa cum am nădăjduit mereu, strigă Jane. Sunt căsătoriți. Elizabeth continua să citească:

I-am văzut pe amândoi. Nu s-au căsătorit și nici n-am avut impresia că ar intenționa s-o facă; dar dacă ești de acord să îndeplinești angajamentele pe care am îndrăznit să le iau în numele dumitale, sper ca nu va trece mult și se vor căsători. Tot ceea ce ți se cere este să-i asiguri fiicei dumitale, printr-o foaie dotala, partea care i se cuvine din cele cinci mii de lire ce revin fiicelor, la decesul dumitale și al surorii mele; și, în plus, să-ți iei angajamentul de a-i acorda, cât vei fi în viața, una sută lire *per annum*. Acestea sunt condițiile pe care, luând totul în considerație, nu am șovăit să le accept în numele dumitale, atât cât m-am simțit îndrituit a o face. Voi trimite scrisoarea aceasta prin curier, pentru a nu se pierde deloc timpul cu răspunsul. Poți, prin urmare, înțelege din aceste date ca situația financiară a domnului Wickham nu este atât de disperată cum s-a crezut în general. Lumea s-a înșelat în privința asta; și sunt fericit să spun ca vor mai rămâne câțiva bani, chiar după plată tuturor datoriilor, bani care să se adauge la dota nepoatei mele. Dacă, așa cum cred ca va fi cazul, îmi vei trimite împuternicirea de a acționa în numele dumitale în toată acesta chestiune, voi da imediat instrucțiuni lui Haggerston să redacteze foaia dotala cuvenită. Nu va fi deloc cazul să vii iarăși la oraș; rămâi deci liniștit la Longbourn și contează pe diligența și grija mea. Trimite-mi răspuns cât poți mai repede și ai grijă să scrii limpede. Am considerat ca cel mai bun lucru ar fi ca nepoata mea să se căsătorească aici, la noi, ceea ce sper ca vei aproba. Ea va veni aici astăzi. Îți voi scrie din nou, îndată ce se va mai hotărî ceva.

Al dumitale etc., Edw. Gardiner

— Este cu putință? Strigă Elizabeth, când sfârși de citit. Poate fi adevărat ca vrea s-o ia de soție?

— Wickham nu este deci atât de rău pe cât l-am crezut, spuse sora ei. Dragă tată, te felicit.

— Ai răspuns la scrisoare? Întrebă Elizabeth.

— Nu, dar trebuie să răspund cât mai curând.

Îl imploră, foarte stăruitor, să nu mai piardă timp și s-o facă imediat.

— Oh! Dragă tată, strigă ea, întoarce-te și răspunde imediat. Gândește-te

cât de importantă este fiecare clipă într-o asemenea împrejurare.

— Dă-mi voie să scriu eu în locul dumatăle, spuse Jane, dacă îți displace s-o faci.

— Îmi displace foarte mult, replică el, dar trebuie făcut.

Și, cu aceste vorbe, porni cu ele înapoi către casă.

— Aș putea să te întreb? Spuse Elizabeth... Dar condițiile, presupun, trebuie acceptate.

— Acceptate! Mă simt rușinat, numai, ca cere atât de puțin.

— Și ei *trebuie* să se căsătorească! Totuși știm ce fel de om este.

— Da! Da! Trebuie să se căsătorească. Nu este altceva de făcut. Dar sunt două lucruri pe care doresc foarte mult să le știu. Unul este câți bani a pus unchiul jos pentru a reuși acest lucru, și celălalt, cum am să-i pot achita vreodată.

— Bani! Unchiul meu! Exclamă Jane, ce vrei să spui, domnule?

— Vreau să spun ca nici un bărbat cu mintea întreagă nu s-ar însura cu Lydia pentru o momeală atât de neînsemnată ca o sută pe an, cât timp voi trăi eu, și cincizeci după ce nu voi mai fi.

— Asta e foarte adevărat, spuse, Elizabeth, deși nu mi-a trecut prin cap mai înainte. Să i se achite datoriile și să mai rămână încă ceva! Oh! Unchiul este, desigur, la mijloc! Ce om bun și generos! Mă tem ca s-a nenorocit. Lucrul acesta nu s-ar fi putut face cu o sumă mica.

— Nu, încuviință tatăl ei, Wickham ar fi un prost dacă ar lua-o cu un ban mai puțin decât zece mii de lire. Mi-ar părea rău să-mi fac o părere atât de proastă despre el, chiar de la începutul relațiilor noastre.

— Zece mii de lire! Doamne ferește! Cum să înapoiezi măcar jumătate dintr-o asemenea sumă?

Domnul Bennet nu răspunse nimic; și continuă să meargă în tăcere, fiecare adâncit în propriile gânduri, până ce au ajuns lângă casă. Tatăl se duse în bibliotecă pentru a scrie, iar fetele intrară în salonaș.

— Și se vor căsători cu adevărat! Exclamă Elizabeth imediat ce au fost singure. Ce ciudat! Și pentru *asta* trebuie să fim și mulțumite! Suntem silite să ne bucurăm ca se căsătorească, cu tot caracterul lui infam, cu toată neînsemnată șansă de fericire pe care o au. Oh, Lydia!

— Mă consolez cu gândul, replică Jane, ca dacă n-ar ține cu adevărat la Lydia, cu siguranță ca n-ar lua-o. Deși bunul nostru unchi a făcut ceva ca să-l scape de datorii, nu pot să cred ca a avansat zece mii de lire, sau așa ceva. Dânsul are copii și s-ar putea să mai aibă. Cum să se dispenseze măcar de jumătate din suma asta?

— Dacă vom reuși vreodată să aflăm la cât s-au ridicat datoriile lui Wickham, spuse Elizabeth, și ce sumă s-a depus pe numele lui din partea surorii noastre, vom ști precis cât a făcut domnul Gardiner pentru ei, căci Wickham nu are nici cinci bani ai lui. Nu vom putea niciodată răsplăti bunătatea unchiului și a mătușii noastre. A o lua acasă la ei, a-i oferi protecție și sprijinul lor personal înseamnă un sacrificiu atât de mare făcut pentru ea, încât ani întregi de recunoștință nu sunt de ajuns pentru a-i răsplăti. În clipa asta, ea se afla la dânsii. Dacă atâta bunătate nu o va face să se simtă nenorocită, nu-și va merita niciodată fericirea. Ce clipă pentru ea când a dat ochii cu mătușa!

— Trebuie să uităm cele ce s-au petrecut și de-o parte și de cealaltă,

spuse Jane. Sper și sunt încredințată ca vor fi totuși fericiți. Consimțământul lui de a se căsători cu Lydia, vreau să cred, este o dovadă ca a ajuns să judece cum se cuvine. Dragostea lor reciprocă îi va face mai cumpăniți; și îmi place să cred ca se vor instala atât de tihnit și vor trăi atât de cuminte încât, cu timpul, se va uita, poate, nebunia lor din trecut.

— S-au purtat în așa fel, replică Elizabeth, încât nici tu, nici eu, nici nimeni nu va putea să uite vreodată. Este inutil să mai vorbim despre asta.

Fetele își aduseră aminte ca, după toate probabilitățile, mama lor nu aflase nimic despre cele întâmplate. Se duseră deci în biblioteca și-l întrebă pe tatăl lor dacă nu dorea s-o anunțe ele. Dânsul scria și, fără să-și ridice capul, replică indifent:

— Cum doriți.

— Putem lua scrisoarea unchiului ca să i-o citim?

— Luați ce vreți și plecați de aici.

Elizabeth lua scrisoarea de pe birou și se duseră sus împreună. Mary și Kitty erau cu doamna Bennet: o singură comunicare deci ajungea pentru toate. După ce o pregătiră pentru vești bune, scrisoarea a fost citită cu glas tare. Doamna Bennet de-abia putea să se stăpânească. Și când Jane ajunse la pasajul în care domnul Gardiner își exprimă speranța ca Lydia se va căsători curând, bucuria mamei sale izbucni nestăvilită și fiecare nouă fraza îi marea exuberanță. Era acum atât de agitată de încântare pe cât fusese mai înainte de panică și indignare. Îi era de ajuns să știe ca Lydia să se va mărita. Nu se simțea tulburată de vreo îngrijorare pentru fericirea ei, nici umilită de vreo amintire a relei ei purtări.

— Scumpa, scumpa mea Lydia! Strigă ea, este într-adevăr încântător. Va fi măritată! Am s-o văd iarăși! Va fi măritată la șaisprezece ani! Dragul, bunul meu frate! Știam eu c-așa o să se întâmple — știam eu ca o să se aranjeze totul! Ce dor îmi este s-o văd și să-l văd și pe dragul de Wickham! Dar rochiile, rochiile de nuntă! Am să scriu imediat sora-mi Gardiner despre asta. Lizzy, drăguța mea, fugi jos la tata și întreabă-l cât îi va da. Stai, stai; mă duc eu singură — sun-o pe Hill, Kitty. Mă îmbrac într-o clipă — scumpa, scumpa mea Lydia! Ce fericite vom fi împreună, când ne vom reîntâlni!

Fiica sa cea mai mare încerca să-i domolească explozia entuziasmului, îndreptându-i gândurile către obligațiile pe care comportarea domnului Gardiner le creează pentru ei toți.

— Căci datorăm acest fericit sfârșit, adăugă ea, într-o mare măsură bunătății lui. Suntem convinse ca a garantat personal că-l va ajuta pe domnul Wickham cu bani.

— Ei bine, strigă mama ei, așa și trebuia să facă. Cine altul s-o fi făcut dacă nu propriul ei unchi? Dacă nu ar fi avut propria lui familie, știți ca toți banii lui trebuiau să-mi revină mie și copiilor mei; și este prima oară ca am primit ceva de la el, în afară de câteva daruri. Vai! Sunt atât de fericită! În scurt timp voi avea o fată măritată. Doamna Wickham! Ce bine sună! Și de-abia a împlinit șaisprezece ani, în iunie, anul asta. Scumpa mea Jane, sunt atât de tulburată, încât sunt sigură ca nu pot să scriu; așa ca am să dictez și ai să scrii tu pentru mine. Aranjam noi cu tata în privința banilor, după aceea; dar trusoul trebuie comandat imediat.

Pe urmă, trecu în revistă toate amănuntele cu privire la pânzeturi, museline, batist și ar fi fost gata să dicteze imediat niște comenzi foarte

copioase dacă Jane, deși cu oarecare greutate, n-ar fi convins-o să aștepte până ce tata va avea răgaz pentru a fi consultat. „O zi de întârziere, remarcă ea, nu va avea importanță”. Mama ei era prea fericită pentru a se mai încăpățâna ca de obicei. Și-i mai trecură prin minte și alte planuri.

— Am să plec la Meryton, zise ea, de îndată ce voi fi îmbrăcată, și-am să-i duc sora-mi Philips veștile bune, bune. Și la înapoiere, voi merge în vizită la Lady Lucas și la doamna Long. Kitty, fugi jos și comanda trăsura. O plimbare la aer o să-mi facă grozav de bine. Fetelor, aveți vreun un comision pentru Meryton? Oh! Uite-o pe Hil! Draga mea Hill, ai auzit veștile bune? Se mărită domnișoara Lydia; și-ai să primești o cupă de *punch* ca să te veselești, la nuntă.

Doamna Hill își exprimă pe loc bucuria. Elizabeth îi primi împreună cu ceilalți felicitările

și apoi, scârbită de această nebunie, se refugie în camera ei pentru a se gândi în voie. Situația bieteii Lydia era neîndoielnic, în cel mai bun caz, destul de proastă; totuși trebuia să fie recunoscătoare ca nu era și mai proastă. Așa simțea ea; și deși, când privea în viitor nu se putea aștepta, pe bună dreptate, ca sora ei să se bucure nici de fericire și nici de o situație socială bună, când privea înapoi la ceea ce se temuseră numai cu două ore în urmă, era conștientă de toate avantajele câștigate.

Capitolul L

Domnul Bennet dorise adesea, înainte de această perioadă a vieții sale, ca în loc să-și cheltuiască tot venitul, să pună anual deoparte o sumă, pentru ca fiicele și soția sa, dacă aceasta i-ar supraviețui, să fie mai bine asigurate. Acum o dorea mai mult decât întotdeauna. Dacă și-ar fi îndeplinit această obligație, nu ar fi fost nevoie ca Lydia să rămână îndatorată față de unchiul sau, pentru tot ce va fi dobândit drept garanție morală ori materială. Satisfacția de a fi cucerit ca soț pe cel mai nevrednic dintre tinerii din Marea Britanie ar fi revenit atunci celui în drept.

Era adânc mâhnit ca o chestiune atât de puțin avantajoasă pentru oricine trebuia să fie încheiată numai pe cheltuiala cumnatului sau; și era hotărât, dacă va fi cu putință, să afle la cât se urcă ajutorul acestuia și să onoreze obligația cât va putea mai repede.

La începutul căsătoriei domnului Bennet, economia fusese considerată cu totul inutilă, pentru ca, bineînțeles, urmau să aibă un fiu. Acest fiu ar fi însemnat desființarea clauzei testamentare, imediat ce va fi atins majoratul, iar văduvă și copiii mai mici ar fi fost, în acest fel, asigurați. Veniră pe lume cinci fiice, la rând, dar fiul se lăsă încă așteptat; și mulți ani după nașterea Lydiei, doamna Bennet fusese sigură ca va veni. În cele din urmă, au disperat tot așteptând, dar era prea târziu pentru a mai face economii. Doamna Bennet n-avea nici un talent pentru așa ceva și numai dragostea de independență a soțului sau îi împiedicase să depășească venitul ce-l aveau.

Printr-o foaie dotala se alocase doamnei Bennet și copiilor săi suma de cinci mii de lire. Dar proporția în care urma să fie atribuită copiilor fusese lăsată la latitudinea părinților. Acest punct urma să fie stabilit acum, cel puțin în privința Lydiei, iar domnul Bennet nu putea să aibă nici o șovăială în

acceptarea propunerii pe care o avea în fața lui.

În cuvinte de recunoscătoare grațitudine pentru bunătatea cumnatului sau — deși exprimată cât se poate de concis — el așternu pe hârtie totală să aprobare pentru tot ceea ce făcuse și consimțământul de a onora angajamentele luate în numele lui. Nu își închipuise niciodată mai înainte ca, în cazul când Wickham s-ar fi lăsat convins să se însoare cu fiica sa, s-ar fi putut face totul cu atât de puține inconveniente pentru dânsul, ca prin aranjamentul de față. Sută de lire pe care trebuia să le-o plătească anual nu însemna pentru el decât o pierdere de vreo zece lire, deoarece cheltuielile Lydiei, însumând întreținerea, banii ei de buzunar și darurile în bani care ajungeau la ea prin mâinile mamei sale, fuseseră foarte puțin sub această cifră.

O altă surpriză foarte binevenită era ca totul se făcea cu un efort minim din partea lui; căci singura lui dorință, în momentul de față, era să se deranjeze cu această treabă cât se putea mai puțin. După ce primele accese de furie provocate de căutarea Lydiei se potoliseră, el revenise în mod firesc la indolenta din trecut. Scrisoarea a fost expediată repede căci, deși leneș când trebuia să se apuce de un lucru, o dată ce-l începea, era grăbit să-l termine. Ruga să i se comunice și alte amănunte în privința datoriei pe care o avea față de cumnatul sau, dar era prea supărat pe Lydia pentru a-i trimite și ei vreun mesaj.

Vestea bună se întinse repede în toată casa și, cu aceeași rapiditate, printre vecini. Aceștia din urmă o primiră cu o decenta filozofie. Desigur, comentariile ar fi putut fi mai interesante dacă domnișoara Lydia Bennet ar fi dus o viață ușuratică la oraș ori, în cea mai fericită alternativă, ar fi fost izolată de lume, la vreo fermă îndepărtată. Totuși erau multe de spus în legătură cu faptul ca o măritau; și binevoitoarele urări ca totul să se termine cu bine, exprimate mai înainte de bătrânele doamne veninoase din Meryton, pierdură prin această schimbare doar prea puțin din ardoarea de la început, deoarece, cu un astfel de soț, nefericirea era considerată drept sigură.

Trecuseră două săptămâni de când doamna Bennet nu mai coborâse în sufragerie, dar în această fericită zi își reluă locul în capul mesei, într-o dispoziție copleșitor de bună. Nici un simțământ de rușine nu-i umbri triumful. Căsătoria uneia dintre fiice, primul obiectiv al dorințelor sale, de când Jane împlinise șaisprezece ani, era acum pe punctul de a se îndeplini, și toate gândurile și vorbele se învârteau numai în jurul acelor detalii ce țin de ceremoniile nupțiale elegante ca: muselinuri fine, cupeuri noi și servitori. Era ocupată cu căutarea unei locuințe convenabile pentru fiica sa, prin vecinătate; și, fără să țină seama sau să știe ce venituri aveau, respinse multe dintre ele drept nepotrivite ca dimensiuni și importantă.

— Hays Park ar merge, spuse ea, dacă familia Goulding s-ar muta, sau casa mare de la Stoke, dacă salonul ar fi mai spațios; Ashworth este prea departe. N-aș putea îndura s-o am la zece mile de mine; și cât privește Purvis Lodge, mansarda e oribilă.

Soțul sau îi îngădui să-i dea înainte fără contenire, câtă vreme slujitorii fură de față. Dar când aceștia se retraseră, îi spuse:

— Doamna Bennet, înainte de a lua vreuna din toate aceste case pentru fiica și ginerele dumitale, să judecăm lucrurile așa cum trebuie. Într-o *anume* casa de pe meleagurile acestea ei nu vor avea niciodată acces. Sunt hotărât să nu-i primesc la Longbourn pentru a nu mai încuraja imprudenta cuiva.

Această declarație a fost urmată de o lungă dispută, dar domnul Bennet

rămase ferm. În curând, discuția aceasta duse la o altă și doamna Bennet afla cu uimire și groază ca soțul sau nu voia să avanseze o singură guinee ca să cumpere trusoul fiicei sale. El declară ca, din partea lui, Lydia nu va primi cu acest prilej nici un fel de semn de afecțiune. Doamna Bennet putea cu greu înțelege așa ceva. Ca mânia lui să fie atât de neiertătoare, încât să-i refuze fiicei sale un privilegiu fără de care căsătoria abia dacă putea părea valabilă, depășea tot ceea ce credea dânsa posibil. O chinuia mai mult dezonoarea pe care lipsa unui trusou nou ar fi aruncat-o asupra ceremoniei nuptiale, decât vreun simțământ de rușine pentru ca Lydia fugise și trăise cu Wickham două săptămâni înainte de celebrarea cununiei.

Elizabeth regreta acum din toată inima ca disperarea din primul moment o făcuse să vorbească domnului Darcy despre temerile lor în legătură cu Lydia; de vreme ce căsătoria urma să aducă, atât de curând, un sfârșit cuviincios fugii ei, ar fi putut spera să ascundă începutul nefast tuturor celor care nu fuseseră în strictă lor apropiere.

Nu-i era deloc teamă ca dânsul va răspândi ceea ce-i destăinuise. Erau puțini aceia pe discreția cărora putea conta cu mai multă încredere; dar, în același timp, nu există nimeni în fața căruia să se simtă mai umilită de faptul ca ușurință surorii ei era cunoscută. Nu însă de teamă vreunui dezavantaj ce s-ar fi putut răsfrânge asupra ei însăși, căci între dâșii părea să existe oricum o prăpastie de netrecut. Chiar dacă s-ar fi făcut căsătoria Lydiei în condițiile cele mai onorabile, tot nu se putea presupune ca domnul Darcy ar fi vrut să intre într-o familie căreia, în afară de toate celelalte obiecții, i se mai imputa acum înrudirea și relații dintre cele mai strânse cu omul pe care dânsul, pe bună dreptate, îl disprețuia.

Nu s-ar fi mirat ca Darcy să dea înapoi din fața unei asemenea înrudiri. Dorința de a se apropia de el — și Elizabeth era încredințată ca dânsul o simțise când erau în Derbyshire — nu putea, în mod rațional, să supraviețuiască unei astfel de lovituri. Se simțea umilită, îndurerată; se căia, deși abia dacă știa de ce. Râvnea la stima lui, acum când nu mai putea spera să se bucure de ea. Dorea să aibă vești de la el, acum când părea să aibă șansele cele mai mici de a le dobândi. Era convinsă ca ar fi putut fi fericită cu el, acum când nu părea probabil să se mai întâlnească vreodată.

Ce triumf pentru el, se gândea ades, dacă ar fi știut ca cererea în căsătorie căreia, mândră, îi dăduse cu piciorul numai cu patru luni mai înainte, ar fi fost acum primită cu bucurie și recunoștința. Era generos, — nu se mai îndoia — unul dintre bărbații cei mai generoși. Dar pentru ca era totuși un muritor, trebuia să se simtă triumfător.

Începea acum să înțeleagă ca el era tocmai bărbatul care, prin temperament și însușiri, i s-ar fi potrivit cel mai bine. Judecată și firea lui, deși deosebite de-ale ei, ar fi corespuns întru totul dorințelor sale. Era o unire care ar fi fost spre profitul amândurora; prin firea ei vioaie și degajată, spiritul lui ar fi devenit mai larg, manierele i s-ar fi ameliorat; și datorită rațiunii, faptului ca era un om instruit și cunoașterii pe care o avea despre lume, dânsa ar fi dobândit desigur un câștig de o și mai mare însemnătate.

Acum însă nu va mai avea loc o astfel de căsătorie reușită, care să învețe mulțimile pline de admirație ce este adevărata fericire conjugală. În familia lor urma să se realizeze o căsătorie diferită ca perspectivă și care excludea posibilitatea celeilalte.

Elizabeth nu-și putea închipui cum vor izbuti să se întrețină Lydia și Wickham într-o decență independentă. Dar ușor își închipuia la ce scurtă durată de fericire se puteau aștepta doi oameni care se uniseră numai pentru ca patimă le era mai puternică decât virtutea.

Domnul Gardiner scrisese în curând, din nou, cumnatului său. Răspundea pe scurt la mulțumirile adresate de domnul Bennet, asigurându-l că era gata oricând să contribuie la binele oricărui membru al familiei și sfârșea cu rugămintea de a nu i se mai vorbi despre recunoștință. Scopul principal al scrisorii era să le aducă la cunoștință că domnul Wickham se hotărâse să iasă din miliție.

A fost în mare parte dorința mea să facă acest lucru, adăugă dânsul, îndată ce căsătoria a fost hotărâtă. Și cred că veți fi de acord cu mine în a considera schimbarea lui din acea unitate ca foarte recomandabilă, atât pentru el, cât și pentru nepoata mea. Domnul Wickham are intenția să intre în cadrele armatei active și, printre vechii săi prieteni, sunt încă unii care pot și doresc să-l ajute mai departe în carieră. I s-a promis postul de ofițer stegar în regimentul generalului..., încartiruit acum în nordul țării. Este un avantaj ca regimentul se afla la o asemenea distanță de partea aceasta a regatului. El face promisiuni sincere, și sper că printre străini, unde și unul și celălalt vor trebui să facă față bună, vor fi mai prudenți. I-am scris colonelului Forster, pentru a-l informa de aranjamentele noastre prezente și pentru a-i cere să dea asigurări tuturor creditorilor domnului Wickham din Brighton și împrejurimi, ca vor fi grabnic plătiți, luându-mi personal angajamente în acest sens. Vrei să fii bun și să dai aceleași asigurări creditorilor săi din Meryton, a căror listă, redactată după informațiile lui, o anexez? Ne-a mărturisit toate datoriile; sper, cel puțin, că nu ne-a indus în eroare. Haggerston a primit indicații din partea noastră și, într-o săptămână, totul se va aranja. Vor pleca apoi la regimentul lui, afară de cazul că vor fi invitați întâi la Longbourn; și am înțeles de la doamna Gardiner că nepoata mea dorește mult să vadă pe toți înainte de a pleca din sud. Dânsa e bine și mă roagă să transmit tatălui și marnei sale expresia respectului sau filial.

Al dumitale etc.

Domnul Bennet și fiicele sale văzură tot atât de limpede ca și domnul Gardiner multiplele avantaje ale mutării lui Wickham din vechiul lui regiment. Doamna Bennet, însă, nu era tot atât de mulțumită. Faptul că Lydia se instalează în nordul țării, tocmai când dânsa aștepta să se mândrească și să se bucure alături de ea — deoarece nu renunțase deloc la planul ca tinerii căsătoriți să se stabilească în Hertfordshire — era o mare dezamăgire; și, în plus, ce păcat că Lydia era silită să se despartă de un regiment în care se cunoștea cu toată lumea și avea atâția favoriți.

— O iubește atât de mult pe doamna Forster, spuse doamna Bennet; este scandalos ca trebuie să plece de acolo! Și mai sunt și câțiva tineri care îi plac foarte mult. S-ar putea ca ofițerii din regimentul generalului... să nu fie atât de simpatici.

Cererea fiicei lui — căci așa putea fi considerată dorința ei — de a fi din nou primită în mijlocul familiei, înainte de a porni spre nord, primi la început un răspuns absolut negativ. Jane și Elizabeth însă, dorind amândouă, de

dragul surorii lor și pentru prestigiul ei, să se vadă ca Lydia s-a căsătorit cu consimțământul părinților, îl rugară pe domnul Bennet atât de insistent și totuși atât de rezonabil și cu atâta blândețe să-i primească, pe ea și pe soțul ei, la Longbourn, imediat ce se vor căsători, încât îl convinseră să gândească și dânsul ca ele și să facă precum le era voia. Iar mama lor avu satisfacția de a afla ca va putea prezenta vecinilor pe fiica ei măritată, înainte ca ea să fie surghiunita în nord. Deci, când domnul Bennet scrise din nou cumnatului său, le trimise vorba ca le îngăduie să vină acasă; și se stabili ca imediat ce se va fi terminat ceremonia, să pornească spre Longbourn. Elizabeth era totuși surprinsă ca Wickham putea fi de acord cu acest plan; și, dacă ar fi ținut seama numai de ceea ce simțea ea, o întâlnire cu dânsul ar fi fost ultimul lucru pe care l-ar fi dorit.

Capitolul LI

Sosi și ziua nunții surorii lor; Jane și Elizabeth erau probabil mai impresionate decât mireasa însăși. Cupeul a fost trimis să-i ia de la... și urmau să se întoarcă cu el, înainte de ora mesei. Sosirea lor era așteptată cu groază de cele două domnișoare Bennet mai mari, iar Jane, în special, atribuind Lydiei simțăminte pe care le-ar fi avut dacă ea ar fi fost vinovată, era nenorocita gândindu-se la ce trebuia să îndure sora ei.

Veniră. Întreaga familie se strânsese în salonaș pentru a-i primi. Când cupeul opri în fața intrării, doamna Bennet era toată numai zâmbete; soțul ei avea un chip grav, de nepătruns; fiicele lor era alarmate, îngrijorate, stânjenite.

Auziră glasul Lydiei, în vestibul; ușa fu zvârlită în lături și dânsa intra în camera alergând. Mama ei pași înainte, o îmbrățișă și îi ura, extaziată, bun venit; întinse mâna, cu un surâs afectuos, lui Wickham, care venea în urma doamnei sale, și le făcu ambilor calde urări, cu o vioiciune care nu arata nici o îndoială în privința fericirii lor.

Domnul Bennet, către care se întoarseră apoi, nu le făcu o primire tot atât de cordială. Chipul lui deveni și mai sever și abia dacă-și dezlipi buzele. Ușuratică siguranță de sine a tinerei perechi era într-adevăr de ajuns ca să-l irite. Elizabeth era dezgustată, până și domnișoara Bennet era revoltată. Lydia era tot Lydia, nepotolita, sălbatică, nestingherită, zgomotoasă, netemătoare. Trecu de la o soră la cealaltă, pretinzându-le felicitări; și când, în sfârșit, luă loc cu toții, privi nerăbdătoare în jur, baga de seamă unele mici schimbări din cameră și remarcă, râzând, ca trecuse o mulțime de timp de când nu mai intrase acolo.

Nici Wickham nu era mai nenorocit decât ea; dar purtările lui erau totdeauna atât de plăcute încât, dacă firea, și căsătoria lui ar fi fost întocmai ceea ce s-ar fi convenit să fie, zâmbetele și naturalețea cu care solicită să fie considerat drept unul dintre ai lor i-ar fi încântat pe toți. Elizabeth nu-l crezuse mai înainte atât de sigur de el; luă loc, hotărând în sinea ei să nu mai creadă, pe viitor, ca insolenta unui om insolent are limite. Ea roși, și Jane roși; dar obrajii celor doi care stărniseră aceasta consternare nu suferiră nici o schimbare de culoare.

Conversația nu stagna. Mireasa și mama ei se întreceau vorbind; iar Wickham, care se întâmplase să șadă lângă Elizabeth, începu s-o întrebe despre

cunoștințele lui din vecinătate, cu o ușurință plină de bună dispoziție, pe care ea nu se simți în stare s-o egaleze în răspunsurile ce le dădea. Amândoi soții păreau să aibă amintirile cele mai fericite din lume. Nimic din trecut nu fu pomenit cu mahnire; iar Lydia ataca de bunăvoie subiecte la care surorile ei nu ar fi făcut aluzie pentru nimic în lume.

— Gândiți-vă numai ca sunt trei luni, strigă ea, de când am plecat de aici! Va mărturisesc ca parcă au trecut numai două săptămâni; și totuși, câte nu s-au întâmplat între timp! Doamne sfinte! Când am plecat, credeți-mă, nici nu-mi trecea prin minte ca am să mă mărit înaintea de a mă întoarce, deși credeam ca ar fi tare nostim dacă s-ar întâmpla așa.

Tatăl ei își ridică ochii la cer, Jane se simțea nenorocită, Elizabeth privea semnificativ la Lydia, dar ea, care nu auzea și nu vedea niciodată ceea ce nu voia, continua cu veselie:

— Ah, mama! Știu oamenii de pe aici ca m-am măritat azi? Mi-a fost teamă ca nu știu; l-am depășit pe William Goulding în docarul lui și eram foarte hotărâtă s-o afle; așa ca am coborât geamul din dreptul lui și mi-am scos mânușa și mi-am lăsat mâna să se sprijine pe rama ferestrei, ca să-mi poată vedea inelul; și pe urmă m-am înclinat și i-am zâmbit cu gura până la urechi.

Elizabeth nu mai putea suporta. Se ridică și fugi din cameră și nu se mai întoarse până ce nu-i auzi trecând prin hol înspre sufragerie. Atunci se alătura grupului lor, destul de devreme ca să o vadă pe Lydia mergând, ca la paradă, în dreapta mamei lor și să o audă spunându-i surorii sale mai mari:

— Ah, Jane, îți iau acum locul, și tu trebuie să cobori în rang, pentru ca eu sunt femeie măritată.

Nu era de presupus ca timpul îi va aduce Lydiei acea rezervă de care fusese atât de total lipsită de la început. Dezinvoltură și buna ei dispoziție erau în creștere. Dorea să vadă pe doamna Philips, pe cei din familia Lucas și pe toți ceilalți vecini ai lor și să se audă numită de fiecare dintre ei „doamna Wickham”; și, între timp, se duse după masa să-și arate inelul și să se fâlească cu măritișul ei față de doamna Hill și cele două fete în casă.

— Așa, mamă, spuse ea când se reîntoarseră cu toții în salonaș, și ce crezi de soțul meu? Nu e un bărbat fermecător? Sunt sigură ca toate surorile mele mă invidiază. Sper să aibă și ele parte măcar de jumătate din norocul meu. Trebuie să se ducă toate la Brighton. Acolo e locul unde se pot găsi soți. Ce păcat, mamă, ca nu ne-am dus cu toate acolo.

— Foarte adevărat; dacă era după mine, ne-am fi dus. Dar, scumpa mea Lydia, nu-mi place deloc ca pleci atât de departe. Trebuie neapărat?

— Oh, Doamne! Da; dar asta nu-i nimic. O să-mi placă mai mult decât orice. Dumneata, și tată, și surorile mele trebuie să veniți la noi să ne vedeți. Vom fi la Newcastle toată iarnă, și sunt sigură ca vor fi și acolo ceva baluri, și am să am grijă să fac rost de parteneri buni pentru toate.

— Asta mi-ar plăcea mai mult decât orice! Spuse mama.

— Și, pe urmă, când ai să te-ntorci acasă, poți să lași la mine una-două dintre surorile mele; și îndrăznesc să spun ca înainte să treacă iarna am să fac rost de soți și pentru ele.

— Îți mulțumesc pentru partea mea din favoarea ce vrei să ne faci, spuse Elizabeth, dar nu-mi place, în mod deosebit, felul tău de a procura soți.

Oaspeții nu puteau rămâne mai mult de zece zile. Înainte de a pleca din Londra, domnul Wickham primise numirea și în două săptămâni trebuia să se

prezinte la regiment.

În afară de doamna Bennet, nimeni nu regreta ca vor sta atât de puțin; dânsa folosi cea mai mare parte din timp făcând vizite cu fiica sa și organizând dese petreceri acasă la ei. Aceste petreceri conveneau tuturor; a evita cercul strict familial era pentru cei cu judecată un lucru și mai de dorit decât pentru cei fără judecată.

Dragostea lui Wickham pentru Lydia nu era egală cu cea a Lydiei pentru el, adică întocmai așa cum se așteptase Elizabeth. N-avu nevoie de actualele ei observații ca să înțeleagă, din desfășurarea lucrurilor, ca fuga lor fusese determinată de dragostea Lydiei mai curând decât de a lui; și s-ar fi întrebat de ce, fără s-o iubească la nebunie, se hotărâse să fugă cu ea, dacă nu ar fi fost convinsă ca pentru el fugă devenise necesară din motive disperate; așa stând lucrurile, el nu era tânărul care să reziste prilejului ce i se oferea de a avea o companie.

Lydia era grozav de îndrăgostită. El era cu orice prilej „dragul meu Wickham”; nimeni nu putea fi comparat cu dânsul. El făcea totul ca nimeni altul; și era sigură ca dânsul va împușca la întâi septembrie mai multe păsări decât oricare altul din tot ținutul.

Într-o dimineață, curând după venirea lor, pe când se afla cu cele două surori mai mari. Lydia se adresă Elizabeth:

— Lizzy, ție nu ți-am povestit încă niciodată despre nuntă mea. Când le-am povestit mamei și celorlalți, nu erai de față. Nu ești curioasă să afli cum au fost aranjate toate?

— Nu, într-adevăr, replică Elizabeth; cred ca este un subiect despre care niciodată nu se va putea vorbi prea puțin.

— Na! Ce ciudată ești! Dar trebuie să-ți spun cum a decurs totul. Ne-am cunutat, știi, la biserică Sfântul Clement, pentru ca locuința lui Wickham era în parohia aceea. Și era hotărât să fim cu toții acolo pe la ora unsprezece. Mătușa, unchiul și cu mine trebuia să ne ducem împreună; iar ceilalți trebuiau să ne aștepte la biserică. Bine! A venit și dimineață de luni și eu eram într-o agitație! Siii, mi-era o teamă grozavă să nu se întâmple ceva și să se amâne, ca atunci aș fi înnebunit, nu alta. Și mai era și mătușa care tot timpul cât m-am îmbrăcat m-a moralizat și i-a turuit gura de parcă citea o predică. Oricum, eu tot n-am auzit mai mult de un cuvânt din zece pentru ca mă gândeam, îți închipui, la dragul meu Wickham. Tare voiam să știu dacă o să vină la nuntă în tunica albastră.

Bine! Și cum îți spun, am luat gustarea la ora zece, ca de obicei. Credeam ca n-o să se mai sfârșească; pentru ca, acum ca veni vorba, trebuie să-ți spun ca unchiul și mătușa au fost oribil de dezagreabili, tot timpul cât am stat la ei. Dacă ai să mă crezi, n-am ieșit o singură dată afară din casă, deși am

stat la ei două săptămâni. Nici o petrecere, nici un aranjament, nimic. Recunosc, Londra era aproape goală; dar totuși Teatrul Mic era deschis. Bine... și așa, tocmai când trăsesse cupeul la scară, unchiul a fost chemat pentru treburi de oroarea aia de domnul Stone. Și apoi, înțelegi, o dată ce sunt împreună, nu se mai termină cu discuțiile. Bine! Eram atât de speriată ca nu mai știam ce să fac, fiindcă unchiul trebuia să mă conducă la altar; și dacă treceam peste ora stabilită, nu ne mai puteam cununa toată ziua. Dar, din fericire, în zece minute a fost înapoi și atunci am pornit cu toții. Totuși, mi-am amintit mai pe urmă ca dacă unchiul ar *fi* fost împiedicat să vină n-ar fi fost nevoie să se amâne nuntă, pentru ca putea foarte bine să-i țină locul domnul Darcy.

— Domnul Darcy! Repetă Elizabeth, total uluită.

— Oh! Da! El trebuia să vină la nunta cu Wickham, știi. Dar, vai de mine, am uitat de tot! Nu trebuia să suflu un cuvânt despre asta. Le-am promis atât de tare! Ce-o să zică Wickham? Trebuia să fie un secret așa de mare!

— Dacă trebuia să fie un secret, interveni Jane, nu mai spune nici un cuvânt. Din partea mea, poți fi liniștită, ca nu voi încerca să aflu mai mult.

— Oh! Desigur, întări Elizabeth, deși ardea de curiozitate; nu-ți vom pune nici o întrebare.

— Mulțumesc, spuse Lydia, căci dacă ați face-o v-aș povesti desigur totul și atunci Wickham s-ar supăra rău de tot.

În fața unui asemenea îndemn de a pune întrebări, Elizabeth se văzu nevoită să fugă pentru a rezista ispitei.

Dar să trăiască fără să cunoască asemenea detalii îi era cu neputință; ori, cel puțin, îi era imposibil să nu încerce să capete informații. Domnul Darcy fusese la nunta surorii ei. Era exact împrejurarea și exact societatea în care, după toate aparențele, el nu avea nici ce căuta și nici nu era tentat să meargă. Îi trecură fulgerător și sălbatic prin minte fel de fel de presupuneri, dar nu fu mulțumită cu nici una. Cele care o satisfăceau mai mult, pentru ca aruncau asupra conduitei lui o lumină cât se poate de favorabilă, îi păreau cu totul improbabile. Nu mai putu îndura atâta nesiguranță; și, luând în grabă o foaie de hârtie, scrise mătușii sale o scurtă scrisoare, cerându-i să i se dea explicații la ceea ce lăsase Lydia să-i scape, dacă lucrul acesta nu era incompatibil cu secretul pe care voiseră să-l păstreze.

Înțelegi, cred, adăugă ea, cât de curioasă sunt să știu cum de s-a putut afla în mijlocul dumneavoastră, la un asemenea eveniment, o persoană fără nici o legătură cu vreunul dintre noi și oarecum străină de familie. Te rog scrie-mi imediat și fă-mă să înțeleg acest lucru — doar dacă, din motive foarte serioase, nu trebuie să păstrezi secretul pe care Lydia pare să-l socotească necesar; atunci, va trebui să mă mulțumesc cu ignoranță.

„Ceea ce totuși nu se va întâmpla”, își spuse în sine ea, și sfârși scrisoarea:

Și, scumpa mătușica, dacă nu-mi vei spune totul, ca să aflu în mod cinstit, voi fi desigur nevoită să uzez de trucuri și stratageme pentru a afla.

Delicată ei concepție despre cinste o împiedica pe Jane să-i vorbească

Elizabeth, între patru ochi, despre ceea ce lăsase Lydia să-i scape. Elizabeth era foarte mulțumită de acest lucru. Până se va vedea dacă întrebările ei vor primi vreun răspuns, prefera să nu aibă nici o confidență.

Capitolul LII

Elizabeth avu satisfacția de a căpăta răspunsul așteptat, cât s-a putut de repede. Cum primi scrisoarea, se pierdu în mica pădurice unde cu greu ar fi deranjat-o cineva, se așază pe o bancă și se pregăti să fie fericită; lungimea scrisorii o convinsese ca nu cuprindea un refuz.

Strada Gracechurch
Septembrie 6

Scumpa mea nepoată,

Am primit chiar acum scrisoarea dumitale și voi consacra toată dimineața aceasta răspunsului, fiindcă prevăd ca o scrisoare mica nu va cuprinde ceea ce am a-ți spune. Trebuie să-ți mărturisesc ca rugămintea pe care mi-ai făcut-o mă surprinde; nu m-am așteptat la ea din partea *dumitale*. Cu toate acestea, să nu crezi ca sunt supărată; nu vreau să-ți spun decât ca nu mi-am închipuit ca era necesar ca *dumneata* să-mi pui asemenea întrebări. Dar dacă preferi să nu mă înțelegi, iartă-mi impertinentă. Unchiul este tot atât de surprins cât și mine și dacă n-ar fi avut convingerea ca ești parte interesată, nu și-ar fi îngăduit să procedeze așa cum a făcut. Dar, dacă în chestiunea aceasta ești într-adevăr inocentă și neștiutoare, trebuie să fiu mai explicită. Chiar în ziua în care m-am întors de la Longbourn unchiul dumitale a primit o vizită cât se poate de neașteptată. A venit domnul Darcy și au stat amândoi, închiși, timp de câteva ore. Totul se terminase înainte de sosirea mea; în acest fel, curiozitatea mea n-a fost atât de îngrozitor de exasperată cât pare să fi fost a *dumitale*. Venise să-i spună domnului Gardiner ca descoperise locul unde se aflau sora dumitale și domnul Wickham, ca îi văzuse și vorbise cu amândoi — cu Wickham de repetate ori, cu Lydia o dată. După câte am înțeles, plecase din Derbyshire numai o zi după noi, și venise la oraș cu hotărârea de a-i urmări. Motivul mărturisit era convingerea ca, din vina lui, netrebnicia lui Wickham nu fusese cunoscută atât de bine, încât să împiedice pe oricare tână fată de caracter să se îndrăgostească sau să aibă încredere în el. Dânsul a dat, cu generozitate, întreaga vină pe greșită să mândrie și a mărturisit ca înainte considerase ca nu era de demnitatea lui să supună lumii întregi problemele sale personale. Firea lui Wickham trebuia să grăiască de la sine. Considera deci ca avea datoria să intre în acțiune și să încerce să remedieze un rău provocat din vina lui. Dacă a avut și vreun *alt motiv*, sunt convinsă ca nu e decât spre cinstea lui. Era de câteva zile în oraș când a reușit să-i descopere; avea însă un indiciu care l-a ajutat în cercetări, ceea ce noi nu *aveam*, și acesta constituise un temei în plus pentru hotărârea lui de a ne urma. Se pare ca există o persoană, o anume doamna Younge, care a fost acum câțva timp guvernanta domnișoarei Darcy, și pe care a concediat-o din cauza unor nemulțumiri, dar n-a spus de ce fel. Ea a luat, după aceea, o casă mare în stradă Edward și se

întreține, de atunci dând camere cu chirie. Domnul Darcy știa ca această doamnă Younge era o cunoștință intimă a domnului Wickham și, cum a ajuns în oraș, s-a dus la ea pentru informații. Dar au trecut două-trei zile până a putut scoate de la dânsa ceea ce dorea. Ea a refuzat să trădeze secretul ce i se încredințase, înainte de a fi coruptă cu bani, căci de fapt știa unde putea fi găsit prietenul ei. Wickham, într-adevăr, se dusese la ea imediat, ce au sosit la Londra; și dacă ar fi avut loc, s-ar fi stabilit la ea. În cele din urmă, buna noastră amica a procurat adresa dorită. Se aflau în stradă... Domnul Darcy l-a văzut pe Wickham și apoi a insistat s-o vadă și pe Lydia. Scopul lui, mărturisise dânsul, fusese s-o convingă să abandoneze situația dezonorantă în care se afla și să se reîntoarcă la familia ei, îndată ce aceasta va fi fost convinsă s-o primească înapoi, oferindu-se s-o ajute cât îi va sta în puteri. Pe Lydia a găsit-o însă absolut hotărâtă să rămână pe loc.

Nu-i pasă de nici una dintre rudele ei; nu dorea nici un ajutor de la el; nici nu voia să audă să-l părăsească pe Wickham. Era sigură ca o dată și o dată se vor căsători și pentru ea n-avea importanță când. Acestea fiindu-i sentimentele, nu mai rămânea, crezuse dânsul, decât să-i asigure și să grăbească o căsătorie care, așa cum aflase fără nici o greutate la prima lui întrevvedere cu Wickham, nu fusese niciodată în intențiile acestuia. Îi mai mărturisise și ca era silit să părăsească regimentul din cauza unor datorii de onoare foarte urgente și nu se sfiise să pună toate urmările rele ale fugii numai pe seama nesăbuiinței Lydiei. Avea de gând să-și dea imediat demisia; iar în privința situației lui în viitor, nu întrevdea mare lucru. Trebuia să plece undeva, dar nu știa unde; știa însă ca nu va avea din ce trăi. Domnul Darcy l-a întrebat de ce nu se însoară imediat eu sora dumitale. Deși nu era de presupus ca domnul Bennet să fie foarte avut, ar fi putut totuși face ceva pentru el și situația lui s-ar fi îmbunătățit treptat prin această căsătorie. Wickham i-a răspuns, însă, ca mai nutrea speranța de a-și face efectiv o situație prin căsătorie, în vreun alt ținut. Totuși, date fiind împrejurările prin care trecea, era mai mult ca sigur ca n-ar fi rezistat ispitei unui aranjament imediat. S-au întâlnit de câteva ori, căci erau multe de discutat. Wickham dorea, bineînțeles, mai mult decât putea căpăta dar, până la urmă, a trebuit să fie rezonabil. După ce au stabilit totul între ei, pasul următor al domnului Darcy a fost să-l pună la curent pe unchiul dumitale și a venit atunci, pentru prima oară, în stradă Gracechurch, cu o seară înainte de a mă întoarce eu acasă. Dar nu l-a găsit pe domnul Gardiner; și tot interesându-se de el, domnul Darcy afla ca tatăl dumitale era încă la dânsul, dar ca va pleca din oraș a doua zi de dimineață. A socotit ca tatăl dumitale nu era omul pe care să-l poată consulta cu același succes ca pe unchiul și, prin urmare, și-a amânat imediat vizita până după plecarea lui. Nu și-a lăsat numele și până a doua zi nu s-a știut decât ca venise un domn pentru afaceri. Sâmbătă a revenit. Tatăl dumitale plecase, unchiul era acasă și, așa cum am mai spus, au avut multe de vorbit. S-au întâlnit din nou sâmbătă și atunci l-am văzut și eu. Abia luni s-a stabilit totul: imediat ce amănuntele au fost fixate, s-a trimis un curier la Longbourn. Dar oaspetele nostru era foarte îndărătnic. Cred, Lizzy, ca până la urma îndărătnicia este adevăratul defect al caracterului sau. A fost acuzat în diferite rânduri de multe păcate, dar acesta este cel adevărat. N-a lăsat pe nimeni să se ocupe de nimic și a făcut totul singur, deși sunt sigură (și n-o spun ca să primesc mulțumiri, așa ca nu vorbi despre acest lucru) ca unchiul dumitale ar fi făcut totul, cu dragă

inimă. S-au războit împreună mult timp, ceea ce era mai mult decât o meritau atât domnul cât și doamna interesați în chestiunea aceasta. *Până* la urmă, însă, unchiul dumitale a fost silit să cedeze și, în loc să i se îngăduie să fie de folos nepoatei sale, a fost silit să se împace numai cu meritul aparent de a fi făcut-o, ceea ce era un supărător nonsens; cred într-adevăr ca scrisoarea dumitale de azi-dimineață l-a bucurat foarte mult, căci face necesară o explicație care îi va răpi penele de împrumut și va îndrepta prețuirea către cine o merită. Dar, Lizzy, acestea nu trebuie să treacă dincolo de tine sau, cel mult, de Jane. Știi prea bine, cred, ce s-a făcut pentru cei doi tineri. Trebuiau plătite datoriile lui care se urcă, presupun, la mai mult de o mie de lire, mai trebuie adăugată o altă mie la cea acordată Lydiei ca dota și obținut brevetul lui de ofițer. Motivul pentru care el singur voia să facă totul ți l-am expus mai sus. El purta vina; rezerva lui și modul greșit în care judecase au făcut ca firea lui Wickham să fie atât de puțin înțeleasă și, în consecință, să fie primit și luat în seamă așa cum fusese. Poate ca era un pic de adevăr în *asta*, totuși, mă întreb dacă rezerva *lui* sau a oricui altcuiva putea fi făcută răspunzătoare de o asemenea întâmplare. Dar, în pofida acestor vorbe frumoase, draga mea Lizzy, poți fi absolut sigură ca unchiul dumitale nu ar fi cedat în ruptul capului, dacă n-am fi considerat ca domnul Darcy mai are și un *alt interes* în această chestiune. După ce s-a soluționat totul, *el* s-a întors la prietenii săi care se aflau încă la Pemberley; dar a rămas stabilit ca va reveni la Londra încă o dată, pentru nuntă, și atunci urmau să fie lichidate toate problemele bănești. Acum, cred ca ți-am povestit totul. Este o relatare care, după câte spui, te va mira foarte mult; sper, cel puțin, ca nu te va nemulțumi în nici un fel. Lydia a venit la noi; lui Wickham i s-a îngăduit să vină în casă când dorea. *El* s-a purtat întocmai ca atunci când l-am cunoscut în Hertfordshire; nu ți-aș spune cât de nemulțumită am fost de purtare *ei* în timpul cât a stat la noi dacă n-aș fi băgat de seamă, din scrisoarea Janei, de miercurea trecută, ca purtarea ei când a venit acasă a fost la fel cu cea de aici și deci ceea ce îți voi povesti acum nu îți va provoca o nouă mâhnire. I-am vorbit de nenumărate ori, în modul cel mai serios, arătându-i toată imoralitatea comportării ei și toată nefericirea pe care o adusesese familiei sale. Dacă m-a auzit cumva, a fost din întâmplare, căci sunt sigură ca nu mă ascultă. Am fost uneori de-a dreptul indignată; dar atunci îmi aminteam de scumpele mele Elizabeth și Jane și de dragul lor am avut răbdare cu ea. Domnul Darcy a revenit, punctual, și, așa cum v-a spus Lydia, a participat la cununie. A doua zi a luat masa la noi și urma să plece iarăși din oraș, miercuri sau joi. Ai să fii foarte supărată pe mine, scumpa mea Lizzy, dacă profit de acest prilej pentru a-ți spune (ceea ce n-am îndrăznit până acum să-ți spun) cât de mult îmi place? Purtarea lui față de noi a fost, în toate privințele, tot atât de încântătoare ca atunci când eram în Derbyshire. Judecată și părerile lui, toate, mă încântă; nu-i lipsește nimic în afară de puțin mai multă veselie și *aceasta*, dacă se va însura *în mod înțelept*, ar putea-o învăța de la soția lui. L-am socotit foarte șiret; de-abia dacă ți-a pomenit vreodată numele. Dar șiretenia se pare ca este la modă. Iartă-mă, te rog, dacă am îndrăznit prea mult, sau cel puțin nu mă pedepsi atât de rău, încât să mă excluzi de la P. Nu voi fi cu totul fericită până ce nu voi fi făcut înconjurul parcului. Un docar scund cu o micuță și drăguță pereche de ponei ar fi tocmai ce se potrivește. Dar trebuie să închei; de o jumătate de oră mă cheamă mereu copiii.

A dumitale, cu toată dragostea, M. Gardiner

Conținutul acestei scrisori o aruncă pe Elizabeth într-o viitoare de simțăminte în care era greu să hotărască dacă predomina bucuria sau durerea.

Vagile și incertele ei bănuieli, izvorâte din faptul ca nu știa exact ce făcuse domnul Darcy în favoarea căsătoriei surorii ei, bănuieli pe care se temuse să le încurajeze, socotindu-le ca o dovadă de prea mare bunătate pentru a fi plauzibile, și îngrozindu-se, în același timp, ca ar putea fi juste, din cauza dureroasei obligații astfel create, se dovedeau adevărate, depășind chiar orice închipuire. Dânsul îi urmăse intenționat la oraș; luase asupra lui tot zbulciumul și toată umilința impuse de o astfel de cercetare, fiind obligat să se roage de o femeie de care avea, desigur, oroare și pe care o disprețuia; trebuise să se întâlnească, să se întâlnească des, să argumenteze, să convingă și, în sfârșit, să mituiască omul pe care dorise întotdeauna și din toate puterile să-l evite, fiindcă numai faptul de a-i pronunța numele era pentru el o pedeapsă. Făcuse toate acestea pentru o fată față de care nu putea avea nici considerație, nici stimă. Inima îi șoptea ca o făcuse de dragul ei. Dar speranța îi fu repede înăbușită de alte considerente și curând își dădu seama ca întreaga ei vanitate nu era suficientă pentru a o face să creadă în dragostea lui pentru ea — pentru o femeie care-l respinsese — și ca, stăpânit de această dragoste, ar fi în stare să-și înăbușe un simțământ atât de firesc ca silă în fața unei înrudiri cu Wickham. Cumnatul lui Wickham! Orice fel de mândrie trebuia să se revolte în fața unei asemenea înrudiri. Dânsul făcuse neîndoiește mult — îi era rușine când se gândea cât de mult — dar dăduse intervenției lui un motiv care nu cerea un efort special pentru a fi crezut. Era firesc să simtă ca greșise; era generos și dispunea de mijloace să-și exercite generozitatea; și cu toate ca Elizabeth refuza să se considere mobilul principal al acțiunilor lui, putea totuși crede ca afecțiunea ce-o mai avea pentru dânsa îl stimulase poate în încercările pe care le făcuse pentru o cauză în care era substanțial vorba de liniștea ei sufletească. Era dureros, nespun de dureros să știe ca erau obligați față de o persoană care nu putea, în nici un caz, primi o despăgubire. Lui îi datorau reabilitarea Lydiei, numele ei, totul. Oh! Cât de rău îi părea de toate resentimentele împotriva lui, pe care și le încurajase vreodată, de toate cuvintele urâte pe care i le adresase! În sinea ei se simțea umilită; dar era mândră de el — mândră pentru ca, într-o cauză în care fusese vorba de compasiune și onoare, fusese în stare să se învingă pe sine. Reciti laudele ce i le aducea mătușa ei. Abia dacă erau suficiente, dar îi făceau plăcere. Simți oarecare bucurie, deși amestecată cu păreri de rău, constatând cât de convinși erau și unchiul și mătușa ca între domnul Darcy și dânsa existau dragoste și încredere.

Fu trezită din gânduri și gonită de pe locul ei de apropierea cuiva; și înainte să apuce pe o altă potecă, o ajunsese din urmă Wickham.

— Mă tem ca îți întrerup plimbarea solitară, scumpa soră, zise el, apropiindu-se.

— Chiar așa, replică Elizabeth zâmbind, dar asta nu înseamnă ca întreruperea trebuie să fie supărătoare.

— Mi-ar părea foarte rău, dacă ar fi. Noi am fost întotdeauna prieteni buni, iar acum suntem mai mult decât atât.

— Într-adevăr. Ies și ceilalți la plimbare?

— Nu știu. Doamna Bennet și Lydia se duc la Meryton, cu cupeul. Și

așa, scumpa soră, am aflat de la unchiul și mătușa ca ați vizitat domeniul Pemberley.

Elizabeth răspunse afirmativ.

— Aproape ca te invidiez pentru plăcerea avută; dar pentru mine, cred că ar fi prea mult, căci altfel m-aș putea opri acolo, în drum spre Newcastle. Și ai văzut-o și pe bătrâna menajeră, îmi închipui? Biata Reynolds! A ținut întotdeauna foarte mult la mine. Dar, desigur, nu v-a pomenit de numele meu.

— Ba da.

— Și ce-a spus?

— Ca ai intrat în armată, dar se teme că... ai luat apucături rele. La o depărtare ca *aceea*, îți închipui, lucrurile ajung ciudat de denaturate.

— Desigur, replică el, mușcându-și buzele.

Elizabeth spera să-i fi închis gura; curând după aceea el spuse însă:

— M-am mirat văzându-l pe Darcy în oraș, luna trecută. Am trecut de câteva ori unul pe lângă celălalt. Mă întreb ce o fi făcând acolo.

— Poate pregătiri în vederea căsătoriei sale cu domnișoara de Bourgh, răspunse Elizabeth. Trebuie să fie ceva special ca să se ducă el acolo în această perioadă a anului.

— Fără îndoială. L-ați văzut în timp ce va aflați la Lambton? Cred că așa am înțeles de la familia Gardiner.

— Da. Ne-a prezentat surorii lui.

— Și v-a plăcut?

— Foarte mult.

— Am auzit că a câștigat într-adevăr neobișnuit de mult în ultimii doi ani. Când am văzut-o pentru ultima oară, nu promitea prea mult. Mă bucur că v-a plăcut. Sper că va deveni o fată foarte reușită.

— Cred că așa va fi; a depășit vârsta ingrată.

— Ați trecut pe lângă satul Kympton?

— Nu-mi amintesc să fi trecut.

— V-am pomenit de el pentru că acolo este parohia pe care trebuia să-o capăt eu. Un loc cât se poate de frumos! O casă parohială splendidă! Mi-ar fi convenit din toate punctele de vedere.

— V-ar fi plăcut să țineți predici?

— Deosebit de mult. Aș fi considerat că face parte din datoria mea și, curând, efortul n-ar mai fi contat. Omul nu trebuie să se plângă; dar, la drept vorbind, ar fi însemnat atât de mult pentru mine! Liniștea, izolarea specifice acestui fel de viață ar fi corespuns tuturor idealurilor mele de fericire! Dar n-a fost să fie. L-ați auzit pe Darcy vorbind vreodată de acest lucru, când erați în Kent?

— Am auzit, dintr-o sursă pe care-o cred *tot atât de bună*, că v-a fost lăsată numai condițional, și în funcție de hotărârea moștenitorului de azi.

— Ați auzit! Da, este ceva în *asta*; așa v-am spus și eu de la început, dacă va amintiți.

— Și-am *mai* auzit că a fost o vreme când a ține predici nu era atât de mult pe gustul dumneavoastră, cât se pare că este în prezent; că v-ați fi exprimat hotărât intenția de a nu intra în ordinul preoțesc și că s-a ajuns la un compromis, în acord cu dorința dumneavoastră.

— Ați auzit! Și nu este în întregime neîntemeiat. Cred că va amintiți ce v-am spus în chestiunea aceasta când am vorbit prima oară despre ea.

Se aflau acum aproape de ușa casei, căci Elizabeth mersese repede pentru a scăpa de el; și, nedorind să-l supere, de dragul surorii ei, răspunse, cu un zâmbet voios, doar atât:

— Haide, domnul Wickham; suntem frate și sora, știi bine. Să nu ne certăm pentru trecut. Pe viitor, sper să fim totdeauna de aceeași părere.

Îi întinse mâna; el i-o sărută cu o galanterie afectuoasă, deși nu prea știa ce atitudine să ia, și intrară în casă.

Capitolul LIII

Domnul Wickham a fost atât de mulțumit de această conversație, încât niciodată nu s-a mai necăjit nici el și nici n-a mai supărat-o pe dragă lui soră Elizabeth, deschizând acest subiect; iar ea era încântată ca spusese destul ca să-l fi potolit.

Ziua plecării lui și a Lydiei veni curând și doamna Bennet fu silită să se supună unei despărțiri care, din cauză ca soțul ei nu voia pentru nimic în lume să accepte proiectul de a se duce cu toții la Newcastle, părea probabil să dureze cel puțin un an de zile.

— Oh! Lydia mea dragă, strigă ea, când ne vom vedea iară?

— Ah! Doamne! Nu știu. Poate ca peste doi-trei ani.

— Scrie-mi foarte des, draga mea.

— Cât de des voi putea. Dar știi, femeile măritate n-au niciodată mult timp pentru scris. Surorile mele însă pot să-mi scrie, n-au să aibă nimic altceva de făcut.

Urările de bun rămas ale domnului Wickham fură mult mai calde decât ale soției sale. El zâmbea, arată frumos și spuse multe lucruri drăguțe.

— E cel mai splendid cavaler pe care l-am văzut vreodată, exclamă domnul Bennet, imediat ce se închise ușa în urma lui. Zâmbăreț și izmenit și drăgăstos cu noi toți. Sunt extraordinar de mândru de el. Desfid chiar și pe Sir William Lucas să poată produce un ginere mai valoros.

Despărțirea de fiica să o indispușe mult pe doamna Bennet, timp de câteva zile.

— Mă gândesc mereu, spuse ea, ca nimic nu este mai rău decât să te desparti de cei dragi; te simți atât de pierdută fără ei.

— Vezi, doamnă, aceasta este consecința căsătoriei unei fiice, spuse Elizabeth. Trebuie să te faci să te simți mai mulțumită de faptul ca celelalte patru sunt celibatare.

— Nu este vorba de asta. Lydia nu mă părăsește pentru ca s-a măritat, ci numai pentru ca s-a întâmplat ca regimentul soțului ei să fie atât de departe. Dacă ar fi fost mai aproape, nu ar fi plecat atât de curând.

Dar starea de indispoziție în care o aruncase acest eveniment nu dură mult și inima i se deschise pentru noi speranțe, datorită unui zvon căte începuse tocmai, să circule. Menajera de la Netherfield primise ordinul să facă pregătiri în vederea sosirii stăpânului ei care, în două-trei zile, urma să vină acolo la vânătoare, pentru câteva săptămâni. Doamna Bennet stătea ca pe ghimpi. O tot privea pe Jane, zâmbea și-și clătină capul.

— Ia te uită, ia te uită! Domnul Bingley va veni din nou, sora dragă (căci

doamna Philips era prima care îi adusese vestea). Ei, cu atât mai bine. Nu ca mi-ar păsa. El nu înseamnă nimic pentru noi, înțelegi, iar eu, ce să-ți spun, nu vreau să mai dau ochii cu el. Totuși, e foarte binevenit la Netherfield, dacă-i face plăcere. Și cine știe ce se mai *poate* întâmpla! Dar nu înseamnă nimic pentru noi. Știi, sora dragă, ne-am înțeles de mult să nu mai spunem o vorbă despre asta. Și zi, e absolut sigur c-o să vină?

— Poți fi sigură, replică cealaltă, căci doamna Nichols a fost aseară în Meryton. Am văzut-o trecând și-am ieșit și eu, anume ca să aflu adevărul; și mi-a spus ca era absolut adevărat. Vine cel mai târziu joi; mai curând miercuri. Se ducea la măcelărie, mi-a spus, anume ca să comande niște carne pentru miercuri și luase trei perechi de rațe, tocmai bune de tăiat.

Când auzi despre venirea lui, domnișoara Bennet se schimbă la față. Erau multe luni de când nu-i mai rostise numele în prezența Elizabeth-ei; dar acum, imediat ce rămaseră singure, spuse:

— Lizzy, am văzut ca te uita la mine astăzi, când mătușa ne-a vorbit despre zvonul care circulă, și știu ca aveam un aer nenorocit; dar să nu-ți închipui ca era din cine știe ce cauză prostească. M-am simțit numai încurcată, timp de o clipă, pentru ca știam ca *voi* fi privită. Te asigur ca vestea nici nu mă bucură, nici nu mă întristează. Îmi face plăcere un singur lucru și anume ca, venind singur, îl vom vedea mai puțin. Nu ca mă tem pentru mine *însămi*, dar am groază de comentariile celorlalți.

Elizabeth nu știa cum să interpreteze venirea lui. Dacă nu l-ar fi văzut la Derbyshire, ar fi putut presupune ca se reîntorcea fără vreun alt scop decât cel mărturisit; dar ea tot îl mai credea îndrăgostit de Jane și oscila între presupunerea, mai probabilă, ca el venea cu autorizația *prietenului* sau și cea ca era destul de îndrăzneț pentru a veni fără ea.

„Este totuși greu, se gândea ea uneori, ca bietul om nu poate veni într-o casă pe care a închiriat-o legal, fără să dea naștere la toate aceste supoziții! *Din partea mea*, să facă așa cum îi place”.

În ciuda celor afirmate de Jane, convinsă fiind ca era exact ceea ce simțea cu prilejul venirii lui Bingley, Elizabeth își putea da ușor seama ca starea ei de spirit suferea din această cauză. Era mai tulburată, mai inegală decât o văzuse vreodată.

Subiectul, care acum aproape un an fusese atât de călduros discutat de părinții lor, a fost din nou adus pe tapet.

— Cum o sosi domnul Bingley, dragul meu, ai să te duci, desigur, să-i faci o vizită, declară doamna Bennet.

— Nu, nu! M-ai silit să-i fac o vizită anul trecut și mi-ai promis ca dacă mă duc o să se însoare cu una dintre fiicele mele. Dar n-a fost așa; și nu vreau să fiu trimis din nou, cu un mesaj prostesc.

Soția să îi demonstra cât de necesară era o astfel de atenție din partea tuturor domnilor din vecinătate, la întoarcerea lui la Netherfield.

— E o *etichetă* de care mi-e silă, răspunse domnul Bennet. Dacă el dorește societatea noastră, n-are decât s-o caute. Știe unde locuim. N-am să-mi irosesc *eu* timpul alergând după vecinii mei de câte ori pleacă și vin iar înapoi.

— Ei bine, tot ce știu este ca o să fie o cumplită grosolanie dacă n-ai să te duci. Totuși, asta n-o să mă împiedice să-l poftesc să ia masa aici; sunt hotărâtă. Trebuie să-l poftim în curând și pe Gouldingi și pe doamna Long. Asta face împreună cu noi treisprezece, așa ca va fi la masa tocmai bine un loc

pentru el.

Mângâindu-se cu această hotărâre, i-a fost mai ușor să suporte lipsa de politețe a soțului; totuși, era foarte supărător să știe ca toți vecinii ei puteau, prin urmare, să-i vadă pe domnul Bingley înaintea lor. Cum ziua sosirii lui se apropia, Jane spuse surorii sale:

— Începe să-mi pară rău ca vine. Nu mi-ar fi greu — l-aș putea vedea cu toată indiferența — dar abia dacă mai pot răbda să aud vorbindu-se fără încetare despre asta. Mama are intenții bune, dar nu știe — nimeni nu poate ști — cât sufăr din cauza celor ce spune. Ce fericită o să fiu când va pleca de la Netherfield!

— Aș vrea să pot spune ceva care să te mângâie, răspunse Elizabeth, dar este cu totul peste puterile mele. Trebuie să-ți dai seama de asta; și satisfacția obișnuită de a recomanda răbdare unuia care suferă îmi este refuzată, pentru ca tu ai întotdeauna atât de multă!

Domnul Bingley sosi. Prin intermediul servitorilor, doamna Bennet reuși să fie înștiințată înaintea tuturor, pentru ca timpul de neliniște și agitație să fie, pentru ea, cât mai lung cu putință. Numără zilele ce trebuiau să treacă până să-i poată trimite o invitație, neavând speranța de a-l vedea înainte. Dar în a treia dimineață de la sosirea lui în Hertfordshire îl văzu, de la fereastră budoarului ei, intrând pe alee și venind călare înspre casa lor.

Își chema imediat fiicele pentru a le împărtăși această bucurie. Jane își păstra, hotărâtă, locul la masă; dar Elizabeth se apropie de fereastră, pentru a-i face plăcere mamei sale. Privi: îl văzu pe domnul Darcy însoțindu-l și se așeză la loc lângă sora ei.

— E un domn cu el, mamă, spuse Kitty; cine poate să fie?

— Vreunul din cunoscuții lui, presupun, draga mea. Nu știu deloc cine e.

— Ia te uită! Strigă Kitty, parcă ar fi domnul acela care era mereu cu el, mai înainte. Domnul... cum îi zice... omul acela înalt și mândru.

— Dumnezeu mare, domnul Darcy! Așa este, jur. Ei bine, orice prieten de-al domnului Bingley va fi, fără îndoială, totdeauna binevenit la noi; dar altfel, trebuie să spun ca am oroare chiar și de umbra lui.

Jane se uită la Elizabeth, surprinsă și interesată. Știa prea puține despre întâlnirea lor din Derbyshire și de aceea o compătimea pe sora ei pentru stânjeneală pe care trebuia s-o simtă acum, când îl vedea aproape pentru întâia oară, după scrisoarea lui explicativă. Ambele surori erau destul de stingherite. Fiecare se înduioșa pentru cealaltă și desigur și pentru ea însăși; iar mama lor continuă să vorbească de antipatia ei pentru domnul Darcy și de hotărârea de a fi politicoasă cu el, numai pentru ca era prietenul domnului Bingley, fără ca vreuna dintre ele s-o audă. Elizabeth avea însă motive de stânjeneală care nu puteau fi bănuite de Jane, căci nu avusese până atunci curajul să-i arate scrisoarea doamnei

Gardiner, sau să-i vorbească despre schimbarea propriilor ei sentimente față de domnul Darcy. Pentru Jane, el nu putea fi decât un bărbat respins de sora ei și ale cărui însușiri ea le subapreciase; dar, după toate informațiile primite de Elizabeth, el era omul față de care întreaga ei familie era îndatorată, pentru cea mai mare binefacere posibilă, omul pe care ea însăși îl privea cu un interes, dacă nu tot atât de cald, cel puțin tot atât de îndreptățit și firesc ca acela pe care Jane îl avea pentru Bingley. Uimirea Elizabethei la venirea lui la

Netherfield, la Longbourn — pentru a o căuta din nou, din proprie voință, era aproape tot atât de mare ca și cea care o cuprinsese la Derbyshire când observase prima oară schimbarea din atitudinea lui.

Sângele, după ce îi fugise din obraji, urca iarăși pentru o clipă, cu o mai mare strălucire, și un surâs de încântare îi lumină ochii, în scurtul răstimp în care se gândi ca dragostea și năzuințele lui trebuie să fi rămas neclintite: dar nu voia să-și îngăduie să fie sigură.

„Mai întâi trebuie să văd cum se va purta, își spuse ea; va fi atunci destul de devreme pentru a nădăjdui”.

Se concentra asupra broderiei, străduindu-se să fie calmă, fără să îndrăznească să-și ridice ochii, până ce o curiozitate plină de neliniște îi îndrepta privirile spre chipul surorii sale, în timp ce servitoarea se apropie de ușă. Jane arata ceva mai palidă decât de obicei, dar mai liniștită decât se așteptase Elizabeth. La intrarea domnilor, chipul ei se rumeni; îi primi totuși cu destulă naturalețe și cu o cuviință în comportare, în care nu se vedea nici un semn de resentiment sau de exagerată complezență.

Elizabeth spuse și unuia și celuilalt numai atât cât o cerea politețea și se așeză iarăși la lucru, cu o sânguință pe care nu o avea deseori. Cutezase să-i arunce lui Darcy o singură privire. Arata serios, ca de obicei, și, se gândi ea, era mai mult așa cum fusese tot timpul la Hertfordshire decât cum îl văzuse ea la Pemberley. Dar, poate ca în prezența mamei sale el nu putea fi ceea ce fusese față de unchiul și mătușa ei. Presupunerea era dureroasă, dar nu improbabilă.

Pe Bingley îl privise numai o clipă, dar fu destul ca să vadă ca arată și mulțumit și stânjenit. Doamna Bennet îl primi cu o politețe excesivă, care le făcu pe cele două fiice ale sale să se simtă rușinate, mai ales din pricina contrastului cu politețea rece și ceremonioasă a reverenței și cuvintelor adresate prietenului sau.

Elizabeth, mai ales, care știa ca lui îi datora mama ei salvarea fiicei sale preferate de la o mare și iremediabilă rușine, se simți vexată și nenorocită în cel mai înalt grad, din cauza unei discriminări atât de prost plasată.

După ce Darcy întrebă ce mai făceau domnul și doamna Gardiner — întrebare la care ea îi răspunse încurcată — abia dacă mai spuse ceva. Nu ședea lângă dânsa — poate aceasta era cauza tăcerii lui; dar în Derbyshire nu fusese astfel. Acolo vorbise cu rudele ei când nu putuse vorbi cu ea. Acum însă trecuseră câteva minute fără să-i audă glasul; și când, din întâmplare, incapabilă să-și stăpânească curiozitatea, își ridică ochii înspre dânsul, îl vedea privind-o pe Jane tot atât de des cât și pe ea și adesea nu se uita decât în podea. Era, în mod vădit, mai îngândurat și mai puțin dornic de-a face plăcere decât fusese când se întâlniseră ultima oară. Elizabeth era dezamăgită și furioasă pe ea însăși ca era astfel.

„Puteam să mă aștept să fie altfel? Se întrebă ea. Totuși, de ce a venit?”

Nu avea chef de conversație cu nimeni în afară de dânsul, dar abia avea curajul să-i vorbească.

Întrebă de sora lui, dar mai mult nu putu.

— E mult, domnule Bingley, de când ați plecat de aici, spuse doamna Bennet. Bingley recunoscă acest lucru, cu promptitudine.

— Începusem să mă tem ca nu o să mai veniți niciodată înapoi. Lumea *afirma* ca de Sfântul Mihail aveți de gând să plecați definitiv; totuși sper ca nu este adevărat. De când ați plecat s-au întâmplat o mulțime de schimbări prin

vecini. Domnișoara Lucas s-a măritat și e la casa ei, și una dintre fetele mele, la fel. Cu siguranță ca trebuie să fi aflat din ziare. Știu ca a fost și în *The Times* și în *The Courier*; deși nu era pus așa cum ar fi trebuit să fie. Scria numai „... De curând George Wickham, Esq.,... cu domnișoara Lydia Bennet”, fără să scrie o vorbuliță despre tatăl ei, sau unde locuia, sau orice altceva. Unde mai pui c-a fost redactarea fratelui meu, Gardiner, și mă mir cum de s-a întâmplat să facă așa o bălmăjeală din treaba asta. Ați văzut anunțul?

Bingley îi răspunse ca da și îi prezenta felicitări. Elizabeth nu îndrăznea să-și ridice ochii. N-ar fi putut deci spune ce expresie avea domnul Darcy.

— Este minunat, desigur, să ai o fiică bine măritată, continuă doamna Bennet; dar, în același timp, mi-e foarte greu, domnule Bingley, ca mi-a fost smulsă de lângă mine. Au plecat tocmai la Newcastle, o localitate destul de departe către nord, se pare, unde vor trebui să rămână nu știu câtă vreme. Acolo e regimentul lui; bănuiesc ca ați auzit ca a ieșit din miliție și a intrat în armată activă. Slavă Domnului! Are el câțiva prieteni, deși poate nu atâția cât merită.

Elizabeth, care știa ca ținta acestui atac era domnul Darcy, era atât de copleșită de rușine, încât abia mai putea să stea locului. Lucrul acesta îi dezlega însă limba, ceea ce nimic nu reușise s-o facă până atunci; și îl întrebă pe Bingley dacă avea de gând să rămână la țară pentru moment. Câteva săptămâni, credea dânsul.

— După ce veți fi omorât toate păsările dumneavoastră, domnule Bingley, spuse doamna Bennet, va rog poftiți și împușcați câte vreți pe domeniul domnului Bennet. Nu mă îndoiesc ca va fi imens de fericit să va îndatoreze și va rezervă, pentru dumneavoastră, stolurile cele mai bune.

Elizabeth se simți și mai nefericită în fața unei amabilități atât de inutile, atât de deplasate. Dacă frumoasele perspective care îi măgulisera cu un an în urma s-ar fi ivit din nou, era convinsă ca totul ar fi mers către același sfârșit descumpănitor. În clipa aceea simți ca ani întregi de fericire nu le-ar putea răsplăti, pe Jane și pe ea însăși, pentru asemenea clipe de dureroasă consternare.

„Prima dorință a inimii mele, își spusese ea, este să nu mai dau vreodată ochii cu nici unul dintre ei. Compania lor nu poate aduce nici o bucurie care să compenseze penibilul clipei de față. De nu i-aș mai vedea vreodată, nici pe unul, nici pe celălalt!” Totuși penibilul pe care ani întregi de fericire nu l-ar fi putut compensa se alina curând, simțitor, când observă ca frumusețea Janei reaprindea pasiunea fostului ei admirator. Când intrase în cameră, el îi vorbise doar puțin, dar cu fiecare minut ce trecea tânăra fată păru ca îi atrage tot mai mult atenția. O găsea tot atât de frumoasă ca și anul trecut, tot atât de bună și de naturală, deși nu chiar atât de vorbăreată. Jane dorea mult să nu se observe la ea nici o schimbare, și era cu adevărat convinsă ca vorbea ca întotdeauna; dar mintea îi era prea preocupată și nu își dădea întotdeauna seama când tăcea.

Domnii se sculară să plece și doamna Bennet, obsedată de politețea ei voită, îi pofti să vină să ia masa la Longbourn, peste câteva zile.

— Îmi sunteți dator o vizită, domnule Bingley, adăugă ea, pentru ca iarna trecută, când ați plecat la oraș, îmi promiseserăți să luați un prânz intim la noi îndată ce va veți întoarce. Nu am uitat, vedeți bine; și va asigur ca am fost foarte dezamăgită ca nu v-ați mai înapoiat să va țineți promisiunea.

La aceste cuvinte, Bingley avu un aer puțin încurcat și spuse ceva despre regretul lui de a fi fost împiedicat de treburi. Apoi plecară.

Doamna Bennet fusese gata-gata să-i poftască să rămână la dejun chiar în ziua aceea; dar, deși avea întotdeauna o masă foarte bună, își închipuia ca mai puțin de două feluri înainte de friptură nu era destul de frumos pentru un om în privința căruia își făcuse planuri atât de serioase, sau ca nu ar fi putut satisface apetitul și mândria cuiva care avea un venit de zece mii pe an.

Capitolul LIV

Imediat după plecarea lor, Elizabeth ieși din casa pentru a încerca să-și recapete dispoziția sau, cu alte cuvinte, pentru a stărui fără conținere asupra unor teme care să i-o strice și mai rău. Purtarea domnului Darcy o uimea și o contraria.

„De ce a mai venit oare, dacă a venit numai pentru a sta mut, grav și indiferent?” se tot întreba.

Nu putu să-și răspundă în vreun fel care s-o mulțumească.

„A continuat să fie amabil, agreabil cu unchiul și mătușa mea când era în oraș; de ce nu și cu mine? Dacă se teme de mine, de ce a venit aici? Dacă nu-i pasă de mine, de ce a stat tăcut? Ce om sâcâitor! Sâcâitor! Nu vreau să mă mai gândesc la el”.

Fără să vrea își respectă hotărârea puțin timp pentru ca Jane, care venise după ea, se apropia cu o privire veselă ce dovedea ca dânsa era mai mulțumită decât Elizabeth de musafirii lor.

— Acum, ca a trecut această primă întâlnire, spuse ea, mă simt perfect liniștită. Îmi cunosc puterile și venirea lui nu mă va mai stingheri niciodată. Mă bucur ca va lua masa la noi, marți. Atunci se va vedea în mod public ca, de ambele părți, ne vedem numai ca niște cunoștințe obișnuite și indiferente.

— Da, foarte indiferente, într-adevăr, spuse Elizabeth râzând. Oh! Jane, ai grijă!

— Scumpa mea Lizzy, nu mă poți crede atât de slabă încât să mai fiu, acum, în pericol.

— Cred ca te afli în marele pericol de a-l face să fie mai îndrăgostit de tine decât oricând. Nu i-au mai văzut pe domni până marți; și, în acest răstimp, doamna Bennet lasa frâu liber tuturor proiectelor de fericire pe care gentilețea și amabilitatea obișnuite ale domnului Bingley le reînviaseră în cursul unei vizite de o jumătate de oră.

Marți se adunaseră la Longbourn foarte mulți invitați; și cei doi domni, care erau așteptați cu cea mai mare nerăbdare, sosiră, spre cinstea lor de sportivi, foarte exact. Când se îndreptară spre sufragerie, Elizabeth urmări nerăbdătoare, să vadă dacă Bingley se va așeza la locul care îi revenise în toate petrecerile din trecut, lângă sora ei. Mama sa, prudenta, stăpânită de aceleași gânduri, se abținu să-l poftască să se așeze lângă dânsa. Când intrară în cameră, el păru să șovăie; dar s-a întâmplat ca Jane să privească în jurul ei și să suradă. Hotărârea fu luată. Bingley se așeză singur lângă dânsa.

Elizabeth privi către prietenul lui cu un sentiment de triumf. Darcy suporta cele petrecute cu o nobilă indiferență; iar dânsa ar fi avut motive să-și

închipuie ca Bingley primise încuviințarea lui de a fi fericit, dacă nu l-ar fi văzut întorcându-și privirile înspre domnul Darcy, cu o expresie de panică pe jumătate rătăitoare.

Purtarea lui față de Jane, în timpul prânzului, era de natură să dovedească o admirație care, deși mai rezervată decât înainte, o convinsese pe Elizabeth de faptul că, dacă ar depinde numai de dânsul, fericirea Janei și a lui ar fi grabnic realizată. Deși nu îndrăznea încă să conteze pe urmări, se bucura totuși observându-i purtarea. Era singura bucurie cu care se putea lăuda, căci nu era deloc într-o bună dispoziție. Domnul Darcy se afla departe de ea, la celălalt capăt al mesei. Ședea lângă mama ei. Știa ca această situație nu putea să le facă plăcere nici unuia dintre ei și nici să-i pună într-o lumină favorabilă. Nu era destul de aproape pentru a auzi ceva din conversația lor; dar vedea cât de rar își vorbeau și ce rece și ceremonioasă le era atitudinea, de câte ori o făceau. Lipsa de gentilețe a mamei sale o făcea pe Elizabeth să simtă și mai dureros tot ce-i datorau; și uneori ar fi dat orice pe lume pentru privilegiul de a-i spune ca bunătatea lui nu era nici necunoscută și nici neapreciata de toți membrii familiei sale.

Spera ca în seara aceea vor găsi prilejul să se apropie unul de altul; ca vizită nu se va termina fără să-și poată spune ceva mai mult decât puținele cuvinte pe care le rostise la sosire. Momentele de neliniște, penibile, petrecute în salon înainte de venirea domnilor, fură atât de stupide și plicticoase, încât deveni aproape nepoliticoasă. Aștepta clipa când vor intra ca pe singura șansă de care depindea toată mulțumirea ei din seara aceea.

„Dacă *acum* nu va veni către mine, își spunea Elizabeth, voi renunța la dânsul pentru totdeauna”.

Domnii intrară; și el păru ca va răspunde așteptărilor fetei, dar vai! Doamnele se grămădiseră prea strâns în jurul mesei unde domnișoara Bennet prepara ceaiul și Elizabeth turna cafeaua, încât lângă dânsa nu era un singur loc în care să poată încăpea un scaun. Iar când domnii se apropiară, una dintre fete se așeză și mai lipit de ea și-i spuse în șoaptă:

— N-am să las domnii să ne despartă; sunt hotărâtă. N-avem nevoie de nici unul dintre ei, nu este așa?

Darcy se îndreptă către un alt colț al camerei. Elizabeth îl urmări cu ochii, pizmui pe toți acei cărora le vorbea, abia avu răbdare să servească pe careva cu cafea și apoi se supără îngrozitor pe ea însăși pentru ea era atât de stupidă.

„Un bărbat care a fost respins o dată! Cum am putut să fiu atât de nebună încât să aștept ca dragostea *lui* să revină? Există oare vreun bărbat care să nu se revolte împotriva unei astfel de slăbiciuni cum ar fi a doua cerere în căsătorie adresată aceleiași femei? Nu există jignire mai oribilă pentru sentimentele lor”.

Se învioră totuși puțin când îl văzu aducându-și singur înapoi ceașcă de cafea și se folosi de prilej pentru a-l întreba:

— Sora dumneavoastră încă se afla la Pemberley?

— Da; va rămâne acolo până la Crăciun.

— Și e singura de tot? Prietenii domniei sale au plecat toți?

— Doamna Annesley este cu dânsa. Ceilalți au plecat de trei săptămâni la Scarborough. Elizabeth nu mai găsi nimic de spus; dar dacă el dorea să stea de vorbă cu dânsa, poate ca ar avea mai mult succes. Rămase totuși câteva

minute lângă ea, tăcut; în cele din urmă, cum tânăra de lângă Elizabeth începuse iar să-i șoptească ceva, se îndepărta.

După ce s-a strâns serviciul de ceai și s-au aranjat mesele de cărți, toate doamnele s-au ridicat și Elizabeth spera din nou să-l vadă apropiindu-se de ea, dar speranțele i-au fost toate răsturnate când îl văzu căzând victima doamnei Bennet, în goana ei după jucători de whist și, după câteva clipe, așezat la masa de joc. Pierdu orice speranță de a mai avea vreo bucurie. Erau fixați pentru toată seara la mese de joc diferite și nu mai avea nimic de nădăjduit decât ca ochii lui să se îndrepte atât de des către colțul unde se afla dânsa, încât să joace tot atât de prost ca și ea.

Doamna Bennet plănuise să-i oprească pe cei doi domni din Netherfield pentru cină; dar, din nefericire, trăsura lor trăsese la scară înaintea tuturor celorlalte și nu avu prilejul să-i rețină.

— Ei bine, fetelor, exclamă dânsa, cum rămaseră între ele, ce aveți de zis de ziua de azi? Cred ca s-au petrecut toate cât se poate de bine, va asigur. Prânzul s-a prezentat cum n-am mai pomenit de mult. Vânatul a fost fript tocmai la țanc și toți au spus ca n-au mai văzut vreodată o pulpă atât de grasă. Supa a fost de cincizeci de ori mai bună decât cea pe care au avut-o săptămâna trecută la familia Lucas; chiar și domnul Darcy a recunoscut ca potârnicile erau remarcabil de bine pregătite și îmi închipui ca el are cel puțin doi-trei bucătari franțuji. Și Jane, draga mea, nu te-am văzut niciodată mai frumoasă. Doamna Long spunea și ea la fel, fiindcă am întrebat-o dacă era adevărat sau nu. Și ce crezi ca a mai spus? „Ah! Doamna Bennet, o s-o vedem la Netherfield până la urmă!”. Așa a spus, într-adevăr. Sunt convinsă ca doamna Long este una dintre cele mai bune făpturi care au existat vreodată; iar nepoatele ei sunt fete foarte binecrescute și deloc frumoase. Îmi plac enorm.

Pe scurt, doamna Bennet era într-o dispoziție extraordinară. Văzuse în purtarea lui Bingley față de Jane atât cât să fie convinsă ca, până la urmă, fiica ei îl va lua; și când era bine dispusă, speranțele pe care le nutrea pentru familia ei erau atât de departe de orice rațiune, încât se simți dezamăgită când nu-l văzu venind, în ziua următoare, pentru a-și prezenta cererea în căsătorie.

— A fost o zi tare plăcută, spuse domnișoara Bennet Elizabeth-ei. Musafirii păreau să fie atât de bine aleși, atât de potriviți. Sper ca vom mai putea fi des împreună.

Elizabeth zâmbi.

— Lizzy, nu trebuie să faci asta. Nu trebuie să mă bănuiești. Asta mă umilește. Te asigur ca m-am obișnuit să mă bucur de conversația lui ca de a unui tânăr agreabil și cu bun-simț, fără să mai doresc altceva în afară de asta. Sunt perfect convinsă, din purtarea lui de acum, ca nu a avut niciodată intenția să-mi solicite dragostea. Totul se datorează numai faptului ca este binecuvântat cu atâta amabilitate și ca e mai dornic de-a face plăcere celor din jur decât oricare alt om.

— Ești foarte crudă, îi răspunse Elizabeth, nu-mi dai voie să zâmbesc, dar mă provocă tot timpul s-o fac.

— Cât de greu este să fii crezută uneori! Și cât de imposibil, alteori! Dar de ce-oi fi voind să mă convingi ca simt mai mult decât recunosc eu?

— Iată o întrebare la care cu greu aș ști cum să răspund. Tuturor ne face plăcere să dăm lecții, cu toate ca nu-i putem învăța pe ceilalți decât ceea ce nu merită să fie știut. Iartă-mă; și dacă stăruiești în indiferență ta, nu mă lua pe

mine drept confidență.

Capitolul LV

La câteva zile după această vizită, domnul Bingley veni din nou, dar singur. În aceeași dimineață prietenul lui plecase la Londra, dar urmă să se reîntoarcă după zece zile. Rămase la ei mai mult de o oră și era într-o dispoziție excelentă. Doamna Bennet îl invită să ia prânzul la dânsii; dar, cu multă părere de rău, el îi mărturisi ca era angajat în altă parte.

— Când veți mai veni rândul viitor, sper să avem mai mult noroc.

El se va simți deosebit de onorat oricând... altădată... etc. Etc.: și dacă domnia sa îi va îngădui, va profita de primul prilej pentru a-i prezenta omagiile.

— Puteți veni mâine?

Da; nu avea nici un fel de angajament pentru ziua următoare; și invitația a fost acceptată cu plăcere.

Bingley a venit, și încă atât de devreme, încât nici una dintre doamne nu era îmbrăcată. Doamna Bennet fugi, în capot și cu părul pe jumătate pieptănat, la fiica sa și îi strigă:

— Scumpa mea Jane, grăbește-te și fugi jos. A venit — a venit domnul Bingley. A venit cu adevărat. Grăbește-te, grăbește-te. Ei! Sarah! Vino imediat la domnișoara Bennet și ajut-o să-și pună rochia. Lasă coafura domnișoarei Lizzy.

— Vom coborî cât vom putea de repede, spuse Jane; dar Kitty cred ca este mai avansată decât oricare dintre noi pentru ca a urcat în camera ei de o jumătate de oră.

— Oh! Las-o încolo pe Kitty! Ce legătură are ea cu el? Haide, mai iute, mai iute! Unde îți este eșarfa, draga mea?

Când însă mama să ieși din cameră, Jane nu se lăsă convinsă să coboare neînsoțita de una dintre surori.

Aceași grijă de a-i lăsa singuri se făcu din nou observată în timpul serii. După ceai, domnul Bennet se retrase în bibliotecă, așa cum îi era obiceiul, iar Mary urcă sus la pianul ei. Două piedici din cinci fiind astfel înlăturate, doamna Bennet stătu mult timp, uitându-se la Elizabeth și Catherine și făcându-le semne din ochi, dar fără să reușească să le impresioneze. Elizabeth nu voia s-o înțeleagă; și când în cele din urmă Kitty îi observă semnele, o întrebă cu toată nevinovăția:

— Ce este, mama? De ce-mi faci semne cu ochiul? Ce trebuie să fac?

— Nimic, fetițe, nimic. Nu ți-am făcut nici un semn.

Mai stătu atunci liniștită cinci minute; dar, incapabilă să lase să-i scape un prilej atât de prețios, se ridică brusc și, spunându-i lui Kitty: „Vino încoace, inimioara mea; vreau să-ți spun ceva”, o scoase afară din cameră. Jane îi aruncă Elizabethei imediat o privire în care se citea toată disperarea ei în fața acestui vădit aranjament și rugămintea ca *dânsa* să nu cedeze. În câteva minute, doamna Bennet deschise ușa pe jumătate și o chema.

— Lizzy, scumpa mea, vreau să-ți vorbesc. Elizabeth fu silită să iasă.

— Am putea foarte bine să-i lăsăm și singuri, înțelegi, îi spuse mama, îndată ce ajunse în hol. Kitty și cu mine ne ducem sus în camera mea.

Elizabeth nu făcu nici o încercare de a discuta cu maică-sa, dar rămase liniștită în hol până ce pleca împreună cu Kitty; apoi se reîntoarse în salon.

Planurile doamnei Bennet pentru ziua aceea rămaseră infructuoase. Bingley a fost tot ce se poate închipui mai fermecător, în afară de logodnic oficial al fiicei sale. Degajarea și veselia lui făcură din el un partener extrem de agreabil pentru a petrece seara; și el a suportat atențiile deplasate ale mamei și i-a ascultat toate remarcile prostești, cu o răbdare și o stăpânire de sine deosebit de agreabile pentru fiica.

Aproape ca nici nu a fost nevoie de o invitație pentru ca să rămână la cină; și înainte de a pleca, s-a stabilit și un aranjament — mai mult între dânsul și doamna Bennet — ca să poftească a doua zi de dimineață să vâneze împreună cu soțul ei.

După această zi, Jane nu mai pomeni nimic despre indiferența ei. Între surori nu se mai spuse nici un cuvânt despre Bingley; dar Elizabeth se duse la culcare fericită pentru ca era încredințată ca totul trebuia să se desăvârșească în curând, cu condiția ca domnul Darcy să nu se întoarcă înaintea termenului fixat. Dar, în fond, era aproape convinsă ca toate aveau, desigur, loc cu concursul aceluia domn.

Bingley a fost punctual la întâlnire; el și domnul Bennet și-au petrecut dimineața împreună, așa cum se stabilise. Tatăl Janei era cu mult mai agreabil decât se așteptase tovarășul lui de vânatoare. Nu găsi la Bingley nici înfumurare, nici lipsa de judecată, ca să-i stârnească ironia sau să-l dezguste și să-l facă tăcut, și domnul Bennet a fost mai comunicativ și mai puțin ciudat decât îl văzuse celălalt vreodată. Bingley, bineînțeles, se întoarse cu el la masă; și seara, doamna Bennet își folosi din nou inventivitatea cu scopul de a-i înlătura pe toți din preajma lui și a fiicei sale. Curând după ceai, Elizabeth trecu în salon, căci avea de scris o scrisoare; cum toți ceilalți urmau să se așeze la cărți, nu putea fi nevoie de ea pentru a contracara planurile mamei sale.

Dar după ce sfârși scrisoarea și se reîntoarse în salon constată, spre nesfârșita ei mirare, ca avea motive să creadă ca mama ei fusese prea isteată pentru ea. Când deschise ușa, văzu pe sora ei și pe Bingley stând împreună în fața căminului și având aerul să fie angajați într-o serioasă conversație; și dacă acest lucru nu ar fi iscat nici o bănuială, chipurile amândurora, când se întoarseră, depărtându-se în grabă unul de altul, ar fi dovedit-o tuturor. Situația lor era destul de penibilă; dar a ei personal, se gândi Elizabeth, încă și mai rea. Nici unul nu spuse un cuvânt și Elizabeth era pe punctul de a se retrage când Bingley, care se așezase, ca și sora ei, se ridică deodată, îi șopti Janei câteva cuvinte și fugi afară din cameră.

Jane nu putea să aibă rezerve față de Elizabeth când știa ca o mărturisire îi va face plăcere; și, îmbrățișând-o imediat, recunoscă, viu

emoționată, ca era ființă cea mai fericită din lume.

— E prea mult, adăugă ea — mult prea mult. Nu o merit! Oh! De ce nu este toată lumea atât de fericită?

Eiizabeth o felicită cu o sinceritate, o căldură și o încântare pentru care cuvintele sunt prea sărace ca să le exprime. Fiecare frază afectuoasă fu un proaspăt izvor de fericire pentru Jane. Dar nu-și îngădui — pentru moment — să stea cu sora ei sau să-i povestească nici jumătate din ceea ce avea însă de spus.

— Trebuie să fug imediat la mama, strigă ea. Nu vreau, pentru nimic în lume, să nesocotesc grija ei plină de dragoste sau s-o las să afle de la altcineva decât de la mine. El s-a și dus la tata. Oh! Lizzy, să știi ca ceea ce ai de povestit va face atâta plăcere întregii tale familii! Cum să îndur atâta fericire?

Se grăbi apoi să ajungă la maică-sa care spărsese, anume, partidă de cărți și ședea sus cu Kitty.

Rămasă singură, Elizabeth zâmbi de rapiditatea și ușurința cu care se rezolvase, în sfârșit, un lucru ce le dăduse atâtea luni de zile de incertitudine și necazuri.

„Și acesta este, își spuse ea, rezultatul circumspecției pline de îngrijorare a prietenului sau, al falsității și uneltirilor surorii sale — rezultatul cel mai fericit, mai înțelept și mai logic”.

Bingley, a cărui convorbire cu tatăl ei fusese scurtă și mersese la țintă, se reîntoarce în câteva minute.

— Unde este sora dumitale? O întrebă grăbit în timp ce deschidea ușa,

— Cu mama, sus. Va coborî într-o clipă, cred.

El închise atunci usa și, apropiindu-se de dânsa, o rugă să-l felicite și să-i acorde afecțiunea ei de soră. Elizabeth își exprimă sincer și din toată inima încântarea față de perspectivele lor de înrudire. Își strânseseră mâinile cu mare căldură; și apoi, până la reîntoarcerea surorii ei, trebui să asculte tot ceea ce avea el de spus despre fericirea lui și despre perfecțiunea Janei; și, în ciuda faptului ca avea în față un îndrăgostit, Elizabeth era cu adevărat încredințată ca toate speranțele lui de fericire erau bine întemeiate, căci se bazau pe mintea frumoasă și caracterul mai mult decât frumos al Janei și, în general, pe o similitudine de simțăminte și gusturi ale amândurora.

A fost o seară de neobișnuită încântare pentru toți; bucuria din sufletul domnișoarei Bennet pusese pe chipul ei o strălucire atât de dulce și de însuflețită, încât era mai frumoasă decât oricând. Kitty surâdea și zâmbea prostește și spera că-i va veni și ei repede rândul. Doamna Bennet nu era în stare să găsească pentru consimțământul și aprobarea ei cuvinte destul de calde ca să-și poată exprima așa cum ar fi vrut sentimentele, deși timp de o jumătate de oră nu-i vorbi lui Bingley despre nimic altceva; iar când domnul Bennet se alătura grupului lor, la masa de seară, glasul și comportarea lui arătau limpede cât de fericit era într-adevăr.

Totuși, de pe buzele sale nu ieși un singur cuvânt în legătură cu evenimentul zilei până ce musafirul lor nu-și lua rămas bun pentru noapte; dar imediat ce acesta pleca se întoarse către fiica lui și-i spuse:

— Jane, te felicit. Vei fi o femeie foarte fericită.

Jane se duse imediat la dânsul, îl sărută și îi mulțumi pentru toată dragostea ce i-o purta.

— Ești o fată bună, replică el, și mă bucur la gândul ca tu vei face o căsătorie atât de fericită. N-am nici o îndoială ca va veți înțelege foarte bine.

Firile voastre nu se deosebesc deloc. Sunteți atât de complezenți amândoi, încât tot cedând unul în favoarea celuilalt, nu veți putea lua niciodată o hotărâre; atât de creduli încât toți servitorii va vor înșela și atât de generoși, încât va veți depăși întotdeauna veniturile.

— Sper ca nu. Imprudenta și neglijența în materie de bani ar fi de neiertat din partea *mea*.

— Să-și depășească veniturile! Dragul meu Bennet, exclamă soția lui, ce tot spui? Păi are patru sau cinci mii pe an, și poate chiar mai mult. Apoi, adresându-se fiicei sale: Oh, draga mea Jane, sunt atât de fericită! Sunt sigură ca n-am să închid ochii toată noaptea. Știam eu cum se vor întâmpla lucrurile. Întotdeauna am spus ca, până la urmă, așa va fi. Am fost sigură ca nu degeaba ești atât de frumoasă! Mi-aduc aminte ca în clipa în care l-am văzut, anul trecut când a venit pentru prima oară în Hertfordshire, m-am gândit ca aveți toate șansele să va uniți. Oh! Este tânărul cel mai chipeș care a existat vreodată.

Wickham, Lydia fuseseră uitați cu desăvârșire. Jane era, în afară de orice competiție, copilul ei preferat. În clipa aceea nu-i mai pasă de nimeni altul. Surorile mai mici începură să o privească cu interes pentru bucuriile pe care Jane va fi poate în stare să le reverse asupra lor, în viitor.

Mary se rugă pentru accesul la biblioteca de la Netherfield, iar Kitty, tare de tot, pentru câteva baluri acolo, în fiecare iarna.

Din acel moment, Bingley deveni un oșteț de fiecare zi la Longbourn, sosind adesea înainte de micul dejun și rămânând întotdeauna până după cină — afară doar dacă vreun barbar de vecin, pe care nu îl puteau detesta îndeajuns, nu-l poftea pentru prânz, invitație pe care dânsul se simțea obligat s-o primească.

Elizabeth nu mai avea acum decât foarte puțin timp pentru a sta de vorbă cu sora ei căci, atâta vreme cât Bingley era la ei, Jane nu avea ochi pentru nimeni altul; dar le era amândurora de mare folos, în timpul orelor de despărțire, care trebuiau să intervină uneori. În absența Janei, el era totdeauna lângă Elizabeth pentru plăcerea de a vorbi despre logodnica lui; iar când pleca Bingley, Jane cauta și ea același mijloc de alinare.

— Ce bine mi-a părut, mărturisi Jane într-o seară, când mi-a spus ca nici n-a știut ca eu am fost la Londra, primăvara trecută. N-aș fi crezut ca e posibil.

— Eu am bănuir ca așa a fost, răspunse Elizabeth, dar ce justificare ți-a dat?

— Trebuie să fi fost manevrele surorilor lui. Ele nu vedeau cu ochi buni apropierea noastră, și nu mă mir, căci ar fi putut face o alegere cu mult mai bună, din multe puncte de vedere. Când însă vor vedea, lucru de care sunt încredințată, ca fratele lor e fericit cu mine, vor înțelege ca este cazul să fie mulțumite și vom fi iarăși în termeni buni, deși între noi nimic nu va mai putea fi niciodată cum a fost în trecut.

— Asta e cuvântarea cea mai neiertătoare, spuse Elizabeth, pe care te-am auzit vreodată ținând-o... Bravo, fata! Într-adevăr, m-ar durea să te văd iarăși lăsându-te înșelată de pretinsă afecțiune a domnișoarei Bingley.

— Ai putea oare să crezi, Lizzy, ca în noiembrie trecut, când a plecat la oraș, era cu adevărat îndrăgostit de mine și ca, în afară de convingerea ca eu eram indiferentă, nimic nu l-ar fi împiedicat să se întoarcă?

— A făcut o mica greșeală, desigur, dar asta e o dovadă de modestie din partea lui. Afirmatia aceasta a dus, firește, la un panegiric din partea Janei asupra neîncrederii în el însuși și asupra puținului preț pe care îl pune pe propriile lui însușiri.

Elizabeth a fost mulțumită să descopere ca dânsul nu trădase intervenția făcută de prietenul lui; căci, deși Jane avea inimă cea mai generoasă și iertătoare din lume, știa ca acest lucru ar fi făcut-o să aibă prejudecăți împotriva lui Darcy.

— Sunt cu siguranță ființa cea mai fericită care a existat vreodată! Exclamă Jane. Oh! Lizzy, de ce am fost aleasă eu, singura dintre toți ai mei, și binecuvântată mai presus decât toți ceilalți? Dacă aș putea să te văd și pe tine tot atât de fericită! Dacă ar exista, numai, încă un asemenea bărbat și pentru tine!

— Dacă mi-ai da patruzeci de asemenea bărbați, n-aș putea fi, în nici un caz, atât de fericită cât ești tu. Atâta timp cât nu am firea ta, bunătatea ta, nu voi putea avea niciodată fericirea ta. Nu! Nu! Lasă-mă să mă descurc singură; și, dacă voi avea foarte mult noroc, s-ar putea să mai dau de un alt domn Collins, în timp util.

Desfășurarea evenimentelor în familia de la Longbourn nu putea rămâne multă vreme în secret. Doamna Bennet era bucuroasă de privilegiul de a-l șopti doamnei Philips care cuteza, fără nici o permisiune, să facă același lucru la urechea tuturor vecinilor ei din Meryton.

Familia Bennet a fost urgent declarată cea mai norocoasă familie din lume, deși numai cu câteva săptămâni în urmă, când Lydia fugise cu Wickham, fusese fapt dovedit pentru toți ca ei erau sortiți nenorocirii.

Capitolul LVI

Într-o dimineață, cam la o săptămână după ce se hotărâse logodna dintre Bingley și Jane, în timp ce el și doamnele din familia Bennet se aflau împreună în sufragerie, clinchetul unei trăsurii le îndreptă atenția spre fereastră și zăriră un cupeu tras de patru cai, înaintând în lungul aleii. Era prea devreme pentru vizite și, în afară de asta, echipajul nu părea să fie al nici unuia dintre vecinii lor. Erau cai de poștă; și atât cupeul, cât și livreaua servitorului care îl preceda călare, nu le erau cunoscute. Cum era totuși sigur ca venea cineva la ei, Bingley o convinse pe domnișoara Bennet să evite de a rămâne sechestrați de vreun musafir nepoftit și să se ducă să se plimbe împreună prin grădină. Plecară, iar celelalte trei doamne continuară să se întrebe cine putea fi, până ce ușa fu dată în lături și musafirul intra. Era Lady

Catherine de Bourgh.

Desigur ca se așteptau la o surpriză; dar uimirea lor depăși așteptările și, cea a doamnei Bennet și a lui Kitty, deși musafirul le era cu totul necunoscut, a fost chiar mai mica decât cea resimțită de Elizabeth.

Intrase în camera cu un aer mai dezagreabil decât de obicei, nu răspunsese la salutul Elizabethei decât cu o imperceptibilă înclinare a capului și luase loc, fără să spună un cuvânt. La intrarea senioriei sale, Elizabeth îi menționase numele către mama ei, deși nu fusese exprimată nici o dorință de a

se face prezentări.

Doamna Bennet, toată numai uimire, totuși măgulită să aibă un oaspete de o asemenea importanță, a primit-o cu deosebită politețe. După ce a stat câteva minute în tăcere, aceasta i se adresă foarte țeapăn Elizabeth:

— Sper ca ești bine, sănătoasă, domnișoara Bennet. Doamna aceasta, presupun, este mama dumitale.

Elizabeth îi răspunse foarte scurt ca da.

— Și aceasta, presupun, este una dintre surorile dumitale.

— Da, doamnă, răspunse doamna Bennet, încântată să vorbească cu o doamnă ca Lady Catherine. Este, dintre fetele mele, penultima. Cea mai mica dintre toate s-a măritat de curând, iar cea mai mare este undeva în parc, plimbându-se cu un tânăr care cred ca va deveni, în curând, unul dintre membrii familiei noastre.

— Aveți un parc foarte mic aici, i-o întoarse Lady Catherine după o mica tăcere.

— E o nimica toată, cred, în comparație cu Rosings, *my lady*, dar va asigur ca este mult mai mare decât al lui Sir William Lucas.

— Încăperea asta trebuie să fie foarte nepotrivită pentru serile de vară; ferestrele dau de-a dreptul spre apus.

Doamna Bennet o asigură ca nu rămâneau niciodată acolo după-amiază și adăugă:

— Pot să-mi iau libertatea de a întreba pe senioria voastră dacă domnul și doamna

Collins sunt bine?

— Da, foarte bine. I-am văzut alaltăieri seară.

Elizabeth se aștepta acum s-o vadă scoțând o scrisoare de la Charlotte, acesta părăndu-i-se singurul motiv probabil al vizitei sale. Dar nu apăru nici o scrisoare și ea rămase foarte nedumerită.

Doamna Bennet adresa, cu o mare politețe, senioriei sale, rugămintea de a lua o gustare; dar Lady Catherine, foarte hotărâtă dar nu și foarte politicoasă, refuza să ia ceva, după care, ridicându-se, îi spuse Elizabeth:

— Domnișoara Bennet, pare să fie un colțișor sălbatic, destul de drăguț, pe o latură a peluzei. M-ar bucura să fac o plimbare acolo, dacă mi-ai oferi compania dumitale.

— Du-te, draga mea, strigă doamna Bennet, și condu pe senioria sa pe toate aleile. Cred ca îi va place colțișorul nostru retras.

Elizabeth ascultă și fugi în camera ei pentru a-și lua umbreluță; apoi o conduse pe nobilă doamnă jos. În timp ce treceau prin hol, Lady Catherine deschise ușile de la sufragerie și salon, declarând, după o scurtă cercetare, ca erau camere cuviincioase, după care își continuă drumul.

Cupeul rămase la ușă și Elizabeth văzu ca înăuntru se afla doamnă de companie. Pășiră tăcute în lungul aleii cu pietriș, care ducea spre pădurice; Elizabeth era hotărâtă să nu facă nici un efort pentru a lega o conversație cu o persoană care se purta mai dezagreabil și mai insolent decât de obicei.

„Cum de-am putut crede ca seamănă cu nepotul sau?” își spuse privindu-i chipul. Imediat ce intrară în pădurice, Lady Catherine începu în felul următor:

— Desigur, nu-ți vine deloc greu, domnișoara Bennet, să înțelegi motivul călătoriei mele aici. Propria dumitale conștiința trebuie să-ți spună de ce am

venit.

Elizabeth o privi cu neprefăcută uimire.

— Va înșelați, doamnă; nu sunt deloc în stare să-mi dau seama care este prilejul pentru care am cinstea de a vă vedea aci.

— Domnișoara Bennet, replică senioria sa pe un ton mândru, ar trebui să știi că nu se glumește cu mine. Dar oricât de lipsită de sinceritate ai hotărât *dumneata* să fii, pe *mine* n-ai să mă găsești astfel. Firea mea a fost totdeauna renumită pentru sinceritate și franchețe și, într-o chestiune atât de importantă ca aceasta, cu siguranță că nu-mi voi schimba felul de a fi. Acum două zile mi-a ajuns la ureche un zvon cât se poate de alarmant. Mi s-a spus că nu numai sora dumitale este pe punctul de-a face o căsătorie foarte avantajoasă, ci că *dumneata*, ca domnișoara Elizabeth Bennet, după toate probabilitățile, se va uni curând după aceasta cu nepotul meu, cu propriul meu nepot, domnul Darcy. Cu toate că *știu* că trebuie să fie o minciună sfruntată, cu toate că lui nu-i pot face marea ofensă de a presupune că e posibil să fie adevărat, m-am hotărât să pornesc încoace pentru a-ți face cunoscute simțămintele mele.

— Dacă ați crezut că este imposibil să fie adevărat, replică Elizabeth, îmbujorându-se de uimire și dispreț, mă mir că v-ați deranjat să veniți atât de departe. Ce și-ar fi putut propune senioria voastră cu acest demers?

— Să insist că imediat un astfel de zvon să fie contrazis în mod public.

— Venirea dumneavoastră la Longbourn, pentru a mă vedea pe mine și familia mea, spuse Elizabeth cu răceală, va constitui mai curând o confirmare — dacă, într-adevăr, există un astfel de zvon.

— Dacă! Pretinzi deci că nu ai cunoștință de el! Nu a fost el lansat, în mod stăruitor, chiar de *dumneata*? Nu ai cunoștință de răspândirea unui asemenea zvon?

— Nu am auzit niciodată că ar circula.

— Și poți declara de asemeni că nu are nici un temei?

— Nu am pretenția de a poseda o franchețe egală cu a senioriei voastre.

Domnia *voastră* puteți pune întrebări la care *eu* aș putea să nu doresc să răspund.

— Asta nu se poate suporta. Domnișoara Bennet, insist să mi se răspundă. Ți-a făcut el, ți-a făcut nepotul meu o cerere în căsătorie?

— Senioria voastră a declarat că lucrul acesta este imposibil.

— Așa ar trebui să fie; trebuie să fie așa, atâta vreme cât are încă uzul rațiunii. Dar viclesugul și ademenelile *dumitale* au putut să-l facă să uite, într-un moment de rătăcire, ce-și datorează lui însuși și întregii sale familii. L-ai fi putut împinge la asta.

— Dacă am făcut-o, aș fi ultima făptură care s-o marturisesca.

— Domnișoara Bennet, *dumneata* știi cine sunt eu? N-am fost obișnuită cu un asemenea limbaj. Sunt cea mai apropiată rudă pe care o are pe lume și am căderea să-i cunosc preocupările cele mai intime.

— Dar nu aveți căderea să le cunoașteți pe ale *mele*; și o purtare ca aceea de față nu mă va face, în nici un caz, să fiu mai explicită.

— Dă-mi voie să mă fac bine înțeleasă. Căsătoria aceasta, la care ai îndrăzneala să aspiři, niciodată nu va avea loc — nu, niciodată. Domnul Darcy este logodit cu *fûca mea*. Acum, ce ai de spus?

— Numai atât — că dacă este așa, nu puteți avea nici un motiv să presupuneți că-mi va face mie o cerere în căsătorie?

Lady Catherine șovăi o clipă și apoi replică:

— Logodna dintre ei este de o natură foarte specială. Au fost destinați unul altuia din copilărie. A fost dorința specială a mamei *lui*, ca și a mamei ei. Am făcut planuri pentru unirea lor, de când erau în leagăn; și acum, când dorința ambelor surori ar putea să se împlinească prin căsătoria lor, acest lucru să fie împiedicat de o tânără fată inferioară prin naștere, fără nici o greutate în societate și fără nici o legătură cu familia! Nu ai nici o considerație pentru dorința familiei sale — pentru logodna să tacita cu domnișoara de Bourgh?? Ești oare total lipsită de orice simț de bună-cuviință și pudoare? Nu m-ai auzit spunând ca din primele ceasuri ale vieții lui a fost sortit verișoarei sale?

— Ba am auzit. Dar ce mă privește pe mine? Dacă nu există nici o altă piedică la căsătoria mea cu nepotul domniei voastre, desigur ca nu mă va reține faptul ca mama și mătușa lui au dorit ca dânsul să se însoare cu domnișoara de Bourgh. Ați făcut amândouă atât cât ați putut, plănuiind această căsătorie. Realizarea ei depinde de alții. Dacă domnul Darcy nu este legat de verișoara să nici printr-o datorie de onoare, nici printr-o înclinație, de ce nu poate face o altă alegere? Și dacă eu sunt cea aleasă, de ce să nu-mi fie îngăduit să-l accept?

— Deoarece onoarea, etichetă, prudenta — ba chiar interesul o interzic. Da, domnișoara Bennet, interesul: pentru ca să nu te aștepți să fii luată în seamă de familia sau prietenii lui, dacă, în mod voit, lucrezi împotriva dorințelor tuturor. Vei fi criticată, disprețuită, ignorată de toți din jurul lui. Căsătoria dumitale va constitui o rușine; numele nu va fi nici măcar pomenit vreodată de nici unul dintre noi.

— Acestea sunt mari nenorociri, replică Elizabeth. Dar soția domnului Darcy trebuie să aibă motive atât de extraordinare de fericire, izvorâte în mod firesc din situația ei încât, luând totul în considerație, să nu aibă da ce să se plângă.

— Fata încăpățânată, îndărătnică! Mi-e rușine pentru dumneata! Asta ți-e recunoștința pentru atenția ce ți-am arătat, primăvara trecută? Nu-mi datorezi nimic pentru acest lucru? Să stăm jos. Trebuie să înțelegi, domnișoara Bennet, ca am venit aici cu hotărârea neclintită de a-mi atinge scopul; nu mă voi lăsa deci abătută de la realizarea lui. Nu sunt obișnuită să mă supun capriciilor nimănui. Nu obișnuiesc să suport înfrângeri.

— *Aceasta* va face situația actuală a senioriei voastre și mai jalnică; asupra *mea* însă, nu va avea nici un efect.

— Nu permit să fiu întreruptă. Ascultă-mă în tăcere. Fiica și nepotul meu sunt făcuți unul pentru altul. Coboară, în linie maternă, din aceeași viță nobilă; iar de partea tatălui, din familii respectabile, onorabile și străvechi, deși fără titluri de noblețe. Averea lor, de ambele părți, este splendidă. Sunt sortiți unul altuia prin glasul fiecărui membru al caselor respective; și ce urmează să-i despartă? — pretențiile de parvenire ale unei tinere fete fără familie, fără relații sau avere! Se poate suporta așa ceva? Dar nu trebuie, nu va fi suportat!

Dacă ți-ai cunoaște propriul dumitale interes, n-ar trebui să dorești să ieși din sfera în care ai fost crescută.

— Prin căsătoria mea cu nepotul domniei voastre n-aș socoti ca ies din această sferă. Dânsul este un gentilom, iar eu sunt fiica unui gentilom; până aici suntem egali.

— Adevărat. *Ești* fiica unui gentilom. Dar ce a fost mama dumitale? Ce sunt unchii și mătușile dumitale? Să nu-ți imaginezi ca nu le cunosc situația.

— Orice ar fi rudele mele, replică Elizabeth, dacă nepotul domniei voastre nu are nimic împotriva lor, ei nu va pot interesa pe *dumneavoastră*.

— Spune-mi, odată pentru totdeauna, ești logodită cu dânsul?

Cu toate ca Elizabeth n-ar fi răspuns la această întrebare, fie și numai pentru a nu o îndatora pe Lady Catherine, ea nu putu răspunde, după o clipă de gândire, decât:

— Nu sunt.

Lady Catherine păru mulțumită.

— Și vrei să-mi promiți ca nu vei face niciodată un asemenea pas?

— Refuz să fac o promisiune de acest fel.

— Domnișoara Bennet, sunt revoltată și uimită. M-am așteptat să găsesc o tânără femeie mai rezonabilă. Dar nu te amăgi cu gândul ca voi da vreodată înapoi. Nu voi pleca de aici până ce nu-mi vei da asigurarea pe care o pretind de la dumneata.

— Iar eu, desigur, nu o voi da *niciodată*. Nimeni nu mă va intimida într-atât, încât să fac ceva irațional. Senioria voastră dorește ca domnul Darcy să se căsătorească cu fiica domniei voastre; dar dacă v-aș da promisiunea dorită, lucrul acesta ar face oare căsătoria lor mai probabilă? Presupunând ca dânsul tine la mine, refuzul *meu* de a-l accepta l-ar face oare să dorească s-o ia pe verișoara lui? Îngăduiți-mi să va spun, Lady Catherine, ca argumentele pe care le-ați adus în sprijinul acestei cereri extraordinare au fost tot atât de neserioase pe cât de nesocotita a fost și cererea. Va înșelați total asupra caracterului meu dacă va imaginați ca pot fi influențată de insistente ca acestea. Cât de mult ar încuviința nepotul domniei voastre acest amestec în treburile *sale*, n-aș putea-o spune, dar nu aveți, cu siguranță, nici un drept să va amestecați într-ale mele. Mă văd deci silită să va rog să nu mai fiu inoportunată pe această temă.

— Nu te pripii, te rog. Nu am terminat încă. La obiecțiunile asupra cărora am insistat până acum, mai am de adăugat încă una. Nu-mi sunt necunoscute amănuntele fugii infame a celei mai mici dintre surorile dumitale. Știu totul; știu ca măritișul ei a fost o afacere cârpita, pe cheltuiala tatălui și a unchiului dumitale. Și o *astfel de față* să fie cumnata nepotului meu? Iar soțul ei, care este fiul administratorului defunctului sau părinte, să-i fie cumnat? Cerule mare! Ce-ți trece prin gând? S-ar putea ca umbrele de la Pemberley să fie astfel pângărite?

— *Acum* nu mai puteți avea nimic să-mi spuneți, răspunse Elizabeth plină de resentimente. M-ați insultat în toate felurile posibile. Trebuie să va rog să-mi îngăduiți să mă întorc în casă.

Și cu aceste vorbe, se ridică. Lady Catherine se ridică și dânsa și reveniră către casă. Senioria sa era extrem de enervată.

— N-ai deci nici o considerație pentru cinstea și reputația nepotului meu! Fata egoistă și lipsită de simțire! Nu ții seama ca înrudirea cu dumneata trebuie să-l dezonoareze în ochii tuturor?

— Lady Catherine, nu mai am nimic de spus. Îmi cunoașteți sentimentele.

— Ești hotărâtă deci să-l iei?

— N-am spus deloc așa ceva. Sunt hotărâtă numai să acționez așa cum, după părerea mea, voi putea fi fericită, fără a ține seama de *dumneavoastră* sau de oricare altă persoană atât de total străină de mine.

— Prea bine. Refuzi deci să mă îndatorezi. Refuzi să ascuți de

imperativele datoriei, onoarei și recunoștinței. Ești hotărâtă să-l dezonoarezi în ochii tuturor prietenilor săi și să faci din, el obiectul de dispreț al lumii.

— Nici datoria, nici onoarea, nici recunoștință, replică Elizabeth, nu au nimic a-mi impune în cazul de față. Nici un principiu de acest fel nu ar fi violat prin căsătoria mea cu domnul Darcy. Iar în privința resentimentelor familiei sale, sau a indignării lumii întregi: dacă familia *ar fi* nemulțumită de însurătoarea lui cu mine, acest lucru nu mi-ar produce nici un moment de supărare; și lumea, în general, va avea prea multă minte ca să participe la acest dispreț.

— Va să zică așa gândești dumneata! Asta este hotărârea, dumitale definitivă! Foarte bine. Voi ști acum ce trebuie să fac. Să nu-ți închipui, domnișoara Bennet, ca îți vei satisface vreodată ambiția. Am venit să te încerc. Am sperat să te găsesc rezonabilă; dar, fii sigură, îmi voi urmări scopul.

În felul acesta vorbi Lady Catherine până ce ajunseră lângă porțiță cupeului, unde, întorcându-se grabnic pe loc, adăugă:

— Nu-mi iau rămas bun de la dumneata, domnișoara Bennet. Nu îi trimit complimente mamei dumitale. Nu meriți astfel de atenție. Sunt cât se poate de nemulțumită.

Elizabeth nu răspunse nimic; și, fără să încerce s-o convingă pe senioria să să poftească în casă, intra numai ea, liniștită. În timp ce urcă scările, auzi cupeul depărtându-se. Mama ei o aștepta la ușa budoarului, nerăbdătoare s-o întrebe de ce Lady Catherine nu voise să vină iarăși înăuntru și să se odihnească.

— N-a dorit asta, răspunse fiica sa, a dorit să plece.

— E o femeie foarte fină. Și faptul ca ne-a făcut o vizită este fantastic de politicos, deoarece a venit, cred, ca să ne spună ca familia Collins este bine. Se duce undeva, probabil, și-așa, trecând prin Meryton, s-a gândit să profite și să vină să te vadă. Presupun ca nu a avut ceva anume să-ți spună, Lizzy.

Aici, Elizabeth fu silită să recurgă la o mica minciună; căci îi era cu neputință să mărturisească ce discutase cu Lady Catherine.

Capitolul LVII

Această vizită extraordinară o zvârli pe Elizabeth într-o mare tulburare care nu putu fi ușor învinsă și, ore în sir, nu fu în stare să se gândească la altceva. Se părea ca Lady Catherine își dăduse într-adevăr osteneala de a veni de la Rosings cu scopul unic de a rupe presupusa ei logodna cu domnul Darcy. Planul fusese, cu siguranță, rezonabil; dar Elizabeth nu-și putu închipui de unde pornise acest zvon, până ce nu-și aminti ca Darcy era prietenul intim al lui Bingley și ea, sora Janei, ceea ce fusese de ajuns pentru a sugera această idee, atunci când așteptarea unei căsătorii îi făcea pe toți nerăbdători s-o vadă și pe a doua. Ea însăși nu uitase ca prin căsătoria surorii sale ei urmau să fie mai des împreună. Și vecinii de la Lucas Lodge deci (căci prin comunicările lor cu familia Collins, conchise ea, zvonul ajunsese la urechile Lady-ei Catherine) nu făcuseră decât să prezinte drept lucru aproape cert și imediat *ceea ce* dânsa nădăjduia să fie cu putință cândva, în viitor.

Cumpănind însă cuvintele Lady-ei Catherine, Elizabeth nu se putu

împiedica să nu se simtă neliniștită în privința consecințelor probabile, dacă senioria se persevera în intervenția ei. Din cele ce spusese în legătură cu hotărârea de a-i împiedică să se căsătorească, Elizabeth deduse ca dânsa intenționa, desigur, să se adreseze nepotului; și cam cum ar lua el o asemenea expunere a relelor legate de o căsătorie cu dânsa. Elizabeth nu îndrăznea să prevadă. Nu știa exact cât ținea la mătușa lui și nici cât de mult se lăsă influențat de raționamentele ei, dar era firesc să presupună ca avea o părere mai înaltă despre senioria sa decât putea avea ea; și era sigur ca, înșirându-i dezavantajele legate de o căsătorie cu *cineva* ale cărei rude apropiate erau atât de nepotrivate cu propriile lui rude, mătușa îi va atinge coarda cea mai simțitoare. Dată fiind ideea lui despre demnitate, va simți probabil ca argumentele, care Elizabeth-ei i se păruseră slabe și ridicole, conțineau mult bun-simț și o judecată sănătoasă.

Dacă înainte el avusese șovăieli în privința a ceea ce trebuie să facă, și probabil ca avusese deseori, sfatul și rugămintea unei rude atât de apropiate puteau să-i spulbere orice îndoială și să-l hotărască, pe loc, să fie fericit atât cât îl putea face o demnitate fără pată. În acest caz, nu se va mai întoarce. S-ar putea ca Lady Catherine să-l vadă în trecerea ei prin oraș; iar promisiunea făcută lui Bingley de a reveni la Netherfield să nu mai fie respectată.

„Prin urmare, dacă prietenul lui va primi peste câteva zile un cuvânt de scuză pentru ca nu-și poate ține promisiunea, își spuse Elizabeth, voi ști ce trebuie să înțeleg. Voi renunța atunci la orice nădejde, la orice dorință de statornicie din partea lui. Dacă se mulțumește numai să mă regrete, când ar fi putut obține iubirea și mâna mea, voi înceta repede de tot să-l regret”.

Mare a fost surpriză celorlalți din familie când au auzit cine îi vizitase; dar au trebuit să se mulțumească cu același fel de presupuneri care liniștiseră și curiozitatea doamnei Bennet, iar Elizabeth fu scutită de multă săcăiala pe această temă.

A doua zi de dimineață, pe când cobora, o întâmpină tatăl ei care ieșise din biblioteca ținând o scrisoare în mână.

— Lizzy, spuse el, voiam să te caut. Vino în cameră.

Ea îl urmă acolo; și curiozitatea de a afla ce avea dânsul să-i spună era mărita de presupunerea ca trebuia să fie ceva în legătură cu scrisoarea aceea.

Îi fulgeră prin minte gândul ca putea fi de la Lady Catherine și reflectă, plină de neliniște, la toate explicațiile pe care trebuia să le dea.

Îl urmă pe tatăl ei până lângă cămin, unde se așezară. Atunci el spuse:

— Azi-dimineață am primit o scrisoare care m-a uimit peste măsură. Cum te privește mai ales pe tine, ar trebui să-i cunoști cuprinsul. N-am știut ca am *două* fete gata să se mărite.

Dă-mi voie să te felicit pentru o cucerire foarte importantă.

Sângele năvăli în obrajii Elizabethiei, fiind pe dată convinsă ca era o scrisoare de la nepot și nu de la mătușa; și nu știa dacă să fie foarte mulțumită pentru faptul ca el se explică, sau jignită ca scrisoarea nu îi fusese adresată mai curând ei, direct, când domnul Bennet urmă:

— Pari a ști despre ce e vorba. Tinerele fete au o mare perspicacitate în chestiuni de acest fel; cred însă ca pot desfide chiar și subtilitatea ta; n-ai să fii în stare să descoperi numele adoratului tău. Scrisoarea este de la domnul Collins.

— De la domnul Collins? Și ce poate avea *el* de spus?

— Ceva foarte potrivit, desigur. Începe cu felicitările pentru apropiata cununie a fiicei mele celei mai mari, de care a fost, se pare, informat de unul dintre blânzii și bârfitorii Lucas. N-am să mă joc cu nerăbdarea ta, citindu-ți ce spune, în acest punct. Ceea ce te privește sună precum urmează:

După ce v-am prezentat sincere felicitări din partea doamnei Collins și a mea însumi, pentru acest fericit eveniment, dați-mi voie să adaug o mica lămurire pe tema altui eveniment de care am fost încunoștințați, din aceeași sursă. Fiica dumneavoastră Elizabeth, se presupune, nu va mai purta multă vreme numele de Bennet, după ce sora să mai mare va fi renunțat la el; și partenerul ales de destin pentru dânsa poate fi privit, pe bună dreptate, ca una dintre cele mai ilustre personalități din țara aceasta.

— Poți, Lizzy, să ghicești, la cine face aluzie?

Acest tânăr domn este dăruit, într-un mod special, cu tot ceea ce o inimă de muritor poate să dorească mai mult — splendide proprietăți, neamuri de viță nobilă și-o mare influență. Totuși, în ciuda tuturor acestor tentații, dați-mi voie să va atrag atenția, atât dumneavoastră cât și verișoarei Elizabeth, asupra relilor la care va puteți expune printr-o acceptare pripită a cererii acestui domn, cerere de care ați fi desigur ispitiți să profitați imediat.

— Ai idee, Lizzy, cine e acest domn? Dar iese și asta acum.

Motivul pentru care va pun în gardă este precum urmează: avem rațiuni să credem ca mătușa sa, Lady Catherine de Bourgh, nu privește această căsătorie cu ochi buni.

— *Domnul Darcy*, vezi, el este omul! Hai, Lizzy, cred ca ești într-adevăr surprinsă. Ar fi putut să pescuiască el, sau Lucasii, în cercul cunoștințelor noastre, vreun bărbat al cărui nume să facă în mod mai desăvârșit dovada minciunii pe care o difuzează? Domnul Darcy, care nu se uită niciodată la vreo femeie, decât pentru a-i găsi un cusur și care, probabil, nu s-a uitat în viața lui la *tine*! E splendid!

Elizabeth încerca să facă haz împreună cu tatăl ei, dar nu fu în stare să schițeze decât un surâs foarte silnic. Niciodată umorul lui nu-și alesese o țintă mai puțin plăcută pentru ea.

— Nu te amuză?

— Oh, da. Citește, te rog, mai departe.

După ce, seara trecută, am pomenit senioriei sale de probabilitatea acestei căsătorii, dânsa, îndată, cu obișnuita să condescendență, a spus ceea ce simțea cu această ocazie; și atunci s-a văzut limpede ca, având unele obiecții împotriva familiei verișoarei mele, nu-și va da niciodată consimțământul la ceea ce domnia sa numește o căsătorie atât de dezonorantă. Am considerat ca este de datoria mea s-o încunoștințez pe verișoara mea, în cea mai mare grabă, despre acest lucru, pentru ca dânsa și nobilul sau admirator să știe cum stau și să nu se pripească în nici un caz cu o căsătorie care nu a primit încuviințarea necesară.

— Domnul Collins mai adăugă:

Mă bucur sincer ca tristă întâmplare cu verișoara mea Lydia a fost atât de bine mușamalizată și sunt mâhnit numai ca faptul de a fi trăit împreună, înainte de căsătorie, este atât de general cunoscut. Nu trebuie totuși să trec peste îndatoririle legate de poziția mea, sau să mă abțin de a-mi mărturisi uimirea, aflând ca ați primit tânăra pereche în casa dumneavoastră, imediat după ce s-au căsătorit. A fost o încurajare la viciu; și dacă eu aș fi vicar la Longbourn, m-aș fi opus cu toată strășnicia la așa ceva, în calitate de creștin trebuia desigur să-i iertați, dar nu să permiteți să apară vreodată în fața dumneavoastră sau să se pomenească numele lor în auzul dumneavoastră.

— Asta este ideea lui despre iertarea creștinească! Restul scrisorii este numai în legătură cu situația scumpei lui Charlotte și cu speranțele pe care le are în legături cu dobândirea unei tinere ramuri de măslin. Dar, Lizzy, arăți de parcă nu te-ai fi amuzat. Nu ai de gând să *faci pe domnișoara*, sper, și să pretinzi ca ești jignită de un zvon fără noimă. Pentru ce altceva trăim decât să petrecem pe socoteala vecinilor și să râdem de ei, la rândul nostru?

— Oh, exclamă Elizabeth. Sunt grozav de amuzată. Dar este atât de ciudat!

— Da, *asta* face totul atât de amuzant. Dacă ar fi ales pe oricine altul, n-ar fi fost nimic; dar perfectă *lui* indiferența și antipatia *ta* acută face totul atât de încântător de absurd! Oricâtă oroare am de scris, n-aș renunța la corespondența mea cu domnul Collins, pentru nimic în lume. Nu, când citesc o scrisoare de-a lui nu mă pot stăpâni să nu-l prefer chiar și lui Wickham, cu toată prețuirea ce-o am pentru insolenta și ipocrizia ginerelui meu. Și te rog, Lizzy, ce-a spus Lady Catherine despre acest zvon? A venit ea să-și refuze consimțământul?

La această întrebare, fiica sa răspunse doar râzând; și cum întrebarea fusese pusă fără cea mai mica suspiciune, ea nu se simți mâhnită când dânsul o repetă. Elizabeth nu fusese niciodată mai încurcată decât acum, când încerca să-și disimuleze sentimentele. Trebuia să râdă, când îi venea mai mult să plângă. Tatăl ei o îndurerase, în modul cel mai crud, cu cele ce spusese despre indiferența domnului Darcy; și nu putu decât să se mire de această lipsă de pătrundere din partea lui, sau să se teamă ca, poate, în loc ca dânsul să fi observat prea *puțin*, să nu-și fi închipuit ea prea *mult*.

Capitolul LVIII

În loc să primească vreo scrisoare de scuze de la prietenul lui, așa cum se cam așteptase Elizabeth, Bingley, dimpotrivă, veni la Longbourn însoțit de Darcy, nu multe zile după vizita Lady-ei Catherine. Domnii sosiră devreme și, înainte ca doamna Bennet să aibă timp să-i spună domnului Darcy ca o văzuseră pe mătușa lui, lucru de care fiica ei se îngrozea,

Bingley, dorind să rămână singur cu Jane, propuse să iasă cu toții la plimbare. Toată lumea a fost de acord. Doamna Bennet nu obișnuia să meargă pe jos, Mary nu putea niciodată să-și facă timp, dar ceilalți cinci porniră

împreună. Totuși Bingley și Jane îi lăsară pe toți să le-o ia înainte. Ei rămaseră în urmă în timp ce Elizabeth, Kitty și Darcy trebuiră să se amuze între ei. Nu s-a vorbit însă decât foarte puțin: Kitty era prea speriată de el pentru a vorbi; Elizabeth lua în secret o hotărâre disperată și poate ca și dânsul făcea același lucru.

Porniră înspre Lucas Lodge, deoarece Kitty dorea să-i facă o vizită Mariei; și, cum Elizabeth nu credea ca este oportun să meargă cu toții, când Kitty îi părăsi, ea continua cu îndrăzneala să meargă mai departe, numai cu el. Acum venise momentul să-și pună în aplicare hotărârea; și, profitând de curajul pe care-l simțea în clipa aceea, spuse imediat:

— Domnule Darcy, sunt o făptură foarte egoistă și, de dragul de a-mi liniști propriile mele simțăminte, nu țin seama cât de mult le-aș putea răni pe ale dumneavoastră. Nu mă pot opri să nu va mulțumesc pentru bunătatea fără precedent pe care ați avut-o pentru biata mea soră. Chiar din clipa când am aflat acest lucru, am dorit din tot sufletul să va mărturisesc toată recunoștința de care sunt însuflețită. Dacă și restul familiei mele ar cunoaște adevărul, n-aș fi nevoită să va exprim numai gratitudinea mea.

— Regret, spuse Darcy pe un ton surprins și emoționat, regret nespus de mult ca ați fost încunoștințata despre un lucru care — văzut într-o lumină greșită — v-a putut stânjeni. Nu am crezut ca se poate avea atât de puțină încredere în doamna Gardiner.

— Nu trebuie s-o acuzați pe mătușa mea. O vorbă necugetata a Lydiei m-a făcut, întâi, să aflu ca ați fost amestecat în această chestiune; și, desigur, n-am putut avea liniște până ce n-am cunoscut amănuntele. Dați-mi voie să va mulțumesc din nou, în numele întregii mele familii, pentru generoasă înțelegere care v-a făcut să va dați atâta osteneală și să îndurați atâtea umilințe pentru a da de urma lor.

— Dacă *doriți* să-mi mulțumiți, replică Darcy, s-o faceți numai în numele dumneavoastră. Nu voi încerca să neg ca, la celelalte motive care m-au îndemnat, s-a adăugat dorința de a va ști fericită. Dar *familia* dumneavoastră nu-mi datorează nimic. Oricât de mult o respect, cred ca m-am gândit numai la *dumneavoastră*.

Elizabeth era prea stânjenită pentru a spune ceva. După o scurtă pauză, tovarășul ei de plimbare adăugă: Sunteți prea generoasă pentru a glumi cu mine. Dacă sentimentele dumneavoastră sunt încă ceea ce erau în aprilie trecut, spuneti-mi-o imediat. Dragostea și dorințele *mele* sunt neschimbate; dar, un cuvânt din partea dumneavoastră mă va reduce la tăcere pe acest subiect, pentru totdeauna.

Elizabeth, simțind cât e de stânjenit și de neliniștit, se strădui să vorbească și îi dădu a înțelege imediat, deși nu prea curgător, ca sentimentele ei suferiseră o schimbare atât de substanțială, din perioadă la care se referea dânsul, încât o făceau să-i primească asigurările cu recunoștință și bucurie. Fericirea provocată de acest răspuns fu probabil ceva ce nu mai simțise el niciodată până atunci; și, cu acest prilej, se exprima cu tot atâta emoție și căldură ca orice om îndrăgostit nebunește. Dacă Elizabeth ar fi fost în stare să-i întâlnească privirea, ar fi putut vedea cât de bine îi ședea expresia de sinceră încântare ce se răspândise pe chipul lui; dar, cu toate ca nu putea privi, putea asculta; și Darcy îi vorbi despre sentimente care, demonstrându-i ce însemna ea pentru el, făceau ca dragostea lui să fie clipa de clipă mai prețioasă.

Continuau să meargă fără să știe încotro. Prea erau multe de gândit, multe de spus, multe de simțit pentru a mai putea fi atenți la altceva. Elizabeth afla curând ca înțelegerea lor de acum se datora eforturilor mătușii lui; aceasta *într-adevăr* îi făcuse o vizita când trecuse prin Londra și îi vorbise despre călătoria ei la Longbourn, despre motivul acestei călătorii și despre convorbirea avută cu Elizabeth, stăruind cu emfază asupra fiecărei expresii a tinerei fete ce dovedea, după concepția senioriei sale — în mod special — siguranță de sine și îndărătnicie, având convingerea ca o asemenea relatare trebuia s-o ajute să obțină de la nepotul ei promisiunea pe care ea refuzase să i-o dea. Dar, din nefericire pentru senioria sa, efectul fusese exact contrar.

— M-a învățat să sper așa cum nu-mi îngăduisem să sper vreodată până acum, spuse Darcy. Va cunoșteam firea de ajuns pentru a fi convins ca, dacă ați fi fost absolut și irevocabil împotriva mea, i-ați fi spus-o mătușii mele deschis, cu franchețe.

Elizabeth îi răspunse îmbujorându-se și râzând:

— Da, îmi cunoașteți de ajuns francheța pentru a mă crede capabilă de *acest lucru*. După ce v-am jignit în față atât de groaznic, nu puteam avea scrupule să va jignesc și față de toate rudele dumneavoastră.

— Ce ați spus despre mine, care să nu fi meritat? Căci, deși acuzațiile dumneavoastră erau greșit întemeiate, pornind de la premise eronate, purtarea mea față de dumneavoastră, la vremea aceea, merită cea mai severă dojană. Era de neiertat. Nu mă pot gândi la ea fără oroare.

— Nu ne vom certa pentru partea cea mai mare de vină din seara aceea, spuse Elizabeth. La o cercetare atentă, comportarea nici unuia dintre noi nu a fost ireproșabila, dar de atunci, sper ca am câștigat ambii în politețe.

— Nu mă pot împăca atât de ușor cu mine însumi. Amintirea celor ce-am spus atunci, a purtării mele, a tonului, a expresiilor folosite în tot acel timp mi-a fost luni de zile și îmi este și acum nespus de dureroasă. Nu voi uita niciodată muștrarea dumneavoastră atât de oportună: „Dacă v-ați fi purtat ca un gentilom...”. Acestea au fost cuvintele dumneavoastră. Nu puteți ști, cu greu dacă va puteți închipui, cât m-au torturat; deși, trebuie s-o mărturisesc, a trecut un timp până ce am devenit destul de rezonabil pentru a recunoaște cât de întemeiate erau.

— Eram, desigur, foarte departe de a mă aștepta ca vorbele mele să facă o impresie atât de puternică. Nici un moment nu mi-am închipuit ca vor fi resimțite în felul acesta.

— Nu-mi vine greu s-o cred. Erați atunci convinsă ca sunt lipsit de orice fel de sentiment omenesc — sunt sigur ca așa credeți. Nu voi uita niciodată expresia pe care ați avut-o când mi-ați spus ca nu aș fi putut să mă adresez dumneavoastră în vreun mod care să va facă să mă acceptați.

— Oh, nu repetați ceea ce am spus atunci! Aceste amintiri nu-s deloc potrivite. Va asigur ca e mult de când mă simt rușinată până în adâncul inimii din cauza lor.

Darcy pomeni de scrisoarea lui.

— V-a făcut, întrebă el, v-a făcut conținutul ei să va schimbați *repede* părerea despre mine? După ce ați citit-o ați acordat vreo încredere celor cuprinse în ea?

Elizabeth îi explică efectul ce-l avusese asupra ei și cum îi dispăruseră, treptat, toate prejudecățile împotriva lui.

— Știam, spuse el, ca ceea ce-am scris trebuia să va mânghească, dar era necesar s-o fac. Sper ca ați distrus scrisoarea. Era o parte, în special începutul; m-aș îngrozi dacă l-ați putea citi din nou. Îmi amintesc unele expresii care ar putea, pe bună dreptate, să va facă să mă urâți.

— Scrisoarea va fi desigur arsă dacă credeți ca este absolut esențial pentru păstrarea stimei mele; dar, cu toate ca avem amândoi motive să credem ca părerile mele nu sunt total inalterabile, ele nu se schimbă, sper, atât de ușor cum vrea să insinueze teamă dumneavoastră.

— Când am scris scrisoarea aceea, replică Darcy, credeam ca sunt calm și cu sânge rece; dar de atunci m-am convins ca o scrisesem într-o stare de spirit de groaznică înverșunare.

— Scrisoarea a fost începută astfel, dar nu a fost terminată în același fel. Încheierea ei este caritatea însăși. Dar nu va mai gândiți la scrisoare. Sentimentele persoanei care a scris-o și ale aceleia care a primit-o sunt acum atât de profund diferite de ceea ce erau atunci, încât toate lucrurile neplăcute în legătură cu ea trebuie uitate.

Trebuie să învățați nițel din filozofia mea: „Gândește-te la trecut numai în măsura în care amintirea lui îți aduce bucurie”.

— Nu pot să accept nici o filozofie de acest fel. Amintirile *dumneavoastră* trebuie să fie atât de curate și fără reproș, încât mulțumirea ce izvorăște din ele nu ține de filozofie ci, ceea ce este mult mai bine, dintr-o totală ignorare a raului. Cu *mine* însă nu e așa. Vin pe nepoftite amintiri dureroase care nu pot, nu trebuie să fie respinse. Am fost toată viața un egoist — în practică, deși nu în principii. Când eram copil, am fost învățat ce este *drept*, dar n-am fost învățat să-mi îndrept caracterul. Mi-au fost recomandate principii bune, dar am fost lăsat să le aplic într-un spirit plin de mândrie și înfumurare. Din nenorocire, fiu unic (ani îndelungați *unicul copil*), am fost răsfățat de părinții mei care, deși buni (tatăl meu în special, chintesența de bunăvoință și amabilitate), au îngăduit, au încurajat, aproape ca m-au învățat să fiu egoist și dominator, să nu-mi pese de nimeni în afară de cercul meu familial, să am o părere mediocră despre tot restul lumii, să *doresc*, cel puțin, să am o părere mediocră despre inteligența și valoarea celorlalți, în comparație cu inteligența și valoarea mea. Așa am fost de la opt la douăzeci și opt de ani; și așa aș fi putut să fiu încă, dacă nu ați fi fost dumneavoastră, prea scumpa și fermecătoare Elizabeth! Cât de mult va datorez! Mi-ați dat o lecție, la început într-adevăr dură, dar cât de folositoare! Prin dumneavoastră am învățat să fiu modest. Am venit în fața dumneavoastră absolut convins ca voi fi acceptat. Mi-ați arătat cât de neîndestulătoare erau toate pretențiile mele de a mulțumi o femeie demnă de a fi mulțumită.

— Erați deci convins ca va voi accepta?

— Într-adevăr, eram. Ce veți crede despre vanitatea mea? Am crezut ca doriți, ca așteptați omagiile mele.

— Comportarea mea trebuie să fi fost de vină, dar nu în mod intenționat, va asigur. N-am avut niciodată intenția de a va decepționa, dar starea mea de spirit mă poate face adesea să cad în greșală. Cât trebuie să mă fi urât după *seara aceea!*

— Să va urăsc! Am fost mânios probabil, în primul moment; dar imediat mânia a început să ia o altă direcție.

— Aproape ca mă tem să va întreb ce ați crezut despre mine când ne-am

întâlnit la Pemberley. M-ați dezaprobat pentru ca venisem acolo?

— Nu, cu adevărat nu; n-am fost decât surprins.

— Surpriză dumneavoastră nu o putea întrece pe a mea, când am văzut ca îmi dădeai atenție. Conștiința îmi spunea ca nu merităm să fiți prea politicos cu mine și mărturisesc ca nu m-am așteptat să primesc *mai mult* decât mi se cuvenea.

— Scopul meu, *atunci*, răspunse Darcy, a fost să va arăt, prin orice amabilitate ce-mi stătea în putere, ca nu eram atât de mic la suflet încât să fiu supărat pentru trecut; și speram să obțin iertarea dumneavoastră, să diminuez reaua impresie pe care v-o lăsasem, dovedindu-vă ca muștrările dumneavoastră au avut efect. Cât de curând se vor fi ivit și alte dorințe, cu greu aș putea-o spune dar, presupun, cam la o jumătate de oră după ce v-am revăzut.

I-a vorbit apoi despre încântarea Georgiane, după ce se cunoscuseră, și despre dezamăgirea ei din cauza întreruperii bruște a relațiilor lor; ajungându-se astfel cu discuția în mod firesc la cauza întreruperii. Elizabeth afla atunci ca mai înainte de a fi părăsit hanul el se și hotărâse să plece din Derbyshire, imediat după ea, ca s-o caute pe Lydia, și ca dacă fusese grav și îngândurat asta se datora doar preocupărilor legate, inevitabil, de un asemenea scop.

Elizabeth își exprimă din nou recunoștință, dar era un subiect prea dureros pentru amândoi ca să mai stăruie asupra lui.

După ce merseră la voia întâmplării vreo câteva mile, prea ocupați pentru a-și da seama de acest lucru, uitându-se la ceas descoperiră, în sfârșit, ca era timpul să se întoarcă acasă.

— Ce-or fi devenit domnul Bingley și Jane? Fu exclamația care aduse în discuție cazul *lor*. Darcy era încântat de logodnă lor; prietenul lui i-o adusese la cunoștința din primul moment.

— Trebuie să va întreb dacă v-a surprins, spuse Elizabeth.

— Nicidecum. Când am plecat, simțisem ca era pe cale de a se întâmpla curând.

— Acesta e un fel de a spune ca primise învoirea dumneavoastră. Am ghicit acest lucru. Și, deși el avu o exclamație de protest la auzul cuvântului folosit, ea era sigură ca probabil așa se petrecuse.

— În seara de dinaintea plecării mele la Londra, spuse el, i-am făcut o mărturisire pe care cred ca ar fi trebuit să i-o fi făcut cu mult înainte. I-am povestit despre toate cele întâmplare, care au făcut ca amestecul meu în treburile lui personale să fie o impertinență și o absurditate. A fost uluit. Nu avusese niciodată nici cea mai slabă bănuială. I-am mai spus, în plus, ca eram convins ca mă înșelasem presupunând, așa cum făcusem, ca sora dumneavoastră nu simțea nimic pentru el; și cum am putut ușor să-mi dau seama ca dragostea lui pentru ea era neschimbată, nu am avut nici o îndoială ca vor fi fericiți împreună.

Elizabeth nu-și putu stăpâni un surâs constatând ușurința cu care își

dirijă prietenul.

— I-ați vorbit din propria dumneavoastră convingere când i-ați spus ca sora mea îl iubește, îl întrebă ea, sau numai după cele ce v-am relatat eu primăvara trecută?

— Din propria mea convingere. Am urmărit-o de aproape în timpul celor două vizite pe care le-am făcut acum în urmă aici și m-am convins de dragostea ei.

— Și certitudinea dumneavoastră l-a convins imediat și pe el?

— Da. Bingley este, fără nici o afectare, modest. Neîncrederea în sine l-a împiedicat să se bazeze pe propriul sau discernământ într-un caz atât de serios, iar încrederea în judecata mea a făcut totul mai ușor. M-am simțit obligat să-i mărturisesc un lucru care, pentru un timp, și nu fără dreptate, l-a vexat. Nu mi-am putut îngădui să-i ascund ca sora dumneavoastră fusese iarna trecută, timp de trei luni, la oraș, ca am știut asta și nu i-am spus-o intenționat. S-a infuriat, dar furia lui, sunt convins, nu a durat mai mult decât până în clipa când i-au pierit îndoielile în privința sentimentelor surorii dumneavoastră. Acum m-a iertat din toată inima.

Tare ar mai fi dorit Elizabeth să remarce ca domnul Bingley era un prieten dintre cei mai încântători — atât de ușor de condus, încât n-avea pereche; dar se înfrâna. Își aminti ca el mai trebuia încă să învețe să se lase ironizat, dar era cam prea devreme pentru a se face începutul.

Comentând anticipat fericirea lui Bingley care, desigur, nu putea fi depășită decât de propria lui fericire, Darcy continua conversația până ce au ajuns acasă. În hol s-au despărțit.

Capitolul LIX

— Dragă Lizzy, pe unde te-ai plimbat? O întrebă Jane pe Elizabeth în clipa când aceasta intră în cameră; toți ceilalți îi puseră aceeași întrebare, când se așezară la masă. Ea răspunse numai ca rătăciseră prin împrejurimi până ce nu-și mai dăduse nici ea seama unde se afla. Când vorbi se înroși; dar nici asta, nici altceva nu trezi vreo bănuială în privința adevărului.

Seara trecu în liniște, fără nimic deosebit. Logodnicii recunoscuți vorbeau și râdeau; cei neștiuți încă tăceau. Darcy nu era omul la care fericirea sa se reverse în veselie; iar Elizabeth, tulburată și confuză, mai curând știa decât simțea cât este de fericită, căci, în afară de stânjeneală de moment, mai avea de făcut față și altor greutăți. Se întrebă ce vor simți cei din familie când situația ei va fi cunoscută. Era conștientă ca, în afară de Jane, nimeni nu-l simpatiza și se temea chiar ca la ceilalți era Vorba de o *antipatie* pe care toată averea și importanța lui nu o vor putea șterge. Noaptea își deschise inima către Jane. Deși suspiciunea nu intra cât de cât în firea domnișoarei Bennet, ea nu putu în ruptul capului crede cele ce auzea.

— Glumești, Lizzy. Este eu neputință! Logodită cu domnul Darcy! Nu, nu, n-ai să mă poți păcăli; știu ca este imposibil.

— Ce început nenorocit, într-adevăr! Singurul meu sprijin erai tu și sunt sigură ca dacă tu nu mă crezi, nimeni altul nu mă va crede. Totuși, sunt cum nu se poate mai serioasă. Nu spun decât adevărul. Mă iubește încă, și suntem logodiți.

Jane o privi cu îndoială.

— Oh! Lizzy, nu e cu putință. Știu cât de nesuferit îți e.

— Nu știi absolut nimic. *Acestea* toate trebuie uitate. Poate ca nu l-am iubit totdeauna ca acum; dar în cazuri de felul acesta, o memorie bună este de neiertat. E pentru ultima oară ca mi-o amintesc eu însămi.

Domnișoara Bennet tot nu-și revenise din uimire. Elizabeth o asigura din nou, mai stăruitor, de adevărul celor spuse.

— Cerule mare! Se poate să fie așa, cu adevărat? Totuși acum trebuie să te cred, strigă

Jane. Scumpa, scumpa Lizzy, aș vrea, vreau să te felicit; clar ești sigură — iartă-mi întrebarea — ești absolut sigură ca ai să poți fi fericită cu el?

— Nu încape nici o îndoială. Este lucru gata stabilit între noi ca vom fi perechea cea mai fericită din lume. Dar ești bucuroasă, Jane? O să-ți placă să ai un astfel de cumnat?

— Foarte, foarte mult. Nimic nu ne-ar putea încânta mai mult atât pe Bingley cât și pe mine. Dar ne-am gândit la asta, am vorbit despre asta ca despre o imposibilitate. Și îl iubești cu adevărat destul de mult? Oh! Lizzy, fă orice mai curând decât să te măriți fără să iubești. Ești absolut sigură ca simți ceea ce ar trebui să simți?

— Oh! Da! Când am să-ți povestesc totul ai să gândești chiar ca simt *mai mult* decât trebuie.

— Ce vrei să spui?

— Ei bine, trebuie să mărturisesc ca îl iubesc mai mult decât pe Bingley. Mă tem ca ai să te superi.

— Surioara mea dragă, fii serioasă acum. Vreau să vorbim foarte serios. Spune-mi tot ce trebuie să știu, fără întârziere. Vreau să-mi spui de când îl iubești.

— M-am îndrăgostit atât de treptat, încât aproape ca nu știu când a început; dar cred ca ar trebui să iau ca data clipa în care am văzut pentru prima oară frumosul parc de la Pemberley.

O nouă rugămintă de a fi serioasă produse totuși efectul dorit și, declarându-i solemn ca îl iubea, reuși repede s-o mulțumească pe Jane. Când se convinge de acest lucru, domnișoara Bennet nu mai avut nimic de dorit.

— Acum sunt chiar fericită, spuse ea, căci vei fi tot atât de fericită ca și mine.

Întotdeauna l-am apreciat. Dacă nu ar fi pentru altceva decât pentru dragostea ce-ți poartă și trebuia să-l prețuiesc; dar acum, ca prieten al lui Bingley și soț al tău, numai Bingley și tu îmi puteți fi mai dragi decât el. Dar, Lizzy, ai fost foarte șireată, foarte rezervată cu mine. Cât de puțin mi-ai spus din tot ce s-a întâmplat la Pemberley și Lambton! Datorz tot ce știu în privința asta altuia și nu ție.

Elizabeth îi dădu motivele pentru care păstrase secretul. Nu dorise să aducă vorba despre Bingley, iar starea neclară a propriilor ei sentimente o făcuse să evite, tot atât de mult, și numele prietenului lui; acum însă nu mai voia să ascundă rolul jucat de el în castoria Lydiei. Îi împărtăși totul și petrecură jumătate din noaptea aceea discutând.

— Doamne Dumnezeule, exclamă doamna Bennet de la fereastră la care ședea, a doua zi de dimineață, pe cinstea mea dacă nesuferitul acela de Darcy nu vine din nou cu scumpul nostru Bingley! Ce-o fi vrând de ne tot plictisește

venind mereu pe capul nostru? N-am idee, dar ar putea să se ducă să vâneze, sau să facă una sau alta și să nu ne mai deranjeze cu prezența lui. Ce să facem cu el? Lizzy, trebuie să-l iei din nou la plimbare ca să nu mai stea în calea lui Bingley.

Elizabeth se stăpâni cu greu să nu râdă la auzul unei propuneri atât de îmbietoare, totuși se simțea cu adevărat jignită de epitetul pe care mama ei îl aruncă mereu lui Darcy.

Cum intrară, Bingley o privi atât de expresiv și-i strânse mâna cu atâta căldură, încât nu mai rămânea nici o îndoială ca era bine informat; apoi spuse cu glas tare:

— Doamna Bennet, nu mai aveți și alte poteci primprejur, pe unde Lizzy să se poată rătăci astăzi, din nou?

— Sfătuiesc pe domnul Darcy și pe Lizzy și pe Kitty, spuse doamna Bennet, să facă astăzi o plimbare înspre Oakham Mount. Este o plimbare lungă și plăcută și domnul Darcy n-a văzut încă priveliștea aceea.

— Este foarte potrivit pentru ceilalți, replică Bingley, dar sunt sigur ca ar fi prea obositor pentru Kitty; nu-i așa, Kitty?

Kitty recunoscă ca ar prefera să rămână acasă. Darcy manifestă o mare curiozitate să vadă priveliștea de la Oakham Mount și Elizabeth consimți în tăcere. Pe când urca să se îmbrace, doamna Bennet o urmă, spunându-i:

— Îmi pare foarte rău, Lizzy, ca trebuie să rămâi singură de tot cu omul asta atât de nesuferit; sper însă ca n-ai să te superi. E numai de dragul Janei, înțelegi; și nu e nevoie să vorbești cu el decât din când în când, așa ca nu te amări.

În timpul plimbării, hotărâră ca în cursul serii să se ceară consimțământul domnului Bennet; Elizabeth își luă sarcina să-i vorbească mamei sale. Nu putea preciza cum va lua doamna Bennet lucrurile, întrebându-se uneori dacă întreaga lui avere și grandoare vor fi de ajuns pentru a învinge oroarea pe care i-o inspira acest om; dar, fie ca va fi extrem de potrivnică acestei căsătorii, fie ca va fi extrem de încântată, un lucru era sigur: atitudinea ei va fi la fel de nepotrivită, dovedind o totală lipsă de judecată; și Elizabeth n-ar fi suportat ca domnul Darcy să audă nici prima explozie a bucuriei, nici prima explozie a dezaprobării sale.

Seara, imediat ce domnul Bennet se retrase în bibliotecă, ea-i văzu pe domnul Darcy ridicându-se și urmându-l, ceea ce o tulbura nespus. Nu se temea de o împotrivire din partea tatălui ei, dar știa ca dânsul se va simți nefericit; și ca lucrul acesta să se întâmple din cauza ei — ca ea, fiica lui preferată, să-l mânghească cu bună-știință, să-l copleșească de temeri și păreri de rău cu hotărârile ei — era pentru Elizabeth un gând dureros, și așteptă nenorocita până când domnul Darcy reapăru; atunci, privindu-l, surâsul lui îi aduse puțină liniște.

După câteva minute el se apropie de masă la care dansa ședea cu Kitty și, prefăcându-se că-i admira lucrul, îi șopti:

— Duceți-vă la tatăl dumneavoastră; va aștepta în bibliotecă. Elizabeth plecă în aceeași clipă.

Tatăl ei se plimba prin cameră, având un aer grav și neliniștit.

— Lizzy, exclamă el, ce faci? Ți-ai ieșit din minți de-l accepți pe omul asta? Nu l-ai urât tu, întotdeauna?

Cât de mult dorea ea în momentul acela ca părerile ei din trecut să fi

fost mai cumpănite, expresiile ei mai moderate! Ar fi scutit-o de explicații și mărturisiri care erau atât de penibil de dat; acum însă erau necesare și îi asigură, destul de încurcată, de atașamentul ei pentru domnul Darcy.

— Ceea ce înseamnă, cu alte cuvinte, ca ești hotărâtă să-l iei. Este bogat, ce să zic, și-ai să poți avea mai multe toalete elegante și mai multe trăsuri frumoase decât va avea Jane. Te vor face ele însă fericită?

— Mai ai și alte obiecții, întrebă Elizabeth, în afară de convingerea că-mi este indiferent?

— Nici una. Știm cu toții ca este un om mândru, dezagreabil; dar asta nu ar fi nimic, dacă într-adevăr ai ține la ei.

— Țin, țin la el, replică Elizabeth, cu lacrimi în ochi. Îi iubesc. Într-adevăr, n-are mândrii nejustificate. Este de o perfectă gentilețe. Nu-l cunoști cu adevărat; așa ca, te rog, nu mă mai mâhni vorbind despre el în astfel de termeni.

— Lizzy, spuse domnul Bennet, i-am dat consimțământul meu. Este într-adevăr omul căruia n-aș îndrăzni niciodată să-i refuz ceva din ceea ce mi-ar face cinstea să-mi ceară. Acum îți dau *ție* consimțământul, dacă ești hotărâtă să-l iei de soț. Dar lasă-mă să te sfătuiesc să te gândești mai bine. Lizzy, îți cunosc firea și știu ca nu te-ai putea simți nici fericită și nici demnă dacă nu ți-ai respecta cu adevărat soțul, dacă nu l-ai privi ca fiindu-ți superior. Vioiciunea minții tale te-ar pune într-un foarte mare pericol, în cazul unei căsătorii nepotrivite. Cu greu ai putea evita rușinea și suferință. Copila mea, nu-mi provoca mâhnirea de a vedea ca îți este cu neputință să-ți respecti tovarășul de viață. Nu-ți dai seama ce faci.

Elizabeth, încă și mai emoționată, îi răspunse solemnă și gravă; și în cele din urmă, asigurându-l de repetate ori ca domnul Darcy era cu adevărat alesul ei, explicându-i schimbarea treptată prin care-i trecuse stimă față de dânsul, mărturisindu-i totală convingere ca dragostea lui nu era lucru de o zi, ci ca rezistase la încercarea pe care o reprezentau multe luni de nesiguranță, și enumerându-i cu energie toate bunele lui însușiri, învinse incredulitatea tatălui și-l făcu să se împace cu gândul acestei căsătorii.

— Bine, draga mea, spuse el când Elizabeth înceta să vorbească. Nu mai am nimic de zis. Dacă așa stau lucrurile, te merită. Nu m-aș fi putut despărți de tine, Lizzy a mea, pentru cineva mai puțin valoros.

Pentru a completa frumoasă prezentare pe care i-o făcuse, dânsa îi povesti tot ceea ce domnul Darcy întreprinsese, din proprie inițiativă, pentru Lydia. Domnul Bennet o ascultă uluit.

— Asta este seara minunilor, într-adevăr. Prin urmare Darcy a făcut totul — a aranjat căsătoria, a dat banii, a plătit datoriile individului și a obținut numirea pentru el! Cu atât mai bine. Asta mă scutește de un ocean de griji și de economii. Dacă unchiul ar fi fost cel care a făcut-o, trebuia să-i restitui și *i-aș* fi restituit totul; dar acești tineri îndrăgostiți la nebunie fac numai după capul lor. Măine mă voi oferi să-i dau înapoi totul; el va tună și fulgeră despre dragostea lui pentru tine și astfel vom pune capăt acestei chestiuni.

Dânsul își aminti apoi de stânjeneala ei, cu câteva zile mai înainte, când îi citise scrisoarea domnului Collins; și după ce o luă nițel în răs, îi îngădui în sfârșit să plece, spunându-i în timp ce părăsea camera:

— Dacă mai vin ceva tineri pentru Mary sau Kitty, dă-le drumul la mine, fiindcă mă simt foarte în formă.

Elizabeth-ei i se luase o piatră de pe inimă; și după o jumătate de oră de gândire liniștită în camera ei, fu în stare să apară în fața celorlalți, destul de stăpâna pe ea. Totul era prea proaspăt ca să poată fi veselă, dar seara se scurse calm; nu mai era nimic serios de care să se teamă și, cu timpul, va veni și balsamul tihnei și al obișnuinței.

Seara, când mama ei urcă în budoar, să se dezbrace, Elizabeth o urmă și îi făcu importanta comunicare. Efectul a fost extraordinar; căci auzind vestea, doamna Bennet rămase nemișcată și incapabilă să scoată o vorbă. Numai după multe, multe minute putu ea pricepe ceea ce auzise deși, în general, nu întârzia să dea crezare la tot ce era spre profitul fiicelor sale, sau cuiva care ar fi apărut în chip de logodnic pentru vreuna dintre ele. Până la urma începu să-și revină, să se foiască pe scaun, să se ridice, să se așeze din nou, să se mire și să se binecuvânteze.

— Doamne Dumnezeule! Doamne miluiește-mă! Imaginați-vă! Vai de mine Domnul Darcy! Cine ar fi crezut? Și e chiar adevărat? Lizzy, dulceața mea, ce bogată și ce doamna mare ai să fii! Ce bani de buzunar, ce bijuterii, ce trăsuri o să mai ai! Jane nu e nimic în comparație cu toate astea — absolut nimic. Sunt atât de mulțumită — de fericită. Ce om fermecător! Atât de chipeș, de înalt! Oh! Scumpa mea Lizzy! Te rog, scuză-mă că-mi displăcea atât de tare mai înainte. Sper ca mi-o va trece cu vederea. Scumpa, scumpa Lizzy! O casă la oraș! Tot ce e mai minunat! Trei fete măritate! Zece mii pe an! Oh, Doamne! Ce-o să se întâmple cu mine? Am să înnebunesc.

Acestea toate erau o dovadă suficientă ca în privința consimțământului ei nu încăpea îndoială; și Elizabeth, bucurându-se ca asemenea efuziuni fuseseră numai pentru urechile ei, ieși repede. Dar nici nu se afla de trei minute în camera ei, ca maică-sa veni după ea.

— Scumpa mea copilă, nu mă mai pot gândi la altceva. Zece mii pe an și foarte probabil și mai mult. E cât un lord! Și o autorizație specială — trebuie, ai să te măriți cu o autorizație specială. Dar, scumpa mea iubită, spune-mi ce mâncare îi place domnului Darcy cel mai mult, ca să i-o pot servi mâine.

Aceasta era o proastă prevestire despre atitudinea pe care o va putea avea mama ei față de domnul Darcy; și Elizabeth își dădu seama ca, deși era sigură de toată dragostea lui și nu avea nici o grijă în privința consimțământului părinților, îi mai rămânea încă ceva de dorit. Dar ziua următoare trecu mai bine decât se așteptase; căci doamna Bennet avea, din fericire, atât venerație pentru viitorul ei ginere, încât nu cuteza să-i vorbească decât dacă putea să aibă vreo atenție față de el, sau să-și arate respectul pentru părerea lui.

Elizabeth avu plăcerea de a-și vedea tatăl străduindu-se să se apropie de logodnicul ei; și domnul Bennet o asigură curând ca Darcy creștea în stima lui cu fiecare ceas.

— Am o mare admirație pentru cei trei gineri ai mei, spuse el. Wickham, poate, este favoritul meu; dar cred că-mi va plăcea soțul tău tot cât și al Janei.

Capitolul LX

Elizabeth, căreia îi revenise repede bună dispoziție, dorea ca domnul Darcy să-i spună motivele pentru care se îndrăgostise de ea.

— Cum ați început? Îl întrebă. Pot să înțeleg ca, începutul odată făcut, ați mers ca fermecat înainte; dar ce v-a putut stârni, la început?

— Nu pot să stabilesc oră, sau locul, sau privirea, sau cuvintele care au pus temelia. Este prea mult de atunci. Eram în miezul lucrului înainte de a ști ca mă pornisem.

— La început ați fost ostil frumuseții mele; cât despre maniere, purtarea mea față de *dumneavoastră* a fost întotdeauna la marginea nepoliteții și nu v-am vorbit niciodată fără să nu doresc mai degrabă să va rănesc. Fiți sincer acum; m-ați plăcut pentru impertinenta mea.

— Pentru vioiciunea minții dumneavoastră.

— Ați putea foarte bine să-i spuneți de-a dreptul impertinentă; a fost doar un pic mai puțin decât atât. În realitate erați sătul de politețe, deferenta, de atenții inoportune. Erați dezgustat de femeile care vorbeau și priveau și cugetau mereu numai pentru a fi aprobate de *dumneavoastră*. V-am stârnit și interesat pentru ca eram atât de deosebită de *ele*. Dacă nu ați fi fost într-adevăr bun, m-ați fi urât din cauza aceasta; dar, în ciuda osteneții ce va dădeați ca să nu se vadă, sentimentele dumneavoastră au fost totdeauna nobile și drepte, și în adâncul inimii îi disprețuiați total pe aceia care, cu atâta asiduitate, va adulau. Iată! V-am scutit de oboseală de a-mi spune motivele; și, într-adevăr, dacă ținem seama de toate, încep să cred ca este perfect logic. La drept vorbind, nu știați nimic bun despre mine, dar nimeni nu se gândește la asta când se îndrăgostește.

— N-a fost nimic bun în purtarea dumneavoastră afectuoasă față de Jane, când era bolnavă la Netherfield?

— Draga de Jane! Cine ar fi putut să nu facă ceea ce am făcut eu pentru ea? Dar, în orice caz, faceți o virtute din asta. Bunele mele însușiri sunt sub protecția dumneavoastră și trebuie să le exagerați cât mai mult cu putință; mie, în schimb, îmi revine sarcina să găsesc prilejuri pentru a va necăji și a mă certa cu dumneavoastră cât mai des posibil; și voi începe imediat întrebându-vă ce v-a făcut atât de îndărătnic în a merge drept la țintă, în ultimul timp. Ce v-a făcut atât de timid față de mine când ne-ați făcut prima vizită și apoi când ați luat masa aici? De ce ați avut aerul, mai ales când ați venit să ne faceți vizită, ca nici nu va pasă de mine?

— Pentru ca erați gravă și tăcută și nu m-ați încurajat deloc.

— Dar mă simțeam stânjenită.

— Și eu la fel.

— Mi-ați fi putut vorbi mai mult, când ați venit la masă.

— Un om care ar fi simțit mai puțin ar fi putut.

— Ce nenorocire ca aveți un răspuns înțelept de dat și ca eu sunt atât de înțeleaptă încât să-l accept! Mă întreb cât ar mai fi mers așa dacă am fi lăsat totul pe seama dumneavoastră. Mă întreb *când ați fi vorbit*, dacă nu v-aș fi întrebat eu. Hotărârea mea de a va mulțumi pentru bunătatea pe care ați avut-o față de Lydia a avut desigur mare efect — *prea mare*, mă tem; căci ce se întâmplă cu morală, dacă fericirea noastră izvorăște din călcarea unei promisiuni? Fiindcă nu eram încuviințata să ating acest subiect. Asta nu se face niciodată.

— Nu trebuie să fiți mâhnită. Morala este perfect satisfăcută. Încercările de nejustificat făcute de Lady Catherine pentru a ne despărți au fost factorii care mi-au înlăturat toate îndoielile. Nu datorez fericirea mea de azi nerăbdării

dumneavoastră de a va exprima recunoștința. Nu aveam de gând să aștept să faceți primul pas. Ceea ce-mi spusese mătușa mea îmi dăduse speranțe și eram hotărât să aflu îndată totul.

— Lady Catherine a fost de un infinit folos; ceea ce ar trebui s-o fericească, deoarece adoră să fie de folos. Dar spuneți-mi de ce ați venit la Netherfield? Numai ca să călăriți până la Longbourn și să va simțiți stânjenit? Ori aveți intenții mai serioase?

— Scopul meu real era să *va* văd și să încerc să-mi dau seama dacă mai era vreo speranță să va fac cândva să mă iubiți. Scopul mărturisit sau ceea ce-mi mărturiseam mie însumi era să constat dacă sora dumneavoastră mai ținea încă la Bingley și, în caz afirmativ, să-i fac prietenului meu destăinuirea pe care i-am și făcut-o.

— Veți avea vreodată curajul s-o încunoștințați pe Lady Catherine de ceea ce o așteaptă?

— Se pare ca ceea ce-mi lipsește este timpul, mai curând decât curajul, Elizabeth. Dar lucrul acesta trebuie înfăptuit; și dacă-mi dai o foaie de hârtie, va fi executat pe loc.

— Și, dacă n-aș avea și eu de scris o scrisoare, aș putea sta lângă dumneata pentru a-ți admira rândurile drepte, precum a făcut-o cândva o altă domnișoară. Dar am și eu o mătușă pe care am cam neglijat-o.

Elizabeth nu răspunsese încă la lunga scrisoare a doamnei Gardiner, fiindu-i neplăcut să-i dezvăluie în ce măsură supraestimase dânsa intimitatea dintre domnul Darcy și ea; acum însă, având de comunicat ceva ce știa că-i va bucura nespus, se simțea aproape rușinată, dându-și seama ca unchiul și mătușa ei pierduseră deja trei zile de fericire, și le scrise imediat precum urmează:

Ți-aș fi mulțumit mai de mult, scumpa mătușă, așa cum ar fi trebuit să fac, pentru lungă, amabilă și satisfăcătoarea înșiruire a amănuntelor; dar, ca să spun adevărul, am fost prea supărată pentru a scrie. Presupuneai mai mult decât era în realitate. *Acum* însă, presupune cât dorești; da frâu liber fanteziei, lasă-ți închipuirea să zboare cum îi va permite această temă și, afară de cazul ca mă crezi deja măritată, nu poți greși cu mult. Trebuie să-mi scrii din nou, foarte curând, și să-l lauzi cu mult mai mult decât în ultima scrisoare. Îți mulțumesc iar și din suflet ca nu ne-am dus la Lacuri. Cum de-am putut să fim atât de proastă, încât s-o fi dorit? Ideea dumitale cu poneii este încântătoare. Vom înconjura parcul, în fiecare zi. Sunt ființă cea mai fericită din lume.

Poate ca au mai spus-o și alții înaintea mea, dar nimeni cu atâta temei! Sunt mai fericită chiar decât Jane; ea surâde numai; eu râd. Domnul Darcy va trimite toată dragostea ce-i mai rămâne disponibilă de la mine. Trebuie să veniți cu toții la Pemberley, de Crăciun.

A dumitale etc. Etc.

Scrisoarea domnului Darcy pentru Lady Catherine avea un stil diferit, dar și mai diferită încă decât aceste două scrisori a fost aceea trimisă de domnul Bennet domnului Collins, ca răspuns la ultima lui misiva.

Scumpe domn,

Trebuie să va deranjez încă o dată pentru felicitări. Elizabeth va fi în

curând soția domnului Darcy. Consolați-o pe Lady Catherine cum veți putea mai bine. Dar dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș rămâne de partea nepotului. Are mai mult de oferit.

Al dumneavoastră sincer etc. Etc.

Felicitările trimise de domnișoara Bingley fratelui sau pentru apropiata lui căsătorie au fost cât se poate de afectuoase și de nesincere. Cu acest prilej dânsa i-a scris chiar și Janei, pentru a-și exprima încântarea și pentru a-i reînnoi toate mărturisirile de afecțiune de mai înainte. Jane nu s-a lăsat înșelată, dar a fost impresionată; și, deși nu avea nici cea mai mică încredere în ea, nu s-a putut împiedica să nu-i trimită un răspuns mult mai amabil decât știa ca merită.

Bucuria domnișoarei Darcy, când primi o veste similară, a fost tot atât de sinceră ca și a fratelui sau, când o trimise. Patru pagini de hârtie au fost neîndestulătoare pentru a-i cuprinde toată bucuria, ca și dorința expresă de a fi iubită de cumnata ei.

Înainte să sosească vreun răspuns de la domnul Collins sau felicitări pentru Elizabeth din partea soției acestuia, familia de la Longbourn afla ca domnul și doamna Collins sosiseră la Lucas Lodge. Motivul acestei grabnice călătorii deveni curând cunoscut. Lady Catherine fusese atât de furioasă de conținutul scrisorii nepotului sau, încât Charlotte, sincer bucuroasă de această căsătorie, dorise să plece de acolo până ce furtuna va fi trecut. Venirea prietenei sale într-o astfel de clipă era pentru Elizabeth o adevărată plăcere, deși, în cursul întâlnirilor dintre ei, era silită să o considere scump plătită, văzându-l pe domnul Darcy expus la toată politețea ostentativă și solemnă a soțului Charlottei. El o suportă totuși cu un admirabil calm. Și îl ascultă cu un aer foarte decent chiar și pe Sir William Lucas, când acesta îl complimenta, spunându-i ca duce cu sine giuvaerul cel mai de preț din ținut și când își exprimă speranța ca se vor intimi adesea la palatul St. James. Dacă ridică din umeri, nu o făcea înainte ca Sir William să se fi îndepărtat.

Vulgaritatea doamnei Philips era o altă încercare și poate și mai mare pentru răbdarea lui și, deși doamna Philips, ca și sora ei, era prea plină de respect pentru a i se adresa lui Darcy cu familiaritatea pe care o încuraja voioșia lui Bingley, totuși, ori de câte ori *deschidea gura*, era fără excepție vulgară. Și, deși deferenta pe care o avea pentru el o făcea mai tăcută, nu era deloc cu puțință s-o facă mai distinsă. Elizabeth se străduia din răspuțeri să-l ocrotească de atențiile asidue ale tuturor, fiind mereu dornică să-l păstreze pentru ea și pentru acei membri ai familiei cu care putea sta de vorba fără să se simtă umilită; dacă simțămintele dezagreabile provocate de aceste împrejurări răpeau perioade de logodnă multe dintre bucuriile ei firești, Elizabeth își punea mari speranțe în viitor; și așteptă cu încântare vremea când vor fi părăsit societatea atât de puțin plăcută amândurora, pentru tot confortul și eleganta cercului lor familial de la Pemberley.

Capitolul LXI

Fericită a fost, pentru sentimentele sale materne, ziua în care doamna Bennet a scăpat de cele două fiice ale sale — cele mai merituoase. Nu e greu de

ghicit cu ce mândrie plină de încântare o vizită ea, mai apoi, pe doamna Bingley și vorbea despre doamna Darcy.

De dragul familiei sale, aș dori să pot spune ca împlinirea dorinței ei celei mai fierbinți — aceea de a-și vedea la casele lor trei dintre fiice — a avut un efect atât de fericit, încât a făcut din dânsa o femeie cu judecată, binevoitoare, bine informată pentru tot restul vieții sale; deși pentru soțul sau, care poate n-ar fi gustat o fericire conjugală de o formă atât de neobișnuită, era un noroc ca dânsa continua să fie, ocazional, nervoasă și, invariabil, proastă. Domnului Bennet îi lipsea extraordinar cea de a doua fiica; dragostea pentru ea îl gonia de acasă, mai des decât orice altceva. Adoră să se ducă la Pemberley, mai ales când era cel mai puțin așteptat.

Domnul Bingley și Jane rămaseră la Netherfield numai un an. O vecinătate atât de apropiată de mama și rudele lor de la Meryton nu era de dorit nici măcar pentru *firea lui* îngăduitoare sau pentru *inima ei* afectuoasă. Dorință atât de scumpă a surorilor lui a fost astfel satisfăcută; Bingley a cumpărat o proprietate într-un ținut vecin cu Derbyshire; iar Jane și Elizabeth, în completarea celorlalte izvoare de fericire, se aflau la treizeci de mile una de alta.

Kitty, spre realul ei profit, își petrecea majoritatea timpului cu cele două surori mai mari. Într-o societate atât de superioară celei pe care o cunoscuse în general, progresele ei erau apreciabile. Nu avea o fire atât de nestăpânită ca a Lydiei; și, scoasă de sub influența exemplului acesteia, ea deveni, datorită atenției și îndrumărilor potrivite, mai puțin iritabilă, mai puțin ignoranță și mai puțin insipidă. Era, desigur, ținută cu grijă departe de compania dăunătoare a Lydiei; și, deși doamna Wickham o poftea adesea să vină să stea cu dânsa, promițându-i baluri și tineri domni, tatăl ei nu consimțea niciodată s-o lase să se ducă.

Mary, singura dintre fete care rămăsese acasă, era inevitabil împiedicată să-și continue instruirea din cauză ca doamna Bennet nu suportă să stea singură. Mary era obligată să vină mai mult în contact cu lumea, dar putea încă, după fiecare vizită din timpul dimineții, să facă considerațiuni morale; și cum nu se mai simțea umilită de comparații între frumusețea surorilor sale și a ei, domnul Bennet bănuia ca se supunea schimbării cu destulă plăcere.

Cât despre Wickham și Lydia, caracterele lor nu suferiră schimbări radicale în urma căsătoriilor surorilor ei. El suporta filozofic convingerea ca Elizabeth cunoștea acum, desigur, tot ceea ce îi rămăsese mai înainte necunoscut din ingratitudinea și falsitatea lui și, în pofida acestui fapt, nu pierduse de tot speranța ca Darcy s-ar putea totuși lasa convins să-i asigure o situație. Scrisoarea de felicitări pe care Elizabeth o primise la nuntă, de la Lydia, o lămurise ca, dacă nu chiar el, cel puțin soția lui nutrea o astfel de speranță. Scrisoarea era scrisă cu acest scop:

Scumpa mea Lizzy,

Îți doresc numai bucurii. Dacă-l iubești pe domnul Darcy pe jumătate cât îl iubesc eu pe dragul meu Wickham, trebuie să fii foarte fericită. Este o mare mângâiere să te știm atât de bogată; și când nu vei avea altceva de făcut, sper ca ai să te gândești la noi. Sunt convinsă ca lui Wickham i-ar plăcea enorm o slujbă la palat; și nu cred ca am avea destui bani pentru a o scoate la capăt fără un oarecare ajutor. Orice post de aproximativ trei-patru sute pe an ar merge: totuși nu-i vorbi domnului Darcy despre asta dacă preferi să n-o faci.

A ta etc. Etc.

Cum s-a întâmplat ca Elizabeth să prefere să n-o facă, a încercat în răspunsul ei să pună capăt oricăror rugăminți și speranțe de acest fel. Le trimitea totuși adeseori ajutoarele pe care și le putea îngădui, făcând, ceea ce s-ar putea numi, economii în cheltuielile ei personale. Pentru dânsa fusese totdeauna evident ca un venit ca al lor, în mină a doi oameni cu dorințe atât de extravagante și fără grijă pentru viitor, trebuia să fie cu totul insuficient pentru a se întreține; și ori de câte ori schimbau garnizoană, Jane sau ea erau sigure ca vor fi solicitate să-i ajute cu ceva ca să-și achite datoriile. Felul lor de trăi, chiar și atunci când încheierea păcii i-a silit să se instaleze într-un cămin al lor, era extrem de nestabil. Se mutau din loc în loc în căutarea unei locuințe mai ieftine și cheltuiau tot timpul mai mult decât ar fi trebuit. Afecțiunea lui Wickham pentru Lydia scăzu repede până la indiferență; a ei dură nițel mai mult și, la ciuda tinereții și apucăturilor sale, își păstra toate pretențiile la importanța pe care i-o dăduse căsătoria.

Deși pe Wickham, Darcy nu-l putea primi la Pemberley, totuși, de dragul Elizabeth, l-a ajutat mai departe în carieră. Lydia venea din când în când acolo, când soțul ei era plecat să se amuze la Londra sau Bath; iar la familia Bingley rămâneau amândoi deseori atât de îndelung, încât îl exasperau și pe Bingley care, cu toată buna lui dispoziție, mergea atât de departe, încât spunea c-o să le sugereze să-și facă bagajele.

Domnișoara Bingley era profund jignită de căsătoria lui Darcy; dar cum credea ca e cuminte să-și păstreze dreptul de a-i vizita la Pemberley, trecu peste orice resentiment, fu cu Georgiana mai drăgăstoasă decât oricând și cu Darcy tot atât de atentă ca și până atunci; iar pe Elizabeth o răsplăti cu toate restantele ei de politețe.

Căminul Georgiane era acum la Pemberley; și dragostea dintre sora și cumnata era exact ceea ce nădăjduse Darcy. Ele s-au atașat una de altă exact așa cum speraseră.

Georgiana avea despre Elizabeth părerea cea mai bună cu putință; deși, la început, privea cu o mirare ce se apropia de panică felul ei deschis, vioi de a vorbi cu fratele sau. Pe el, care îi inspirase totdeauna un respect ce aproape depășea afecțiunea, îl vedea acum obiect de glumă, pe față. Mintea i se îmbogățea de cunoștințe neîntâlnite încă până atunci. Datorită sfaturilor Elizabeth, începu să înțeleagă ca o femeie poate să-și ia fata de soțul ei libertăți pe care un frate nu le va îngădui totdeauna unei surori cu zece ani mai mica decât dânsul.

Lady Catherine a fost cum nu se poate mai indignată de căsătoria nepotului ei; și cum dânsa dădu frâu liber la întreaga și înnăscută franchețe a firii sale, răspunsul la scrisoarea ce îi anunța acest lucru îl scrise într-un un timp, orice legătură fu întreruptă între ei. Dar, în cele din urmă, la insistențele Elizabeth, Darcy se lăsa convins să-i treacă cu vederea jignirile și să caute o reconciliere; și, după încă puțină rezistență din partea mătușii sale, resentimentul ei cedă, fie în fața dragostei ce-o avea pentru dânsul, fie a curiozității de a vedea cum se purta soția lui; așa ca binevoi să vină în vizită la Pemberley, în ciuda pângăririi suferite de parcul de acolo, nu numai datorită prezenței unei astfel de stăpâne, ci și prin vizitele unchiului și mătușii ei de la oraș.

Cu familia Gardiner, rămaseră întotdeauna în termenii cei mai intimi. Darcy, ca și soția lui, îi iubea cu adevărat; și erau mereu însuflețiți de cea mai fierbinte recunoștința pentru aceia care, aducând-o pe Elizabeth la Derbyshire, fuseseră mijlocul prin care ei se uniseră.

SFÂRȘIT

CUPRINS

Capitolul I.....	1
Capitolul II.....	2
Capitolul III.....	4
Capitolul IV.....	7
Capitolul V.....	9
Capitolul VI.....	11
Capitolul VII.....	15
Capitolul VIII.....	19
Capitolul IX.....	23
Capitolul X.....	26
Capitolul XI.....	30
Capitolul XII.....	33
Capitolul XIII.....	35
Capitolul XIV.....	38
Capitolul XV.....	40
Capitolul XVI.....	43
Capitolul XVII.....	49
Capitolul XVIII.....	51
Capitolul XIX.....	60
Capitolul XX.....	64
Capitolul XXI.....	67
Capitolul XXII.....	70
Capitolul XXIII.....	73
Capitolul XXIV.....	76
Capitolul XXV.....	80
Capitolul XXVI.....	82
Capitolul XXVII.....	86
Capitolul XXVIII.....	88
Capitolul XXIX.....	91
Capitolul XXX.....	95
Capitolul XXXI.....	98
Capitolul XXXII.....	100
Capitolul XXXIII.....	103
Capitolul XXXIV.....	107
Capitolul XXXV.....	110
Capitolul XXXVI.....	115
Capitolul XXXVII.....	119
Capitolul XXXVIII.....	121
Capitolul XXXIX.....	123
Capitolul XL.....	126
Capitolul XLI.....	129
Capitolul XLII.....	133
Capitolul XLIII.....	136
Capitolul XLIV.....	145
Capitolul XLV.....	149
Capitolul XLVI.....	152
Capitolul XLVII.....	157

Capitolul XLVIII	164
Capitolul XLIX	168
Capitolul L	172
Capitolul LI	176
Capitolul LII	180
Capitolul LIII	185
Capitolul LIV	190
Capitolul LV	193
Capitolul LVI	197
Capitolul LVII	202
Capitolul LVIII	205
Capitolul LIX	210
Capitolul LX	214
Capitolul LXI	217